PARAPHRASE

VAN HET

EVANGELIE

NAAR DE BESCHRIJVING VAN

JOHANNES

DOOR

Dr J. L. KOOLE

EERSTE DEEL
HOOFDSTUK 1:1—7:53

T. WEVER — FRANEKER

WOORD VOORAF.

Toen de uitgever van de „Paraphrase Heilige Schrift" mij verzocht, in deze reeks het Evangelie naar Johannes te bewerken en daarmee een opengevallen plaats in de rij van medewerkers te bezetten, voldeed ik met vreugde aan deze opdracht; al sinds een jaar of twaalf had ik mij juist in dit Evangelie verdiept, en vooral in de oorlogsjaren met hun spanning en onzekerheid, maar ook daarna, zijn de enkele uren, die, temidden van de veeleisende praktijk, in meditatie bij dit woord-over-het-Woord doorgebracht werden, telkens weer vol blijdschap geweest. Maar wat mijn vriend H., die aanvankelijk de paraphrase van Johannes op zich genomen had, mij zei, toen hij zijn opdracht wilde teruggeven, werd mij, toen ik zelf zijn pogingen trachtte voort te zetten, gaandeweg al duidelijker: men kan Johannes niet paraphraseren zoals men het Mattheüs of Lucas doet. De vlucht van deze adelaar is te hoog, dan dat men hem zomaar kan volgen. — Ik bedoel daarmee niet allereerst, dat er onder de theologen en exegeten, die het weten kunnen, nogal verschil van mening heerst over de juiste uitleg van dit Evangelie, en dat het moeilijk aangaat, eigen opvatting te omschrijven wanneer deze van de gangbare afwijkt, en daarbij de paraphrase-vorm te bewaren. Ik denk aan de vergelijking, die, ik meen, professor de Zwaan treft, als hij het Vierde Evangelie een doek van Rembrandt noemt, terwijl de andere Evangelisten meer aan Rubens herinneren. Men vóelt die vergelijking: 't gaat om dezelfde contrastering van licht en donker, dezelfde gerichtheid op één beheersend onderwerp, ook hetzelfde wegvloeien van de contouren. Daarom is het even moeilijk, Rembrandt met een potlood na te tekenen, en Johannes in paraphrase te geven. — Daarom wist ik geen betere oplossing, dan wat hier aangeboden wordt. Ik heb naar de tekening, de schets, gezocht, die Johannes — juist als Rembrandt — aan zijn Altaarstuk ten grondslag gelegd moet hebben. Deze schets heb ik met een potlood (kan een paraphrase ooit anders dan met een potlood werken?) trachten na te tekenen. Ik hoop alleen, dat het niet teveel gekrabbel geworden is, en — dat het, ook als het helaas wat uit de toon van deze reeks valt, toch in de toon van het Evangelie gebleven is, zodat het niet onbruikbaar moge zijn voor persoonlijke bijbelstudie.

K.

TER INLEIDING.

§ 1. *Eigenaardigheid van het Vierde Evangelie.*

Ieder kan weten, dat het evangelie naar de beschrijving van Johannes temidden van de vier evangelieverhalen een aparte plaats inneemt. Terwijl er tussen Mattheüs, Marcus en Lucas een merkwaardige overeenstemming in opbouw en soms zelfs in woordkeus bestaat, gaat Johannes zijn eigen weg. Juist door deze eigensoortigheid van Johannes valt de onderlinge overeenkomst van de eerste drie evangeliën des te meer op; men kan Mattheüs, Marcus en Lucas de synoptische evangeliën noemen (synopsis is het Griekse woord voor „samenzicht", dezelfde-kijk-ergens-ophebben), en moet dan het evangelie naar Johannes apart in rekening brengen [1]).

De bizonderheid van het vierde evangelie ligt vooreerst in de onderwerpen, die hier ter sprake komen. Afgedacht van de lijdensgeschiedenis, staat het slechts een enkele maal vast, dat Johannes zeker dezelfde gebeurtenis als de anderen beschrijft [2]); vaak moet in 't midden blijven, of een bepaald verhaal van Johannes misschien in de andere evangeliën terug te vinden is [3]). Bij de paraphrase zelf zal een en ander nader ter sprake komen.

Verder plaatst ons de samenhang, waarin Johannes de verschillende gebeurtenissen uit het optreden van de Heiland vermeldt, voor bizondere vragen. Wij krijgen hier namelijk de indruk, dat de openbare werkzaamheid van de Here Jezus zich over enkele jaren uitgestrekt heeft [4]),

---

[1]) Calvijn behandelde in zijn commentaren de synoptische evangeliën samen en daarna apart Johannes.

[2]) Joh. 6 : 1-21 = Matth. 14 : 13-33 en Marc. 6 : 30-52, vgl. Luc. 9 : 10-17.

[3]) De tempelreiniging Joh. 2 : 13-17 kan dezelfde zijn als die van Matth. 21 : 12 v., Marc. 11 : 15 vv. en Luc. 19 : 45 v.; menigeen denkt echter aan twee verschillende gebeurtenissen; de eerste tempelreiniging, door Johannes beschreven, zou dan bij het begin van Jezus' optreden vallen, de tweede (door de synoptische evangeliën vermeld) vlak voor Jezus' sterven.

[4]) Johannes spreekt van een Paasfeest in 2 : 13 vv. (tempelreiniging), 6 : 4 (wonderlijke spijziging) en 11 : 55 vv. (lijdenspascha); deze drie Paasfeesten betekenen dat Jezus ruim twee jaar in het openbaar werkzaam geweest is. Neemt men bovendien aan, dat in 5 : 1 nog een Paasfeest

terwijl de synoptische evangeliën schijnen te zeggen, dat deze werkzaamheid niet veel meer dan ongeveer anderhalf jaar in beslag genomen heeft [1]). Het zou echter kunnen zijn, dat Johannes de beschreven gebeurtenissen niet volgens chronologische orde vermeldt, maar naar hun zakelijke betekenis rangschikt.

Menigeen ziet ook nog een belangrijk verschil tussen de wijze, waarop de synoptische evangeliën enerzijds en Johannes anderzijds over de Heiland Zelf spreken. Voorzover de tekening van de Persoon van Christus dan zogenaamd op een latere theologische constructie berusten zou, wijzen wij deze opvatting zonder meer af. Dezelfde uitspraken, die de z.g. johanneïsche Christus doet, zijn in feite bij de synoptische evangeliën evengoed terug te vinden; en verwerpt men wat Johannes aangaande de Heiland zegt, dan moet men de soortgelijke teksten uit Mattheüs, Marcus en Lucas eveneens als onecht beschouwen [2]).

Wel is duidelijk, dat Johannes de Persoon van onze Heiland op een andere wijze benadert, dan de anderen. De synoptische evangeliën gaan van Jezus' mens-zijn uit, om daaruit op te klimmen tot Zijn Godheid; Johannes doet andersom, hij veronderstelt het geloof in Jezus' Godheid, en toont nu aan, hoe de Heiland werkelijk mens geworden is. En dit hangt nu weer samen met het doel van zijn evangelie; terwijl de andere evangeliën een weergave van de prediking tot de wereld zijn, bedoelt Johannes het geloof van de gemeente te bevestigen en te verdiepen.

§ 2. *De schrijver van dit Evangelie.*

Het vierde evangelie is in het midden van de tweede eeuw na Christus bekend geweest; onlangs is een brokstuk, dat in die tijd geschreven moet zijn, in Egypte ontdekt.

Bovendien is het in die tijd bekend geweest als een geschrift van niemand anders dan van de discipel Johannes, broeder van Jakobus en zoon van Zebedaeus; zo staat het bij de kerkvaders Irenaeus van Lyon, Clemens van Alexandrië, Theophilus van Antiochië.

Zonder dat Johannes' naam uitdrukkelijk wordt genoemd, blijken kerkvaders van omstreeks 100 na Chr. het evangelie te kennen. Hiermee staat vast, dat de auteur van dit evangelie iemand uit de eerste eeuw van onze jaartelling geweest moet zijn; en de bovengenoemde traditie, dat

---

bedoeld is (of een Pinkster- of Loofhuttenfeest, waaraan een ander Paasfeest voorafgegaan moet zijn, waarover ons niets medegedeeld wordt), dan komt men op ruim drie jaar.

1) Eén Paasfeest, Matth. 26 : 2, Marc. 14 : 1 en Luc. 22 : 1.

2) B.v. Matth. 11 : 25 vv. en 28 : 18 vv.

de schrijver de apostel Johannes geweest is, bezit daarom geloofwaardigheid. Inderdaad heeft, tot vóór 150 jaar, niemand eraan gedacht, dit auteurschap van de apostel Johannes te betwijfelen.

Anders werd dit echter met het opkomen van de schriftcritiek. Men begon zich de vraag te stellen, of het mogelijk is dat één van Jezus' eigen discipelen zo ànders over de Heiland zou kunnen spreken, dan in de andere evangeliën gebeurt; dat is een veronderstèlling, waarover daarjuist reeds iets werd gezegd. Bovendien lette men op enkele fragmentarische vondsten, die aannemelijk zouden maken dat Johannes, de zoon van Zebedaeus, reeds vroegtijdig de marteldood zou hebben ondergaan. Dat het evangelie niettemin op naam van deze Johannes gekomen is, zou dan te danken zijn aan het bestaan van een naamgenoot, die in later tijd te Ephese woonachtig geweest is; men verwarde deze Johannes van Ephese met de discipel Johannes en kwam zodoende tot de gedachte, dat het evangelie door laatstgenoemde geschreven zou zijn.

Het zou te ver voeren, in dit bestek het vraagstuk, dat hiermee aan de orde gesteld is, verder te bespreken. Het staat o.i. vast, dat de kerkvader Eusebius van Caesarea, die deze twee Johannessen van elkaar onderscheidt, daartoe gekomen is door een onjuiste verklaring van een door hem aangehaalde Papias, en met name door zijn wens, het boek Openbaring, dat hij allesbehalve hoogachtte, aan iemand anders dan Johannes, de zoon van Zebedaeus, toe te schrijven [1]).

In elk geval nemen ook zij, die weigeren de discipel Johannes als schrijver van het vierde evangelie te aanvaarden, aan, dat het tot stand gekomen is met gebruikmaking van een geschrift uit de kring van de Jeruzalemse ooggetuigen; daartoe wordt men wel gedwongen door de zeer vele aanwijzingen, die in dit evangelie voorkomen en een persoonlijke bekendheid met de plaatselijke omstandigheden verraden [2]).

Een andere vraag is, wat Johannes ertoe bewogen heeft, op een zo geheimzinnige manier over de „discipel, die(n) Jezus liefhad" te spreken [3]). Wie is deze anonieme discipel? Vergelijkt men de verschillende gegevens, dan neigt men ertoe, hierin Johannes te zien. Maar waarom duidt hij zichzelf op deze wijze aan? Indien hij inderdaad de schrijver van dit evangelie is, en Johannes zichzelf dus zo noemt, kan men het slechts zó

---

[1]) Over een en ander raadplege men de literatuur, aan het eind van de inleiding opgegeven.

[2]) Johannes toont bekend te zijn met de stad Jeruzalem, 5 : 2, 18 : 1, 19 : 13, 17; met de toestanden onder de Joden, 2 : 6, 11 : 44; met de heersende opvattingen, 7 : 27 en 41 v.

[3]) Joh. 13 : 23, 19 : 26, 21 : 7 en 20.

begrijpen, dat hij alle aandacht van zichzelf wil afwenden om deze op Jezus te richten. Evenals Johannes de Doper (die, omdat Johannes de evangelist zichzelf niet noemt en er dus geen verwarring kan ontstaan, eenvoudig „Johannes" genoemd wordt), wil hij niets anders dan met uitgestoken vinger naar Jezus wijzen: Zie, het Lam Gods!

§ 3. *Overzicht van het Evangelie.*

Het valt moeilijk, een bepaalde indeling van het vierde evangelie te geven. In het algemeen zou men kunnen zeggen dat de hoofdstukken 1—12 Jezus' optreden in het openbaar weergeven, terwijl vanaf hoofdstuk 13 het onderwijs in de kleine kring der discipelen op de voorgrond staat. Verder laat zich duidelijk een inleiding en een slot onderscheiden. De inleiding beslaat 1 : 1-18; kenmerkend is hier hoe van het „Woord" gesproken wordt, terwijl het op deze wijze in het verloop van het evangelie niet meer gebeurt. Wanneer men zegt, zoals vaak gedaan wordt, dat de evangelist in Jezus' prediking niets anders dan zijn eigen theologie verkondigen wil, moet toch wel opvallen dat de inleiding, die Johannes uitdrukkelijk voor eigen rekening neemt, zich hierin scherp van het vervolg onderscheidt; waarom zou hij Jezus Zichzelf dan niet „het Woord" hebben laten noemen?

Het bizondere karakter van de inleiding wijst er overigens op, dat Johannes deze geschreven schijnt te hebben, nadat hij met het evangelie zelf gereed gekomen was. Hij geeft er als 't ware een samenvatting van Jezus' prediking in, met eigen woorden. Het verwondert dan ook niet, dat de grondgedachten van de inleiding in de loop van het evangelie telkens terug te vinden zijn.

Thans het slot van het evangelie. Alles pleit ervoor, aan te nemen dat Johannes aanvankelijk met hoofdstuk 20 eindigde; 20 : 30 v. zijn slotwoorden, waarin nog eenmaal duidelijk uitgesproken wordt, wat de schrijver met zijn evangelie bedoelde: dat zijn lezers zullen geloven en door hun geloof het leven vinden en bezitten in Christus. Daarmee kon Johannes inderdaad besluiten.

Toch volgt dan hoofdstuk 21. Over de vraag, of dit hoofdstuk een latere toevoeging van een andere hand zou kunnen zijn, kunnen wij nu niet breedvoerig spreken. Wel valt op, dat hier ineens Zebedaeus genoemd wordt, terwijl Johannes toch de gewoonte blijkt te volgen, niet alleen zijn eigen naam maar ook die van zijn ouders te verzwijgen. Bovendien zien wij, dat Johannes uitdrukkelijk over de verdere lotgevallen van de „discipel, die(n) Jezus liefhad", spreekt; hij treedt enigszins uit de anonimiteit in het voetlicht. Des te merkwaardiger, omdat hij hier

Jezus' uitdrukkelijke voorspelling vermeldt, dat hij, in onderscheid van Petrus, niet de marteldood zal ondergaan.

Zien wij goed, dan is dit slot als volgt te begrijpen. Vooreerst ligt hier de rechtvaardiging van zijn evangelie: dáárvoor bleef Johannes gespaard, dat hij de Here niet met zijn marteldood maar met het schrijven van dit evangelie verheerlijken zou. Daarnaast wordt hier iets zichtbaar, dat men met een persoonlijke ondertekening zou kunnen vergelijken; Johannes hàd gaarne in letterlijke zin het kruis van zijn Meester willen ondergaan[1]) (men denke aan de vreugde van het martelaarschap, die van oude tijden af in de christelijke kerk heeft geleefd!), maar hij ziet, dat hij zichzelf hierin verloochenen moet, en met blijdschap maakt hij zijn wil aan de wil van de Meester ondergeschikt.

§ 4. *Het Vierde Evangelie als Getuigenis.*

Het is goed, thans iets te zeggen over de inhoud van het vierde evangelie. Reeds terstond valt de lezer op, dat Johannes sterke nadruk legt op zijn evangelieverhaal als getuigenis. Hij is „de discipel, die van deze dingen getuigt en die deze beschreven heeft" (21 : 24, vgl. 19 : 35). Maar niet slechts het evangelie als zodanig is een getuigenis; Johannes neemt ook alleen datgene in zijn evangelie op, wat als getuigenis kan gelden.

Vooreerst is daar de figuur van Johannes de Doper. In onderscheid van wat de andere evangeliën ons meedelen over de omstandigheden, waaronder de Doper geboren werd, zijn eerste optreden, zijn gevangenneming en dood[2]), voert Johannes zijnerzijds de Doper slechts ten tonele om hem zijn getuigenis aangaande Jezus Christus te doen uitspreken (1 : 7 v., 15, 19 vv., 3 : 22 vv.). De Heiland beroept Zich later op deze woorden van de Doper: „Gij hebt tot Johannes gezonden en hij heeft van de waarheid getuigd" (5 : 33).

In de tweede plaats hebben de wonderen, die door de Heiland verricht worden, het karakter van een getuigenis. Ongetwijfeld bewerkt de Here deze wonderen, door ontferming gedreven; toch staat niet Jezus' ontferming maar Zijn machtsopenbaring op de voorgrond — vandaar, dat zij gedurig aangeduid worden met de naam „tekenen"[3]). Het wonder dient, om te bewijzen dat de Vader in Jezus van Nazareth, de Zoon des mensen, Zijn eigen Zoon gezonden heeft; het legitimeert Jezus' optreden en bewijst dat Jezus gelijk heeft als Hij Zichzelf predikt. Zo kan de Heiland

---

1) Matth. 20 : 22, Marc. 10 : 39.
2) Matth. 3, 11, 14, Marc. 1, 6, Luc. 1, 3, 7.
3) Joh. 2 : 11, 23; 4 : 54; 6 : 2, 14; 7 : 31; 9 : 16; 11 : 47; 12 : 18, 37; 20 : 30.

Zich ook op het getuigenis beroepen van deze wonderen. „De werken, die Mij de Vader gegeven heeft om te volbrengen, juist die werken, die Ik doe, getuigen van Mij, dat de Vader Mij gezonden heeft" (5 : 36, 10 : 25).

Verder mogen deze wonderen niet losgemaakt worden van het getuigenis van het Oude Testament. De Schrift heeft immers van oude tijden af voorspeld, dat de komende Christus te herkennen zou zijn aan de Messiaanse tekenen[1]; Hij komt nu inderdaad deze tekenen verrichten want de blinden zien en de doden worden opgewekt[2]. Wanneer de Joden de Schriften onderzoeken, kunnen zij eigenlijk niet anders doen, dan Jezus als de Christus belijden. „Gij onderzoekt de Schriften.... en deze zijn het, welke van Mij getuigen" (5 : 39).

En dit alles loopt nu uit op het Zelfgetuigenis, dat de Here gedurig aflegt. Het valt de Bijbellezer op, hoe vaak de Heiland juist bij Johannes het woordje „Ik" gebruikt; men heeft niet minder dan 117 maal geteld. „Ik ben het levende brood, dat uit de hemel nedergedaald is" (6 : 51); „Ik ben het licht der wereld" (8 : 12); „Ik ben de deur der schapen" (10 : 7); „Ik ben de goede Herder" (10 : 11); „Ik ben de weg en de waarheid en het leven" (14 : 6); „Ik ben het" (4 : 26). Vandaar, dat de twistgesprekken met de Joden telkens uitlopen op een discussie over de vraag, of de Heiland er recht op heeft, Zichzelf op deze wijze en met zoveel klem naar voren te brengen; men begrijpt dat Hij Zich met God gelijkstelt (5 : 18).

Nadat de Heiland heengegaan is, wordt dit getuigenis overgenomen door de Heilige Geest; het is immers weer het grote, eigenlijke werk van de Geest, omtrent Jezus te getuigen (15 : 26). Hierbij zal de Geest Zich van de apostelen bedienen (15 : 27). En krachtens deze werkzaamheid des Geestes zal ook Johannes zijn evangelie als getuigenis schrijven (19 : 35, 21 : 24). In dit evangelie klinkt het woord van de getuige voort, door de eeuwen heen. Het ongeloof staat schuldig en draagt de volle verantwoordelijkheid.

§ 5. *Het Leven.*

Het evangelie naar Johannes kenmerkt zich door de stelselmatige terugkeer van een aantal uitdrukkingen, zoals „licht", „waarheid", en allereerst „leven". Op de eerste bladzijde lezen wij: „In het Woord was het leven", en wanneer Johannes in hoofdstuk 20 het evangelie besluit, schrijft hij:

---

1) Jes. 29 : 18, 35 : 5, 61 : 1.
2) Matth. 11 : 1-5, Luc. 4 : 18.

„Deze dingen zijn geschreven, opdat gij, gelovende, het leven hebt in Zijn naam". De vraag is, wat de evangelist met dit woord „leven" bedoelt.

Het valt op, dat „leven" nòch datgene betekent, wat aan deze zijde van het graf ligt en met het sterven eindigt, nòch dat, wat achter het graf ligt en eerst met het sterven begint. Het leven in de eeuwigheid en het leven op aarde — àls het tenminste een leven uit de wedergeboorte is! — ligt veel meer in één lijn. De dood maakt er zo weinig inbreuk op, dat er zelfs gezegd kan worden: „Een ieder, die leeft, zal niet sterven" (11 : 26); wij denken onwillekeurig aan wat de Catechismus over de dood als „doorgang" zegt.

Terwijl de wereld dus leven-en-dood op haar manier verstaat en het sterven als grens ziet, komt in het evangelie een geheel andere tegenstelling naar voren. Hier wordt de scheidslijn niet door het sterven gevormd, maar door de wedergeboorte. Er zijn zogenáámd levende mensen, die in werkelijkheid dood zijn, omdat zij het ware leven niet kennen; en er zijn gestorvenen, die dood schijnen te zijn maar in werkelijkheid leven, omdat zij eens voor goed zijn „overgegaan uit de dood in het leven" (5 : 24). Daarmee hangt samen, dat voor Johannes „leven" en „eeuwig leven" hetzelfde zijn: ontrukt zijn aan de macht van de dood, ongestoord uitzicht hebben, blijven wat men door Gods genade eenmaal geworden is, namelijk Gods kind.

De weg ten leven is de Middelaar. In de prediking naar aanleiding van de wonderlijke spijziging noemt de Here Zich het „Brood des levens" (6 : 35); doordat wij Hem ons toeëigenen, ontvangen wij in Hem het leven. Door in Hem te geloven, worden wij waarlijk levende mensen (3 : 3 vv.).

Het evangelie tekent dan ook, hoe de Heiland ten behoeve van Zijn volk over een volheid van leven beschikt. Reeds als de eeuwige Zoon Gods bezit Hij het leven (1 : 4), maar als de Middelaar komt Hij dit leven voor hen, die in zichzelf dood zijn, toegankelijk maken. In dit verband zegt Jezus, dat Hij (als de Middelaar!) het leven bezit krachtens Zijn voortdurende Middelaarsgehoorzaamheid, waarin Hij het werk volbrengt dat de Vader Hem opgedragen heeft (6 : 57); het is Zijn „spijs", de wil van de Vader te volbrengen (4 : 34). Niet op de manier van een geheimzinnige vanzelfsprekendheid, maar langs de weg van het gehoorzamen aan de Vader ontvangt de Heiland voor de Zijnen het leven (12 : 49 v.).

En dat geschiedt dan zo, dat de Heiland er Zelf bij ten onder gaat. In de synagogeprediking van Kapernaüm spreekt Hij duidelijk uit, dat er leven ligt in Zijn „vlees"; en wie geen vreemdeling in het Oude

Testament is, weet dat „vlees" daar telkens gebruikt wordt om de vergankelijkheid van het aardse bestaan aan te duiden; zo is ook het „vlees" van de Heiland, dat Hij komt lijden en sterven. Zo zal echter blijken dat Hij de tarwekorrel is, die door de dood heen het leven voortbrengt (12 : 24); op Golgotha is elke angst verslonden voor ieder, die in deze Zoon des mensen gelooft.

§ 6. *Het Licht.*

„Het leven was het licht der mensen", schrijft Johannes in zijn proloog (1 : 4). Het is goed, er even bij stil te staan, welke betekenis de uitdrukking „licht" in dit evangelie bezit.

„Licht" is bij Johannes zeer zeker niet, wat ermee aangeduid pleegt te worden in de Oudtestamentische Psalmen. Men weet dat het woord daar steeds in de gunstige zin gebruikt wordt; het is bijna hetzelfde als „blijdschap", „heil". Dat deze betekenis bij Johannes niet opgaat, blijkt reeds hieruit, dat daar het „licht" met het oordeel van de verharding in verband wordt gebracht (3 : 19).

Het beeld, dat wij ons voor de geest moeten halen, is de woning, waarvan de gordijnen lang dichtgebleven zijn, terwijl zich binnenskamers het stof steeds meer ophoopte en de spinnen hun rag over alles heen verspreidden. Dan komt het Woord van Jezus de gordijnen opentrekken, zodat het licht opgaat over de vervuiling waaraan het huis overgeleverd was. Wat doet de onwil van het ongeloof dan? Het ongeloof wil niet aan zichzelf ontdekt worden, het heeft de beschuttende duisternis liever dan het licht, het wil niet overtuigd worden. Daarom zoeken Jezus' vijanden onder Zijn prediking steeds nieuwe uitvluchten; telkens brengen zij het gesprek op een zijweg; het misverstand beheerst vrijwel elke discussie. Toch zien wij de Heiland steeds weer voortgaan met Zijn gesprekken, het is alsof Hij, terwijl men de gordijnen dichtschuift, deze toch weer openhoudt om zo lang mogelijk Zijn openbaar-makend licht op het zondig ongeloof van Zijn vijanden te laten vallen.

En dan gebeurt het wel, dat deze vijanden zich tenslotte toch gewonnen geven. Nicodemus, van wie tekenend gezegd wordt dat hij 's nachts tot Jezus komt, begrijpt aanvankelijk niets van Zijn prediking; maar als Jezus ondanks zijn misverstand voortgaat met de prediking van de wedergeboorte en het leven (3 : 1-21), dringt het toch langzamerhand tot Nicodemus door, Wie Jezus is (7 : 50 v.), en eindelijk zal hij het voor de Heiland opnemen, terwijl Zijn discipelen Hem verlaten hebben (19 : 39).

Zo is het ook in de geschiedenis van de blindgeborene. Wanneer deze man door de Here genezen wordt, komt niet alleen in zijn ogen het licht

terug, maar wordt hij ook innerlijk „ziende". Van stap tot stap wordt beschreven, hoe het ware licht in hem doorbreekt. Eerst spreekt hij nog over „de mens, die Jezus genaamd wordt" (9 : 11); daarna zegt hij dat Jezus „een profeet" moet zijn (9 : 17); de volgende stap is, dat hij belijdt hoe de Heiland „van God gekomen" is (9 : 33); en tenslotte luidt zijn woord: „Ik geloof, Here" (9 : 38).

Het „licht" is, dat mensen ontdekken wat zij zelf zijn en Wie Jezus is. Het maakt de onwil en de vijandschap openbaar, maar doet óók hen, die de Vader aan de Zoon gegeven heeft, tot geloof en overgave, en daarmee tot het leven komen (6 : 37 vv.).

§ 7. *Het Woord.*

De Here Jezus noemt Zichzelf de Zoon des mensen en de Zoon van God. De eerste naam is die van de verberging en het incognito; Jezus zal méér blijken te zijn dan voor Wie men Hem houdt (1 : 45 vv., 9 : 24 vv.). In de tweede naam ligt eveneens Messiaanse betekenis; Gods Zoon is de Koning van Israël (1 : 50). Bovendien wordt hier echter iets zichtbaar van wat de Kerk als haar geloof in de H. Drieëenheid zal belijden; hier horen wij de Heiland spreken: „Ik en de Vader zijn één" (10 : 30). Wel wordt deze Zoonsverhouding gedurende Jezus' verblijf op aarde openbaar in de vorm van Zijn Middelaarsgehoorzaamheid: de Zoon volbrengt het werk, dat Hem door de Vader opgedragen is (17 : 4 v.), Hij roept de mensen, die de Vader Hem laat „vinden" (1 : 44), let op het „uur", dat de Vader Hem aanwijst (2 : 4, 7 : 30, 8 : 20) en reist langs de weg, die Hij van de Vader „moet" gaan (4 : 4). In al wat de Zoon zegt (8 : 28) en doet (5 : 30) getuigt Hij van Zijn afhankelijkheid van de Vader; „de Zoon kan niets doen van Zichzelf, of Hij moet het de Vader zien doen; want wat Deze doet, dat doet ook de Zoon evenzo. Want de Vader heeft de Zoon lief en toont Hem al wat Hij Zelf doet" (5 : 19 v.). En in deze gehoorzaamheid verheerlijkt de Zoon de Vader, terwijl de Vader de Zoon verheerlijkt òm Zijn gehoorzaamheid; deze heerlijkheid van de Zoon komt reeds hierin uit, dat de Vader Hem de macht geeft, grote tekenen en wonderen te doen (11 : 41, 15 : 10), en zij zal zich straks ten volle openbaren, wanneer de vernederde Man van Smarten de Heer der Heerlijkheid wordt (13 : 31 v., hoofdstuk 17).

De gemeenschap tussen de Vader en de Zoon bestaat van eeuwigheid; vóór de wereld was, vertoefde de Zoon in de liefde en de heerlijkheid des Vaders (17 : 5, 24). Zo kan Johannes dan ook de geweldige woorden neerschrijven: „In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God. Dit was in den beginne bij God" (1 : 1 v.).

Wat bedoelt nu de evangelist, wanneer hij over de Zoon als „het Woord" spreekt, waarom noemt hij Hem met deze naam, die Jezus Zelf nimmer gebruikt heeft?

Menigeen is van oordeel, dat de evangelist hierin de Joods-Hellenistische wijsgeer Philo van Alexandrië navolgde. En inderdaad ontmoet men bij deze Philo een uitgebreide Logos-theorie, waarin deze Logos (d.i. het Woord) een bemiddelende taak heeft tussen Godheid en wereld. Veel liever denken wij echter aan wat het Oude Testament ons over het Woord Gods zegt[1]; de bezwaren tegen de vaak aangenomen verwantschap tussen Philo en de evangelist Johannes kunnen hier niet uiteengezet worden, maar één ding mag wel genoemd worden: het is Philo om filosofie te doen, maar Johannes om het evangelie van de verlossing van zondaren, en reeds daarom liggen de dingen hier op een geheel ander niveau.

Maar hiermee is de vraag nog niet beantwoord, wat Johannes bedoeld heeft, toen hij van „het Woord" sprak. Wij trachten het antwoord op de volgende wijze te vinden. Als wij overwegen, wat in de gedachtenwereld, waarin de evangelist leefde, met het „woord" bedoeld werd, merken wij dat het niet zozeer om iets gaat, dat uitgesproken is, maar dat uitgesproken wordt. Het gaat om het woord, zoals het van de lippen van de spreker komt. Dat wil zeggen, dat voor Johannes de Zoon het „Woord" is als Uitspraak, Zelfopenbaring en Zelfmededeling van de Vader. De Vader geeft Zich in Zijn „Woord" te kennen, en daarom is de Zoon het „Woord".

Wij kunnen in dit verband onmiddellijk al denken aan de wijze, waarop de Heiland van Zijn omgang met de Vader spreekt. Hij getuigt, wat Hij gezien heeft (3 : 11, 6 : 46, 8 : 38) en ook wat Hij gehoord heeft van de Vader (3 : 32, 8 : 26). Dit „zien" en „horen" heeft niet slechts op de verleden tijd betrekking, er is een voortdurend „zien" en „horen": „De Vader toont Hem al wat Hij Zelf doet" (5 : 20). Als voorbeeld kan daarbij de genezing van de kreupele van Bethesda gelden: De Zoon ziet de Vader werken in de beweging, die dag aan dag in dat badwater tot stand komt; daaraan merkt de Zoon, dat Hij ook op sabbat moet blijven voortwerken (5 : 19). Christus vertolkt en verklaart de Vader, en Hij kan dat, omdat Hij is „de eniggeboren Zoon, Die aan de boezem des Vaders is" (1 : 18).

Verder valt ons op, dat de Heiland Zich steeds met hetgeen Hij zegt, vereenzelvigt. Hij spreekt niet enkele woorden in het algemeen, maar geeft Zichzelf in het Woord. „In Zijn Woord blijven" is hetzelfde als

---

1) Gen. 1, Job 4 : 12, Ps. 33 : 9, Hos. 1 : 1. Zie verder de paraphrase.

„in Hem blijven" (8 : 31 en 15 : 7). Hij is niets anders dan „Woord" — het verlossende Woord waarin de Vader Zijn liefde openbaart (3 : 16 v.).

Zo is het dan ook mogelijk, dat Jezus bij het afscheid van Zijn discipelen de geheimzinnige uitdrukking gebruikt: „Ben Ik zolang bij u, Philippus, en kent gij Mij niet?" Heeft men, na dit lange samenzijn, nog niet verstaan, Wie Jezus is? Maar Hij heeft toch immers niets anders gedaan, dan de Mond des Vaders te zijn? „Indien gij Mij kendet, zoudt gij ook Mijn Vader gekend hebben. Van nu aan kent gij Hem en hebt gij Hem gezien!" Doch de kring van de twaalven begrijpt het nog steeds niet. Dan gaat Jezus voort: „Gelooft Mij, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is.... het woord, dat gij hoort, is niet van Mij, maar van de Vader, Die Mij gezonden heeft" (14 : 7, 10, 24). Zó is de Zoon het Woord, dat vleesgeworden is, en Wiens heerlijkheid Johannes aanschouwd heeft (1 : 14). In dit evangelie geeft hij er rekenschap van.

LITERATUUR.

J. v. Andel, Johannes' evangelie (1900).
C. Bouma, Het evangelie naar Johannes, in: Korte Verklaring der H. Schrift (1927).
S. Greydanus, Het evangelie naar Johannes, in: Bijbelsch Handboek, Het N.T. (1935), 127 vv.
S. Greydanus, Bizondere Canoniek van de boeken van het N.T. (1947), I 209 vv.
F. W. Grosheide, Het heilig evangelie volgens Johannes, in: Kommentaar op het N.T. (1950).
A. v.d. Hoeven, De karakteristiek van de vier evangeliën (z.j.), 150 vv.
J. L. Koole, De opvatting van Johannes, in: Het oudste Christendom en de antieke cultuur (1951), II 209 vv.
J. A. C. v. Leeuwen, artikel Johannes en Evangelie van Johannes, in: Chr. Encyclopaedie III 192 vv.
G. Sevenster, De Christologie van het N.T. (1946), 204 vv.
J. Th. Ubbink, Het evangelie naar Johannes, in: Tekst en uitleg (^{2}1928).
J. de Zwaan, Inleiding tot het N.T. (^{2}1948), I 111 vv.

HET VLEESGEWORDEN WOORD. 1 : 1-8.

1 : 1 Dit is het evangelie van Jezus Christus. U weet dat deze Jezus Christus niet, zoals ieder ander, een gewoon mens geweest is, van wie men zeggen kan: toen was hij er nog niet....; Mattheüs en Lucas hebben immers al beschreven, hoe Hij op een volkomen andere wijze dan gewone mensen op aarde gekomen is, ontvangen van de Heilige Geest en geboren uit de maagd Maria [1]). Het geheim daarvan is, dat Jezus er eigenlijk altijd al geweest is. Hij is de Eeuwige. Laat ons eens het begin van de Bijbel openslaan. Daar staan de indrukwekkende woorden: „In den beginne....", die ons naar het ogenblik verplaatsen, waarop onze wereld een aanvang nam, de grens dus van ons denken. Wat vond op dit moment plaats? De schepping! Inderdaad, maar op welke manier gebeurde dat? Doordat God begon te spreken. „God zeide: Er zij licht!.... God zeide: Daar zij een uitspansel.... God zeide: Dat de wateren onder de hemel op een plaats samenvloeien....". Heel het scheppingsverhaal wordt als 't ware gedragen door die uitdrukking „God zeide" [2]). Dat betekent dus, dat er twee laatste werkelijkheden aan alles ten grondslag liggen: ten eerste, dat God er is; ten tweede, dat er een Spreken Gods, een Woord Gods is. Dit Spreken Gods is wel van God onderscheiden, maar staat toch in allernauwst verband met God. Denk u slechts even in, hoe het met het spreken van mensen is; daar heeft men hetzelfde. Enerzijds geeft u zichzelf bloot in wat u zegt: men heeft, door wat u zegt, houvast aan u; maar anderzijds kan men toch weer een onderscheid maken tussen uw woorden en uzelf: u zegt in uw woorden niet altijd wat in uw hart leeft, en in elk geval zegt u slechts zoveel, als u in bepaalde omstandigheden wenselijk

---

1) Matth. 1 : 18-25, Luc. 1 : 26-38.
2) Gen. 1 : 1, 3, 6, 9.

acht. Welnu, zo moet u in Genesis 1 lezen dat in den beginne het Woord was; en het Woord was bij God (God *zeide*) en het Woord was God (*God* zeide).

2 Dat is geen filosofie, maar eenvoudig en eerbiedig lezen van wat de Bijbel ons meedeelt. Daar staat, dat bij de oorsprong van alle dingen een tweevoudige werkelijkheid zichtbaar is: God en Zijn Spreken, Zijn Woord; dit was in den beginne bij God.

3 Dat Woord Gods nu is het middel geweest, waardoor God alles, zonder enige uitzondering, tot stand heeft gebracht; men kan blijkens het scheppingsverhaal „scheppen" en „spreken" vereenzelvigen. Alle dingen zijn uiting van Gods verstand en Gods wil; zij zijn door het Woord, het Spreken Gods geworden. Daarvan legt heel de natuur nog altijd getuigenis af, men denke aan de natuurpsalmen van het Oude Testament: „Hij sprak en het was er, Hij gebood en het stond er" [1]). En het geldt niet alleen de natuur maar ook heel de ontwikkeling van de geschiedenis; zonder het Spreken, Willen, Handelen en Zich-Openbaren Gods is nergens ter wereld en nimmer in de geschiedenis ooit iets tot stand gekomen. Gods Woord doet altijd alles en „het zal dat volbrengen, waartoe Ik het zend" [2]).

4 Welnu, laten wij ons nu nog eens dieper indenken, welke betekenis de Bijbel aan ditzelfde Zich-Uiten, dit Woord Gods toekent, wanneer Het in contact komt met ons menselijk bestaan. Ons mensenbestaan is een en al vergankelijkheid; opgaan, blinken en verzinken. „Alle vlees is gras... het gras verdort, de bloem valt af" [3]). Hier wordt de macht van zonde, schuld, lijden en dood openbaar. Maar God laat onze verwelkende mensenwereld niet aan zichzelf over, Hij blijft de eeuwen door Zijn verlossend Woord spreken. In het verloren paradijs kwam de belofte tot Adam en Eva; later openbaarde God Zich aan Noach en de aartsvaders; door Mozes liet Hij het Woord des levens spreken. Zo kwam telkens en telkens opnieuw, door beloften en bedreigingen, door de Oudtestamentische cere-

---

1) Ps. 33 : 9.
2) Jes. 55 : 11.
3) Jes. 40 : 7.

moniën en de Oudtestamentische typen [1]), het leven, het heil, de verlossing uit de macht van de ondergang naar ons toe; heel de Godsopenbaring betekende: „Het leven en de dood stel ik u voor, de zegen en de vloek; kies dan het leven, opdat gij leeft, gij en uw nageslacht!" [2]) Zo is in dit Spreken Gods het leven voor de verloren wereld openbaar geworden. Nimmer behoefde iemand in onzekerheid te verkeren aangaande de vraag, hoe hij het leven kon terugkrijgen. Het licht was duidelijk genoeg daarover opgegaan. Nietwaar, het had ook anders gekund. God had kunnen zwijgen en ons in den blinde laten rondtasten. Hij had er ook géén licht over kunnen geven. Dat heeft Hij echter niet gedaan, Hij tóónde ons Zijn heil. Nu betekent dat echter ook onze volle verantwoordelijkheid, want niemand kan zich nu nog verontschuldigen, dat hij de weg niet weet. Integendeel, de geesten worden nu openbaar; nu blijkt duidelijk, wie tot God wil terugkeren en wie Hem haat.

5 Juist het feit van de openbaring brengt dus scheiding teweeg in de wereld; er zijn er, die uit de duisternis van zelfzucht en zelfhandhaving tot het bevrijdende licht komen, maar óók die als nachtvogels terugvluchten in de duisternis, hun verlorenheid en hopeloosheid niet willen zien en Gods richtend en verlossend Spreken niet willen horen. Het Oude Testament tekent die eeuwenlange worsteling tussen Gods Woord en de macht van het ongeloof, die aan dat Woord het zwijgen wil opleggen. Men denke aan al wat men de Oudtestamentische profeten (Elia, Jeremia) heeft aangedaan. Telkens trachtte de duisternis het licht te grijpen en te vernietigen. Maar in Zijn wonderlijke goedheid heeft God met Zijn openbaring steeds weer het licht over de weg des levens laten schijnen, dat licht is niet verduisterd maar integendeel al helderder opgegaan. De komst van Jezus Christus in de Nieuwtestamentische tijd is er het bewijs voor, dat Gods Woord overwint en niet het ongeloof. Ik ga u dit nu beschrijven.

6 Zie naar een figuur als Johannes de Doper. Over de

---

1) De koperen slang, 3 : 14.
2) Deut. 30 : 15, 19.

bizonderheden van zijn geboorte en optreden behoeft u niet ingelicht te worden; daarover hebben de andere evangelisten al geschreven. De hoofdzaak is, dat deze Johannes door God gezonden is met een bepaalde opdracht en taak.

7 Deze taak bestond hierin, dat hij getuige moest zijn van de weg des heils. Dit is hierom noodzakelijk geweest, omdat het officieel onderwijs van de Joodse schriftgeleerden uit die tijd noch aan de ernst van de zonde noch aan de rijkdom van Gods genade recht liet wedervaren; het licht brak in dat onderwijs niet door. Toen echter heeft God opnieuw in alle duidelijkheid laten uitspreken, wat schuld en wat vergeving en wat bekering is. Door de Doper te zenden gaf God weer een Licht-getuige, opdat men tot gelovige aanvaarding van Zijn heil zou komen en het leven zou verwerven.

8 Wel was de prediking van de Doper eenzijdig — het was boeteprediking — maar dat hangt samen met het voorbereidend karakter van zijn werkzaamheid; de mensen moesten geschokt worden in hun zelfvertrouwen, om het evangelie nodig te krijgen, zoals Jezus Christus het ging prediken. De Doper heeft dan ook uitdrukkelijk boven zichzelf uit gewezen en met alle nadruk Jezus Christus als Verlosser aangediend. Straks zal ik nog aantonen, hoe de Doper dit heeft gedaan [1]; nu gaat het er alleen nog maar om, dat het optreden van de Doper bewijst hoe Gods licht al helderder is gaan schijnen, het leven al duidelijker openbaar geworden is en het Spreken Gods tot de wereld al krachtiger weerklonken heeft. Het Woord Gods, dat aan het begin van de schepping alle dingen in het aanzijn geroepen heeft, bleef de eeuwen door bezig allen, die het hoorden, terug te roepen tot God, en heeft tenslotte in de Doper Zijn indrukwekkendste woordvoerder gevonden.

9 En hiermee zijn wij nu de tijd genaderd, waarin Jezus Christus Zelf gekomen is; de geschiedenis van Jezus' geboorte behoeft niet opnieuw beschreven te worden, maar u moet nu goed zien, hoe in Hem het Woord Gods, het Leven en het Licht persoonlijk verschenen is. Om met het laatste te beginnen: in de komst van Jezus Christus is het licht eerst recht opgegaan, Hij is het waarachtige Licht.

[1]) 1 : 15-36.

Voorheen had God de mensen wel voor de grote keus gesteld, maar nooit was die keus vóór of tegen God zó dwingend opgelegd als in de verschijning van Christus. Zelfs tegenover de Doper hadden de Joodse leiders nog een dubbelzinnige houding aangenomen. Maar bij Christus heeft ieder positie moeten kiezen, toen zijn de geesten ten volle openbaar geworden en is in alle duidelijkheid gebleken, wie ja en wie neen wilde zeggen tot God. Wie Jezus verwierp, deed dit niet uit onwetendheid, maar uit haat, en had geen enkele verontschuldiging.

10 Wilt u zien, hoe in Jezus het volle licht opgegaan is? Denk dan eens aan de machtige wonderen, die Jezus Christus verricht heeft: uitvoerig zal ik in dit evangelie tekenen hoe Hij water in wijn veranderde, van enkele broden een grote menigte spijzigde, en iemand, die al dagenlang in het graf gelegen had, uit de dood opwekte. In deze wonderen is duidelijk geworden, dat het dezelfde Zoon van God was, Die eens bij de schepping van de wereld alles uit het niets tot aanzijn gebracht heeft en sindsdien alle dingen door Zijn kracht in stand houdt. In Zijn alomtegenwoordige kracht is Hij sinds het ontstaan van de wereld in die wereld aanwezig geweest. Datzelfde Woord Gods, door Wie de wereld geworden is, is met Jezus' komst in de wereld vlees en bloed geworden. Maar des te vreselijker is het, dat de wereld Hem niet wilde kennen. Daardoor ging er wel een ontstellend licht op over de onwil en de boosheid van de wereld.

11 Deze bleek overigens niet alleen hieruit, dat men Jezus niet aanvaardde in de erkenning van Zijn scheppingsmajesteit, maar nog duidelijker werd het schuldig karakter van het ongeloof openbaar, toen Zijn eigen volk, het volk des verbonds, Hem verwierp. Als „de Engel des Heren" had Hij Israël eeuw in, eeuw uit, op bizondere wijze geleid en gezegend. Hij was toch immers geen vreemde voor Zijn volk. Het zou duidelijk genoeg blijken. De woorden, die Hij sprak, waren toch niets anders dan de vertrouwde woorden van het Oude Testament; Hij zou gaan spreken over de koperen slang, het manna uit de hemel, over Abraham en Salomo. Hij kwam tot Zijn eigen volk. Maar toen Israël Jezus niettemin en desondanks verwierp, ging het licht

daarmee eerst recht op over de onwil en de haat, die tot deze ongelovige verwerping bracht.

12 Doch, hoewel de meerderheid van Israël Hem verwierp, toch waren er die Hem aannamen en geloofden. En zij, die inderdaad tot het licht gekomen zijn, hebben het leven gevonden. Ik heb daarjuist [1]) al over „leven" gesproken; het betekent dat wat God door Zijn scheppingswoord goed gemaakt heeft, zolang het in God geworteld blijft, niet kan vergaan. Dood en ondergang zijn immers gevolg van en straf op de verbreking van de gemeenschap met God; dan rest niets dan de hopeloosheid en uitzichtloosheid. Maar wat betekent de komst van Christus anders, dan dat Gods goedheid opnieuw aansluiting zoekt met de verloren wereld? Christus is het Brood des Levens [2]), het Water des Levens [3]), de Opstanding en het Leven zelf [4]). Hij maakt dat mensen zo werkelijk in gemeenschap komen met de levende God, dat zij herboren worden tot kinderen Gods, die het werkelijke leven weer bezitten. Hij bewerkt dat echter niet door een of andere magische handeling, maar doordat mensen tot het licht gekomen, de geloofsdaad doen dat zij zich aan Hem overgeven en Hem aannemen als Heiland, en deze geloofsdaad, deze geloofswerkzaamheid, telkens herhalen. In hoofdstuk 4 b.v. zal ik tekenen, hoe men bij dat „geloven in Jezus" als 't ware van kracht tot kracht voortgaat en zo meer en meer een kind Gods „wordt" [5]). Hier ligt dat wonderlijk in-elkaar-grijpen van Gods genade en menselijke verantwoordelijkheid: gelovigen in Jezus hebben „macht" om uit te groeien in hun geloof, maar deze macht is hun „gegeven".

13 Zo vloeit het leven Gods, langs de weg van persoonlijke geloofsbeslissing, in de gelovigen over, en ontstaat ook een nieuwe gemeenschap, die zich van het Oudtestamentische Israël onderscheidt, omdat niet meer de afstamming maar de wedergeboorte beslissend is.

14 Als u bekend is met het Oude Testament, is u ook

---

1) Vs 4.
2) 6 : 35.
3) 7 : 37.
4) 11 : 25.
5) 4 : 39 en 42, vs 50 en 53.

vertrouwd met de drie grote werkelijkheden, die er gepredikt worden: Licht, dat gegeven wordt om aan eigen schuld ontdekt te worden en de weg des heils te gaan; Leven, dat is de overwinning van de ondergang door de herwonnen gemeenschap met God; en het Spreken Gods, dat Licht brengt en Leven geeft. Welnu, in Jezus Christus is inderdaad het Licht opgegaan; in Hem is het Leven openbaar geworden; Hij is ook persoonlijk het Spreken Gods, het Woord Gods. Zo mag Jezus Christus genoemd worden, niet omdat Hij Zichzelf zo heeft genoemd tijdens Zijn werkzaamheid op aarde of omdat de gemeente Hem nu eenmaal deze naam heeft gegeven, maar omdat de Herschepper niet minder dan de Schepper is; zoals eens het Woord Gods weerklonken heeft: Daar zij licht! zo zet Jezus nu opnieuw alles en allen in het licht; zoals het Woord eenmaal gesproken heeft: Laat Ons mensen maken.... zo is het Jezus Christus, Die de Zijnen opnieuw tot kinderen Gods maakt. Is dat een wijsgerige constructie? Allerminst! Want Jezus heeft Zijn verhouding tot de Vader herhaaldelijk Zelf op een dergelijke wijze uitgedrukt, dat de beeldspraak van het woord, dat wel van de spreker onderscheiden is en waarin men toch de spreker kent en houvast aan hem heeft, voor de hand ligt; het „God zeide" van Gen. 1 is inderdaad volkomen op Jezus Christus van toepassing: Jezus is persoonlijk het „zeggen", het Zich-uiten van God; wie Hem hoort en ziet, hoort en ziet de Vader immers [1]). Maar op welke wijze is nu dit Spreken Gods tot ons gekomen in Jezus Christus? Hij is „vleesgeworden". Dat betekent niet alleen dat de Sprekende God een mens geworden is. Zeker, ik zal straks herhaaldelijk op het werkelijk mens-zijn van Jezus nadruk leggen [2]). Maar „vlees" houdt méér in dan mens-zijn, het is: bestemd zijn voor de ondergang, ten dode gedoemd zijn. Jezus is gekomen om te lijden en te sterven; Hij is hierin de Goede Herder, dat Hij Zijn leven inzet voor de schapen [3]); Hij brengt het leven voort, zoals de graankorrel, die in de aarde valt en sterft [4]). Duidelijker kan God als

1) 14 : 9 vv., vgl. 10 : 30.
2) 11 : 35, 19 : 34.
3) 10 : 11.
4) 12 : 24.

God van gerechtigheid en van barmhartigheid niet spreken; in deze „vlees"-wording is alles gezegd, wat mensen van God kunnen aanhoren; hier is het laatste Woord gezegd. En hiervan ga ik nu getuigenis afleggen. Behorend tot de kring van ooggetuigen, verdien ik alle geloof; ik heb de „heerlijkheid" van Jezus gezien, d.w.z. ik heb gezien hoe God altijd achter Jezus gestaan heeft, Zijn prediking bevestigd heeft, Zijn verwachtingen nooit heeft beschaamd [1]) en Hem uit de dood heeft opgewekt; de Vader maakte Zijn in Jezus Christus gesproken Woord altijd waar. Mensenwoorden geven alleen maar ten dele een kijk op iemand, ze laten slechts iets van de spreker zien, maar dit Woord Gods in Jezus Christus is aan de Sprekende God gelijk, in Hem openbaart de Vader Zich ten volle: de Eniggeborene is de enige weg tot God [2]). Dat God de HERE is, de God Die Er Is en Die Nabij Is, de God van genade en waarheid, werd in de komst van Jezus Christus openbaar.

15 Van deze grootheid van Jezus Christus heeft Johannes de Doper getuigenis afgelegd. De Doper zelf was een prediker van bizondere betekenis. Tot de velen, die zich door hem lieten dopen, behoorde ook Jezus [3]). Ogenschijnlijk was de Doper dus de meester en Jezus de volgeling: Hij kwam immers pas nadat de Doper opgetreden was, Hij kwam achter hem aan. Maar toen Jezus gedoopt werd, begreep Johannes dat Jezus de Meerdere, de Meester was. Hij zag, hoe Jezus hem als 't ware passeerde en vóór hem kwam. Toen trad de Doper terug voor Hem, Die vanouds aan Israël als Messias beloofd was en Wiens wegbereider hij was. Niet Jezus, maar de Doper was de mindere. Jezus werd belangrijker dan de Doper, omdat Hij er in werkelijkheid al was, vóór Johannes optrad. Hij is immers de eeuwige Zoon Gods, en daarvan is de Doper de eerste getuige geweest.

16 En met dit getuigenis van de Doper stemt de ervaring van mij, de evangelist, en van heel de apostelkring in. Wij hebben allen gemerkt dat Jezus het Licht, het Leven en

---

1) 11 : 40 vv.
2) 14 : 6.
3) Matth. 3 : 13 vv., Marc. 1 : 9 vv., Luc. 3 : 21 v.

het Woord was: wij zijn tot de ontdekking van de absolute noodzakelijkheid van Gods genade gekomen, toen wij in aanraking kwamen met Christus; wij zijn, in de dagelijkse omgang met Hem, al verder gekomen in de gemeenschap met de Levende God en al meer kinderen Gods geworden (herhaaldelijk zal ik van dit groeiend geloof van de discipelen spreken [1])); wij hebben tenslotte begrepen dat Jezus het Woord Gods was.

17 Hoe anders is nu alles geworden, vergeleken met Mozes en de Oudtestamentische bedéling! De tegenstelling kan ik in enkele typerende woorden saamvatten: de wet eist en de genade schenkt; voorheen gaf God iets, nu geeft God Zichzelf; nu komt Hij Zelf; Mozes heeft een ondergeschikte plaats ingenomen, hij was de knecht van God, maar Jezus Christus is Gods Zoon.

18 En zo, als Gods eniggeboren Zoon, hebben wij, discipelen, Jezus leren kennen; zo hebben wij door Jezus God leren kennen. Jezus kon immers de Vader doen kennen, omdat Hij niet slechts, zoals Mozes, iets van God gezien heeft, maar van eeuwigheid tot eeuwigheid in de innigste gemeenschap met God en als 't ware aan Gods boezem leeft. De Zoon kent de Vader ten volle, Hij alleen „ziet" Hem, gelijk Hij is [2]). Daarom is de kennis van God alleen en ten volle — voorzover dit bij mensen mogelijk is — te verwerven door het geloof in Jezus Christus.

HET GETUIGENIS VAN JOHANNES OVER ZICHZELF. 1 : 19-28.

1 : 19 Dat Jezus inderdaad de openbaring van Gods genade is, Woord, Leven en Licht, zal ik in de eerste plaats vanuit het getuigenis van Johannes de Doper bewijzen. Met opzet spreek ik hierbij van zijn „getuigenis"; er wordt een rechtsgeldig bewijs geleverd, op grond waarvan men zijn houding moet bepalen. Wie ondanks dit getuigenis toch niet tot geloof wil komen, staat er slechts des te schuldiger om. Ik zal daarom niet, zoals de andere evangelisten, over Johannes' boeteprediking spreken [3]), maar alleen over de

[1]) 1 : 51, 2 : 11, 2 : 22 enz.
[2]) Matth. 11 : 27, Luc. 10 : 22.
[3]) Matth. 3 : 1-12, Marc. 1 : 2-8, Luc. 3 : 1-18.

Doper als getuige van Jezus Christus. De boeteprediking van de Doper veronderstel ik als bekend; men weet dat zijn optreden veel gerucht veroorzaakt heeft. Daarom vinden „de Joden" het op een bepaald moment geraden, een deputatie te zenden, die hem om legitimatie voor zijn opzienbarende prediking vraagt. Deze „Joden" (en daarmee bedoel ik met name de leiding van het Joodse volk, die zich al meer tegen Christus verzetten zal) zijn „de Zijnen", die Hem niet aangenomen hebben [1]). Deze leiding nu, de Raad of het Sanhedrin, gevestigd te Jeruzalem, dat dus als centrum van het verzet geldt, weet eigenlijk geen raad met de Doper en besluit, hemzelf te vragen waaraan hij zijn autoriteit meent te ontlenen; wellicht in de hoop, dat zijn antwoord aanleiding zal geven dat men zich van hem kan ontdoen. De deputatie heeft een officiëel karakter, zij bestaat uit priesters, dus officiële personen, en Levieten, die als ordebewaarders in de tempel plachten op te treden. Zij stellen, bij Johannes gekomen, de pertinente vraag: Wie zijt gij?

20 De Doper geeft een antwoord, waarin hij zich uitdrukkelijk en in alle duidelijkheid uitspreekt. Vooreerst zegt hij wat hij niet is. Hij weet immers dat te Jeruzalem de gedachte gekoesterd wordt dat hij zich voor de Messias, de Christus, zou kunnen uitgeven; in elk geval heeft zijn optreden op het volk een dergelijke indruk gemaakt. De Doper ontkent het echter ten stelligste: hij is het niet.

21 Daarop gaat het onderzoek voort en vraagt men, of hij Elia is. Ook nu ontkent de Doper. Wel wordt hij in de andere evangeliën „Elia" genoemd [2]), maar dan niet in de zin, waarin de Joden de profetie van Elia's terugkeer verstonden, doch zoals deze voorzegging werkelijk bedoeld was. Met het oog op het heersend misverstand, dat de beloofde Messias als wereldlijk vorst en bevrijder van Israël zou optreden, heeft Jezus Zelf alle voorzichtigheid ten aanzien van de Messiastitel betracht; met het oog op hetzelfde misverstand moet de Doper de gedachte afwijzen,

---

[1]) Vs 11.
[2]) Matth. 11 : 14, 17 : 10, vgl. Luc. 1 : 17.

dat hij Elia zou zijn. Dan volgt een derde vraag: Of hij misschien „de Profeet" is, waarmee eveneens op een figuur uit de Messiaanse tijd gedoeld schijnt te worden, die door de Joden verwacht werd. Maar ook thans luidt het antwoord ontkennend.

22 Maar, vraagt men dan ten einde raad, welke autoriteit bezit de Doper dan? Wat kan hij dan voor legitimatie geven? Het is nu wel duidelijk, wat de Doper niet wil zijn, maar laat hem dan uitspreken wat hij wel zijn wil. De deputatie mag immers niet zonder nadere inlichtingen bij haar opdrachtgevers terugkomen; de Joodse leiding moet bescheid hebben, om positie te kunnen nemen.

23 Dan geeft Johannes inderdaad bescheid; Jeruzalem kan en moet weten, wat men aan hem heeft. Hij is namelijk de vervulling van de profetie van Jesaja, waarin deze over de wegbereider van Christus gesproken heeft [1]. De Here komt, maar Hij komt in een ontoegankelijk gebied, een woestenij, en daarom moeten de nodige voorbereidingen worden getroffen: de Doper gaat als 't ware vooruit om uit te roepen dat de wegen hersteld moeten worden of opnieuw aangelegd; dàt is de opdracht, waaronder de Doper staat. Zonder beeldspraak gezegd: de Doper moet zorgen, dat Israël de Messias ontvangen kan, en daartoe is nodig, dat hij Hem zijn getuigenis geeft en dat men op grond van dat getuigenis goed weten kan dat Jezus de Christus is; zó arm en dor is de geestelijke toestand van het Joodse volk, dat het anders allerminst bereid zal zijn, Christus aan te nemen. Maar daarmee wijst de Doper uitdrukkelijk van zich af; het gaat er niet om, wie en wat hij is, maar het gaat om Christus. De overschatting van de betekenis van de Doper, zoals deze nog tientallen jaren later in bepaalde kringen voorkomt, is dus ook dwaasheid.

24 Naar aanleiding van dit getuigenis nemen nu enkele Farizeën het woord. Of dezen misschien tot dezelfde deputatie behoorden? Maar natuurlijk is de Joodse leiding op alles bedacht. De Farizeën, deze uitnemende kenners van het Oude Testament, zullen de Doper in een gevaarlijke

---

1) Jes. 40 : 3.

positie kunnen brengen indien hij daartegenover ook maar enigszins een weifelende houding aanneemt.

25 Deze Farizeën benaderen de Doper dan op hun wijze. Als hij noch de Messias, noch Elia, noch de Profeet is, heeft hij dan wel recht om te dopen? Het is niet duidelijk, dat wie moet oproepen om de „weg des Heren" gereed te maken, ook volmacht zou bezitten om een religieuze handeling van zo ingrijpende aard te verrichten; hoe durft Johannes het bestaan, een doop te bedienen, niet aan proselieten, maar aan geboren Joden?

26 Zij krijgen echter ten antwoord, dat dit dopen in werkelijkheid zeker bij de voorbereiding van de komst van Messias behoort. Ergert men zich aan Johannes' doop? Maar de Messias Zelf komt immers dopen — op welke wijze, zal Johannes straks duidelijk maken [1]). En daarom ligt het in de lijn, dat Zijn voorloper dit ook doet, zij het dan slechts met gewoon water. Juist aan de Messias ontleent de Doper zijn recht om te dopen. En laat men maar haast maken; de Messias is reeds aanwezig en verkeert al temidden van het volk, hoewel men Hem nog niet kent; de Doper zelf heeft Hem al ontdekt, toen het teken bij de doop van Jezus plaats vond [2]).

27 De Doper beëindigt zijn eerste getuigenis met nogmaals uitdrukking te geven aan zijn eigen onbelangrijkheid tegenover de hoogheid van Christus; het is de verhouding als van een slaaf tot zijn meester, de Doper is het zelfs niet waard, Jezus' schoenriemen los te maken om Hem de voeten te wassen. Welnu, indien hij zelf dan al zoveel aandacht van het volk krijgt dat zelfs Jeruzalem een verantwoorde beslissing aangaande hem nemen moet, hoeveel te meer zal men zich dan niet moeten bekommeren om Jezus Christus en tegenover Hem zijn positie bepalen. In Hem is het Licht, dat openbaar maakt, eerst recht verschenen, en Hij is eerst ten volle tot val of tot opstanding.

28 Tenslotte wil ik nog meedelen, op welke plaats deze gebeurtenis voorviel: Bethanië aan de Oostzijde van de

---

1) Vs 33.
2) Vs 32. Zie Matth. 3 : 13-17, Marc. 1 : 9-11, Luc. 3 : 21 v.

Jordaan; de toevoeging „over de Jordaan" onderscheidt het van het gelijknamige dorp in de omgeving van Jeruzalem, de woonplaats van Lazarus en zijn beide zusters [1]). En waarom ik deze plaatsbepaling geef? Omdat ik wil laten uitkomen, dat de Doper het inderdaad, dáár en dáár, zó gezegd heeft, en daarmee opgeroepen heeft tot een beslissing aangaande Jezus Christus, waaraan niemand zich meer zou kunnen onttrekken.

JOHANNES WIJST OP JEZUS. 1 : 29-34.

1 : 29 De geschiedenis die nu volgt, speelt zich af, daags nadat de Doper zijn gesprek met de deputatie uit Jeruzalem gehad heeft; de Doper bevindt zich weer temidden van de gewone toeloop. Bij deze schare ontdekt hij echter Jezus, Die inmiddels teruggekeerd is uit de woestijn, waar Hij gedurende veertig dagen vertoefde en de verzoekingen ondergaan heeft [2]); en waarom komt de Heiland tot de Doper terug? Omdat Hij uit diens kring Zijn discipelen wil vinden. — De Doper richt, bij het zien van Jezus, het woord tot de aanwezigen en verkondigt dat Deze het is, Wiens voorloper en wegbereider hij zich tevoren [3]) genoemd heeft. Hij stelt er zich echter niet mee tevreden, de aanwijzing te geven dat het Jezus is, hij zegt bovendien nog, wat Jezus is; hij noemt Hem „het Lam Gods" en herinnert daarmee aan het Paaslam, dat sinds Israëls bevrijding uit Egypte als teken van de verlossing ingesteld was [4]), en tevens aan de lijdende Knecht des Heren, zoals Deze in het Oude Testament voorzegd was [5]); door de dood van het Paaslam werd aan Israël het leven geschonken, en door Christus' lijden en sterven zal de wereld bevrijd worden van schuld en dood. Jezus is het Lam, „dat de zonde der wereld wegneemt", d.w.z. Hij zal de last, de volle zwaarte

---

1) 11 : 1.
2) Matth. 4 : 1-11, Luc. 4 : 1-13.
3) Vs 15, 23, 26.
4) Ex. 12.
5) Jes. 53.

van de zonde op Zich laden en uit de weg ruimen. Heeft aan de Doper inderdaad voor ogen gestaan, hoe zijn woorden letterlijk vervuld zouden worden toen Jezus aan het kruis verheven werd? Maar hij heeft het immers zo kunnen zeggen op grond van wat reeds in het Oude Testament over het verzoeningswerk van de Middelaar was voorzegd.

30 En laat nu niemand er aan twijfelen en zijn bedoeling misverstaan; al eerder heeft de Doper het gezegd: in schijn was hijzelf de Meester en Jezus de volgeling, maar Jezus is hem al gepasseerd in betekenis. Natúúrlijk, omdat Jezus immers de eeuwige Zoon Gods is [1]).

31 Niet, dat de Doper Jezus zo graag op de voorgrond zou willen schuiven, en Jezus dus Zijn volmacht aan de Doper ontleende. De Doper wist aanvankelijk zelfs niet, dat Jezus de Messias zou zijn. Maar nu begrijpt hij waarvoor hij gekomen is: om Jezus aan te wijzen en van Hem te getuigen, is hij komen dopen. Natuurlijk had zijn doop óók de hoogste waarde voor het volk, dat tot bekering geroepen moest worden; dat hebben de andere evangeliën al gezegd. Maar Johannes' doop heeft bovenal deze betekenis, dat Jezus als Messias werd ingeleid en aangewezen. Nu kan ieder weten, dat Hij het is.

32 Welnu, hoe wist de Doper dan dat Jezus van Nazareth inderdaad de Messias was? Omdat dit plaats gevonden heeft: de Heilige Geest Zelf — de Doper heeft het met eigen ogen gezien — is in de gestalte van een duif op Hem nedergedaald. Wat betekende deze zichtbare komst van de Heilige Geest tot Jezus? Ongetwijfeld betekende deze, dat de Middelaar er door bekwaamd werd, Zijn verzoeningswerk te volbrengen: dat betekende het voor Jezus Zelf. En voor hen, die op dat ogenblik aanwezig waren, was het belangrijk dat Jezus vanuit de hemel geproclameerd werd als de Zoon, op Wien het welbehagen van de Vader rustte. Maar vooral lag in dit alles een bizondere aanwijzing voor de Doper.

33 De Doper had namelijk kort vóór dit ogenblik de openbaring ontvangen, dat, zodra hij juist dìt teken zou zien,

---

1) Vs 15.

de Christus vóór hem zou staan. Toen dit beloofde teken geschiedde, wist de Doper dus met onmiddellijke zekerheid, niet op grond van zijn eigen gedachten omtrent Jezus maar op grond van de openbaring van God, met Wien hij te doen had. En hij begreep tevens, waarom aan de Christus de Heilige Geest op deze buitengewone wijze gegeven werd: Hij ontving de Geest om met de Geest te dopen, d.w.z. om de Zijnen, weliswaar niet buiten de waterdoop om [1]), in de Heilige Geest te doen delen en de Geest over hen uit te storten.

34 Hiermee heeft de Doper dus zijn getuigenis van Jezus Christus afgelegd. Nog eenmaal spreekt hij uitdrukkelijk uit, dat dit het getuigenis van een ooggetuige is en daarom alle geldigheid en rechtskracht bezit. Ieder kan het nu voortaan weten en ieder zal er ten volle rekening mee moeten houden. Jezus is gelegitimeerd door het getuigenis van de Doper. Hij is de Zoon van God, in het Oude Testament beloofd.

JEZUS' EERSTE DISCIPELEN. 1 : 35-52.

1 : 35 Het is nu weer een dag later. De Doper bevindt zich niet temidden van een grote schare; er is nu slechts sprake van twee van zijn volgelingen.

36 Evenals op de vorige dag is Jezus er echter ook. Johannes ziet Hem en herhaalt zijn getuigenis: Zie, het Lam Gods! Willen Johannes' discipelen daaruit de consequentie niet trekken, door nu niet langer bij hemzelf te blijven, doch Jezus te volgen? Hij beveelt het niet uitdrukkelijk; wel legt hij het voor hun verantwoording: zij moeten nu maar weten wat zij moeten doen. Zo verstaat de Doper, in grote zelfverloochening, hoe Jezus een stilzwijgend beroep op de wegbereider doet, om Hem zijn discipelen af te staan.

37 De twee discipelen begrijpen de bedoeling van de Doper en geven er gevolg aan; zij trachten, hoewel schuchter, met Jezus in contact te komen, en dan valt op dat ogenblik de grote beslissing van hun leven. Vanaf dat

---

[1]) 3 : 22.

moment zijn zij eigenlijk niet meer discipelen van de Doper maar van Jezus, al zal hun ambtelijke roeping pas later plaatsvinden [1]), en al zal ook hun persoonlijk geloof evenzo nog tot verdieping en verheldering moeten komen.

38 Jezus ziet dat de twee Hem achternagaan. Hij weet dat de Vader hen tot Hem brengt. Dan keert Hij Zich tot hen met een vraag, die de bedoeling heeft, dat zij zich nu ook uitspreken.

39 Wat leeft er in hun hart? vraagt Jezus, terwijl Hij als 't ware Zijn Licht — het Licht, dat openbaar maakt! — in hun binnenste laat vallen. Wat willen zij, wat kiezen zij, het Leven of de dood? Zij antwoorden, dat zij nader contact met Hem wensen. Niet, dat het hun zoveel belang inboezemt, waar en hoe Jezus op dat ogenblik verblijf houdt; maar zij gevoelen zich tot Hem aangetrokken en willen in Zijn nabijheid verkeren, zij nemen Hem aan opdat zij kinderen Gods mogen worden [2]). Rabbi, d.w.z. Leermeester, zeg ons, waar en hoe wij meer van U kunnen horen; wij zouden wel door U opgeleid en verder geleid willen worden.

40 Daarop gaat Jezus dan in; Hij verklaart Zich bereid; laat hen maar komen, zegt Hij, dan zullen zij zien — wèrkelijk zien, want wie tot het Licht komt, zal zeker „ziende" worden in de volle zin van het woord [3]). En zo brengen deze twee mensen dan de dag verder bij Jezus door. Moet ik nog zeggen, wie het geweest zijn? De naam van de één zal ik zo dadelijk noemen; maar de ander, dat begrijpt u immers wel, ben ik zelf geweest. En nu vermeld ik niet, wat er op die grote dag van mijn leven besproken werd. Ik herinner mij dat het omtrent tien uur in de ochtend geweest is. Dat ogenblik zal ik niet meer vergeten, noch die eerste gesprekken met mijn Heiland, op die beslissende dag van mijn leven.

41 Doch ik ga u nog iets over die ander vertellen. Zijn naam luidt Andreas; om hem nog iets nader aan te duiden: „de broeder van Simon Petrus", die iedere lezer van het evangelie moet kennen.

---

1) Matth. 10 : 1-4, Marc. 3 : 13-19, Luc. 6 : 13-16, vgl. ook Luc. 5 : 1-11.
2) Vs 12.
3) 9 : 39.

42 Deze Andreas gevoelt zich zo diep onder de indruk van zijn ontmoeting met Jezus, dat hij niet laten kan, anderen in zijn blijdschap en ontroering te doen delen. Hij heeft daarbij, evenals ikzelf, onmiddellijk aan Petrus gedacht, maar doordat ik Petrus' vriend was en Andreas als Petrus' broeder beter geweten kan hebben, waar deze zich toen bevond, trof hij hem het eerst aan. Hij „vond" hem, en met deze uitdrukking, die ik nog herhaaldelijk in dit evangelie zal gebruiken [1]), wil ik laten uitkomen, dat u er leiding van de Vader in moet zien. Op deze wijze „geeft" de Vader de Zijnen aan de Zoon [2]). Zodra Andreas Petrus dan aangetroffen heeft, verzekert hij hem, dat de Christus, Die Petrus immers ook zelf vurig verwachtte, gekomen is, en dat Hij het is, bij Wien hij de dag heeft doorgebracht.

43 Hoewel het inmiddels al avond geworden is, aarzelt Petrus met zijn spontaan karakter geen moment; onmiddellijk zoekt hij het contact met Jezus. Dan ziet Jezus ook hem tot Zich komen, Hij merkt hoe de Vader weer iemand tot Hem brengt, en wel die discipel, die een eerste plaats in de kring zal innemen. Hij spreekt hem toe met enkele woorden, die aanvankelijk niets anders schijnen in te houden dan dat Andreas en ik Hem reeds een en ander over hem verteld hebben; dàt is nu dus die Simon! Maar dan krijgt Jezus' woord heel diepe zin. Groot wordt de betekenis, die deze Simon temidden van Jezus' discipelen en Kerk hebben zal. Hij zal de Rotsman zijn; daarom krijgt hij nu reeds een nieuwe naam: in het Aramees zal hij „Cefas" heten, en „Petrus" in het Grieks; „Rotsman" betekent beide, en Jezus komt er later nog wel op terug [3]).

44 Dan breekt er weer een dag aan. Jezus vat het plan op, terug te keren naar Galilea, evenals de andere pelgrims, die na afloop van hun tempelbezoek enige tijd bij de Doper vertoefd hebben en nu weer teruggaan naar huis. Tot deze reizigers behoort ook een zekere Philippus. Jezus wacht ditmaal niet, tot deze Philippus door de Doper of een ander tot Hem gebracht wordt; Hij roept hem Zelf,

---

1) Vs 44, 46 enz.
2) 17 : 6.
3) Matth. 16 : 18.

zoals Hij immers ieder naar eigen aanleg en omstandigheden op verschillende wijze tot het discipelschap brengt.

45 Philippus is uit Bethsaïda, dezelfde stad als Andreas en Petrus, afkomstig. Is hij daarom misschien onmiddellijk bereid, zich bij de groep aan te sluiten? Of wil de Heiland tonen hoe Hij familie- en vriendschapsbanden heiligt in Zijn dienst?

46 Dan wordt nog een vijfde discipel gewonnen. Philippus, eenmaal tot Jezus gebracht, brengt op zijn beurt Nathanaël tot Jezus; maar de wijze, waarop deze Nathanaël tot Jezus komt, laat wel merken, hoeveel moeilijkheden en bezwaren er dikwijls overwonnen moeten worden, eer een mens tot volledige overgave bereid is. Zie, roept Philippus Nathanaël toe, wij hebben Hem gevonden, over Wie Mozes en heel de Oudtestamentische profetie gesproken heeft; het is Jezus van Nazareth! Jezus, de zoon van Jozef!

47 De wijze, waarop Philippus het evangelie aan Nathanaël predikt, blijkt meer enthousiast dan doeltreffend te zijn — nog hiervan afgedacht, dat zij ook niet geheel juist geweest is. In elk geval blijkt Nathanaël niet bereid te zijn, een Messias uit Nazareth te aanvaarden. Mogelijk, omdat Nazareth als dorp een minder goede naam in de omgeving kan bezeten hebben? Neen, maar omdat het Oude Testament, dat Philippus zelf ter sprake gebracht heeft, Nazareth in het geheel niet als zodanig noemt! Philippus weet geen beter antwoord, dan Nathanaël eenvoudig uit te nodigen, naar Jezus toe te komen.

48 Nathanaël komt naar Jezus toe. Jezus begroet hem: Zie, een onvervalst Israëliet. Zeker, een man met bezwaren, moeilijkheden en twijfel. Maar in elk geval iemand die trouw en eerlijk de Schrift wil laten spreken, ook op het punt van de Messiasbelofte, en met het getuigenis van het Oude Testament in de hand tot Jezus komt!

49 Nathanaël hoort bij dit gezegde van de Heiland òp, hij merkt dat Jezus weet, welke bezwaren hij tegenover Philippus ingebracht heeft; de critiek verandert in verwondering, hij vraagt, hoe Jezus hem kent. Jezus antwoordt, dat Hij hem, nog vóór Philippus hem riep, onder de vijgeboom heeft zien zitten, en dat Hij weet, wat er in Nathanaëls hart omging, toen hij daar, in gebed en meditatie,

met de beloofde komst van de Messias bezig was.

50 Daarop komt het geloof in het hart van Nathanaël tot volle doorbraak; hoewel zijn bezwaar niet beantwoord is (maar dat antwoord zou thans nog teveel voor hem geweest zijn [1])), gevoelt hij zich gegrepen; hij belijdt Jezus als de Zoon van God en de Koning van Israël, van Wien inderdaad geschreven is „in de wet en de profeten" [2]). Zo is Nathanaël, in de andere evangeliën Bartholomeüs genoemd [3]), eveneens Jezus' discipel geworden.

51 Maar dan spreekt Jezus een wonderlijk woord. Is Nathanaël tot geloof gekomen onder de indruk ervan, dat Jezus bleek te weten, wat in zijn hart is omgegaan, toen hij onder die vijgeboom zat, d.w.z. onder de indruk van Jezus' alwetendheid? Heeft hij het geheimzinnige contact bevroed, dat er bestaat tussen de Vader en de Zoon — een contact, zó nauw, dat de Vader de Zoon liet merken, wat er ergens in een mensenhart omgaat? Nathanaël zal eenmaal zien, zo gaat de Heiland voort, dat er bij Hem nog veel groter dingen zijn, en dat Zijn contact met de Vader nog veel meer inhoudt. Straks zal blijken, dat de Zoon niet slechts de alwetendheid van de Vader openbaart, maar eveneens de almacht en de reddende liefde van de Vader doet kennen [4]); dat zal nòg groter zijn.

52 En hieraan vastknopend, richt Jezus nu het woord deels tot Nathanaël, deels tot al Zijn eerste discipelen, om hun te voorspellen hoe zij getuigen zullen zijn van de intieme en blijvende gemeenschap tussen Vader en Zoon. Zoals Jakob eens in Bethel van een ladder Gods droomde, waarlangs de engelen opstegen en afdaalden, en zich toen niet meer verlaten behoefde te voelen, zo zal boven de Heiland eerst recht de hemel open zijn. Jezus van Nazareth zal in werkelijkheid en ten volle Gods verborgen omgang kennen, en tonen dat Hij in de Vader is en de Vader in Hem is [5]). Voor het uiterlijk zal Jezus niet meer dan de „zoon des mensen" zijn, d.w.z. iemand, om wie men

---

1) 16 : 12.
2) Vs 46.
3) Matth. 10 : 3, Marc. 3 : 18, Luc. 6 : 14, Hand. 1 : 13.
4) Vs 18.
5) 14 : 10.

zich niet zoveel behoeft te bekommeren, een willekeurig mensenkind, afkomstig uit Nazareth, zodat men later nog zal zeggen: „Van Deze weten wij niet, vanwaar Hij komt" [1]). Niemand zal voorlopig enige uiterlijke heerlijkheid bij Hem moeten zoeken. Maar wie Hem gelovig aanneemt, zal bemerken dat Jezus „aan de boezem des Vaders is" [2]), van ogenblik tot ogenblik in de diepste afhankelijkheid en gehoorzaamheid tegenover de Vader leeft, Gods woord spreekt en Gods wil ten uitvoer brengt, en daarom door de Vader geëerd wordt, niet alleen in de tekenen, die Hij nu reeds ontvangt om te doen, maar bovenal in de verheerlijking, wanneer Hij eenmaal Zijn werk volbracht heeft.

DE BRUILOFT TE KANA. 2 : 1-11.

2 : 1 De gebeurtenissen van deze dagen worden met zoveel nauwkeurigheid gedateerd, dat we een levendige indruk ontvangen van wat zich gedurende ongeveer een week heeft afgespeeld. Begon de bruiloft van Kana, zoals het in die dagen gewoonte was, op een Woensdag, dan krijgen we het volgende beeld. De strenge vraag van het Sanhedrin aan Johannes [3]) vond op een Vrijdag plaats. De Zaterdag daaraan volgende wijst de Doper Jezus aan als het Lam Gods [4]). Op Zondag herhaalt hij dit getuigenis, met het gevolg, dat de eerste discipelen tot Jezus komen [5]). De Maandag begint met de roeping van Philippus en Nathanaël [6]), terwijl Jezus, vermoedelijk tegen de tijd dat de grootste hitte voorbij is, diezelfde dag aan Zijn voornemen om naar Galilea terug te gaan [7]), uitvoering geeft. De Dinsdag wordt aan de voortzetting van de reis besteed en op Woensdag, „de derde dag", komt Jezus met de Zijnen in Kana aan, het dorp, waaruit Nathanaël afkomstig was. — Tot de aanwezigen op de bruiloft behoort Maria, de

1) 9 : 29, vgl. 9 : 35.
2) Vs 18.
3) 1 : 19-28.
4) 1 : 29-34.
5) 1 : 35-43.
6) 1 : 44-52.
7) 1 : 44.

moeder van Jezus, hetzij omdat zij tot de familiekring behoorde, hetzij om andere reden.

2 Ook de Heiland en Zijn eerste discipelen zijn uitgenodigd om aan het feest, dat een week placht te duren, deel te nemen.

3 Hoewel de omstandigheden, b.v. de zes watervaten, op een groot huis en een niet onbemiddelde familie wijzen, blijkt spoedig, dat men bij de voorbereidingen een vergissing begaan heeft; er is te weinig wijn. Om het bruidspaar deze schande te besparen, wendt Maria zich tot haar Zoon om raad en hulp. Weet Hij geen oplossing?

4 Jezus' antwoord is echter afwijzend. Aan het woord „vrouw!" behoeft men, op zichzelf, geen aanstoot te nemen; maar wel is het tekenend, dat Jezus haar niet „moeder" noemt. „Vrouw, wat wilt gij van Mij?" Ge moogt uw moederrechten op Mij niet misbruiken, ge moet leren verstaan, dat Ik wel uw Kind ben, maar bovenal de Zoon van Mijn Vader. Maria moet merken dat het niet belangrijk is, wat zij van Hem wil, maar alleen belangrijk, wat de Vader van Hem wil. Dit terugtreden van de band des bloeds achter de gemeenschap met God zal tenslotte hierop uitlopen, dat Maria niet Jezus maar Johannes als haar kind moet beschouwen [1]). En dan vervolgt de Heiland, dat Zijn „ure" nog niet gekomen is. Welk uur bedoelt Jezus? Het moment, waarop de Zoon zal zien of en hoe de Vader Hem de macht geeft, in deze verlegenheid hulp te verschaffen. Hij kan immers niets doen, omdat Maria het Hem opdraagt; Hij kan ook niets van Zichzelf doen; Hij moet het de Vader zien doen [2]). Eerst als Hij inzicht en aanwijzing van Boven gekregen heeft, zal Hij helpen.

5 Maria antwoordt op deze woorden van Jezus met een ongeschokt vertrouwen. Zij zegt tot de bedienden, dat dezen alles moeten uitvoeren, wat Jezus hun opdraagt, en laat het verder aan Hem over.

6 Dan blijkt echter, hoe zij terecht op Jezus vertrouwt. Ergens staan zes grote watervaten, elk met een inhoud van ongeveer honderd liter, die gebruikt worden in verband met de voorgeschreven rituele wassingen van het Jodendom;

---

1) 19 : 26 v.
2) 5 : 19.

men schept daar het water uit om zich bijvoorbeeld vóór het eten de handen te wassen [1]). De bruiloftsgasten hebben er blijkbaar reeds zoveel gebruik van gemaakt, dat ze nu grotendeels leeg zijn.

7 Jezus geeft opdracht, deze vaten opnieuw te vullen, en de bedienden, gedachtig aan Maria's woord en onder de indruk van de wijze, waarop Jezus dit bevel geeft, gehoorzamen onmiddellijk, zodat de vaten tot aan de rand vol worden.

8 Zonder een enkel machtwoord of toverspreuk te uiten, zegt Jezus hun vervolgens, dat zij enkele kannen met het water uit deze vaten vullen zullen en daarmee naar de ceremoniemeester moeten gaan; er gebeurt niets geheimzinnigs, waar de bedienden niet bij mogen zijn; zij kunnen heel het verloop van de handeling volgen.

9 De ceremoniemeester, zich nergens van bewust, komt tot de mening dat de gastheer nog wat wijn in voorraad moet hebben gehad; hij stelt zich onmiddellijk met de bruidegom in verbinding en vraagt, half verwonderd, half geprikkeld, waarom deze hem daarvan niets gezegd heeft.

10 Hij had zich dan niet alleen geen zorgen behoeven te maken over het opraken van de wijn, maar deze laatste soort het eerst kunnen laten drinken, omdat de kwaliteit juist hiervan veel en veel beter is. Zo is ook de leider van het feest een onverdacht getuige van het grote wonder, dat Jezus volbracht heeft: Hij heeft gewoon water in een uitstekende wijnsoort veranderd, en dat in een ongekend rijke hoeveelheid.

11 En wat dan de reactie van de verschillende aanwezigen betreft, daarvan maak ik nu geen melding — ik zal slechts bij uitzondering vertellen hoe het met de mensen afloopt [2]) — maar wel wil ik nog beschrijven, hoe wij, de discipelen, hierin Jezus hebben leren kennen; wij zijn getuigen geweest van het eerste „teken", waarin Zijn „heerlijkheid" openbaar geworden was. Versta dit woord „heerlijkheid" niet verkeerd, het betekent de eer, die de Vader aan de Zoon geeft in het feit, dat Jezus de macht ontvangt om dit wonder tot stand te brengen; de Vader eert en verheerlijkt de Zoon

[1]) Matth. 15 : 2, Marc. 7 : 2 v., Luc. 11 : 38.
[2]) Vgl. Nicodemus, hfdst. 3.

door Hem te doen delen in Zijn wijsheid, almacht en goedheid; Hij toont openlijk dat Jezus de eniggeboren Zoon is, Die aan de boezem des Vaders is [1]). En dat is genoeg; de Zoon vraagt ook niet naar de goedkeuring en toejuiching van de mensen, Hij wil slechts de Knecht des Heren zijn, Wiens Middelaarsgehoorzaamheid door de Vader wordt aanvaard en geëerd [2]). Zó heeft ons geloof de „heerlijkheid" van de Zoon gezien; zó brengt de openbaring van deze „heerlijkheid" ons, discipelen, tot geloof. De geschiedenis van Kana loopt uit op deze positieve daad van ons, de discipelen, dat wij, onder de diepe indruk van wat wij van Jezus bemerken, Hem aannemen als Gods eigen Woord en Openbaring, de Zoon van God [3]).

KORT VERBLIJF TE KAPERNAÜM. 2 : 12.

2 : 12 Na dit wonder van Kana gaat Jezus naar Kapernaüm, evenals Bethsaïda aan de oever van de binnenzee van Galilea gelegen. De keus van deze plaats hangt met verschillende omstandigheden samen: Petrus en Andreas zijn, blijkbaar kort geleden [4]), daarheen verhuisd; Johannes en Jakobus zijn er werkzaam [5]), het dorp ligt centraal ten opzichte van de omgeving en biedt als zodanig een uitgangspunt voor Jezus' werkzaamheid in Galilea. Heel het gezin van Maria vertrekt eveneens naar Kapernaüm [6]), ook de andere kinderen van Maria [7]), die pas later in Jezus zullen geloven [8]). Dit verblijf van Jezus en Zijn discipelen is echter slechts van korte duur; u weet wat de andere evangelisten vermelden over de vele reizen door het Galilese land, die Jezus thans aanvaardt.

DE TEMPELREINIGING. 2 : 13-25.

2 : 13 Ik verplaats u thans naar de dagen, voorafgaande aan

---

1) 1 : 18.
2) 5 : 41 vv., 8 : 54.
3) 20 : 31.
4) Luc. 4 : 38.
5) Matth. 4 : 21.
6) Matth. 4 : 13, Marc. 2 : 1.
7) Matth. 13 : 55, Marc. 6 : 3.
8) 7 : 5.

een Paasfeest; ter voorkoming van misverstand noem ik dat feest in onderscheid met het Paasfeest van de Kerk: het Pascha der Joden. — Met vele anderen maakt ook Jezus Zich op, om dat feest te Jeruzalem te vieren; daarin volbrengt Hij de wet van Mozes en daarbij vindt Hij tevens de gelegenheid, Zichzelf als de vervulling van Mozes' wet te verkondigen.

14 Te Jeruzalem gekomen, bezoekt Jezus de tempel, waar in verband met het feest een bizondere drukte heerst. Op het voorplein prijzen de veehandelaars hun koopwaar aan; onder loven en bieden koopt men er de offerdieren, die straks naar voorschrift zullen geslacht worden: runderen en schapen, en ook duiven voor de offers der armen. Aan hun tafels zitten de wisselaars, die met enige provisie de gangbare munt omzetten in Tyrische zilverstukken, die als „heilige" valuta door de priesters geïnd worden ter voldoening aan de verplichte hoofdelijke omslag [1]). Van dit alles is Jezus getuige. Hij hoort het rumoer, dat wel heel weinig met de eerbied van het „huis des gebeds" in overeenstemming is; Hij ziet de nuchtere zakelijkheid, waarmee men zo goedkoop mogelijk aan zijn godsdienstige verplichtingen voldoet; Hij weet ook, wat iedereen weet, namelijk dat de Saducese kliek van de hogepriester en zijn verwanten uit deze tempelhandel bizondere baten trekt.

15 En wanneer Hij, Die het Lam Gods is, tegenover deze verwording van de offerdienst staat, komt er een heilige toorn over Hem. Hij ziet het gebod van het ogenblik, dat Hem noodzaakt, in te grijpen. Van touw, dat overal op de grond ligt, maakt Hij een zweep. Dan werpt Hij Zich op deze handelaars en hun koopwaar en drijft Hij de mensen en hun beesten de heilige tempelgebouwen uit. Bij de tafels van de wisselaars gekomen, stoot Hij deze omver, zodat de geldstukken over de grond rollen.

16 Daarna wendt Hij Zich tot de duivenverkopers en beveelt Hij hun, hun manden weg te nemen. Jezus komt niet als dierenvriend om de vogels hun vrijheid te hergeven, maar nog minder om de mensen hun eigendom te ontnemen. Ze mogen immers hun bezit bij elkaar zoeken en

---

1) Ex. 30 : 13-16, Matth. 17 : 24.

ze mogen ook gerust hun handel drijven. Maar het mag niet op deze plaats, want zo wordt godsdienst en zakendoen door elkaar gehaald en de dienst van God in het teken van het zakendoen gezet. Zo wordt vergeten, dat het in godsdienst en tempel om de Vader gaat, en om Zijn genade [1]).

17 Wat is dan echter de reactie op deze tempelreiniging? De tempelpolitie grijpt niet in; niemand legt Jezus een strobreed in de weg. De discipelen slaan dit met verbazing gade en zien er een „teken" in: God heeft aan de Zoon volmacht gegeven om dit te doen. Dit „teken" spreekt hun echter nog duidelijker toe, omdat hun op dit ogenblik een Oudtestamentisch Psalmwoord voor de geest komt, dat thans zijn vervulling krijgt: De ijver van Uw huis zal Mij verteren. Zoals David eens voor Gods zaak door het vuur gegaan is, zo neemt hun Meester nu alle risico's, waar het om de heiligheid van Gods huis gaat [2]). Ten koste van alles zal Hij Zijn Middelaarsgehoorzaamheid volbrengen, zoals voorzegd is door de profeten. Daarin herkennen zij de beloofde Messias.

18 Nu vermeld ik deze geschiedenis niet alleen omdat ik, evenals bij het verhaal van de bruiloft te Kana, beschrijven wil hoe wij, discipelen, door de openbaring van Christus' heerlijkheid tot geloofsoefening komen; ik geef de vorige geschiedenis en deze als elkaars tegenhangers, omdat zij vooral de verschillende reacties van geloof en ongeloof tekenen: de bedienden van Kana gaven onmiddellijk gevolg aan Jezus' opdracht; de tempelhandelaars van Jeruzalem moeten met geweld worden aangezet, en in plaats van dat de Joden door Jezus' machtsdaad tot geloof komen, stuit dit „teken" op hun ongeloof af, zodat zij zich niet ontzien, een ander „teken" te vragen, waarover dan te praten zou zijn: „Welk teken toont Gij ons, dat Gij dit moogt doen?" — Zo zult u het echter telkens zien: het „teken" wordt alleen in geloof gekend en verstaan [3]).

19 Het spreekt vanzelf, dat Jezus op deze vraag om een „teken", na wat Hij gedaan heeft, niet ingaat; het zou toch

---

1) 1 : 14.
2) Ps. 51 : 12, Jer. 31 : 33 v.
3) Vgl. het twistgesprek na het „teken" van de vermenigvuldiging der broden, hfdst. 6.

niet baten. Wel voorzegt Hij Zijn tegenstanders een ander „teken", dat straks zal plaatsvinden en dat onmogelijk weersproken kan worden, tenzij men tegen beter weten in de waarheid wil weerstaan. Hij zal straks opstaan uit de dood. Dit zal het laatste, definitieve wonder zijn; daarin zal Hij ten stelligste blijken Gods Zoon te zijn. Jezus geeft deze aankondiging echter in de typisch Oosterse spreukvorm: „Breekt deze tempel af en binnen drie dagen zal Ik hem doen herrijzen". De beeldspraak valt u op. Waarom noemt Jezus Zijn lichaam een „tempel", een „tempel" die door de Joden „afgebroken" zal worden en dan zal „herrijzen"? Men kan daarop antwoorden, dat de aanleiding van de tempelreiniging Hem dit gebruik in handen gaf. Bovendien kan er een aanduiding van de ondergang van Herodes' tempel in liggen. Maar u moet vooral niet vergeten dat Jezus van de Joden verwachten kan, dat zij idee hebben van de symbolische betekenis van het heiligdom van Jeruzalem; zoals de offers heenwijzen naar Hem, Die het Lam Gods is, zo vindt dit heiligdom zijn vervulling in Hem, Die als werkelijke Woonplaats Gods thans op aarde verschenen is en onder de mensen „de tent opgeslagen heeft" [1]). Welnu, zegt Jezus, laat men Hem maar doden, en dan zal men het grote „teken" van de opstanding zien, dat alleen tegen beter weten in geloochend kan worden.

20 De Joden begrijpen echter noch Jezus' daad, noch Jezus' woord. Zij denken aan het tempelcomplex, waaraan op dat ogenblik al 46 jaar gerestaureerd is. Koning Herodes is indertijd daarmee begonnen. En meent Jezus dat Hij dit reuzenwerk in drie dagen afmaken kan?

21 Maar voelt u het dwaze onverstand in deze tegenwerping van de Joden? Natuurlijk begrijpt u, dat Jezus bij de uitdrukking „tempel" over Zijn lichaam sprak, en dus over wat op de Goede Vrijdag en de Paaszondag zou gebeuren; het was een profetie van Zijn dood en opstanding.

22 Wel hebben wijzelf de volle bedoeling van Jezus' woord toen ook nog niet verstaan. Pas toen het vervuld werd, herinnerden wij ons hoe de Heiland het had aangekondigd. Bij die herinnering zijn wij er echter diep van onder de

---

[1]) 1 : 14, Leidse vertaling.

indruk gekomen, dat alles zich inderdaad volkomen toegedragen heeft, zoals Hij het had voorzegd en zoals het in het Oude Testament geprofeteerd was; opnieuw zijn wij er toen van onder de indruk gekomen, dat Jezus de Christus is, de Zoon van God.

23 Maar laat ik nu dit verhaal met een korte beschrijving van Jezus' werkzaamheid in Jeruzalem beëindigen. Tijdens dit Paasfeest deed Jezus nog veel andere opmerkelijke daden. Zij hebben de aandacht getrokken en menigeen is, hoewel vaak slechts met een voorbijgaande indruk, tot de overtuiging gekomen dat Jezus toch wel de Messias moest zijn.

24 Geloof is echter nooit een voorbijgaande indruk, maar wie Hem aannemen, ontvangen macht om Gods kinderen te worden [1]), door in Jezus te blijven [2]) en Zijn woorden te bewaren [3]). Jezus wist echter, dat hiervan bij de meesten geen sprake was; daarom maakte Hij Zich geen illusies over de aanvankelijke indruk van Zijn werk. Hij kon het Hosanna van het volk niet ernstig nemen, omdat Hij het Kruis-Hem reeds hoorde.

25 Laat niemand denken, dat de ontwikkeling der dingen Jezus teleurstelde. Hij vergiste Zich niet in de mensen, omdat Hij Zich niet door de schijn liet misleiden. Hij, Die het waarachtig Licht is, ontdekte altijd de geweldige tegenstand, die in de schuilhoeken van het zondig mensenhart aanwezig is. Daarom behoefde niemand Hem omtrent de oppervlakkigheid van dit soort geloof in te lichten. Zodra Hij echter zag, dat iemand, zij het ook aarzelend, toch met oprechte heilbegeerte tot Hem kwam, wijdde Hij hem Zijn volle zorg en liefde; dat blijkt uit de thans volgende geschiedenis van Nicodemus.

HET GESPREK MET NICODEMUS. 3 : 1-21.

3 : 1 Een evangelie is waard, zorgvuldig opgebouwd te worden; ik vermeld nu eerst de ontmoeting met Nicodemus, omdat ik het onderzoek naar Jezus wil tekenen, dat de

---

1) 1 : 12.
2) 15 : 4.
3) 14 : 23.

Farizeën nu beginnen in te stellen, evenals ze tevoren aan de Doper vroegen met welk recht deze optrad [1]). U merkt, dat de toon, in onderscheid met de daar beschreven geschiedenis, hier minder streng is (Nicodemus komt wel als vertegenwoordiger maar niet als afgezant van de Farizeën) ; het punt in kwestie is echter opnieuw, wie en wat aan Johannes de Doper en ook aan Jezus het recht geeft, op deze wijze te spreken en te handelen. — Nicodemus [2]) is niet alleen een typisch Farizeër, maar ook lid van het Sanhedrin; een bekend wetgeleerde [3]) ; u weet, hoe hij om zijn toenadering tot Jezus later door het Jodendom wordt doodgezwegen. Ziet, hoe hij thans de eerste stap doet op de weg, die hem eindelijk tot het volle geloof brengt.

2 Deze Nicodemus komt, tijdens Jezus' verblijf te Jeruzalem, naar Hem toe, terwijl het nacht is. Die tijd heeft hij ervoor uitgekozen, niet alleen omdat hij dan ongestoord spreken kan, maar vooral omdat hij zijn naam niet op 't spel wil zetten. Hij durft de grote beslissing nog niet aan. Toch komt hij tot het Licht; dit is het tegenovergestelde van wat met Judas gebeurt, wanneer deze uit het Licht naar de duisternis terugvlucht [4]). Jezus ontvangt hem bereidwillig, omdat Hij hierin een taak ziet [5]). Nicodemus stelt nu op voorzichtige en beleefde manier de vraag, die hem bezig houdt: Waarin Jezus' autoriteit ligt. Jezus maakt de indruk op hem, dat Hij ongetwijfeld „van God gekomen is als leraar", want de wonderen en machtsdaden, die Jezus doet, leggen daarvan sprekend getuigenis af: niemand kan zulke grote wonderen tot stand brengen, als Jezus verricht, wanneer God niet met hem is en achter hem staat. Jezus' wonderen betekenen veel meer dan de geestenbezweringen, die men in Joodse kring ook wel kende; zij bewijzen dat Hij een goddelijke legitimatie bezitten moet. Nu kan Nicodemus als schriftgeleerde echter niet begrijpen, in welke hoedanigheid Jezus optreedt; noch de wijze, waarop Jezus Zijn kennis der Schriften ontvangen heeft, noch het karak-

---

1) 1 : 19-25.
2) 7 : 50, 19 : 39.
3) Vs 10.
4) Vs 20, vgl. 13 : 30.
5) 5 : 17.

ter van Zijn optreden zelf is dat van de schriftgeleerden. Zo tracht Nicodemus Jezus te benaderen vanuit zijn eigen gezichtspunt: de schriftgeleerde Nicodemus kan Jezus ook slechts in hoedanigheid van schriftgeleerde verstaan; en daarmee staat hij voor het grote raadsel.

3 Jezus antwoordt met een ernstig, herhaald „voorwaar", dat dit uitgangspunt verkeerd is. Zeker, zegt de Heiland, kan het gelijke alleen door het gelijke gekend worden; als het oog wil zien, moet het op het zonlicht aangelegd zijn. Maar daarom kan Nicodemus Hem, Die Gods Zoon is, slechts verstaan wanneer hijzelf wederom geboren en Gods kind geworden is. Zo brengt Jezus het gesprek welbewust op een ander vlak: Nicodemus moet ophouden, als schriftgeleerde over Jezus te denken; hij moet bij de wedergeboorte beginnen; dan pas zullen de dingen van Gods Koninkrijk voor hem zichtbaar worden. Begrijpt Nicodemus dit niet? De Heiland is Zelf niet op gewone wijze, zoals anderen, geboren; Hij is „van omhoog". Alleen wie, door „wedergeboorte", eveneens „van omhoog" komt, kan het geheim van Jezus benaderen. Gods genade, die ik zelf liefst met het woord „leven" aanduid en door Joodse schriftgeleerden als Nicodemus met de naam „koninkrijk Gods" genoemd wordt, kan alleen gepredikt en geloofd worden door wie „uit God geboren" is. Dit is het geheim van Jezus' eigen bovennatuurlijke geboorte en, meer nog, van Zijn ononderbroken gemeenschap met de Vader door de Heilige Geest [1]; dit is ook het geheim van hen, die Jezus gelovig aannemen [2]. Zo vat Jezus de bizondere Geesteswerking in Hemzelf en de werking des Geestes in de gelovigen samen in één uitdrukking, die, wat de Heiland betreft, vertaald moet worden met „van omhoog geboren", en voor de Zijnen zowel „van omhoog" als „wederom geboren" betekent.

4 Nicodemus verstaat Jezus' woord slechts in de laatste betekenis, en dan nog wel zo ongeestelijk mogelijk. Men kan, werpt hij tegen, toch niet voor de tweede maal gewoon ter wereld komen; een volwassen man kan toch niet tot het stadium van de geboorte terugkeren?

---

1) 1 : 33.
2) 1 : 12, 13.

5 Daarop verduidelijkt Jezus Zijn woord. Hij vervangt het „wederom" door „uit water en Geest", en de uitdrukking „zien" door „ingaan". Dat laatste houdt een bestraffing in; de schriftgeleerde dacht aan „ingaan" in de moederschoot, hij had moeten begrijpen dat er andere dingen op het spel staan; en deze bestraffing blijkt hierin dubbel nodig te zijn, dat Nicodemus aan het „zien" nog niet toe is, — daarvan kan pas sprake zijn, als hij, de buitenstaander, de poort [1]) doorgegaan is. En hiervoor, zegt Jezus, is nodig „water en Geest"; gedoopt worden, niet slechts met water, maar met de Heilige Geest [2]). Nicodemus weet van Johannes de Doper af. Hij kon ook kennis dragen van het plechtig getuigenis van de Doper, waarin deze verzekerde dat hij bij Jezus' doop de Geest zag nederdalen om op Hem te blijven. Waarom vraagt Nicodemus dan naar Jezus' autoriteit? Hierom kan Jezus spreken, zoals Hij spreekt, en handelen, zoals Hij handelt, omdat Hij krachtens de Geestesmededeling bij Zijn doop de allernauwste gemeenschap met de Vader heeft. En anderzijds, wie van Jezus de doop èn de Geest ontvangt, die zal ontdekken, Wie Jezus is: de Gezondene van de Vader, de Zoon van God.

6 Natuurlijk spreekt Jezus niet van de wijze, waarop iedereen geboren wordt; de gewone geboorte biedt geen enkele mogelijkheid om God te kennen; gemeenschap met God ontstaat alleen langs deze weg, dat God Zelf Zijn gemeenschap door de Heilige Geest tot stand brengt.

7 Nicodemus behoeft zich daarover niet te verwonderen. Dat mensen een nieuw hart moeten ontvangen, was hem, de schriftgeleerde, toch wel uit het Oude Testament bekend; het Oude Testament zegt duidelijk genoeg, dat er geen mogelijkheid bestaat om tot God te komen, dan alleen wanneer God van Zich uit de weg baant [3]).

8 Maar de grote fout van Nicodemus is, dat zijn geloof tot nu toe slechts een theorie geweest is; hierom verkeert hij in verlegenheid, omdat hij niet meer dan toeschouwer was. Jezus laat hem dat met een beeldspraak voelen. Als de wind waait, kan men daarvan binnenshuis wel wat horen.

---

1) 10 : 7.
2) 1 : 33.
3) Ps. 51 : 12, Jer. 31 : 33 v.

Maar pas wanneer men naar buiten komt, en in de wind gaat staan, dan eerst merkt men de kracht van de wind en voelt men waarvandaan de wind komt en wat de windrichting is. Zo is het ook ten aanzien van de vraag, waarmee Nicodemus tot Jezus gekomen is. Dat er krachten in Jezus openbaar worden, heeft hij aan de „tekenen" wel gemerkt. Maar hij begrijpt niet, waar de oorsprong en herkomst van dit alles ligt (hoewel hij weet dat Jezus, op welke manier ook, met God in verband staat), omdat zijn eigen denken en leven niet onder de invloed van de krachtige werking van de Heilige Geest gekomen is. Als Nicodemus zelf „niet uit bloed, noch uit de wil des vleses, noch uit de wil eens mans, doch uit God geboren" is [1]), dan zal hij verstaan hoe Jezus „van de Vader uitgegaan is en tot de Vader gaat" [2]). Alleen door het gelijke wordt het gelijke gekend.

9 Nog eenmaal neemt Nicodemus het woord; hoe kan dit geschieden? vraagt hij verwonderd. Maar in ditzelfde woord verklaart hij zich ook bereid, nader onderwijs van Jezus te ontvangen. Jezus geeft hem dit.

10 Met een ernstige vermaning, spreekt Jezus juist Zijnerzijds er Zijn verwondering over uit dat deze aanzienlijke schriftgeleerde Nicodemus zo weinig van Hem begrijpt. Deze leraar Israëls behoorde toch zeker heel wat beter begrip voor Jezus' onderwijs te tonen. Niet Jezus' onderwijs, maar de dwaasheid van wie niet gelooft, is onbegrijpelijk [3]).

11 Zie, Nicodemus, vervolgt de Heiland dan, Ik ben het Woord! Amen, amen, d.w.z. Voorwaar, voorwaar, gelooft deze openbaring, die Ik u en uw medestanders nu geven ga. Gij weet dat de Doper, op grond van wat hij bij Mijn doop aanschouwd heeft, getuigd heeft dat Ik het Lam Gods ben [4]). Desondanks kwam men niet tot overtuigd geloof; de verlegenheid van Nicodemus was daarvan het bewijs: men stond eveneens afwijzend tegenover hetgeen Ik Zelf getuigde. Toch getuig ook Ik niets anders, dan wat Ik, op grond van wat Ik gezien heb, wéét. Wat Ik dan gezien heb? Dat de Vader Mij duidelijk de macht gegeven heeft,

---

1) 1 : 13.
2) 13 : 3, 16 : 28.
3) Vgl. vs 3 en 5.
4) 1 : 32 vv.

het „teken" van Kana [1]) en veel andere wonderen te verrichten [2]). Daarin is immers het bewijs geleverd, dat Ik de Zoon ben, op Wie Gods welgevallen rust, en Die in de volkomen gehoorzaamheid en gemeenschap met de Vader verkeer. Had Johannes de Doper recht van spreken? Ja, hij had de vervulling van de beloofde nederdaling des Geestes aanschouwt. Des te meer heb Ik Zelf recht om te getuigen, want Ik heb de aanvankelijke vervulling van alle Messiaanse profetieën in Mijn eigen wonderen gezien. En toch — desondanks gelooft gij Mij niet.

12 Alles stuit af op het onbegrip van het ongeloof. Men begrijpt blijkbaar zelfs de eenvoudige gelijkenis niet. Daarjuist heeft Jezus een beeld uit het aardse, dagelijks leven genomen; Hij wees erop dat alleen wie zelf in de wind gaat staan, de kracht en de richting van de wind merkt, en dat, wie binnenshuis blijft, alleen maar het geluid van de wind hoort [3]). Als deze gelijkenissen echter niet eens tot de toehoorders doordringen, hoe kan Jezus de geestelijke dingen dan duidelijk maken?

13 Toch wil Hij, indien er maar enige belangstelling is, het Woord spreken en het Woord blijven, en de gelijkenis van daarjuist trachten te verklaren. Nicodemus, en daarmee de Joodse leiding, stelde de vraag naar Jezus' recht van spreken. Welke zeggenschap heeft Hij om de weg naar God te wijzen? Laat men toch gelovig zien dat Jezus alleen hierdoor de weg tot God banen kan, omdat Hij van God en namens God tot de wereld komt. Jezus is niet maar „een leraar" [4]), Hij is Gods uitgestoken Hand, Gods roepend en nodigend Woord. Hierin ligt Zijn autoriteit en Zijn geheim, dat de Heilige Geest op Hem rust en dat door die gemeenschap van de Heilige Geest de Vader in Hem werkt, Zich aan de wereld geeft en openbaart [5]). Ogenschijnlijk is Jezus niet meer dan een onbelangrijk iemand uit Nazareth, zonder bizondere opleiding en daarom zonder enig gezag;

---

1) 2 : 1-11.
2) 2 : 23.
3) Vs 8.
4) Vs 2.
5) 1 : 33.

de „Zoon des mensen" [1]). Maar onder dit incognito verschuilt Zich het eeuwige Woord.

14 En dit bevreemdend handelen Gods zal nòg vreemder worden. Deze „Zoon des mensen", in Wien het verstand niets opmerkelijks ziet, maar Die toch een zo diepe indruk maakt, deze raadselachtige verschijning met haar eenvoud en tegelijk haar stille majesteit — deze Jezus van Nazareth zal aan de wereld het leven hergeven. Toen het volk Israël tijdens de woestijnreis, als straf voor de zonde, door een menigte gifslangen overvallen werd en daaraan sterven moest, heeft Mozes op Gods bevel een afbeelding van een dergelijke slang genomen en midden in het tentenkamp op een stang geplaatst zodat allen deze koperen slang konden zien [2]). Wie gelovig deze koperen slang in het oog hield, stierf niet maar vond het leven terug. Dit was echter een aankondiging van de komst van Christus. Zo immers zal God thans de Zoon des mensen voor allen openlijk tentoonstellen als de Behouder van de stervende wereld. Hoe Jezus aan deze stervende wereld het leven geven zal? Jezus Zelf zal het later nog duidelijker zeggen: het geheim ligt hierin, dat hij sterfelijk „vlees" geworden is [3]) en Zijn leven inzet voor de schapen [4]). Thans gaat Jezus daarop nog niet nader in; Hij zegt alleen dat Hij verhoogd moet worden evenals de slang tijdens de woestijnreis, d.w.z. onder aller oog en onder aller bereik geplaatst. In de prediking der apostelen zal Hij aangewezen en verkondigd worden als de Man van Smarten, Die tegelijk Heer der Heerlijkheid is [5]), het Lam, dat geslacht is en toch stáát [6]), en eenmaal zal elk oog Hem zien, ook zij, die Hem doorstoken hebben [7]).

15 Maar méér dan Mozes is in Christus geopenbaard. In Mozes' dagen was er een verhoogd slange-teken, waarbij stervende mensen tot het aardse leven mochten terugkeren.

---

1) I : 52.
2) Num. 21 : 9.
3) 6 : 51.
4) 10 : 15.
5) 1 Cor. 2 : 8.
6) Openb. 5 : 6.
7) Zach. 12 : 10, Openb. 1 : 7.

Thans laat Christus Zichzelf verhogen, om dode zondaren voorgoed het volle, eeuwig leven te schenken. Dit wordt geen uitstel van de dood, zoals bij de woestijnreis, maar de overwinning over de dood. En de weg daarheen is niets dan eenvoudig in Hem, de Gekruisigde en Verheerlijkte, geloven.

16 In deze centrale evangelieprediking vat Jezus samen, alles wat Hij getuigd heeft tot Nicodemus en allen, die Hem gehoord hebben; het is de verkondiging van de liefde Gods, in de komst van Jezus Christus geopenbaard. Men vraagt zich af, wat het geheim van Jezus' optreden is? Hij is de eniggeboren Zoon Gods, de volkomen Openbaring des Vaders tot onze zaligheid, en buiten Hem om is er geen mogelijkheid om tot God te komen. En het doel van Zijn komst op aarde is, dat de wereld niet verloren gaat, maar het eeuwig leven, het volle heil, terugvinden zal. En de weg, waarlangs men dit heil zal terugvinden, is de weg van het geloof, het vertrouwend aanvaarden dat de Vader Zijn Zoon daarvoor gegeven heeft; gegeven om in de wereld te komen en voor de wereld te sterven. En dan zullen de ogen ervoor opengaan: Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft....

17 De ontdekking van deze liefde Gods zal echter Nicodemus en heel het Jodendom ertoe moeten brengen, dat men ervan afziet, Jezus als een „leraar", een wetsleraar te beschouwen; niet de wet maar de genade is immers in Christus openbaar geworden [1]. Mag de bedéling van de wet in wezen een bedéling van het genadeverbond geweest zijn, toch bleef daarbij de vorm van de Godsopenbaring oordelend en veroordelend. De wet stelde in staat van beschuldiging. Tracht men Jezus als wetsleraar te benaderen, dan zou men ook van Hem moeten verwachten dat Hij de wereld in staat van beschuldiging stelde. Maar Jezus verkondigt niet de wet, doch de genade. God heeft Mozes gezonden, om de wereld te veroordelen; maar God heeft Zijn Zoon gezonden, om de wereld te behouden.

18 Niet, dat sinds de komst van Christus van geen oordeel meer sprake zou zijn. Wie zich tegen Mozes' wet verzette,

---

[1]) 1 : 17.

viel onder het oordeel; maar zo rust het oordeel eerst recht op ieder, die zich niet aan Christus' genade overgeeft en niet wil geloven dat in Christus Gods heilswil en verlossend Woord uitgesproken wordt. Maar het karakter van het oordeel is thans veranderd; bij Mozes léék het zo te zijn. dat God de wereld veroordeelde omdat Hij dit nu eenmaal wilde doen — de profeten hebben ernstig tegen deze gedachten getuigd [1]) — maar nu Christus gekomen is, blijkt duidelijker dan ooit dat men het zichzelf aandoet. Waarom wil men zich niet toevertrouwen aan Gods genade? Moet het niet zo zijn, dat wie Gods liefde krenkt, zichzelf buitensluit? Is er iets vreselijkers denkbaar, dan zich te onttrekken aan het heil in Christus? Alleen met een boos hart zou men niet kunnen geloven in de liefde des Vaders, die openbaar geworden is in de overgave van Zijn Zoon.

19 Het is als met het licht. Uit de aard der zaak heeft men het licht lief. Het licht trekt altijd het oog. Meer nog, het trekt de mens aan. Er is maar één geval, waarin men het licht mijdt: wanneer een lichtschuwe natuur iets te verbergen heeft. Doordat men zich dan terugtrekt, spreekt men eigenlijk het oordeel over zichzelf uit. Welnu, zo is Christus het Licht der mensen [2]). In Zijn komst wordt openbaar, wat de mensen bezielt. Het feit, dat Hij er is, maakt duidelijk dat er twee soorten mensen zijn: zij, die, misschien met veel kleingeloof en verwarde voorstellingen, zoals Nicodemus zelf, tot Hem komen, èn zij, die zich voor Hem terugtrekken — zoals de nachtvogels het daglicht schuwen.

20 Dan gaat het licht erover op, dat men niet gelooft, omdat men niet wil. Men wil niet tot de ontdekking komen, dat men een zondaar is, die door de genade zalig worden moet; men wil zich niet bloot geven maar zichzelf handhaven tegenover God [3]).

21 Hoe volkomen anders, wanneer men wel tot Jezus komt! Dan bewijst dat weliswaar niet, dat men volkomen en volmaakt is; waarom zou men dan immers Jezus nog nodig hebben? Maar het toont wel, dat God hem gegrepen heeft

---

1) Ezech. 18 : 23 vv., 33 : 11 vv., Mal. 1 : 2 vv.
2) 1 : 4.
3) 5 : 40, 9 : 39, 41.

en aan zijn leven richting geeft; dat is de richting naar Jezus. Immers, alleen wanneer de Heilige Geest iemand gaat beheersen, begrijpt hij er iets van, wat Jezus is: Jezus werkt vanuit de Heilige Geest, en het gelijke wordt alleen door het gelijke gekend. Dan alleen zal Nicodemus ook zijn verantwoordelijke, vooraanstaande positie temidden van Israël met eer en recht bekleden, want dan zal blijken dat hij zich door trouw en waarheid laat leiden en iemand is, die waarlijk hart heeft voor de geestelijke belangen van zijn volk — hij zal „de waarheid doen", d.w.z. hij zal weer echte zorg hebben voor zijn volk.

HET GETUIGENIS VAN JOHANNES DE DOPER OVER JEZUS. 3 : 22-36.

3 : 22 Het volgende speelt zich eveneens af in de eerste tijd van Jezus' optreden; dat ziet u hieruit, dat Johannes de Doper zijn werkzaamheid nog niet beëindigd heeft. U wordt gewaar, hoe er toen een verzoeking in het leven van de Doper gekomen is [1]), maar u merkt ook hoe hij deze verzoeking overwint door een getuigenis over Jezus af te leggen, dat nog uitgaat boven wat hij tevoren van de Heiland gezegd had [2]). De aanleiding tot dit getuigenis is als volgt. — Jezus vertoeft met Zijn discipelen in het land Judea, in de omgeving van de Jordaan. Hij predikt en doopt. Deze doop, die wel niet door de Heiland Zelf maar dan toch door Zijn discipelen bediend wordt [3]), betekent de voortzetting van de werkzaamheid van de Doper; Jezus erkent hem als Zijn voorloper en neemt daarmee tevens verantwoordelijkheid voor al wat de Doper van Hem gezegd heeft. Ook blijkt hieruit, dat de Heiland niet iets nieuws instelt, als Hij na Zijn opstanding aan Zijn discipelen de opdracht geeft om te dopen; wij hebben dit gedurende heel Jezus' openbare werkzaamheid gedaan, zij het ook, dat deze doop toen niet zozeer op de voorgrond stond — men begrijpt dat de meeste volgelingen van de Heiland reeds door Johannes de Doper waren gedoopt.

---

1) Vgl. Matth. 11 : 2 vv., Luc. 7 : 18 vv.
2) 1 : 26, 29, 36.
3) 4 : 2.

23 Intussen zet de Doper zelf zijn arbeid nog altijd voort, niet op dezelfde plaats als tevoren [1]) doch meer Noordelijk, te Aenon bij Salim, een plek, waarvan ik mij als ooggetuige de bizonderheid herinner, dat daar zoveel water was. Doordat de Doper nog altijd in het centrum van de belangstelling staat, heeft hij tegelijk voortdurend gelegenheid, op Jezus te wijzen; vandaar het recht van zijn optreden, ook nu de Heiland Zijn eigen arbeid begonnen is.

24 Mettertijd zal God Zelf aan de werkzaamheid van de Doper een einde maken. Uit de andere evangeliën weet u immers, hoe hij naar aanleiding van zijn vrijmoedig optreden tegenover Herodes Antipas in de gevangenis geworpen wordt [2]).

25 Nu gebeurt het echter, dat de discipelen van de Doper op een goede dag in een dispuut gewikkeld worden met iemand, die de vraag opwerpt wat de betekenis van Johannes' doop is, mede in verband met het feit, dat Jezus ook al is begonnen te dopen. Deze man is een „Jood", en daarmee bedoel ik, zoals u weet, één van de Joodse leidslieden, iemand, die het verzet tegen Jezus' prediking vertegenwoordigt. Zijn bedoeling is dan ook duidelijk: hij tracht door zijn schijnbaar theoretische vraag tweedracht tussen de Doper en Jezus te zaaien.

26 In deze bedoeling slaagt de onbekende. U ziet hoe het zich in de discipelen van de Doper wreekt, dat zij de nodiging van hun meester om Jezus te volgen, verzuimd hebben; zij achten het inderdaad oneerlijk, dat Jezus evenals de Doper predikt en doopt, terwijl deze laatste toch de voorganger, de leermeester van Jezus was. Zij richten zich tot de Doper met de vraag, of deze zelf billijken kan, dat Jezus, Die indertijd „met hem was", d.w.z. onder zijn gehoor was en tot zijn volgelingen gerekend moet worden, en van Wie Johannes ook „getuigd" had — wat voor hen zoveel zeggen wil als: de Doper had Jezus immers onder zijn hoede genomen —, nu ook Zelf optreedt en hem daarmee concurrentie aandoet. Want, en de overdrijving in hun woorden toont hun geprikkeldheid, Johannes kan immers

---

1) 1 : 28.
2) Matth. 14 : 3-12, Marc. 6 : 16-29, Luc. 3 : 19 v., 9 : 7 vv.

wel merken dat de grote belangstelling thans niet meer voor hem, maar voor Jezus is.

27 Het antwoord van de Doper is verrassend; hij spreekt bijna op dezelfde wijze tot zijn discipelen, als Christus Zelf dit gedaan heeft tot Nicodemus. Eerst geeft hij een algemene stelregel. Iemand treedt dan alleen met recht van spreken en handelen op, wanneer hij zijn gezag van God heeft. Boven de autoriteit, die God aan iemand geeft, kan men niet uit gaan. Wie zich meer aanmatigt, gaat de perken te buiten. In dat licht moeten de discipelen van de Doper zowel het optreden van hun meester als dat van Christus zien. Jezus gaat de perken niet te buiten, als Hij predikt en ook doopt; de Doper zelf màg niet meer pretenties hebben dan slechts voorloper en wegbereider van Christus te zijn.

28 Zijn discipelen weten immers, dat hij dit zelf uitdrukkelijk uitgesproken heeft[1]. De Doper behoeft dus niets anders te doen en mag ook niets anders doen, dan zijn opdracht getrouw blijven. Hij is „vóór" Christus uitgezonden, maar dit „vóór" betekent geen voorrang maar juist dienst en ondergeschiktheid.

29 Hoe iemand zich deze tegenstrijdigheid indenken kan? Laat men aan de figuur van de vriend van de bruidegom denken. Ook hij heeft tot taak, het huwelijk voor te bereiden; maar zodra het huwelijk tot stand gekomen is, treedt hij terug. Is zo iemand dan geprikkeld? Integendeel, hij is verblijd omdat bruidegom en bruid elkaar hebben gevonden, en hijzelf daaraan heeft mogen meewerken. Ze'n vriend is verheugd, als hij de bruidegom z'n bruid hoort toespreken. Laten de discipelen van de Doper dus begrijpen, dat hun meester geen enkele reden heeft, zich erover te ergeren dat Jezus zoveel mensen trekt; als de Doper dat wèl deed, zou hij als een „vriend van de bruidegom" doen, die tenslotte zelf de bruid wilde bezitten. Dan was de Doper zijn zending ontrouw geworden!

30 En om nog eenmaal afdoende duidelijk te maken, hoe de verhouding tussen hem en Jezus is, zegt de Doper dan de beroemde woorden van de zelfverloochening der liefde: Hij moet wassen, ik moet minder worden — woorden, die

[1]) 1 : 20 vv.

voor zichzelf spreken.

31 En dan vervolgt Johannes de Doper zijn laatste Christusprediking met een getuigenis, dat heel sterk aan Jezus' eigen woorden tot Nicodemus [1]) herinnert en het geheim van Jezus' komst en volmacht aanduidt. Alle mensen, die ooit geboren zijn, zijn afkomstig uit de aarde, het aardse ideaal bekoort hen, zij rekenen slechts met aardse mogelijkheden, zij leven in de sfeer van de vergankelijkheid. De Doper zelf behoort ook tot „hen, die uit vrouwen geboren zijn". Maar juist daarom is het zijn blijdschap [2]) te luisteren naar Hem, Wiens levensoorsprong en levensgeheim elders ligt, en Die daarom recht van spreken heeft, en verdient, dat allen Hem volgen. Jezus' optreden is niet door aardse motieven ingegeven, maar Hij komt van God.

32 Sinds het ogenblik van Zijn doop in de Jordaan, toen het water en de Geest over Hem kwamen [3]), spreekt Hij als de Mond en het Woord van de Vader; Hij is de Jakobsladder, waarlangs de openbaring en het heil naar omlaag komen [4]). Hij is vóór Zijn vleeswording bij de Vader geweest. Meer nog, in Jezus Christus is ook het vóórtdurend spreken van de Vader openbaar geworden, de Zoon blijft onophoudelijk de Vader zien en horen, telkens opnieuw geeft Hij door, wat Hij gezien en gehoord heeft [5]). Maar helaas, desondanks weigeren de meesten Hem te geloven [6]), de discipelen van de Doper moeten in de grote toeloop, die Jezus thans rondom Zich heeft, niet meer zien dan een oppervlakkig enthousiasme.

33 De Doper zelf echter weet, dat Jezus het Lam Gods is [7]), en ieder, die de grote en wonderlijke gave van de wedergeboorte ontvangen heeft, neemt Hem evenzo aan [8]); dit zijn de schapen, die de stem van de Goede Herder

---

1) Vs 3 vv.
2) Vs 29.
3) Vs 5.
4) 1 : 52.
5) 5 : 20, 8 : 28 en 47, 15 : 15.
6) 1 : 10 v.
7) 1 : 29 en 36.
8) 1 : 12 v., 3 : 7 v.

kennen [1]). Zij hebben het geheim van Jezus ontdekt; Gods Woord, in Jezus tot hen gekomen, heeft zich aan hen opgedrongen en hun gedachten gevangen genomen zodat zij thans met zekerheid weten dat Jezus de Gezondene is van Hem, Die de waarachtige en getrouwe God is. Doordat de kinderen des lichts tot het Licht komen, erkennen en bewijzen zij dat Hij het Licht is [2]).

34 Zo staat dan in deze woorden het getuigenis van de Doper naast het getuigenis van Jezus Zelf. Men kan en mag niet twijfelen: hierom mogen wij Jezus zonder voorbehoud als het Woord aannemen, omdat Hij van de Vader zonder voorbehoud de Geest ontvangen heeft; door de gemeenschap des Geestes bezit Hij het volle inzicht en de volle gehoorzaamheid aan de wil des Vaders.

35 En omdat de Zoon in volkomen overgave de Vader dient en eert, staat Hij in de kring van Gods liefde [3]). Deze liefdevolle goedkeuring door de Vader schenkt aan de Zoon telkens nieuwe mogelijkheden en gelegenheden om Gods verlossende woorden te spreken en Gods verlossende daden te verrichten. De toeloop van het ogenblik gaat weliswaar voorbij, maar is nu toch reeds een teken van de macht en bevoegdheid, die Jezus over allen ontvangen heeft [4]), namelijk om de Heiland der wereld te zijn [5]).

36 Daarom is het beslissend voor ieder, welke keus men doet, wanneer men tegenover Jezus komt te staan; onze beslissing aangaande Jezus is in werkelijkheid de beslissing over eigen lot [6]). In Jezus als Gods Zoon geloven, betekent: zelf het eeuwig leven bezitten; en Hem te verwerpen, houdt in: zelf verworpen te blijven, onder de blijvende toorn van God, waarvan geen ander Middelaar verlost.

---

1) 10 : 3 vv.
2) Vs 21.
3) 10 : 17.
4) 17 : 2.
5) 4 : 42.
6) Vs 16 vv.

HET GESPREK MET DE SAMARITAANSE VROUW. 4 : 1-42.

4 : 1 Het hoofdstuk, dat nu volgt, vormt in verschillend opzicht een tegenhanger van het vorige. Daar was de plaats, waar de handeling zich afspeelde, Jeruzalem, d.w.z. het centrum van het officiële Jodendom; hier bevinden wij ons in het verachte Samaria. Bovendien trad ginds een bekend schriftgeleerde op, hier echter gaat het over een vrouw met een verleden. Des te opvallender is dan ook, dat het gesprek met Nicodemus voorlopig nog helemaal niet tot een bepaald resultaat leidt, terwijl de Samaritaanse door Jezus' woorden gegrepen wordt en als predikster, ja als getuige van Christus begint op te treden. Zo is het Woord tot het Zijne gekomen, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen; maar die uit God geboren zijn, hebben Hem aangenomen [1]). — Johannes de Doper zet nog steeds ongehinderd zijn werkzaamheid voort. Johannes doopt, en Jezus eveneens. De Farizeën geven zich van de stand van zaken rekenschap. Zij merken, dat Jezus' aanhang groeit. Zij herinneren zich ook dat de Doper uitdrukkelijk op Hem, Die na hem komen zou, gewezen heeft [2]). Zo heeft het er alles van, dat Jezus inderdaad de beloofde Messias is. Reeds verbinden zij hun wereldse Messiasverwachtingen aan Jezus van Nazareth. De Heiland merkt wat er dreigt te gebeuren en ziet, dat Hij deze goedkope hulde slechts ontwijken kan door te vertrekken.

2 Weliswaar houdt één omstandigheid de Joodse leiding nog in onzekerheid gevangen; de Doper had gezegd dat de Messias zou dopen [3]), en dat geldt van Jezus niet, omdat Hij de doop door Zijn discipelen laat bedienen. De bekende scherpzinnigheid van de Farizeën heeft dit fijne puntje wel bestudeerd, hoewel hun oppervlakkigheid niet begreep wat met het „dopen met de Heilige Geest" [3]) bedoeld zou kun-

---

1) 1 : 33.
2) 3 : 8 v.
1) 1 : 11 vv.
2) 1 : 27.
3) 1 : 33.

nen zijn; dat laatste bleek ook al een onoverkomelijke moeilijkheid voor de Farizeër Nicodemus te zijn [1]).

3 Maar in elk geval bemerkt Jezus, dat de Joodse autoriteiten, evenals later ook het Galilese landvolk zal doen [2]), Hem tot een Messias naar hun eigen wereldse idealen zullen gaan uitroepen. Maar zó wil Jezus geen Messias zijn, en daarom onttrekt Hij Zich aan deze misplaatste sympathieën. Hij gaat uit Judea naar Galilea, waar de invloed van de Joodse leiding niet zo sterk is en Hij Zijn werkzaamheid voorlopig zal kunnen ontplooien zonder door dit misverstand zo gehinderd te worden, dat het Hem onmogelijk zou worden, te prediken.

4 De weg leidt door Samaria; de Vader heeft de Zoon niet slechts duidelijk gemaakt, dat Hij naar Galilea moest gaan, maar ook langs welke weg Hij moest reizen. Met dit laatste blijkt de Vader bizondere bedoelingen te hebben, want gewoonlijk reist men om Samaria heen; men vermijdt het liever, met deze gehate Samaritanen in aanraking te komen. Gods bedoeling is echter, dat Jezus thans wel in aanraking komt met deze Samaritanen, en dat dit contact, hoewel nu nog incidenteel, beschamend zal zijn voor de Joden.

5 Het verloopt dan als volgt. Na geruime tijd gereisd te hebben, komt Jezus, vergezeld door een aantal discipelen, in de omgeving van het Samaritaanse stadje Sichar. Dit is een historische plek. In oude tijden lag hier de stad Sichem, en met de burgers van deze stad was de aartsvader Jakob reeds in aanraking geweest; hij had hier een stuk land gekocht, dat later weer door de Kanaänieten onteigend en toen door Jakob met geweld teruggenomen werd; dit stuk land heeft Jakob daarna aan zijn zoon Jozef geschonken, die er ook begraven is [3]).

6 Aan deze oude geschiedenis herinnert nog steeds de naam van de bron, die zich daar bevindt: de Jakobsbron. Deze bron is een put, door de aartsvader gegraven om bij het drenken van zijn kudden niet van de Kanaänieten

---

1) 3 : 8.
2) 6 : 15.
3) Gen. 33 : 19, 48 : 22, Joz. 24 : 32.

afhankelijk te zijn [1]); bij dit graafwerk stootte men op een waterader, zodat het woord „bron" eveneens gebruikt kan worden. Daar Jezus nu reeds een groot gedeelte van Zijn reis afgelegd heeft, neemt Hij bij de put plaats; de vermoeidheid is Hem aan te zien. Het Woord is inderdaad waarachtig „vlees" geworden [2]). Het is ongeveer zes uur, men begrijpt, dat ik zes uur in de avond bedoel. Tegen deze tijd komt men water halen en Jezus wacht daarop.

7 Inderdaad komt er al spoedig een vrouw, die men kan aanzien dat zij in deze streek thuis hoort, met een watervat. Jezus spreekt haar aan en vraagt, of zij Hem te drinken wil geven.

8 Daarin ligt niets opzettelijks of gewilds, want wij hadden de waterzak, waarin wij gewoon waren te putten, meegenomen naar de stad, voor het dragen van onze boodschappen. Jezus is dus wel aangewezen op deze vrouw.

9 De vrouw echter verwondert zich over Jezus' verzoek. Zij herkent Hem als Jood. Zij weet voldoende af van de vijandschap en verachting, die de Joden de Samaritanen toedragen. Vandaar de spottende vraag, waarin de minachting klinkt: Hebt Gij, trotse Jood, mij nu toch maar nodig? [3])

10 De Heiland antwoordt nu, dat de vrouw het toch verkeerd ziet, als zij denkt, dat Hij van haar afhankelijk is; de zaak staat in werkelijkheid juist andersom. Als Samaritaanse is deze vrouw trots op de Jakobsbron en het water, dat vader Jakob hun gegeven heeft [4]). Maar belangrijker dan wat vader Jakob gaf is wat God geeft; en wat God geeft, is: Zijn eniggeboren Zoon en het leven [5]). Het weinige, dat Jezus van de Samaritaanse vraagt — het water van Jakob — valt in het niet, vergeleken bij wat de Samaritaanse van Jezus kan verwachten: het werkelijk bronwater, het water dat eeuwig leven geeft. Indien ge maar oog had voor Gods gave, vrouw, en ge wildet inzien Wie Ik

---

1) Vs 11 v.
2) 1 : 14.
3) Het slot van vs 9 is een verduidelijking van de hand van de evangelist of uit later tijd.
4) Vs 12.
5) 3 : 16.

ben en wat Ik zou kunnen doen, ge zoudt dan begrijpen, dat Ik niet van u afhankelijk ben, maar dat gij het van Mij zijt! Ziet ge niet, Wie Ik ben?

11 De vrouw ziet Jezus inderdaad nauwkeurig aan. Wat heeft Hij dan, vraagt zij, dat Hij haar dit raadselachtige „levend water" zou kunnen geven? Hij heeft blijkbaar niet eens iets bij zich, om het water uit deze put omhoog te halen! Toch is het niet alleen spot, die in haar woorden doorklinkt; want onwillekeurig zegt zij: „Here"...

12 Maar het volgend ogenblik komt het haar toch weer te dwaas voor, wat Jezus zegt. Vader Jakob heeft deze put gegraven, hij heeft er zelf uit gedronken en dit water was ook voldoende voor heel zijn gezin en al zijn vee. Zo zorgde Jakob voor de zijnen tot lange tijd daarna; en zou Jezus, vraagt zij nu, nog beter kunnen zorgen? Deze vreemdeling denkt toch zeker niet dat Hij belangrijker dan vader Jakob zelf is?

13 Jezus zegt, dat Hij het inderdaad is. Het water uit deze bron lest de dorst voor korte tijd; het helpt niet voorgoed en men moet telkens terugkomen.

14 Maar wat Jezus geeft, is geen oplossing voor korte tijd, het is de grote, afdoende oplossing, Hij neemt de dorst van het mensenhart weg; „de oorzaak van onze eeuwige honger en kommer, namelijk de zonde". Buiten Jezus Christus om is het mensenleven te vergelijken met een woestijnreis, waarbij men van tijd tot tijd een oase ontmoet — een verstrooiing, een sensatie, iets dat ons een ogenblik gelukkig maakt, maar geen blijvende vrede geeft, en hopeloos doet sterven. Maar wie in Jezus Christus het heil gevonden heeft, ontvangt daarmee iets in zijn hart, dat hem niet alleen boven de zorgen en vreugden van het dagelijks bestaan opheft, maar hem ook over de kritieke grenssituatie van de dood heen tilt en vrolijk onbezorgd maakt ten aanzien van elke toekomst. Hier is de Steenrots, Die volgt [1]; de verzadigende gemeenschap des Heiligen Geestes [2]; het „blijven" van Christus in de Zijnen en van

---

[1]) 1 Cor. 10 : 4.
[2]) 7 : 38 v.

de gelovigen in Christus [1]). Zo verkondigt de Heiland aan de Samaritaanse met haar onbevredigd leven het evangelie.

15 Voelt zij er iets van, waar Hij heen wil? Zij zegt, dat zij wel graag dit soort water hebben wil, omdat zij dan de afstand van haar huis naar de Jakobsbron niet telkens behoeft af te leggen. En die opmerking klinkt vrij banaal; maar Jezus merkt dat achter deze cynische grap een vermoeden oprijst, dat Hij haar wellicht inderdaad zou kunnen geven, wat zij zo bitter mist.

16 Nu acht de Heiland het ogenblik gekomen, waarop Hij de Samaritaanse kan laten voelen, dat Hij de nood en de zonde van dit mensenleven kent. Zij moet haar man halen, zegt Jezus.

17 De vrouw antwoordt, kort, geprikkeld en tegelijk voorzichtig omdat zij Jezus' vinger op de zieke plek van haar leven voelt rusten: Ik heb geen man! Jezus zegt, dat Hij dat weet.

18 Gij hebt vijf mannen gehad en zijt met deze vijf op min of meer wettige wijze getrouwd geweest; op zichzelf is daarop misschien nog niets aan te merken, al laat het wèl zien, wat voor type vrouw gij zijt. Maar wees eens eerlijk; hoe weinig echte liefde en trouw is daarin geweest; uw huwelijksleven was niet veel meer dan een avontuur. En nu zijt gij zover gekomen dat gij zelfs op de schijn geen prijs meer stelt: er bestaat zo maar een verhouding met iemand. Het was dus wel eerlijk te zeggen: Ik heb geen man....

19 Dan, plotseling, reageert de vrouw op Jezus' ernstig woord met een religieuze kwestie. Het lijkt een poging om het gesprek van dit pijnlijk onderwerp af te leiden. Maar hoe het zij, de Samaritaanse is nu zover gekomen, dat zij tegen Jezus opziet; iemand, die haar zo doorgrondt, moet wel zeer bizondere inzichten bezitten; zij spreekt het uit: Here, ik begrijp dat Gij een profeet zijt.

20 Dan kan Hij ook licht geven over één van de grote vraagstukken, die Joden en Samaritanen verdeeld houden, namelijk de kwestie van de heilige plaatsen. Vanouds ge-

---

1) 15 : 4.

loven de Samaritanen in de Heilige Berg Gerizim; daar heeft immers, kort na de intocht in Kanaän, de grote, centrale godsdienstige plechtigheid plaats gevonden [1]). De Heilige Stad Jeruzalem is daarentegen pas veel later het centrum van de eredienst geworden [2]). Heeft de Samaritaanse traditie dus niet groter eerbiedwaardigheid dan de Joodse? Temeer omdat het, althans in de ogen van de Samaritanen, nog de vraag is of de latere bijbelboeken, die wel over Jeruzalem spreken, ook maar enigszins de heiligheid van de vijf boeken van Mozes (die daarover zwijgen) kunnen benaderen. Welnu, de vrouw legt aan Jezus haar vraag voor: Wie hebben gelijk, de Samaritaanse leraars, of de Joden? Is de Berg belangrijker, of de Stad?

21 Jezus' antwoord op deze kwestie ziet enerzijds het heden, anderzijds de toekomst onder ogen. Hij zegt, na nog een beroep te hebben gedaan op het vertrouwen, dat zij thans in Hem stelt: Vrouw, geloof Mij, dat het ogenblik nadert, waarop de vraag Jeruzalem-of-Gerizim volkomen wegvalt. Dan zal duidelijk worden, dat niet de plaats van aanbidding belangrijk is, maar de vraag, Wie de aanbidding ontvangt: Hij, Die door de Zoon verklaard en geopenbaard wordt [3]). Als dat ogenblik gekomen is, zal „de Heiland der wereld" [4]) Joden èn Samaritanen God als Vader doen aanbidden, en zijn er geen kwesties van Jeruzalem-òf-Gerizim meer omdat het „één kudde, één herder" zal zijn [5]).

22 Daarmee is echter niet gezegd, dat de vraag Jeruzalem of Gerizim thans reeds zonder belang zou zijn. Het verschil tussen de eredienst van Joden en Samaritanen is, zegt Jezus, dat de laatsten niet weten wat zij aanbidden. Zij verrichten hun godsdienstige handelingen, maar verkeren daarbij in het duister omdat hun de werkelijke bekendheid met God ontbreekt. Het is voor hen een vaag begrip, een verheven Opperwezen, maar niet die God, Die Zich in de leiding der historie geopenbaard heeft en nog altijd open-

---

1) Deut. 27 : 4, 12.
2) II Sam. 6.
3) 1 : 18.
4) Vs 42.
5) 10 : 16.

baart; en geen wonder, waar de Samaritanen juist de historische boeken van het Oude Testament verwerpen. Men heeft de levende God niet, als men Zijn gangen in de geschiedenis niet ziet. En dat juist is het voorrecht van de Joden; hun eigen historie was één doorgaande voorbereiding van de komst van Christus; eeuw in, eeuw uit was God bezig, juist door de geschiedenis van het Joodse volk de redding van de wereld te doen aanbreken.

23 De vervulling daarvan is thans echter aanstaande, het ogenblik is eigenlijk al gekomen, omdat Christus Zelf gekomen is; en nu zullen er „waarachtige aanbidders" zijn, mensen, die „in waarheid" aanbidden omdat zij „in geest" aanbidden. Dat wil zeggen: aanbidding is dan pas die naam waard, als zij voortkomt uit en gepaard gaat aan een werkelijk verstaan van Gods liefde en genade. De Samaritaanse „vaderen" hebben geleerd, dat het nodig was, op Gerizim te aanbidden, maar zij spraken van een God, Die zij niet kenden en begrepen. De Joodse vaderen wisten zich aan Jeruzalem gebonden; dat was met meer recht, inderdaad, maar zolang heilige plaatsen, personen, tijden en handelingen tussen God en de mens in stonden, was er nog geen volle openbaring van Gods genade en geen kennis van God in Christus [1]. Eerst als de Heilige Geest door het evangelie van Christus de Vader doet verstaan en mensen de vreugde geeft dat zij niet slechts bepaalde handelingen, aan tijd en plaats gebonden, tot Gods eer verrichten mogen, maar dat zij Hem met hun geest, d.w.z. innerlijk verstaan en kennen mogen, brengen zij Hem werkelijke aanbidding toe. En slechts met déze aanbidding is God gediend; alleen vàn deze aanbidding is Hij gediend.

24 God Zelf is immers een geestelijk Wezen, Hij kent de Zijnen en wil door de Zijnen gekend worden [2]; omdat Hij geen Iets, geen Ding is, heeft godsdienst, die in Dingen bestaat, eigenlijk geen zin. En dit is, wat de Samaritaanse vaderen niet zagen en óók de Joodse vaderen niet doorzagen; daarom werd God niet „in waarheid" aangebeden. „In waarheid" betekent — Oudtestamentisch als dit woord

---

1) 1 : 17.
2) 10 : 14.

altijd gekleurd is in mijn evangelie — „met het hart" [1]). Deze vaderen hebben geen „hart" voor het volk gehad en lieten de mensen in onwetendheid verkommeren; de vrouw zelf is er het bewijs van. Straks zullen er echter andere „vaderen" komen, betere herders, namelijk Jezus' eigen discipelen, die „in waarheid" en met trouwe zelfopoffering de kudde Gods zullen weiden [2]).

25 Nadat Jezus zo over „de ure", het ogenblik waarop alles verandert, gesproken heeft, gaan de gedachten van de vrouw vanzelf in de richting van Hem, Die deze heilstijd zal doen aanbreken. Als Samaritaanse gelooft ook zij in een komende Messias, Die al wat verborgen en onbegrepen was, aan het licht zal brengen. Haar Messiasverwachting blijkt zelfs zuiverder te zijn, dan die der Joden; zij ziet uit naar Eén, Die het verlossende woord zal spreken om de gemeenschap met God te herstellen. En zo valt dan het woord: Ik weet, dat de Messias komt....

26 Wanneer Jezus haar zover gebracht heeft, kan Hij Zich aan haar openbaren: Hijzelf, zegt Hij, is deze Messias. In dit persoonlijk gesprek, waarin verlegenheid, nood en ellende zichtbaar werd, kan Jezus inderdaad zeggen, Wie Hij is. Hier dreigt niet meer het gevaar van misverstand, dat men Hem als een politieke, sociale Messias zou kunnen huldigen [3]). Integendeel, hier geeft Jezus aan iemand, die Hem aanneemt, „macht om kind Gods te worden" [4]).

27 En daarmee is Jezus' getuigenis tot deze vrouw tot afsluiting gekomen; naar Gods bestel keerden wij op dat moment terug, met onze inkopen. Wij verwonderden ons erover, dat Jezus met een vrouw sprak; dat is geen gewoonte in het Oosten, en Jezus heeft dat blijkbaar ook nooit zomaar gedaan. Omdat onze Heiland Zich in allerlei opzicht bij de heersende gewoonten placht aan te sluiten? Ik denk dat Hij ons wilde leren dat Hij Zijn gemeente uit gezinnen wil bouwen, zoals wij, apostelen, later ook gaarne de doop

---

1) Men denke aan de mogelijkheid om „waarheid" in het Oude Testament soms zelfs met „trouw" weer te geven.
2) 17 : 17, 19.
3) 6 : 15.
4) 1 : 12.

aan gehele huisgezinnen bedienen. Maar, hoewel wij ons over Jezus' gesprek met deze vrouw verbaasden, vroegen wij Hem toch geen rekenschap daarover; wij voelden dat wij op dit ogenblik niet tussenbeide mochten komen, daarvoor was het te heilig. — Hier vielen beslissingen. Hoe vaak is één moment niet van beslissende betekenis [1]).

28 Doch, wat gebeurt er intussen? De Samaritaanse maakt van onze terugkeer gebruik, om heen te gaan. Zij laat haar waterkruik bij de put staan; het water, dat zij kwam putten, is onbelangrijk geworden omdat zij iets van het water des levens gemerkt heeft [2]). Eerst moet er iets veel belangrijkers gebeuren: wanneer zij haar medeburgers gesproken heeft en hen opgewekt heeft, óók naar Jezus te komen, zal zij dat watervat wel komen halen. Zo spoedt zich thans de Samaritaanse op weg; de vrouw, die erin slaagde zoveel mannen aan zichzelf te binden, maakt deze innerlijke omkeer door, dat zij nu anderen aan Jezus begint te binden — en Jezus verwaardigt Zich, ook zulke zendelingen in dienst te nemen.

29 Merkwaardig, wat de Samaritaanse dan tot haar medeburgers zegt! Zij weet niet beter over Jezus te spreken, dan dat deze haar in de schuld gebracht heeft. Haar evangelie wil niet anders dan de boodschap van de genade voor zondaars zijn. Zij étaleert hierbij niet; haar belijdenis is zo sober, zo algemeen mogelijk: Kom Iemand zien, Die mijn verleden blootgelegd heeft. Wat dat verleden was? Men weet het wel; en als men het niet in de finesses weet, gevoelt zij toch geen behoefte, allerlei inlichtingen over haar zondig leven te geven. Het is voldoende, dat zij zichzelf als zondares heeft leren kennen, en dat zij dat uitspreekt.

30 Het gevolg van deze evangelieverkondiging is echter, dat velen eraan gehoor geven. En het zal niet alleen uit nieuwsgierigheid zijn geweest. Leeft niet in elk mensenhart het verlangen naar Eén, Die ons de waarheid zegt? Het is waar, er zijn omstandigheden genoeg, die onze herinne-

---

1) 1 : 40, 21 : 12.
2) Vs 10.

ringen trachten af te remmen, zodat wij niet tot werkelijke ontdekking aan onszelf kunnen komen. Toch verlangt een mens naar een ontdekkende prediking; zoals eens de scharen naar de boetgezant Johannes de Doper gekomen zijn, zo gaan nu de Sicharieten naar Hem, Die als het Licht in hun duisternis schijnt; en juist bij deze Samaritanen wordt bewaarheid dat het niet „de Zijnen" maar vreemden zijn, die Hem aangenomen hebben [1]).

31 Maar laat ik eerst nog het gesprek vermelden, dat inmiddels plaats vindt tussen Jezus en ons, Zijn discipelen. Wij hebben etenswaar meegebracht en nodigen Jezus uit, daarvan te gebruiken. U weet, hoe vaak de zorg voor het dagelijks levensonderhoud ons in beslag nam [2]); dat moest vooral om deze reden, dat ons bestaan van giften en gaven afhankelijk was. Intussen dreigen ook thans de stoffelijke dingen teveel van onze aandacht te vragen. Daarom wijst Jezus ons op iets anders.

32 Het woord, dat Hij nu spreekt, maakt echter onze verwondering gaande: Hij zegt, niet dat Hij al iets gegeten heeft, maar dat Hij aan een andere spijze beginnen moet dan wij meegebracht hebben. Hij staat voor de opdracht, Zich met iets anders te verzadigen.

33 Van deze geheimzinnige woorden durven wij de Meester geen rekenschap af te vragen. Wel overleggen wij met elkaar, of het misschien mogelijk zou zijn, dat iemand Hem tijdens onze afwezigheid eten gebracht zou hebben, wat wel hoogst onwaarschijnlijk zou zijn. Dat Jezus iets anders dan gewoon eten zou kunnen bedoelen, dringt nog niet tot ons door.

34 Maar Jezus ziet onze verwondering en verklaart Zich nader; steeds zal Hij Zijn discipelen, wanneer ze Hem beter zouden willen begrijpen, uitvoeriger Zijn bedoeling duidelijk maken. De verklaring, die Jezus dan Zelf geeft, is als volgt. Aardse behoeften moeten altijd terugtreden voor geestelijke behoeften. Op dit ogenblik nu, waarop de Samaritanen reeds tot Jezus beginnen te komen, mag Hij Zich niet laten verleiden, rustig te gaan eten en drinken —

---

1) 1 : 11 v.
2) Matth. 16 : 7, Luc. 8 : 2 v.

er wacht een groot werk! De Vader bewerkt immers in de harten van deze Samaritanen, dat zij belangstelling beginnen te krijgen voor de Zoon. En als de Vader zo aan het werk blijkt te zijn, dan ontvangt de Zoon daarin de vingerwijzing, de opdracht, in dat werk des Vaders in te treden en het tot zijn voleinding te brengen. Wat de Vader aan de Zoon geeft, komt tot Hem; nu rust op de Zoon de taak, ieder die tot Hem komt niet uit te werpen maar tot de volle ontplooiing van het geloof te brengen [1]. Dat te doen, is voor de Zoon een voldoening, een verzadiging, een diepe blijdschap. Is de oogst niet altijd een zaak van blijdschap?

35 Jezus gaat voort met een beeldspraak, waarin Hij dit nader uitwerkt. Hoe is het in de landbouw? Daar geldt de regel, dat men met tranen zaait en de blijdschap pas komt, als de schoven van de rijpe oogst binnengebracht kunnen worden [2], een regel, die vooral in het kleine bedrijf geldt, waar de tijd, die aan de oogst voorafgaat, dikwijls moeilijk en zorgvol is; maar al te spoedig immers is de bodem van de graankist te zien. Men telt de dagen af: De vier maanden, die tussen uitzaai en oogst liggen, zijn de zwaarste van het jaar. Maar men ziet uit naar de vreugde van de oogst, als er weer volop eten zal zijn. Welnu, zegt Jezus, het is heden de dag van de oogst! Zien de discipelen de Samaritanen niet aankomen langs de wegen?

36 Ze zullen merken, wat een grote, blijde dag dit wordt! Maaiers in Gods Koninkrijk mogen ze vandaag zijn! Maar niet alleen de discipelen mogen zich verblijden, er is ook vreugde voor hen, die hier gezaaid hebben.

37 Dat laatste schijnt wel vreemd. In het dagelijks leven geldt de spreuk: De één zaait, de ander maait; wat de één met opoffering en moeite tot stand tracht te brengen, daarvan plukt een ander, later, de vruchten. Dat is vaak iets verdrietigs.

38 Maar hier, bij deze geestelijke oogst, delen zij, die het zaad hebben uitgestrooid, samen met de maaiers in de vreugde. In het eeuwig leven, de hemel, hebben de profeten en bijbelschrijvers van het Oude Testament lang naar de

---

1) 6 : 37, 39.
2) Ps. 126 : 5 v.

vrucht op hun werk uitgezien; thans beginnen zij in grote blijdschap te merken, dat de vervulling, waarnaar zij zo hebben uitgezien, gekomen is, en dat zelfs de Samaritanen, die slechts zijdelings met het Oudtestamentisch Godswoord in aanraking gekomen zijn, tot geloof in de beloofde Christus komen en daardoor behouden worden. Door het Oude Testament zijn zij voorbereid op Christus' komst; thans draagt deze voorbereiding vrucht, en wat de discipelen mogen doen, is: dankbaar en verheugd de vruchten plukken. Toen door Mozes' bemiddeling de wet kwam, is er gezaaid, nu in Christus de genade en de waarheid gekomen is, is de tijd van de oogst gekomen. Dachten de discipelen, dat er nu rustig gegeten en gedronken kon worden? Laten ze oog krijgen voor de ontzaglijke betekenis van dit ogenblik!

39 Thans, hoe deze geschiedenis verder afloopt. Veel inwoners van het kleine stadje Sichar komen diep onder de indruk van wat de vrouw hun vertelt. Of deze eerste indruk „geloof" kan worden genoemd? Ongetwijfeld, hoewel het nog in een beginstadium verkeert. Er is bij deze Samaritanen iets gaande geraakt, omdat de Vader hun hart aanraakte [1]). En het middel, waarvan de Vader Zich wilde bedienen, was het woord van deze vrouw. Zeker, oppervlakkig bezien kon deze Woord-bediening nauwelijks zo heten; maar anderzijds — de stelregel is immers steeds, dat iemand dan pas een krachtig getuigenis kan afleggen, als het gesproken wordt vanuit een persoonlijke bewustheid van schuld, waarmee de wetenschap gepaard gaat dat Jezus nooit iemand aan zijn schuld ontdekt om hem te vernietigen. Onze Heiland bouwt Zijn gemeente op die Petrus, die Hem niet alleen in een ogenblik van geestelijke spanning [2]) maar veelmeer nog vanuit de verslagenheid om zijn verloochening belijdt [3]). En zoals voor Petrus' apostelschap de blik nodig was, waarmee de Heiland hem aanzag [4]), zo kan deze Samaritaanse dan pas getuige van

---

1) Vs 34.
2) Matth. 16 : 16.
3) 21 : 15 vv.
4) Luc. 22 : 61.

Christus zijn, als Hij haar zondig leven blootgelegd heeft.

40 Zo komen dan, op het woord van deze vrouw, de inwoners van Sichar naar Jezus toe. Terwijl Jezus' werkzaamheid in Judea weinig gehoor vond en Nicodemus blijkbaar verlegen en teleurgesteld heenging, beginnen juist de Samaritanen Hem aan te nemen. Het is, wat ik reeds in het begin van mijn evangelie gezegd heb [1]) en wat altijd bewaarheid wordt: mensen, die alles al zo goed weten, kunnen dikwijls moeilijk bekeerd worden, en juist de anderen komen met blijdschap tot de Heiland. De Samaritanen vragen Jezus dan, enige tijd bij hen te willen blijven. En Jezus gaat daarop in. Hoewel Hij Zijn arbeid liefst nog tot het Joodse volk beperkt, wil Hij nu reeds iets laten zien van Zijn eigenlijke taak, de Heiland der wereld te zijn. Twee dagen — zo past het in Jezus' reisplan omdat het zo Gods plan blijkt te zijn — blijft Hij in dit Samaritaanse stadje.

41 Wat Hij gedurende deze twee dagen gedaan heeft? Hij heeft gepredikt. En dan niet meer een prediking van boete, zoals de vrouw voornamelijk gedaan heeft, maar van volle genade voor boetvaardigen; en deze prediking brengt (hoe kan het ook anders?) nog veel meer tot geloof.

42 De Samaritanen zeggen dan ook tot de vrouw, dat zij nu eerst recht tot geloof komen. Nu hebben zij het niet meer van horen zeggen, zij hebben zelf contact met Jezus gekregen en het evangelie uit Jezus' eigen mond gehoord. Zij zijn tot overtuiging en zekerheid gekomen. Zij zien, dat de belofte vervuld is, dat het heil niet slechts voor de Joden, maar voor de wereld is — „niet alleen anderen, maar ook mij....".

DE TERUGKEER NAAR GALILEA. 4 : 43-45.

4 : 43 Op zichzelf had de rijke vrucht van Jezus' werkzaamheid in Sichar aanleiding kunnen zijn, dat Hij nog enige tijd temidden van deze Samaritanen bleef arbeiden. De Heiland is echter in de eerste plaats naar het volk Israël

---

1) 1 : 11.

gezonden [1]), en daarom breekt Hij Zijn verblijf in Sichar af, om Zijn reis naar Galilea [2]) voort te zetten; na twee dagen „vertrekt" Hij. Deze uitdrukking „vertrekken" moet u goed verstaan; ik gebruik datzelfde woord om Jezus' komst op aarde aan te duiden [3]), en met name Zijn Zelfovergave aan de vijanden [4]); zo gaat de Heiland thans naar Galilea om Zich daar bloot te geven, ja, Zichzelf prijs te geven aan hen, die Zijn Zelfopenbaring zullen misverstaan en verwerpen.

44 Als reden van Jezus' vertrek naar Galilea kan ik dan ook aangeven, dat Hij daar geen eer van mensen zal ontvangen. In Samaria is Hij als Profeet gehuldigd; in Judea heeft Zijn werkzaamheid zozeer de aandacht getrokken, dat de leiding zich voor Hem begon te interesseren en Hem blijkbaar zelfs trachtte te annexeren [5]); pas in Galilea zal Hij geen menseneer behoeven te ontwijken maar juist de strijd om de ziel van het volk zonder hinderlijke omstandigheden kunnen voeren; daar worden de dingen niet scheefgetrokken, maar zal Jezus een gelovig Ja òf een ongelovig Neen kunnen verwachten. Zó heeft Jezus het Zelf gezien en gewild; Hijzelf heeft duidelijk uitgesproken dat een profeet in eigen vaderland en omgeving bevrijd is van het gevaar van menseneer — ook en vooral in godsdienstige aangelegenheden schijnt dat, wat van verre komt, bizonder goed te zijn; maar juist wat dichtbij is, noopt tot een zakelijke beslissing.

45 Het vervolg van de geschiedenis toont dan ook, dat Jezus in Galilea maar heel weinig vreugdevolle erkenning ontmoet. De Galileërs achten het min of meer vanzelfsprekend, dat „hun" Profeet Jezus van Nazareth Zijn werkzaamheid in hun midden gaat ontplooien; zij menen zelfs zeker recht op Hem te kunnen laten gelden, en Hem voor hun eigen belangen in beslag te kunnen nemen [6]). Op hun pelgrimstochten naar Jeruzalem, ter gelegenheid van de

---

1) Matth. 10 : 5 v., 15 : 21 vv.
2) Vs 3.
3) 8 : 42, 13 : 3 e.a.
4) 18 : 1, 4.
5) Vs 1 vv.
6) Luc. 4 : 23 v.

hoge feesten, waren zij getuige van verschillende wonderen, die Jezus verricht had [1]).

DE ZOON VAN DE HOVELING. 4 : 46-54.

4 : 46 De plaats, waarheen de Heiland Zich bij Zijn terugkeer naar Galilea begeeft, is Kana. De motieven van deze keus laat ik nu in het midden; in elk geval weet u dat Jezus' verwanten daar woonachtig waren. Wel wil ik de wondergenezing, die thans verhaald zal worden, met het vorige wonder van de bruiloft te Kana in verband zetten. Opnieuw zal Jezus een bizondere machtsdaad verrichten, en wel een zodanig wonder dat niet geloochend kan worden omdat het in de kring van het gezin van een betrouwbaar, hooggeplaatst ambtenaar van Herodes Antipas plaatsgevonden heeft. Deze ambtenaar is een Jood. Hij heeft slechts één zoon, een kind nog, dat ernstig ziek geworden is.

47 Als hij nu vernomen heeft, dat Jezus in Galilea teruggekeerd is, begeeft hij zich uit zijn woonplaats Kapernaüm, ruim dertig kilometer verder gelegen, naar Kana, om Jezus te bewegen, naar zijn kind te komen zien en het te genezen. U ziet, hoezeer het openlijk optreden van de Heiland de aandacht gespannen houdt: zelfs een zo hooggeplaatst beambte, die gewoon geweest zal zijn alles critisch en gereserveerd te bezien, stelt vertrouwen in Jezus' wondermacht en onderneemt de moeilijke reis om Hem uitkomst te vragen. Nu betekent dit nog niet, dat deze hoveling in Jezus gelooft. De wijze, waarop hij zijn verzoek doet, wekt de gedachte dat hij in de mening verkeert dat Jezus vanzelfsprekend naar hem zal luisteren en het Zich misschien wel een eer rekenen zal, dat Hij in dit geval geconsulteerd wordt.

48 U hoort tenminste, dat Jezus' antwoord bijna afwijzend is. Weliswaar gebruikt de Heiland in dat antwoord het meervoud, Hij richt Zich over het hoofd van deze ambtenaar heen tot de Galileërs in het algemeen, maar wat Hij zegt, geldt dan toch óók deze man. Jezus' verwijt is: Gij

---

[1]) 2 : 23.

begint niet met in Mij te geloven. Eerst moet men bepaalde wonderbare feiten met eigen ogen zien, daarna pas is men bereid, te overwegen of er misschien toch meer achter Jezus schuilt, dan aanvankelijk het geval schijnt te zijn. Men gelooft Hem niet op Zijn woord, en verwerpt Hem dus, Die Het Woord is.

49 Jezus schijnt dus te weigeren; maar deze weigering is niet onvoorwaardelijk bedoeld; Hij stelt de hoveling veeleer op de proef, hoe hij zal reageren. Welnu, deze reactie is, dat de ambtenaar vàn zijn beleefd doch dringend verzoek overgaat tot een noodkreet: Here, kom af, eer mijn kind sterft! En in die noodkreet blijkt de Heiland nu iets te merken van werkelijk geloof. Dat geloof heeft weliswaar allesbehalve duidelijke voorstellingen van Jezus' almacht: hij denkt er niet aan, dat Jezus ook wel op grote afstand zou kunnen helpen, en een dodenopwekking ligt volkomen buiten zijn gezichtskring. Maar Jezus vraagt niet in de eerste plaats naar een groot geloof, Hij vraagt of er enig geloof bij ons aanwezig is.

50 Daarom zegt Hij nu tot de hoveling, dat hij kan heengaan omdat.... zijn zoon reeds herstellend is. Jezus ziet dat niet alleen, Hij bewerkt dat ook [1]). En met deze wondergenezing op zo'n grote afstand toont Hij niet alleen Het Woord maar ook Het Leven te zijn [2]), en dat betekent dan ook een oneindig onderscheid met de vele Joodse wonderdoeners van deze tijd, die hun praktijken immers steeds in de onmiddellijke nabijheid van de patiënt moeten verrichten, daarbij geheimzinnige formules en omslachtige handelingen gebruiken, en bovendien nooit de hoop wekken dat er een plotselinge genezing intreedt. — Maar, met dat al wordt het geloof van deze hoveling wel weer op een nieuwe proef gesteld; is inderdaad wáár, wat Jezus, zo geheel anders dan wat hij van Hem verwacht had, thans zegt? Ook nu weer, evenals in de tevoren verhaalde geschiedenis [3]), blijkt werkelijk geloof over een ongekende groeikracht te

---

1) Vs 54.
2) 1 : 4, 11 : 25.
3) Vs 39, 42.

beschikken. De man twijfelt niet, maar weet dat Jezus zijn kind gered heeft, en gaat daarom rustig heen. Waarschijnlijk wacht hij zelfs nog even met terug te keren [1]).

51 De volgende dag vinden wij hem terug, terwijl hij van het Galilese heuvelland afdaalt naar het dal van de zee van Tiberias, aan de oever waarvan zijn woonplaats Kapernaüm ligt; hij heeft het grootste gedeelte van de terugreis al afgelegd. Daar komt hij zijn slaven tegen, die op weg gegaan zijn om hem het blijde nieuws mede te delen, dat er in de toestand van zijn zoon een plotseling herstel gekomen is.

52 De hoveling brengt deze wending in de ziekte van zijn kind onmiddellijk met het woord van Jezus in verband. Hij vraagt niet in de eerste plaats, of de artsen een nieuw geneesmiddel hebben toegepast, maar ziet het herstel als daad van Christus; trouwens, wat artsen kunnen bewerken, is uitsluitend onder Gods zegen mogelijk. Wanneer, zegt de vader, is de beterschap ingetreden? Nu, inderdaad kunnen de slaven nauwkeurig zeggen, hoe laat dit plotseling herstel begonnen is: het was om zeven uur, natuurlijk 's avonds.

53 Dan herinnert de vader zich, dat hij juist op dat ogenblik zijn gesprek met de Heiland gehad heeft. Nu komt hij dan ook tot de volle overgave; dit is door Jezus' almacht en goedheid bewerkt. Gelooft hij, omdat hij dit wonderteken gezien heeft? [2]) Hij begon te geloven vóór hij het zag: dat geloof was nog wel aarzelend en weinig helder, maar het wàs geloof. Nu wordt hij in dit geloof versterkt dóór het zien van het wonderteken; hij komt tot een nieuwe, volle daad des geloofs. En dat geldt niet alleen hemzelf, maar ook zijn huisgenoten. Het ligt immers in de aard van het geloof, dat het anderen wint; zo was het met de Samaritaanse vrouw [3]), met de eerste discipelen [4]), en zo schrijf ik zelf mijn evangelie uit geloof en tot geloof [5]).

54 Dit nu is het tweede wonderteken geweest, dat Jezus in Galilea gedaan heeft. Het eerste was het wonder op de

---

1) Vs 52.
2) Vs 48.
3) Vs 29.
4) 1 : 42, 46.
5) 19 : 35, 20 : 30 v.

bruiloft van Kana [1]), thans geeft Jezus opnieuw een machtsopenbaring, waardoor het geloof van wie de Heiland aangenomen hebben zó verdiept wordt dat zij kinderen Gods worden [2]), maar tegelijk het ongeloof van wie Hem verwerpen des te schuldiger wordt.

EEN GENEZING OP SABBAT. 5 : 1-18.

5 : 1 De volgende geschiedenis speelt zich af in Jeruzalem. Vooraf ging een stuk uit Jezus' werkzaamheid in Galilea; ook in hoofdstuk 6 vinden wij de Heiland opnieuw in Galilea. U kunt zich afvragen, of hoofdstuk 5 hierom tussen deze beide „Galilese" gedeelten in staat, omdat deze geschiedenis chronologisch op deze plaats hoort, d.w.z. dat wat hier beschreven wordt inderdaad ná de genezing van de zoon van de hoveling en vóór de wonderbare spijziging gebeurd is. Daarvoor pleit het woordje „daarna", waarmee de hoofdstukken 5 en 6 beginnen. Ik gebruik het woordje „daarna", echter niet altijd in de eigenlijke zin des woords; u moogt ook menen, dat ik de stof niet chronologisch maar zakelijk orden [3]). In elk geval ziet u, dat Jezus als Zoon des mensen en Zoon van Zijn volk Zich bij de godsdienstige gewoonten en gebruiken van Zijn omgeving aansluit; Hij wacht er Zich wel voor, het conflict, dat komen moet, te verhaasten of op minder belangrijke punten uit te vechten. En Hij rekent erop, dat Hij ter gelegenheid van dit feest een grote schare zal aantreffen, die getuige kan zijn van Zijn daad en woord.

2 Te Jeruzalem bevindt zich een soort ziekenhuis, dat de naam Bethesda (u moogt het woord ook spellen: Bethzatha) draagt. Geen ziekenhuis met goede verpleging

---

1) 2 : 1-11.
2) 1 : 12.
3) Een en ander hangt samen met de vraag, hoe de beschrijving van de duur van Jezus' aardse werkzaamheid door Johannes in overeenstemming gebracht moet worden met die van de andere evangelisten. Deze zelfde vraag is ook van belang met het oog op de verklaring van de uitdrukking „een feest der Joden"; naar alle waarschijnlijkheid is het Paasfeest niet bedoeld, men kan aan het Purimfeest of aan een ander Joods feest denken.

en verzorging; het bestaat uit vijf zuilengangen, langs een vijver gebouwd [1]).

3 Ik herinner het mij als ooggetuige van wat er op die plaats voorviel, heel duidelijk. In dit „Bethesda" ligt een menigte zieken op genezing te wachten. Het is het ontroerend en pijnlijk gezicht van allerlei ongelukkigen, er zijn blinden bij en verlamden, en „verschrompelden", mensen met verminkte ledematen, zoiets als ernstige rheumatiekpatiënten. Zij verwachten echter geen herstel van goede medische zorg; deze laat integendeel zeer veel te wensen
4 over [2]). Wel zien zij telkens met spanning uit naar een merkwaardige beweging, die van tijd tot tijd in het water ontstaat, en die er een geneeskrachtige werking aan geeft, zij het dat deze van zeer korte duur is [3]).

5 Onder die schare ongelukkigen is er een blijkbaar ongeneeslijk geval; iemand die reeds 38 jaar aan een erge verlamming lijdt.

6 Jezus gevoelt Zich juist tot deze patiënt aangetrokken, Hij ziet hem aan met een blik, waarin alleen begrip en medelijden ligt. Dit is de eerste blijdschap voor deze zieke, die eraan gewoon geraakt is dat de mensen hem als voorwerp van verdienstelijke barmhartigheid, als middel tot het verrichten van goede werken behandelen. Maar een zieke is in werkelijkheid slechts geholpen door iemand, die in zijn vereenzaming inkomt. En dit doet de Heiland; Hij weet dat de patiënt er al zolang ligt. Omdat men het Hem gezegd heeft, of op grond van zijn eigen mededeling in

---

1) Men meent het teruggevonden te hebben in het N.O. van de stad, het zou dan eigenlijk een tweetal naast elkaar gelegen vijvers geweest zijn, waarbij de vijfde zuilengalerij tussen deze twee vijvers ingebouwd zou zijn.

2) Vs 7.

3) Latere overschrijvers hebben ingelast, dat er dan een engel in het water neerdaalde, en moderne onderzoekers denken aan een radio-actieve eigenschap van een z.g. intermitterende bron. Men ziet in elk geval, dat de verzen 3b en 4 in de Nieuwe Vertaling tussen haakjes geplaatst zijn, wat betekent dat de echtheid van dit gedeelte met reden betwijfeld kan worden. Het vervolg toont echter duidelijk, dat God hierin een bizondere genadegave geschonken had; hierin werkte de Vader (vs 17). Wij moeten dan ook niet vergeten, dat het bizondere van wat wij een „wonder" noemen, volgens de Schrift niet is, dat er geen verklaring voor te vinden is, maar dat God op een machtige, verrassende wijze Zijn goedheid openbaart.

een gesprek, dat zich tussen Jezus en de zieke ontwikkeld zou hebben? Denkt u maar aan Jezus' gemeenschap met de Vader, waardoor Hij begreep hoe de situatie was, èn wat Hij hier mocht en kon doen. Daarom richt de Heiland Zich tot hem met de vraag, of hij gezond wil worden — een vraag, die de hoop op herstel weer verlevendigen moet; een vraag ook, die een patiënt waarschuwt, niet te vluchten in de ziekte en de hulpbehoevendheid, omdat het dagelijks leven zo zware eisen stelt.

7 Het antwoord bestaat niet uit een eenvoudig hoopvol Ja, maar uit de klacht van de eenzame. De patiënt heeft blijkbaar wel een of andere kennis, die hem 's morgens naar „Bethesda" brengt en 's avonds thuishaalt, maar daarmee zijn taak ook voldoende vindt en dus één van de vele goede werken verricht, die absoluut zinloos zijn omdat er geen werkelijke hulp geboden wordt. Zowel de patiënt zelf als zijn „verpleger" komen niet uit de kwade cirkel van een sombere berusting, waaraan het geloof ontbreekt. Dan pas was de patiënt werkelijk geholpen geweest, als men niet gerust had voor hij tijdig in het genezende badwater gekomen was. Had hij maar iemand gehad, klaagt hij, die hem naar het water bracht, zodra die wonderlijke beweging daarin zichtbaar werd. Nu moet hij er zelf maar zien te komen, en dan is een ander hem natuurlijk al lang voor en helpt het niets meer; hetzij omdat de geneeskrachtige werking slechts van zeer korte duur was, hetzij omdat de leiding van „Bethesda" van geval tot geval niet meer dan één persoon daarvan gebruik liet maken.

8 Nadat de zieke zich zo over de hopeloosheid van zijn toestand uitgesproken heeft, spreekt Jezus Zijn machtwoord; het bestaat uit drie krachtige oproepen: Sta op, neem uw matras op, en wandel! Jezus aarzelt daarbij niet, Hij zegt niet dat de patiënt het maar eens proberen moet, Hij weet dat de Vader Hem er de macht toe geeft [1]).

9 En op het ogenblik zelf geschiedt het wonder, de man gehoorzaamt eenvoudig (dat is óók een wonder) en merkt dat het gáát. Zo dadelijk gaat hij met zijn opgerolde matras op de schouder rond: iedereen kan het wonder constateren

---

[1]) Vs 17.

en er is in dit geval geen twijfel mogelijk. Heeft deze man nu een geloofs- of een gebedsgenezing ontvangen? [1]) Hij heeft er niet om gevraagd, hij gaat zijns weegs zonder dat er iets van blijkt dat hij God dankt, hij verkeert blijkbaar in zo'n verwarring, dat hij Jezus geheel uit het oog verliest, ja, hij blijkt zijn Weldoener zelfs niet te kennen [2]). U kunt eerder aan een natuurwonder dan aan een geloofsgenezing denken; er is niet de minste sprake van geloof bij deze man.

10 Maar ik moet u nog meedelen, dat deze genezing op de sabbat plaatsvond. Als de Joden daarover vallen, zoudt u terecht kunnen zeggen dat dit niet de hoofdzaak is; het kwam er immers op aan, dat deze man op zo'n wonderlijke wijze en na zo'n lange ziekteperiode genezen werd. Het protest, dat zo dadelijk van de zijde der Joden komt, is dan ook weer een typisch kenmerk van de vijandschap tegen Gods werk, gelijk zich deze telkens openbaart: men gaat van iets bijkomstigs uit, om juist vanuit deze bijzaken Gods heil af te breken. Want dat Gods heil hier zichtbaar wordt, is duidelijk; wat moet het, na deze 38 jaren van ziekte en invaliditeit, nu eerst recht sabbat voor deze man geworden zijn! De verlossende genade Gods wordt op wel zeer bizondere wijze op deze sabbat geopenbaard. Maar juist dit heil des Heren wordt de oorzaak van het grote conflict tussen Jezus en Zijn vijanden, een conflict dat zich, oppervlakkig gezien, voordoet als een kwestie van wetsuitleg en wetsvolbrenging, maar dat in wezen de grote tegenstelling openbaar maakt tussen wet en genade. Voor de Joden bestaat de weg des heils uit een strikte onderhouding van de wet van Mozes, om op deze wijze tot zelfverlossing te kunnen komen; de Heiland laat daarentegen zien, hoe heerlijk het genadig en verlossend handelen Gods is. Dit conflict verloopt als volgt. — De Joodse leiders maken op grond van hun strenge wetsverklaring bezwaar tegen het feit, dat de genezene zijn matras, die hij toch wel niet in Bethesda had kunnen laten liggen en die bovenal een

---

1) Marc. 16 : 18, I Cor. 12 : 9, Jac. 5 : 14 v.
2) Vs 13.

teken van zijn wonderlijke genezing was, op de schouder draagt. Zij vinden dat het wel een verhuizing-op-Zondag lijkt.

11 De man verdedigt zich, door de verantwoordelijkheid op Jezus te leggen. Hij weet wel niet, wie hem genezen heeft, maar als iemand de macht bezit, in een zo hopeloos geval als het zijne uitkomst te geven, dan kan deze wonderdoener toch ook wel ten aanzien van dit punt met bevoegdheid spreken. Dit antwoord is voor de Joden vrij irriterend. Het kan zijn, dat het zo ook inderdaad bedoeld is, want het zou geen wonder zijn als iemand, die zo lang uit het normale leven uitgeschakeld is, een wrokkend karakter gekregen had; hij heeft zelf zoveel onaangenaamheden van anderen ondervonden, dat hij het niet anders dan aangenaam kan vinden, op zijn beurt eens een ander schaakmat te zetten.

12 In elk geval kunnen de Joodse autoriteiten niets terugzeggen; zij informeren wie dat is, die hem dan weliswaar genezen heeft (maar dat schijnen zij van hun kant iets bijkomstigs te vinden!) doch het daarbij gewaagd heeft, een dergelijk brutaal bevel te geven, dat men op sabbat zijn matras zou mogen dragen. Het staat immers a priori voor hen vast, dat deze „mens" (het woord klinkt verachtelijk genoeg) wel niet veel zaaks zal zijn.

13 Nu moet de genezene op zijn beurt weer een figuur slaan; hij kan niet zeggen wie zijn weldoener is. Hij had dat echter ook alleen kunnen weten, wanneer hij niet zo heel erg met zichzelf bezig geweest was, want Jezus had Zich niet verder laten ophouden en geen andere zieken van Bethesda genezen; Hij wilde niet op het moment zelf van dit wonder gebruik maken om er Zijn prediking aan vast te knopen, eerst moest dat wonder een opschudding tot in de hoogste regionen gebracht hebben. Dit betekent, dat Jezus de man en het verloop van de geschiedenis wel in het oog houdt en zeker Zijn nazorg zal oefenen, maar daarbij Zijn tijd afwacht.

14 Die tijd komt ook wel, hetzij op dezelfde dag of later. Jezus ontmoet de man, niet toevallig, maar als Hij begrepen heeft dat het nu het geschikte ogenblik is. Deze ontmoeting vindt plaats in de tempel, in de voorhof der heidenen,

waar Jezus gelegenheid vinden zal om met Zijn prediking een grote schare te bereiken. Is de genezene zo dankbaar, dat hij naar de tempel gegaan is? Voor een te optimistische kijk op de genezene wordt u wel gewaarschuwd door het woord, dat Jezus nu tot hem spreekt. Jezus laat zien, niet dat zijn ziekte een rechtstreeks gevolg van een bepaalde zonde geweest is, maar dat hij ook nu, na zijn genezing, nog altijd niet recht tegenover God staat. Hij mag niet in zijn zondige houding blijven leven, zegt Jezus. En daarmee geeft Hij in sobere taal even de grote tegenstelling aan, die het gehele verhaal beheerst; de Joden noemen „zonde" dat iemand hun opvatting van wat op sabbat past en niet past, overtreedt; in werkelijkheid ligt de „zonde" heel wat dieper, het is een kwestie van onze verhouding tot God. En Jezus waarschuwt, dat wanneer daarin geen verandering bij hem komt, er nog erger dingen te wachten staan dan wat hij reeds aan den lijve heeft meegemaakt. Zowel zijn lijden als zijn genezing mag hem tot nadenken brengen.

15 De man gaat nu heen en deelt aan de Joodse overpriesters mee, dat het Jezus was, die hem genezen heeft. Wat wil hij daarmee? Richt zijn wrok zich nu op Jezus en zal hij nu vanuit zijn minderwaardigheidscomplex Jezus en de Joden tegenover elkaar uitspelen, of is het alleen zijn beperktheid van blik, die niet begrijpt dat hij Jezus hiermee verraden gaat? Als het eerste juist is, wordt duidelijk, wat Jezus met zijn „zonde" bedoelde: zijn wrok. Overigens verdwijnt de man hiermee uit ons blikveld; het is voor ons voldoende, dat door zijn genezing de Joodse leiding voor de grote vraag gesteld is, wat men met Jezus zal doen. De Heiland heeft geen conflict uitgelokt [1]; omdat Zijn „uur" nog niet gekomen was, ging Hij ongemerkt uit Bethesda heen. Toch moest Hij openbaar worden, omdat Hij immers het Licht is, dat in de duisternis schijnt [2]. Nu zal de „duisternis" juist hierin „duisternis" blijken te zijn, dat zij het Licht tracht weg te dringen en zich er niet aan gewonnen geeft; hier wordt openbaar, dat de mensen

---

1) 3 : 17.
2) 1 : 5.

de duisternis liever hebben dan het Licht, omdat hun werken boos zijn — er is geen verontschuldiging voor het ongeloof [1]).

16 En zo ziet u het vreselijke van de Joodse vijandschap, die de menselijke vijandschap tegen Jezus is; men kan niet ontkennen dat in Jezus de machtig verlossende genade Gods in de wereld gekomen is, de genezene legt daarvan persoonlijk getuigenis af; maar tegen beter weten in wordt de Heiland verworpen. Het is kenmerkend, dat deze vijandschap bij een sabbatsconflict begint; de grote vraag is immers of het heil een genadegave van God is, dan wel iets dat door werkheiligheid bereikt kan worden.

17 Achter dit sabbatsconflict rijst dan vanzelf de andere vraag, die nog belangrijker en beslissend is: met welke bevoegdheid Jezus optreedt. Jezus brengt Zelf hierbij naar voren, dat Zijn bevoegdheid hierin gelegen is, dat Hij Gods Zoon is. Dat is in deze sabbatsgenezing immers duidelijk geworden. De wonderlijke geneeskracht, die het water van Bethesda van tijd tot tijd ontving, was het werk van de Vader. De Vader onderbrak dat wonderlijke werk niet op de sabbat. Doordat Jezus daarbij aanknoopte en eveneens Zijn wonderen van genezing niet op de sabbat onderbrak, openbaarde Hij Zichzelf als evengelijk aan de Vader.

18 Maar bij dit Zelfgetuigenis van de Heiland ontbrandt de strijd eerst recht. Formeel is het voor Joods besef Godslasterlijk, wanneer Jezus Zich Gods Zoon noemt. Wanneer Jezus Zichzelf Gods Zoon noemt, dan verkondigt Hij immers een andere God, dan de Joodse theologie zich voorstelt. Men kan en wil niet geloven in een God, Die genadig verlost en in de volle, rijke zin van 't woord een God des heils is. Maar intussen is de Joodse leiding en daarmee de wereld voor de kwestie gesteld, die beslissend blijkt te zijn voor wat nu verder gebeuren zal: Of men bereid is, in deze Zoon des Mensen, deze Man van Smarten, deze Vléésgewordene, God Zelf te belijden.

TWISTGESPREK MET DE JODEN. 5 : 19-47.

5 : 19 De genezing van de verlamde wordt aanleiding tot een

---

1) 3 : 19 vv.

gesprek of rede, waarin Jezus een openbaring geeft over Zijn verhouding tot de Vader. De Heiland neemt Zijn uitgangspunt bepaald in vers 17, waar Hij erop gewezen heeft dat Hij dit Middelaarswerk in gehoorzaamheid en in opdracht van de Vader gedaan heeft. De Vader openbaart dagelijks Zijn verlossende almacht, daarom zal men de Zoon niets kunnen verwijten, wanneer ook Hij op sabbat verlossend en machtig ingrijpt in het leven van de verlamde. De Joden hebben hieruit begrepen, dat Jezus Zich met de Vader gelijkstelde; nu gaat Jezus hierop in, Hij laat zien hoe Zijn tegenstanders inderdaad een juiste conclusie hebben getrokken, maar Hij waarschuwt daarbij voor misverstand. Omdat het hierbij over zeer wonderlijke dingen gaat, leidt Jezus Zijn woorden in met een dubbel „Voorwaar"; een „Voorwaar", waarin echter tegelijk het heil van de gemeente ligt. — De genezing in Bethesda vond op de sabbat plaats; daarmee lijkt Jezus een eigenmachtige, zondige daad te hebben gedaan. God had in alle duidelijkheid het sabbatsgebod gegeven, en Jezus schijnt Zich daartegen nu te verzetten. De werkelijkheid is echter, dat de merkwaardige, geneeskrachtige beweging van dat badwater bewijst hoe de Vader Zijn sabbatsgebod onmogelijk zo kan bedoelen, dat hopeloos zieken op deze dag vooral niet genezen mogen worden. Jezus ging dus niet tegen het gebod van de Vader in, maar bleef met deze wondergenezing juist in de lijn van wat de Vader wil. Hij heeft „gezien", wat de bedoeling van de Vader was, d.w.z. Hij heeft in deze geneeskrachtige beweging van het water van Bethesda opnieuw en duidelijk gezien en gemerkt welke opdracht Hij als Zoon Gods bezat. Dat betekent niet, dat de Heiland uit dat gedurige wonder van Bethesda een logische conclusie getrokken heeft; dit gedurig wonder doorzag en verstond Jezus krachtens Zijn blijvende gemeenschap met de Vader. Deze gemeenschap met de Vader is het belangrijkste, en wat Jezus in Bethesda zag, had als 't ware de betekenis van een signaal.

20 Daarmee begint de Heiland over deze gemeenschap met de Vader te spreken; zij rust in de gedurige liefde van de Vader tot de Zoon — een liefde, die niet los te maken is van de voortdurende gehoorzaamheid van de

Zoon aan de Vader. Doordat de Zoon in deze liefde des Vaders staat, ontvangt Hij onophoudelijk inzicht in wat de Vader van ogenblik tot ogenblik verricht. Evenals Hij merkte dat de Vader de Samaritaanse vrouw op Zijn weg bracht, opdat de Zoon Zijn Middelaarswerk aan haar zou verrichten [1]), zo was het ook in Bethesda geweest. Maar de Joden zullen zien, dat de Vader nog meer inzicht en opdracht geven zal. Er zullen niet alleen zieken genezen worden, de Zoon zal de Heiland der zielen blijken te zijn. De Zoon zal de Zijnen in het volle, werkelijke leven terugbrengen. Ook al zullen Jezus' vijanden daarmee niet tot geloof komen, toch zullen zij zich moeten verwonderen over al wat Hij zal doen.

21 Er zullen bijvoorbeeld dodenopwekkingen komen — misschien héeft de Heiland, wanneer Hij dit zegt, al doden opgewekt [2]), maar in elk geval zal straks het grote, onweersprekelijke teken komen van de opwekking van Lazarus, vlak onder de muren van Jeruzalem [3]). Dan zal eerst recht duidelijk worden, dat de Zoon het werk des Vaders verricht; wie immers kan doden tot het leven terugbrengen dan God alleen? Welnu, dan zal daarmee de volmacht, de bevoegdheid, de heerlijkheid van de Zoon openbaar worden.

22 En dan richt Jezus Zich tot Zijn vijanden, om de spits van dit alles rechtstreeks tegen hen te keren. Zij oordelen slechts. Zij menen dat het niet deugt, dat iemand op sabbat genezen wordt en als teken daarvan zijn matras ronddraagt [4]). Maar daarmee gaan zij met al hun voorgewende ijver voor de eer van God juist tegen God in; God oordeelt en vernietigt niet, Hij geneest en redt. Maar nu de Zoon, genezend en reddend, in de wereld gekomen is, zal hierin het oordeel openbaar worden, dat men zich niet aan Hem gewonnen geeft [5]). Men zal het zichzelf aandoen. Niet de wet, gelijk de Joden deze verstaan, maar de genade is beslissend.

23 Daarmee doet Jezus een beroep op allen, die Hem

---

1) 3 : 34.
2) Matth. 9 : 18-25, Marc. 5 : 22-42, Luc. 8 : 41-55 en 7 : 11-15.
3) Hoofdstuk 11.
4) Vs 10.
5) Vs 27, 3 : 18.

horen, om Hem te eren. De Joden menen, dat zij de Vader waarlijk wel voldoende eren door het nauwkeurig waarnemen van Gods geboden — b.v. het sabbatsgebod. Maar als zij inderdaad God willen eren, moeten zij in Hem als de God des levens beginnen te geloven; dan moeten zij ook begrijpen, dat Jezus, Die het leven in de verloren wereld terugbrengt, de Zoon des Vaders is en het tegenovergestelde van wat zij nu in Hem zien: overtreder van Gods sabbatsgebod. Het staat immers zó, dat wie déze Zoon verwerpt, in werkelijkheid óók de Vader verwerpt. Eenmaal zal echter bij Jezus' wederkomst blijken, dat ieder Hem als de Zoon van God erkennen moet, gewillig en verheugd, òf tegen wil en dank.

24 Dan openbaart de Heiland, op welke wijze de gave van het leven en de ondergang door het gericht met Zijn komst in verband staan. Hij spreekt over mysteriën, die meer in de weg van meditatie dan van ontleding kunnen verstaan worden: horende doden, een tijdsgewricht dat gekomen en tegelijk nog niet gekomen is, het leven als gegeven gave en tevens als oorspronkelijk bezit van de Zoon. Wie Zijn Woord hoort en Hem gelooft, die Zijn Zoon gezonden heeft, bezit eeuwig leven en komt niet in het oordeel, want hij is uit de dood in het leven overgegaan. Tegenover elkaar staan het leven, dat Jezus brengt, en het vonnis, dat door de liefdeloos oordelende Joden wordt geveld. Zo is immers de situatie ten aanzien van die genezene van Bethesda; terwijl men deze man zo lang onbarmhartig aan zichzelf overgelaten had, heeft de Heiland Zich over hem ontfermd; en terwijl Jezus hem had genezen, veroordelen de tegenstanders Hem weer als sabbatschender. Deze genezing heeft echter symbolische betekenis: in de Heiland is voor hen, die onder het vonnis van de menselijke onbarmhartigheid, maar bovenal van de Goddelijke gerechtigheid staan, de genade verschenen, die het leven verlost uit het verderf en doet triumferen. Zo is deze genezene een teken van Gods verlossende macht, die elke veroordeling trotseert en voor elk vonnis immuun maakt. Wie waarlijk door Jezus verlost is, werd daarmee uitgeheven uit de samenhang van ellende en gericht en dood, en heft het hoofd omhoog omdat hij nu reeds de eerkroon, de kroon des levens, draagt. En deze

verlossing komt zó tot een verloren mens: hij hoort het verlossend woord. De verlamde van daarjuist werd door niets anders genezen, dan doordat de Heiland Zijn machtwoord tot hem sprak, en zo zal het zijn en blijven, er is geen andere weg ten leven dan die, waarop de mens gehoor geeft en vertrouwen stelt in het evangelie. Niet langs de weg van strikte, farizese wetsonderhouding, maar langs de weg van geloof vindt een mens die God, Die zalig maakt.

25 En zo is in Jezus Christus het heil openbaar geworden. Evenals de verlamde van Bethesda bij zijn hulpeloosheid en machteloosheid gered werd door te luisteren naar Christus' machtwoord, zo zullen onophoudelijk de hulpeloze en machteloze zondaren, die zichzelf niet verlossen kunnen en geen mens hebben om hun daarin bij te staan, uit de geestelijke dood tot het wonderbaar leven terugkeren. En de weg blijft steeds dezelfde: Hoort het evangelie! Het geloof is uit het gehoor [1]), en door dit geloof zal men leven [2]). Daarvoor wordt immers ook dit evangelie geschreven [3]), want bij „leven" behoort de vruchtbaarheid, het is de bron waaruit het levenswater steeds weer opspringt [4]) en waaruit anderen zullen putten [5]). En daarmee komt de Heiland op het geheim van Zijn eigen Goddelijk bestaan als Zoon Gods van eeuwigheid.

26 Men ergert zich eraan, dat Jezus Zich Gods Zoon noemt, en kan niet geloven dat God een Zoon heeft? [6]) Omdat men nooit heeft verstaan, wat „leven" is! Dáárom kan en wil men ook niet verstaan, dat de Levende Vader, Die het Leven in oneindige volheid en heerlijkheid bezit, Zichzelf uitstort in de Zoon, Die in de eeuwige gemeenschap met de Vader eveneens het Leven bezit. Toch is juist dit het evangelie, dat de Zoon in de wereld gekomen is als de Levensbron voor dode zondaren. In het Woord was leven, en.... het leven was het licht der mensen [7]).

27 Juist nu Christus het leven komt geven, niet alleen in

---

1) Rom. 10 : 17.
2) Rom. 10 : 6, Gal. 3 : 11.
3) 20 : 31.
4) 4 : 14.
5) 4 : 29.
6) Vs 18.
7) 1 : 4.

deze zin, dat een uitgeschakelde zieke weer tot het volle leven mag terugkeren, maar bovenal zó, dat verloren mensen het heilzaam en helend evangelie horen en daardoor tot het leven komen in de diepste zin des woords, juist nú valt het ontdekkend licht op de onwil en vijandschap van de wereld, die daartegen op botst — zoals de Joden in het geval van daarjuist. Dit leven, uit de Levensvorst uitstromend, maakt het schuldig karakter van het ongeloof der anderen openbaar; zo ontstaat er als vanzelf een gericht. Dit is dan echter niet meer een vonnis, dat men over anderen uitspreekt, maar men veroordeelt er zichzelf mee. Jezus' vijanden vroegen verachtelijk: Wie heeft de euvele moed gehad, te zeggen dat men op sabbat zijn matras mag dragen? [1]) Zo zal men gedurig over Jezus, juist als Hij heil en leven komt brengen, vernietigend en verachtelijk blijven spreken — wat wil deze „Zoon des mensen", deze Onbekende, Die Zichzelf maar wat inbeeldt? [2]) Maar zo wordt de openbaring van het leven ten oordeel [3]).

28 Eens komt de dag, waarop dat oordeel, dat men zichzelf aandoet, ten volle openbaar zal worden. Dan zal men niet meer uit de schijnwerper kunnen wegvluchten [4]), want zonder uitzondering zullen àllen dan naar de stem van Christus moeten luisteren, dan, als Hij wederkomt op de jongste dag. Dan worden de graven geopend en vindt het laatste oordeel plaats.

29 Dat oordeel van de jongste dag zal de consequentie brengen van wat men bij levenden lijve heeft gedaan. Wie tevoren naar Jezus' stem heeft geluisterd en tot geloof gekomen is en daarom goede werken heeft gedaan, zal voortaan het leven ongestoord genieten en zalig zijn. Wie Jezus als Redder verworpen heeft, zal Hem als Rechter ontmoeten en dat slechts aan zichzelf verwijten.

30 Hiermee keert Jezus' woord tot zijn uitgangspunt terug. Men heeft Hem verweten, dat Hij ten aanzien van het sabbatsgebod een eigenmachtige beslissing genomen heeft: God heeft immers andere maatstaven vastgesteld. Nog

---

1) Vs 12.
2) 1 : 47 en 52, 9 : 29 en 35.
3) 3 : 17 vv.
4) 3 : 20.

eenmaal [1]) werpt Jezus dit ver weg. Wanneer er op grond van de zichtbaarwording van het heil en het leven een scheiding der geesten ontstaat, kan men Hem toch niet van eigenmachtigheid beschuldigen; Hij verrichtte dit wonder in gemeenschap met de Vader, Hij ziet en hoort wat de Vader Hem als Zijn werk opdraagt. Dit was Gods werk [2]).

31 Nu gaat het erom, op welke wijze de Joden inderdaad daarvan overtuigd kunnen worden. Zij menen immers, dat Jezus' werk-op-sabbat juist het tegenovergestelde is van wat God ons opdraagt, en dat Jezus dus allesbehalve het recht heeft, Zichzelf Gods Zoon te noemen — gesteld dan dàt God een Zoon kan hebben. Dus ligt het in de lijn, dat Jezus nu het juiste licht op beide laat vallen. Hij doet dit, door de Schrift, d.w.z. de belofte van het Oude Testament, te laten spreken; dit gebeurt in het gedeelte, dat nu volgt. Voorop stelt Jezus, dat Hij thans Zijn eigen getuigenis niet wil laten gelden. Zijn tegenstanders zouden zich immers kunnen verontschuldigen met de rechtsregel, dat een zelfgetuigenis geen bindende kracht heeft. De Heiland wil hun echter deze verontschuldiging ontnemen, om te laten uitkomen dat hun eigen, moedwillig ongeloof hen schuldig stelt. Zij menen dat zij niet in Hem behoeven te geloven omdat Hij over Zichzelf spreekt; maar Jezus gaat dan zover dat Hij Zich op hun standpunt verplaatst.

32 Daarom wijst Hij op het getuigenis van een ander, en dàt getuigenis heeft dan wèl rechtsgeldigheid. Wie die ander is, laat Jezus eerst nog in het midden. Genoeg is, dat Hij Zelf weet, dat dit getuigenis met de werkelijkheid overeenstemt. Door het zo te zeggen, blijft enerzijds de rechtskracht van dat getuigenis volkomen geldig, zodat niemand zich daaraan onttrekken kan; maar anderzijds brengt Jezus naar voren, dat de hoofdzaak is, dat Hijzelf het zo ziet en zo zegt, en dat Zijn Zelfgetuigenis in werkelijkheid dus wel voldoende is [3]).

33 Is die ander, die van Jezus getuigenis aflegt, misschien Johannes de Doper? Inderdaad treedt de Doper in dit

---

1) Vs 19.
2) Vs 17.
3) 8 : 14.

evangelie gedurig als getuige van Christus op [1]). Jezus kàn Zich dus wel op hem beroepen. Temeer, omdat de Joden blijk gegeven hebben, bizondere waarde te hechten aan Johannes' woord; zij hebben een delegatie naar hem toegestuurd [2]). Johannes heeft toen beleden, dat hijzelf de Christus niet was, maar dat de Christus reeds aanwezig was; hij heeft Jezus zelfs reeds aangewezen [3]). Daarmee heeft hij Israël tot geloof geroepen.

34 Maar ook op dat getuigenis van de Doper wil Jezus niet wijzen, Hij behoeft van geen enkel mens voorspraak, zelfs Johannes de Doper behoeft het niet voor Hem, Die Zich Gods Zoon noemt, op te nemen. Jezus wijst slechts op de Doper, omdat Zijn tegenstanders ook met het oog op hem zich weer niet verontschuldigen kunnen, wanneer zij niet tot geloof komen. Het is Hem immers om niets anders begonnen, dan het behoud van de wereld! En dáárom brengt Hij al deze overwegingen naar voren.

35 Laat men zich er toch rekenschap van geven, wie Johannes de Doper ten opzichte van Jezus was en wilde zijn. Hij was niet zelf het Licht [4]), maar wel een heldere lamp, een schijnwerper op Christus. De Joden waren blij, dat God, nadat de laatste profeet reeds eeuwen terug was gaan zwijgen, eindelijk weer een bode, een werkelijk geïnspireerd mens, gezonden had. Zij waren in beweging gekomen, zij hadden buitengewone belangstelling voor hem gehad, zo zelfs dat Jezus het geraden gevonden had, Zich terug te trekken toen men een nog grotere belangstelling voor Hem begon te tonen [5]). Maar die belangstelling was oppervlakkig. Na korte tijd is het strovuur uitgebrand. Altijd kan een godsdienstige opwekking tot „tijdgeloof" in plaats van werkelijke overgave brengen, en zo was het ook rondom Johannes de Doper.

36 Doch, gaat Jezus voort, er is een gewichtiger getuigenis, waarop Hij Zich beroepen kan. Tenslotte was Johannes een

---

1) 1 : 15.
2) 1 : 19, 24.
3) 1 : 32 vv.
4) 1 : 8.
5) 4 : 1.

mens, zij het ook geïnspireerd mens. Jezus kan echter een Goddelijk bewijs voor Zich aanvoeren: de werken, die Hij verricht heeft en nog verrichten zal. Deze wonderen, zoals daarjuist de genezing van Bethesda, worden niet door Jezus gedaan terwille van de sensatie, zelfs niet alleen uit barmhartigheid; zij zijn de tekenen en aanwijzingen van Zijn Messiasschap. En dat zijn zij, niet omdat men er iets buitengewoons in kan zien, maar omdat zij het bewijs in zichzelf hebben, dat hier de vinger en de kracht Gods openbaar wordt. Niemand immers kan bestrijden, dat het wonderen en tekenen zijn, die Godzelf Hem opgedragen heeft; zo is het immers in het Oude Testament aangekondigd, dat de Messias wordt „gezonden om aan gevangenen loslating te verkondigen en aan blinden het gezicht, om verbrokenen heen te zenden in vrijheid, om te verkondigen het aangename jaar des Heren" [1]). Wanneer dit alles met Jezus' komst vervuld wordt, en daarjuist de gevangene van Bethesda in vrijheid heengezonden is, is er maar één conclusie mogelijk: deze Zoon des mensen is de beloofde Messias.

37 Met alle nadruk stelt Jezus Zijn tegenstanders voor het dilemma: òf men gelooft in het Godsgetuigenis van het Oude Testament en dus in Hem, Die thans door God gezonden is, òf men verwerpt Jezus en men verwerpt tegelijk de beloften van het Oude Testament. In het laatste geval kan men zogenaamd het Oude Testament nog wel in eer houden, maar zo'n Schriftgeloof is voos en onwaarachtig. Het is onmogelijk, in de Bijbel te geloven zonder in Jezus te geloven, zoals het omgekeerd eveneens onmogelijk is, tot Jezus te komen en de Bijbel te laten liggen. Hier wordt duidelijk, zegt de Heiland, dat Zijn vijanden de Schrift nog nooit hebben verstaan. God heeft in de loop der eeuwen gedurig, en met name bij de Sinaï, Zijn stem doen horen; maar men heeft niet verstaan wat God heeft gezegd omdat men er geen Christusgetuigenis in hoorde. En God heeft, bijvoorbeeld in het leven van de aartsvaders, Zich in verschijningen geopenbaard; maar men heeft ook die

---

[1]) Jes. 61 : 1 vv., vgl. Luc. 4 : 17 vv.

verschijningen niet begrepen omdat men niet zag dat het om Christus ging[1]).

38 Héél de Godsopenbaring van het Oude Testament is blijkbaar voor deze schriftgetrouwe en schriftgeleerde Joden een gesloten boek gebleven, het Woord heeft geen ingang gevonden in hun hart, zij bezitten het niet wèrkelijk, er is geen verlangen gekomen naar de beloofde Christus, want anders zou men Hem, nu Hij gekomen is, met blijdschap begroet en geloofd hebben.

39 Nog eenmaal plaatst Jezus hen voor de volle verantwoordelijkheid. Zij onderzoeken de Schriften en stellen daarin hun eer en hebben daarvoor hun theologische scholen. Waarom? Omdat de Bijbel voor hen de weg ten leven is. Maar dit leven ligt, zoals de Bijbel het duidelijk genoeg zegt, in Jezus.

40 Wanneer zij nu niet tot Jezus willen komen om door het geloof in Hem het leven te ontvangen, is daarmee hun onwil en onwaarachtigheid gebleken. Waarom komt men niet tot geloof, terwijl men door en door met de Bijbel bekend is? Omdat alles zo moeilijk en onbegrijpelijk is, of omdat het evangelie niet overtuigend genoeg wordt vóórgeleefd? De diepste oorzaak ligt hierin, dat men niet wìl geloven. Daarmee is nog eens alle nadruk op het schuldig karakter van het ongeloof gelegd.

41 Tenslotte zegt de Heiland nog enkele dingen, die dienen moeten om misverstand van de zijde van Zijn tegenstanders te voorkomen. Zij zouden de indruk kunnen krijgen, dat Jezus wel hoge pretenties voert, maar in werkelijkheid diep gegriefd is doordat Hij geen succes vindt bij de leidende figuren; zo zouden immers Zijn verwijten uitgelegd kunnen worden. Jezus verklaart daarom, dat het Hem niet begonnen is om waardering van de kant van mensen, hoe toonaangevend ze dan ook mogen zijn.

42 Het is niet de teleurstelling, die Hem tot deze scherpe verwijten brengt, maar het bedroeft Hem, dat bij deze wondergenezing de geesten zó openbaar zijn geworden, dat men meer waarde bleek te hechten aan uiterlijke wetsonderhouding dan dat men uit de blijdschap leefde, dat

---

1) 8 : 56.

de levende God almachtig en verlossend in het verloren en hopeloze mensenleven ingrijpt. De wet van God bleek boven de God van de wet te staan; daarom was er geen ruimte voor de genade Gods. Wat ten diepste ontbrak, was de liefde tot God; de persoonlijke verhouding was achter de zakelijkheid schuilgegaan.

43 Jezus is gekomen om de Vader, God Zèlf, te openbaren. Aan Hem is duidelijk geworden, Wie de Vader is[1]). Meer nog, Jezus is Zelf de openbaring des Vaders en de Vleesgeworden God[2]). Kenden de Joden God en hadden zij Hem werkelijk lief, dan zouden ze ook Jezus aangenomen hebben; want het was Jezus immers uitsluitend om de Vader begonnen. Maar wanneer er valse Messiassen en Antichristen komen, wien het niet om de Vader maar om zichzelf begonnen is, dan zal men zich aan hen toevertrouwen, omdat men in diezelfde gedachtenwereld leeft. Het gelijke wordt immers door het gelijke gekend. Nicodemus kon het geheim van Jezus pas begrijpen, nadat hijzelf het geheim van de wedergeboorte in zijn leven ontvangen had; de Joden zullen eveneens alleen hen begrijpen, die juist zoals zijzelf het eigen-Ik en het succes-bij-de-mensen op het oog hebben.

44 Dáár ligt de grondfout van Jezus' vijanden; in plaats van dat zij naar God zien, zien zij slechts naar elkaar. Of God over hun leven Zijn welgevallen heeft, is voor hen van geen belang; de vraag is voor hen alleen, of de mensen hen goedkeuren en toejuichen. En daarom, omdat hun godsdienst in werkelijkheid slechts mensendienst is, zijn zij niet in staat, in Christus te geloven. Wie Jezus verwerpt, toont daarmee dat ondanks alle religiositeit God een vreemde voor hem is.

45 Wel zal Jezus, zo vervolgt Hij, hen niet aanklagen bij Zijn Vader. Daarvoor is Hij niet in de wereld gekomen, Hij is alleen maar het Licht der wereld, en dat ieder, die het kwade bedrijft, uit het licht in de duisternis vlucht, komt voor ieders eigen rekening. De aanklager zal daarentegen diezelfde Mozes zijn, op wie zij hun vertrouwen

---

1) 14 : 9.
2) 1 : 18.

stellen. „Mozes" was het, die hen in beweging bracht, toen de genezene van Bethesda op sabbat zijn matras droeg; want zij meenden daarbij immers voor „Mozes" te moeten opkomen.

46 Wat een treurig misverstand bij deze mensen, die in werkelijkheid helemaal niet zo bekommerd zijn om Mozes. Mozes' wetgeving, óók het sabbatsgebod, is immers met het oog op Hem gegeven, Die de ware rust zou brengen. Wie werkelijk ernst maakt met het Vierde Gebod, hunkert naar Hem, Die gezegd heeft: Komt allen tot Mij! [1]) Maar nu de Joden Jezus verwerpen, verwerpen zij daarmee de echte Mozes, die niets anders gedaan heeft dat Jezus' komst aan te kondigen.

47 Dan krijgt het gesprek zijn afsluiting; het eindigt met het scherpste verwijt, dat tegen schriftgeleerden kan ingebracht worden: met al hun schriftgeleerdheid zijn zij in werkelijkheid blind en vijandig tegenover de Schrift. Men zit in het gestoelte van Mozes [2]), en aanvaardt hem niet. Men bouwt de graven der profeten [3]), en verwerpt hen. Men bedrijft godgeleerdheid, maar gelooft niet. En het verschrikkelijke is, dat men dit niet alleen tegenover Mozes en zijn wet, maar ook tegenover Jezus en Zijn evangelie kan doen.

DE SPIJZIGING VAN DE VIJFDUIZEND. 6 : 1-15.

6 : 1 Het uitgangspunt van de geschiedenissen, die in hoofdstuk 6 beschreven worden, ligt in Galilea. De andere evangeliën beschrijven Jezus' werkzaamheid in Galilea uitvoeriger; ik veronderstel dat u daarmee op de hoogte zijt, en met een eenvoudig „daarna" kan ik u verplaatsen uit Jeruzalem, waar het vorige zich afspeelde, naar de vertrouwde omgeving van Kapernaüm, aan de westelijke zijde van de bekende zee van Tiberias. — Het vangt hiermee aan, dat Jezus, samen met de discipelen, in een van de kleine vissersboten uit die streek oversteekt naar de rustige,

---

1) Matth. 11 : 28.
2) Matth. 23 : 2.
3) Matth. 24 : 29.

dun bevolkte oostelijke oever. Jezus volgt hierin de hand van de Vader, Die Hem ginds in de eenzaamheid het wonder van de vermenigvuldiging der broden wil doen verrichten [1]).

2 Belust op sensatie, gaat de schare Jezus langs de oever van het meer achterna; men heeft allerlei wondergenezingen meegemaakt en is geweldig benieuwd, wat er nu weer gebeuren zal. Er is ditmaal heel wat volk op de been, de stand van de arbeid op het land laat in de Paastijd [2]) toe dat men ook een pelgrimsreis naar Jeruzalem maakt.

3 Intussen heeft de Heiland de overkant van het meer bereikt. Hij gaat het gebergte in en blijft ergens rust houden, waar Hij het uitzicht heeft over het meer en zijn oevers. U vermoedt terecht, dat deze ogenblikken gebezigd zijn voor gesprekken tussen de Heiland en ons, Zijn discipelen.

4 Persoonlijk bewaar ik er wonderlijke herinneringen aan; schoon zijn de beemden in de vroege voorjaarstijd, schoner nog is Hij, Die eenmaal op het Paasfeest Zichzelf offeren zal als het Lam Gods, en daarvan zo dadelijk reeds zal gaan spreken.

5 Bij een pauze in het gesprek ziet Jezus voor Zich uit naar het panorama, dat zich voor Hem uitstrekt. Hij merkt dat de schare, die Hij achter Zich gelaten had, langs de kustweg naar Hem toestroomt; men heeft aan het bootje, dat aan de oever is blijven liggen, gemerkt dat Jezus Zich in die omgeving moet bevinden. Terwijl de Heiland dit aanziet, komt de ontferming in Hem op. Deze mensen blijken, zoals ook eigenlijk wel te verwachten is, zonder enige mondvoorraad op weg gegaan te zijn, zij hebben een tocht van vele uren achter de rug en komen moe en hongerig aan. De Heiland zou de Goede Herder niet zijn, wanneer Hij Zich dit niet aantrok. Hij bespreekt het met de discipelen om te zien, hoe zij zich in dit geval gedragen zullen.

6 Zelf weet Jezus reeds, wat de oplossing zal zijn, de Vader heeft Hem het komende wonder van de spijziging al laten zien. De discipelen blijken echter nog zo weinig

---

1) Matth. 14 : 13-21, Marc. 6 : 30-44, Luc. 9 : 10-17.
2) Vs 4.

op Hem te vertrouwen, dat zij alleen menselijke mogelijkheden overwegen. Philippus, de man die vaker in een moeilijk parket verkeert en geen oplossing ziet[1]), komt er eerlijk voor uit dat er zijns inziens op geen enkele manier raad te schaffen is. In deze eenzame streek is geen brood te krijgen.

7 Bovendien zou hiermee een bedrag van duizend gulden gemoeid zijn (één schelling is het dagloon van een arbeider), en de beurs van de discipelkring is daarop niet berekend; voor dit bedrag zou trouwens ook nog maar zó weinig gekocht kunnen worden, dat niemand genoeg kreeg.

8 Weet Philippus geen oplossing, Andreas evenmin; ook deze man, die tot de allereerste discipelen van de Heiland behoorde[2]), denkt in het geheel niet aan de mogelijkheid van een wonder, hoeveel tekenen van Jezus' almacht en goedheid hij ook gezien mag hebben.

9 Andreas komt met een jongen aan, die vijf gerstebroden (het brood van de armen) en twee porties vis bij zich heeft, maar erkent tegelijk dat deze kleine voorraad voor de menigte niets betekent. Waarschijnlijk is hij echter blij, dat de Meester Zelf daarmee tenminste geholpen is.

10 Begrijpt men, dat Jezus er bedroefd om geworden is, dat zelfs Zijn discipelen zo weinig van Hem verwachten? Toch is Hij verblijd, dat Hij nu Zijn macht openbaren mag. Op rustige toon beveelt Hij de discipelen, de mensen te laten plaatsnemen. Zij maken geen tegenwerpingen; zoveel vertrouwen stellen zij toch wel weer in Hem, dat Hij het goed maken zal. En de schare, in afwachting van wat nu gebeuren zal, luistert eveneens en gaat ordelijk zitten. Nòg zie ik het geheel vóór mij. Ik schat dat er vijfduizend mannen aanwezig waren, waarbij vrouwen en kinderen misschien een even groot aantal vormden. Maar wanneer ik mij, bij het schrijven van mijn evangelie, opnieuw het tafereel voor de geest breng, denk ik tegelijk aan de Goede Herder, Die zijn kudde voorgaat naar grazige weiden[3]): „er was veel gras op die plaats".

---

1) 1 : 47, 14 : 8 vv.
2) 1 : 41.
3) Ps. 23 : 1. Joh. 10 : 9.

11 Nu neemt Jezus het brood, dat de jongen van daareven aangeboden heeft, in Zijn handen; Hij spreekt er een lofprijs over uit — een lofprijs van de Vader, Die op het gebed van de Zoon het wonder zal laten gebeuren [1]) — en daarna verdeelt Hij het aanwezige onder de schare, waarbij op onbegrijpelijke, verrassende wijze uit deze vijf broden en twee vissen zóveel brood en vis ontstaat, dat allen volkomen verzadigd worden [2]).

12 Tenslotte gaan wij, discipelen, rond om in te zamelen, wat overgebleven is. Het wordt in manden gelegd, die men hetzij uit de boot heeft gehaald, hetzij van bedelaars gevraagd heeft, die daarmee plegen rond te gaan. Dat wil Jezus, omdat Gods gaven kostbaar zijn en men er eerbiedig bij blijven moet.

13 Maar Hij wil het ook, omdat op deze wijze zal uitkomen, hoe groot Zijn almacht en goedheid is; het wonder is ontegenzeggelijk overweldigend: er waren slechts vijf gerstebroden, en na de spijziging blijven er nog twaalf volle manden over.

14 Nu, geweldig verbaasd en enthousiast is dan ook de schare. Dit wonder, waarbij geen twijfel mogelijk is, herinnert de mensen aan de profeet Elia, die in de dure, zorgelijke tijd van de grote droogte op wonderlijke wijze het meel en de olie van de weduwe van Zarfath vermenigvuldigd heeft [3]) ; het is alleen nog veel groter en heerlijker, omdat hier niet maar één vrouw met haar zoon, doch een ganse volksmenigte gespijzigd wordt. Wanneer Jezus dit kan, denkt men, moet Hij een nieuwe Elia zijn, de grote profeet van de heilstijd, die in het Oude Testament voorspeld is.

15 Zou met de komst van Jezus de Messiaanse heilstijd niet inderdaad al aangebroken zijn, zo vraagt men zich af; en men maakt zich reeds klaar om deze Jezus tot Messiaans Koning uit te roepen. Waarom? Omdat de schare zich geen beter Koning en Messias denken kan, dan iemand, die van de dagelijkse broodzorgen verlost en voorspoed, welvaart

---

1) 11 : 41.
2) 10 : 10.
3) I Kon. 17 : 10-16.

en rijkdom geeft; wat zou men meer wensen, dan een aangenaam, onbekommerd en zorgeloos leven? Maar wanneer Jezus dan ziet, dat het wonder van deze spijziging niets anders uitwerkt dan dit, trekt Hij Zich weer terug in het gebergte. Hij is niet gekomen, om slechts stoffelijke en wereldse verlangens te bevredigen. Ook de bedoeling van dit wonder was slechts, te tonen hoe Hij als de Gezondene des Vaders de Goede Herder is. En dàt juist ziet de schare niet; men ziet het niet, omdat men niet begrepen heeft, dat men de ontferming van deze Heiland nodig heeft. Is het wonder dan mislukt en betekent het een nederlaag voor Jezus? Zeker heeft het wonder niet tot geloof gebracht. Maar in elk geval is Jezus hierin Overwinnaar, dat Hij de verzoeking overwonnen heeft om op deze wijze Messias van het volk te zijn.

JEZUS GAANDE OVER DE ZEE. 6 : 16-21.

6 : 16 Jezus heeft zelfs ons, Zijn discipelen, niet toegestaan, Hem te volgen in het gebergte. Wij begrepen, dat Hij bij deze droeve gang van zaken de eenzaamheid nodig had, om de troostende gemeenschap met de Vader te zoeken. Maar daarna zagen wij, dat Hij nu nog een aparte, bizondere openbaring van Zijn macht en heerlijkheid aan ons geven wilde, door over het water tot ons te komen. Het geschiedde als volgt. — Wij gaan, zoals wij met de Meester afgesproken hebben, tegen het vallen van de avond in dezelfde boot, waarmee wij gekomen zijn, om de terugreis naar Kapernaüm te aanvaarden.

17 Zonder Jezus in het scheepje bevinden wij ons na enige tijd midden op zee. Het donker is reeds ingevallen.

18 Het water wordt ruw; het wordt een stormnacht, waarin de tocht over het meer in een kleine vissersboot levensgevaarlijk is, door de rukwinden die van de omliggende berghellingen naar omlaag slaan.

19 Al roeiende, zijn wij nu ongeveer vijf kilometer uit de kust, d.w.z. midden op zee gekomen. Ineens zien wij tot onze ontsteltenis een verschijning: iemand schijnt dwars door de storm heen over de golven te gaan, hij beweegt zich voort in onze richting. Dat het Jezus is, dringt niet

tot ons door; wij denken aan een geestverschijning. Zelfs het wonder van de spijziging heeft ons nog niet voldoende vertrouwen in de Heiland geschonken, wij geloven niet dat Hij, Die voor de honger bewaarde, ook machtig zou kunnen zijn, temidden van levensgevaar te beschermen. Ook wij hadden ons blijkbaar zozeer in dit brood op zichzelf verdiept, dat wij de Here Jezus Zelf erbij uit het oog waren verloren. En vandaar, dat deze bizondere les nog nodig voor ons was; wij moesten van Jezus' gaven naar Jezus' goedheid en ontferming terug.

20 Maar, dan maakt Zich de Heiland aan ons bekend. Wij mogen het kort begrip van het evangelie horen: Weest niet bevreesd! Hierom zullen wij noch voor stormen noch voor andere gevaren bevreesd zijn, omdat Jezus is Die Hij is — de Goede Herder, Die machtig en trouw blijft.

21 Even aarzelen wij nog, maar spoedig nemen wij het besluit, Jezus naar ons toe te laten komen; de angst maakt plaats voor vertrouwen; wij roeien niet meer weg maar nemen Hem op in het bootje. Dan wordt het een behouden vaart en met geringe moeite bereiken wij, met Jezus aan boord, Kapernaüm.

HET BROOD DES LEVENS. 6 : 22-59.

6 : 22 Intussen is de schare aan de oostelijke oever van de zee van Tiberias gebleven. Men heeft ons de vorige avond alleen, zonder Jezus, zien wegvaren. Er waren geen andere scheepjes geweest dan dat, waarmee wij vertrokken waren, zodat Jezus Zich, naar het de mensen voorkwam, nog altijd in de omgeving bevinden moest.

23 Weliswaar liggen er des morgens nog andere boten, maar deze zijn pas later uit Tiberias aangekomen, en men weet blijkbaar met zekerheid te vertellen, dat er geen ander schip geweest was om Jezus af te halen.

24 Zodoende gaat de schare nu op zoek naar Jezus, Die Zich, naar men meent, in de omgeving van de plaats, waar het wonder gebeurd is, schuil moet houden. Men zoekt echter vergeefs. Jezus Zelf is er niet meer, en men ziet ons niet meer terugkeren, wat men verwacht had, als Jezus inderdaad nog in deze omgeving vertoefde. Men weet

dus tenslotte niet beter te doen, dan de richting van Kapernaüm weer in te slaan. Velen maken daarbij gebruik van de pas aangekomen schepen en gaan over zee.

25 Met dit alles verstrijkt er enige tijd; als de wonderlijke spijziging uiterlijk op een Donderdag plaatsgevonden heeft, is de Vrijdag met de terugkeer gemoeid geweest, en.... op Vrijdagavond of Zaterdagmorgen [1]) treft men Jezus tot zijn verbazing in de synagoge van Kapernaüm aan. Men vraagt Hem, niet begrijpend hoe Hij hier gekomen kan zijn, of Hij er allang is.

26 Daarop antwoordt Jezus dan niet rechtstreeks, maar met de rede over het hemels Brood, die van het broodwonder uitgaat en daarvan een zinnebeeld maakt: Niet wat zij uit Jezus' handen ontvangen hebben, maar Jezus Zelf is het Brood, dat aan de wereld het leven geeft. Deze rede over het hemels Brood begint met een ernstige terechtwijzing. Na een herhaald Voorwaar! bestraft Jezus de schare, dat men Hem zoekt en volgt omdat men brood gekregen heeft en goed gegeten heeft, maar niet omdat men in dat brood het teken van Zijn macht en goedheid gezien heeft. De mensen hadden het wel prachtig gevonden, maar het zei hun niets, zij begrepen de bedoeling niet van wat er gebeurd was.

27 Wat het brood betreft, dat Jezus op wonderlijke wijze vermenigvuldigd heeft, ook dit brood is slechts spijs, die vergaat en geen blijvende waarde heeft. Er is daarom geen reden, zich er overmatig druk om te maken; zelfs niet, als men het op een zó gemakkelijke manier krijgen kan. Het werkelijke, blijvende, eeuwige leven wint men er niet mee, men sterft toch vroeg of laat. Maar men moest zich liever druk maken om dat, waarmee men de dreiging van de dood zelf overwinnen kan. Welnu, hoe zou een mens de dood zelf overwinnen? Is daarvoor niet een krachtsinspanning nodig, waartoe geen sterveling in staat is? Jezus wil dit levensmiddel-van-het-eeuwig-leven genadig schenken. Hij is er immers voor gekomen, het leven te geven, doordat Hij Zijn leven geeft. Verwondert men zich daarover, omdat

---

[1]) Sabbat, vs 59.

Hij de indruk maakt dat Hijzelf ook maar een gewoon sterveling is? Laat men weten, dat deze Zoon des mensen een Vader heeft, God, Die Hem apart gezet heeft met de bedoeling dat Hij het ware Lam Gods zou zijn; zoals het verlossend lam in de dagen van de uittocht uit Egypte van de tiende tot de veertiende dag van de maand apart gezet werd [1]).

28 Maar, wanneer de Heiland in deze korte woorden heel het evangelie saamvat, is het teveel en te moeilijk voor de schare, om het te verstaan. Men begrijpt vooreerst alleen, dat Jezus het eeuwig leven aan een bepaalde werkzaamheid verbindt, die Hij van de mensen vraagt. Welnu, zo vraagt men Jezus, waaruit bestaat deze werkzaamheid, die zo welgevallig aan God is, dat er het loon van het eeuwig leven aan verbonden is? Wat is nu eigenlijk het groot gebod?

29 Jezus antwoordt, dat dit gebod in werkelijkheid niets anders is, dan dat een mens zich gelovig aan Hem toevertrouwt. De Vader heeft Zijn Zoon in de wereld gezonden, en daarom heeft Hij er een welgevallen in, dat een mens Jezus als de Gezondene des Vaders aanneemt. Alles hangt af van de beslissing, die iemand tegenover Jezus neemt.

30 Maar, zo werpt men dan tegen, dan hangt het er slechts van af, of Jezus Zichzelf als de Gezondene van God legitimeren kan; Hij moet het maar waarmaken, dat Hij is, Die Hij zegt te zijn. Laat Hij het bewijs leveren! Nu ja, Hij heeft het wonder van de spijziging verricht. Maar al hebben zij dat meegemaakt, al zijn zij er ook wel enthousiast bij geworden, deze spijziging kan hen er toch niet van overtuigen, dat Hij niemand minder dan Gods Gezondene is — er is, zo zeggen zij in hun ongeloof, méér voor nodig.

31 Als Jezus nu iets deed zoals Mozes, dàn, meent men, zou men gemakkelijker in Hem kunnen geloven. Jezus gaf tenslotte maar gewoon, aards brood, terwijl Mozes manna, brood uit de hemel gaf [2]). Blijkbaar kon Jezus zoiets toch niet, daar in die eenzame streek beoosten de zee van Tiberias!

32 De Heiland antwoordt geduldig op deze tegenwerping,

---

1) Ex. 12 : 3 vv.
2) Ex. 16, Ps. 105 : 40.

dat hun beroep op Mozes en het manna niet opgaat. Ook dit manna was niet het ware levensmiddel, anders zouden de vaderen in de woestijn niet gestorven zijn[1]. Maar Hij spreekt van iets, dat op nog veel hoger vlak ligt. Doordat Hij gekomen is, geeft de Vader wèrkelijk brood en wèrkelijk leven, waarvan de wonderbare spijziging en ook het manna in de woestijn slechts tekenen en aanwijzingen waren. Maar het is de schare blijkbaar alleen om het stoffelijk brood en de stoffelijke dingen van het aardse leven begonnen, en men ziet niet, dat de vermeerdering van de broden en ook het manna tekenen waren[2].

33 Tekenen waarvan? Van Hem, Die Zèlf het Brood des levens is. Jezus zegt dit nu nog niet met klare woorden, maar wie goed hoort, verstaat al waar Hij heen wil: er is een geheimzinnig hemels Brood gekomen, waarin de Oudtestamentische profetie vervuld wordt; Het daalt af uit de hemel, niet uit de lucht maar uit de hemel zelf, waar Het in den beginne bij God was[3], en nu komt Het als het leven[4] niet slechts tot Israël maar tot allen, die Hem aannemen[5].

34 Opnieuw begrijpt de schare dit alles maar voor een uiterst klein gedeelte, namelijk voorzover het met eigen idealen en verwachtingen overeenkomt. Is Jezus in staat, nòg meer te geven dan Mozes in de woestijn deed? Zou het wonder van de spijziging niet iets voor éénmaal zijn, maar gedurig kunnen terugkeren? Laat Jezus, op welke wijze dan ook, altijd dat geheimzinnige levensmiddel geven!

35 Dan zegt de Heiland het met klare woorden: Hij géeft het brood niet, Hij ìs het Brood Gods. En nu dit eenmaal gezegd is, werkt Hij het ook verder uit. Vooreerst op deze wijze, dat Hij uiteenzet, op welke wijze mensen door Hem, het Levensbrood, gevoed kunnen worden. Mensen ontvangen door Hem een volheid van leven, waarin honger noch dorst noch enige onbevredigdheid overblijft, eenvoudig door

---

1) Vs 49.
2) Vs 26.
3) 1 : 1.
4) 1 : 4.
5) 1 : 12.

tot Hem te komen en in Hem te geloven. Zoals wij ons dagelijks brood tot ons nemen, het verwerken en in ons opnemen zodat het een kracht in ons wordt, zo is het geloof niet anders dan dat wij de Heiland in ons laten inwerken en doorwerken.

36 Het is eigenlijk alles zo eenvoudig; waarom doet men het niet? Men heeft het teken van de vermeerdering der broden gezien, men moet toestemmen dat Jezus het leven geeft, en toch weigert men Hem aan te nemen. Het is niet de vraag, of Jezus wel geloofwaardig genoeg is; de mensen zijn alleen te ongelovig. Jezus heeft dat al meermalen duidelijk genoeg gezegd.

37 Maar hoe komt iemand boven dat ongeloof uit? Hoe worden mensen verlost van deze remming, die hen niet toelaat, tot Jezus te komen? Heeft heel Jezus' werk en prediking wel zin, wanneer alles toch afstuit op deze innerlijke machteloosheid van de ongelovige? Jezus spreekt uit, dat Zijn werk en Zijn prediking níet vergeefs is. Hoevelen Hem ook mogen verwerpen, er zullen er gedurig zijn, bij wie de ogen opengaan en die van hun ongeloof loskomen, omdat de Vader Zelf ingrijpt en de Zijnen aan Jezus geeft [1]. En daarmee geeft de Heiland Zich rekenschap van de benauwende vraag, of het, bij al dit ongeloof, nog zin heeft, voort te gaan. Hij ploegt immers op rotsen. Wie heeft deze Arts, deze Heiland nodig? Neen, Jezus houdt vast, dat er zeker zullen zijn, die Hem nodig gekregen hebben. Daar staat de genadige heilswil des Vaders borg voor. Gehoorzaam aan deze heilswil des Vaders zal Jezus Zichzelf blijven geven, zodat ieder, die tot Hem komt, welkom wordt geheten en aandeel aan dit Levensbrood ontvangen zal.

38 Uitdrukkelijk verklaart Jezus, dat Hij ondanks alle ongeloof, wanbegrip en spot zal blijven voortgaan, omdat het Hem niet om achting en eer van mensen begonnen is, maar om de gehoorzame overgave aan de genadige, heilige wil des Vaders, in Wiens opdracht Hij gekomen is.

39 En dan beschrijft de Heiland, dat deze wil des Vaders

---

1) 17 : 2.

het leven behelst. Bij de spijziging heeft Hij de discipelen laten rondgaan, om de overgeschoten brokken te verzamelen zodat er niets verloren zou gaan [1]). Zo blijkt, menselijk bezien, van Jezus' werk even weinig terecht te komen, als de wonderlijke spijziging wat uitgewerkt heeft. Maar er blijft toch iets van over, en dat, wat van Jezus' werk overblijft, is kostbaar voor Hem; dáárvoor doet Hij Zijn werk. Hij zal daarom trouw en gehoorzaam voortgaan, en eenmaal, op de laatste dag, zal Hij allen, die door de Vader uitverkoren zijn, het volle, eeuwige leven deelachtig maken: in de opstanding der doden.

40 Is alles dus een kwestie van machteloos, onvruchtbaar afwachten of men zeer misschien tot Gods uitverkorenen behoort? Om dit misverstand te voorkomen, zegt Jezus hetzelfde van daarjuist nog eens in andere vorm. Het eeuwig leven, de opwekking ten jongsten dage, is van Gods zijde bezien een zaak van uitverkiezing (en wie uitverkoren werd, begint ook zelf te belijden, dat hij niets anders dan een gegevene en een gegrepene is!), maar er is ook een andere kant aan; deze, dat ieder zijn ernstige verantwoordelijkheid bezit. Ieder, die Jezus gezien heeft, wordt genodigd en geroepen, in Hem de Zoon des Vaders te aanschouwen, en te geloven dat het heil Gods in Jezus Christus vlees en bloed geworden is.

41 Wat dan als reactie van de Joden, d.w.z. de woordvoerders van het Joodse volk en de schriftgeleerden, naar voren komt, bewijst slechts de waarheid van Jezus' ernstig woord over hun ongeloof. Men spreekt Jezus niet meer rechtstreeks tegen, men gevoelt immers de macht van Zijn woord. Maar men blijft des te meer bezwaar maken. Men kàn niet geloven, dat deze Jezus Gods Gezondene is. Men kàn niet anders, dan in bot ongeloof daartegenover stellen, wat men als klaarblijkelijke feiten kan constateren, en waar onmogelijk een heilswerkelijkheid achter kan liggen.

42 Jezus is niet uit de hemel gekomen, maar doodeenvoudig de zoon van Jozef en Maria; men weet, waar Hij vandaan komt.

---

[1]) Vs 12.

43 Daarop herneemt de Heiland, dat er geen reden is om ontevreden te zijn en verwijten te maken. Wil men verwijten maken, laat men het aandurven, dat te doen tegenover God.

44 Hij heeft immers al gezegd, dat God Zelf de mens moet lostrekken van zijn ongeloof, en dat dit de eerste voorwaarde is, waarop de Zoon aan die mens het leven kan geven.

45 En dat God Zelf dit doen moet, kan Jezus terècht zeggen; het staat immers geschreven in de Schrift, dat de grote heilsweldaad van de Messiaanse tijd hieruit zal bestaan, dat God de Messias bekend maakt en aangaande Hem onderricht [1]). Er is geen andere mogelijkheid denkbaar, om in het Messiaanse heil te delen, dan alleen doordat men door God Zelf onderwezen is. Welnu, deze Messiaanse heilstijd is thans aangebroken, en het profetenwoord blijkt inderdaad ten volle waar te zijn: alleen zij geloven in Jezus Christus, die door de Vader op Hem opmerkzaam geworden zijn.

46 En hoe, denkt men, zal de Vader op Zijn Zoon opmerkzaam kunnen maken? Men zal toch niet verwachten, dat de Vader zichtbaar en in mensengestalte verschijnen zal, om dit getuigenis af te leggen. Niemand kan de Vader zien. Slechts de Zoon kent de Vader uit aanschouwing [2]). Daarom kent de Zoon de Vader ook hierin, dat Hij zeker in het hart van al de Zijnen Zijn getuigenis over de Zoon zal geven. Nog daarjuist, in het teken van de wonderlijke spijziging, heeft de Zoon gezien hoe de Vader Zijn heilige goedkeuring gaf over het werk van de Zoon.

47 En vanuit deze zekerheid roept de Heiland dan opnieuw Zijn dubbel Voorwaar! uit; Hij laat elke beeldspraak nu varen en verkondigt het heil: Wie gelooft, heeft eeuwig leven.

48 Jezus komt nog eenmaal terug op de vergelijking, die men tussen de wonderlijke spijziging en Mozes' manna gemaakt heeft [3]).

49 Dat alleen Hij het Brood des levens geeft en is, en

---

1) Jes. 54 : 13 (naar de Griekse vertaling).
2) 1 : 18.
3) Vs 31.

Mozes niet het werkelijke, echte levensbrood gegeven heeft[1]), blijkt hieruit, dat het manna niet over de dood heen hielp; de vaderen in de woestijn zijn ondanks het manna gestorven. Waarom? Om hun ongeloof.

50 Maar wat Jezus geeft en is, helpt wel over de dood heen; het mag dan schijnen, dat iemand nog sterft, maar in werkelijkheid bezit hij een leven, dat de dood tart. Het leven is dan immers een leven vanuit de hemel geworden, dat zijn gedurige voeding krijgt vanuit de hemel, in de gemeenschap met God, Die leeft.

51 En nogmaals herhaalt de Heiland het, Hij prent het Zijn tegenstanders in, zodat zij alleen maar Ja of Neen kunnen zeggen. Hij is zonder enige twijfel en ondanks alle bedenkingen het levende Brood, in Hem woont het leven en wie aan Hem deel heeft, bezit zeer zeker in Hem het eeuwig leven. — Nu gaat Jezus nog één stap verder. Hij heeft gepredikt, hoe men door Hem het leven ontvangt; ook, hoe dit verankerd ligt in Zijn gehoorzaamheid aan de heilswil Gods, waaraan Hij ondanks alle tegenstand en ongeloof niet ongehoorzaam zal worden; Hij heeft verzekerd dat dit leven de opstanding ten jongsten dage betekent. Thans openbaart Hij, langs welke weg Hij inderdaad het leven kan zijn; namelijk doordat Hij Zijn vlees geeft voor het leven der wereld. Hij is waarlijk Brood, omdat Hij Vlees geworden is[2]).

52 Voorlopig blijven deze woorden nog minstens zo raadselachtig als de vorige. De Joden nemen de stilte, die nu valt, te baat om er over te discussiëren. Ziet u wel, hoe men steeds flauwer begint te reageren? Aanvankelijk zoekt men Jezus op, daarna ontwikkelt zich een gesprek tussen Jezus en de Joden, vervolgens[3]) geven zij hun teleurstelling te kennen zonder Jezus nadere opheldering te vragen, en nu is de afstand tussen Jezus en hen zo groot geworden, dat zij er een onderling gesprek over beginnen, alsof Jezus er niet bij was. Des te groter is de ontferming van de Heiland, nu Hij desondanks nog het woord neemt.

---

1) Vs 32.
2) 1 : 14.
3) Vs 41.

53 Hij herhaalt wat Hij tevoren over Zichzelf als het Brood gezegd heeft, terwijl Hij nu in plaats van Brood spreekt van Vlees en bloed van de Zoon des mensen. Wat bedoelt Hij met deze nieuwe beeldspraak? Dat Hij hierom het Brood des levens kan zijn, omdat Hij Vlees en bloed geworden is. Als de Vleesgewordene geeft Hij het leven; als het eeuwige Woord, de Zoon, Die niet slechts in het algemeen „mens" is geworden, maar heel bepaald „vlees", vergankelijkheid, kwam zijn. Hij kwam om ten onder te gaan in lijden en sterven, om vernietigd te worden, om weg te zinken onder de vloek. Zijn „vlees" is gras, dat verdort, en een afvallende bloem [1]). En langs geen andere weg dan deze komt het leven tot de stervende, dode wereld; het is het evangelie van de tarwekorrel [2]) en van de Goede Herder, Die Zijn leven inzet voor de schapen [3]). Welnu, wie in Christus het leven wil vinden, vindt dit alleen in de stervende Christus, in Hem, Die (de Heiland spreekt nog uitdrukkelijk over Zijn bloed, om aan dat sterven te meer nadruk te geven) Zijn bloed stort en gewelddadig ten onder gaat. Zó moet men Hem „eten", d.w.z. zó en niet anders moet de gelovige zich Hem toeëigenen in geloof, en daardoor gevoed en gesterkt worden ten eeuwigen leven. De Heiland zegt het in negatieve vorm, om de noodzakelijkheid nog meer accent te geven: Wanneer men niet op deze wijze in Hem gelooft, heeft men geen leven in zichzelf.

54 En Hij zegt het daarna nog eens positief: Wie wèl in Zijn sterven gelooft, heeft het eeuwig leven nu reeds, en ontvangt eenmaal de opstanding ten jongsten dage.

55 Wat is het werkelijke Levensbrood? Niet het manna van de woestijnreis, ook niet het brood van de wonderlijke spijziging; het is de lijdende, stervende Christus, het Lam Gods.

56 Dàn, als de gelovige zich Hem zó toeëigent, is er een gemeenschap van blijvende aard; het blijvende, onvergankelijke, is immers het eeuwige. En deze blijvende gemeen-

---

1) Jes. 40 : 6 vv.
2) 12 : 24.
3) 10 : 15.

schap met Jezus' Persoon en Zijn werk is een blijven van de gelovige in Christus en tegelijk een blijven van Christus in de gelovige, een wederkerige doordringing, waarbij wij in Hem geborgen zijn en Hij in ons de Levensbron is.

57 Want door Christus is er levensgemeenschap met God. Alleen de Vader bezit het werkelijke leven in volmaakte zin, Hij is de Oorsprong aller dingen en door Hem blijft bestaan, wat bestaat; Hij is, Die Hij is. De Zoon Zelf deelt in het leven van de Vader, door de gemeenschap waarin Hij, aan de boezem des Vaders [1]), met Hem leeft; deze gemeenschap neemt, nu de Zoon vleesgeworden is, de vorm aan van gehoorzaamheid en loon op volbrachte gehoorzaamheid, de vorm van een wederzijdse verheerlijking [2]); Jezus bezit het leven op grond van de eer, die de Vader Hem geeft [3]). Nu komt het voor mensen hierop aan, dat zij de geloofsgemeenschap met de Zoon zoeken, en door Hem aan te nemen ook zelf het leven ontvangen. Dan is Hij de Weg en daarin het Leven; men komt tot de Vader en verkrijgt het Leven door Hem [4]).

58 En zo keert Jezus tenslotte weer terug tot het uitgangspunt van Zijn rede over het hemels Brood, waarin het eeuwig leven is.

59 Hiermee is de prediking in de synagoge van Kapernaüm geëindigd. Is de geschiedenis van het manna misschien juist het schriftgedeelte geweest, dat op die sabbat volgens rooster gelezen moest worden?

DE AFVAL IN GALILEA. 6 : 60-65.

6 : 60 U moet zich voorstellen, dat er als 't ware drie kringen rondom de Here Jezus geweest zijn, de éne ruimer, de andere kleiner. De grootste kring werd gevormd door „de schare", de kleinste door hen, die althans ten dele met name genoemd worden: Philippus, Andreas, kortom de twaalven. Tussen deze beide kringen in ligt een derde cirkel; dit zijn de „discipelen", zoals ik ze liefst noem. En

---

1) 1 : 18.
2) 17 : 1.
3) 5 : 26.
4) 14 : 6.

nu wil ik in het slot van dit hoofdstuk nog tekenen, hoe ook deze „discipelen" zich van Jezus beginnen af te keren. De reden daarvan ligt in wat de Heiland van Zichzelf geopenbaard heeft: Hij alleen is het Levensbrood; alles hangt af van de persoonlijke beslissing tegenover Hem. Dat nu juist brengt deze „discipelen" tot ergernis. Zij zijn bereid, vermaning en waarschuwing van Jezus aan te horen, maar deinzen terug voor de grote stap van de belijdenis dat Jezus de Heiland is. — Zo verklaren deze „discipelen" thans, dat dit alles teveel gevraagd is; wat Jezus thans gezegd heeft, is te zwaar voor hen.

61 Weliswaar spreken zij hun gedachten niet openlijk tegenover Jezus uit. Jezus ziet echter aan hen, wat er in hen omgaat: evenals de Joodse leiders [1]) beginnen ook deze aanvankelijke volgelingen Hem te verwerpen. Wat de Rots des behouds is, wordt voor hen de Steen des aanstoots [2]) ; zij vallen over deze waarheid van verlossing alleen door Jezus' lijden en sterven.... van een lijdende, stervende Messias wendt men zich geprikkeld af.

62 Maar, vervolgt Jezus, al wenden zíj zich van Hem af, Hij weet dat de Vader Zich niet van Hem afkeert — Hij volbrengt immers slechts de wil des Vaders [3]) en daarom zal de Vader Hem eenmaal kronen met eer en heerlijkheid [4]) en dat zal eens zichtbaar worden, op de dag van Zijn opstanding en de dag van Zijn hemelvaart. De Vader zal de Zoon, nadat Deze veracht en verworpen is, tot Zich opnemen in de glorie, waar de Zoon van eeuwigheid geweest is.

63 Het is waar, er kan voor het ogenblik nog allerlei misverstand bestaan. Zelfs dit misverstand, dat het leven, waarvan de Heiland daarjuist gezegd heeft dat het door Zijn vlees ontvangen zal worden, uit het letterlijk eten van Zijn lichaam zou moeten bestaan. Maar aan Jezus' vlees (en Zijn hoorders konden uit het Oude Testament toch wel begrijpen dat Hij er Zijn ondergang mee bedoelde), ligt het op zichzelf ook niet. Het Oude Testament had immers óók dui-

1) Vs 41.
2) Luc. 2 : 34, Rom. 9 : 32, I Petr. 2 : 8.
3) Vs 38.
4) 17 : 1.

delijk genoeg laten uitkomen, dat het leven door Gods Geest gewerkt moest worden [1]). Nu, juist Gods Geest zal ogen en harten openen voor de betekenis van Zijn verzoenend lijden en sterven. Wat Jezus daarover gezegd heeft, is Geestelijk bedoeld; Hij heeft het al uitgesproken, dat de Vader tot Hem trekken en over Hem onderrichten zal [2]).

64 Maar dat heft de verantwoordelijkheid van het ongeloof niet op [3]): men zal er eenmaal rekenschap van moeten afleggen, waarom men Jezus' woord verworpen heeft, en zich er niet mee kunnen verontschuldigen, dat men Gods Geest niet ontvangen heeft. Doch Jezus Zelf rust in het welbehagen van de Vader, Die Hem bekend gemaakt heeft, lang tevoren reeds, wie het waren die in werkelijkheid geloofden en wie Hem slechts in schijn navolgden. Jezus wist het van de ruimere kring, de schare; ook van de kleinere kring, de aanvankelijke discipelen; zelfs van de intiemste kring — ook dáár zag Hij de verrader.

65 Nog eenmaal spreekt de Heiland Zijn onderwerping aan het welbehagen van de Vader uit; alleen zó is Hij bij machte, het schijnbaar mislukken van Zijn prediking te verdragen.

DE BELIJDENIS VAN PETRUS. 6 : 66-71.

6 : 66 En dan heeft de grote afval zijn beslag gekregen. Velen, die eerst Jezus gevolgd zijn, breken met Hem, nu de grote beslissing vallen moet. De crisis is gekomen. Het licht is al helderder gaan schijnen, en de nachtvogels trekken zich in het beschermend duister terug. Zo worden de geesten openbaar [4]).

67 Jezus ziet de schare gaan, en tegelijk velen van Zijn aanvankelijke volgelingen; Hij richt Zich nu tot de enkele overgeblevenen, die hier voor het eerst genoemd worden met de naam, waarmee zij zullen blijven voortleven: de

---

1) Ps. 104 : 30, Ezech. 37 : 14.
2) Vs 44 v.
3) Vs 40.
4) 3 : 20 v.

twaalven. Ook die kleinste kring moet niet bij Jezus blijven, tenzij men eenvoudig en overgegeven in Hem gelooft. Zij mogen heengaan, indien zij dat wensen. Hoe hoopt de Heiland echter, dat zíj althans Hem niet alleen zullen laten!

68 Uit naam van de anderen antwoordt Petrus: Zij zullen niet heengaan. Hij verklaart ook, om welke reden zij dat niet zullen doen. Hoewel al wat Jezus gesproken had, hun nog niet duidelijk kon zijn, hebben zij begrepen dat de Heiland daarin het evangelie van het leven bracht; dàt evangelie, dat zij bij niemand anders hadden gevonden. Reeds nu werkte de Geest door middel van Jezus' woorden in hun hart [1]).

69 De andere wereld was hun opengegaan. Zó was de openbaring van Gods heiligheid in Jezus tot hen gekomen, dat zij zich gewonnen moesten geven en Hemzelf moesten belijden als de Heilige Gods, van oude tijden af beloofd. En deze overgave is voor hen een daad van blijde, volle overtuiging geweest; zij hopen eens voor goed de grote beslissing genomen te hebben; zij hebben, zegt Petrus, „geloofd en erkend" — het staat voor hen vast.

70 Dan antwoordt Jezus met een herinnering aan de roeping der twaalven, die de lezers reeds uit de andere evangeliën kennen [2]). Hij heeft deze twaalf mannen uitgekozen, zoals de Vader ze Hem aangewezen had; Hij „vond" immers Philippus [3]) en de anderen. Daarom beantwoordde hun geloof aan Zijn verwachtingen, ja, aan Zijn eigen geloof in de keus van de Vader.

71 Maar des te meer smart het Hem, dat één uit de kring ondanks alle schijn van geloof, in werkelijkheid een bedrieger is. Een duivel. De anderen, die intussen zijn heengegaan, waren tenminste eerlijk; Judas, de zoon van Simon Iskariot, heeft eveneens de gelegenheid gehad om heen te gaan. Toch blijft Judas. Jezus weet, dat de Vader Hem ook deze duivel toevertrouwd heeft, en buigt gehoorzaam onder 's Vaders wil.

---

1) Vs 63.
2) Vgl. vooral Marc. 3 : 13.
3) 1 : 44.

JEZUS EN ZIJN BROEDERS. 7 : 1-9.

7 : 1 Veel wil ik nu niet meer over Jezus' verdere werkzaamheid in Galilea zeggen. Hij trekt nog enige tijd rond. Weliswaar heeft het wonder van de spijziging en de rede over het hemels brood deze uitwerking gehad, dat velen zich van Hem afkeerden; in Zijn ontferming blijft Hij echter nog voortgaan. De Heiland overweegt daarbij, dat Hij hier in Galilea weliswaar weinig gehoor vindt, maar dat in Judea de stemming sinds de genezing van de kreupele van Bethesda geheel omgeslagen is. Voorheen heeft Hij Zich uit Jeruzalem moeten terugtrekken, omdat de Joden hun aardse Messiasidealen in Hem vervuld meenden te zien [1]), thans moet Hij de stad mijden, omdat men het op Zijn dood toelegt. Nu zal de Heiland het gevaar wel niet ontlopen, maar Hij mag Zich daaraan niet bloot stellen voordat de bestemde tijd gekomen is. En in elk geval is voor Zijn openbare werkzaamheid de bodem van Galilea op dit ogenblik nog geschikter dan in Judea.

2 Dan nadert het Loofhuttenfeest, samen met Paas- en Pinksterfeest tot het drietal hoge feesten behorend, waarop de wet de Joden naar Jeruzalem roept.

3 In afwijking van Zijn gewoonte blijkt Jezus niet van plan te zijn, temidden van de andere pelgrims de reis naar de tempel te aanvaarden. Dit verwondert de andere zoons van Jezus' moeder, kortweg zijn „broeders" genoemd. Zoals zij indertijd geen raad wisten met de grote toeloop, die Jezus had, zo voelen zij zich thans geprikkeld door wat hun voorkomt de mislukking van Zijn optreden te zijn. Zij begrijpen niet, waarom Jezus Zich langzamerhand begint terug te trekken. Laat Hij meer publiciteit trachten te krijgen. Daarvoor moet Hij naar Judea gaan; in Jeruzalem vallen de beslissingen. Het Loofhuttenfeest is daarvoor de aangewezen gelegenheid; reeds Zijn aanwezigheid op dit feest zal de aandacht trekken; bovendien zullen Zijn volgelingen weer enthousiast voor Hem worden, wanneer zij ginds, temidden van de feeststemming, getuige kunnen

---

1) 4 : 1.

zijn van de wonderen, die Jezus al zo vaak ook te Jeruzalem [1]) heeft gedaan.

4 De broeders van Jezus menen, dat hun dringende raad logisch en vanzelfsprekend is. Niemand, die aandacht wil hebben, trekt zich terug. Als Jezus toeloop hebben wil, moet Hij reclame maken en op de voorgrond treden. Welnu, Hij verricht ontegenzeggelijk grote wonderen, en dan moet Hij daarmee ook voor de dag komen om ieder te laten zien, wat Hij kan.

5 Zo redeneren Jezus' eigen broeders vanuit hun ongeloof; zij kunnen in Jezus niets anders zien dan Iemand, Die iets betekenen wil in de zuiver wereldse zin van 't woord; zij begrijpen niet dat de Heiland in werkelijkheid alleen dan betekenis hebben zal voor de wereld, wanneer Hij verworpen en gedood zal zijn. Zij zien in Hem niet het Lam Gods. Merkt men, hoe niet alleen de schare en de grotere kring van Jezus' volgelingen zich van Hem afkeert, maar zelfs Zijn naaste verwanten Hem verwerpen? De Zijnen hebben Hem niet aangenomen [2]). Toch zal Hij straks óók deze broeders, die nog een vooraanstaande plaats in de kerk zullen innemen, tot Zich trekken [3]).

6 Jezus antwoordt op het verwijt van Zijn broeders, dat Hij Zich zeker wel naar Jeruzalem begeven zal en Zich ook aan de wereld openbaren zal, maar dat deze dingen hun gelegen tijd hebben. Ergeren zij zich eraan, dat Jezus de geschikte momenten voorbij schijnt te laten gaan? Hijzelf weet met zekerheid, wat op elk ogenblik van Hem gevraagd wordt. Hij weet, dat het nu het moment nog niet is. Zíj kunnen naar Jeruzalem gaan, zij kunnen gaan wanneer zij willen, er is voor hen geen risico aan verbonden, en veel vreugde zullen zij aan het feest evenmin beleven, zolang zij nog niet tot geloof gekomen zijn. Maar in elk geval, de kerk staat altijd open....

7 Wat Hem betreft, moeten zij er echter aan denken, dat de wereld Hem haat. Het is geen kwestie van publiciteit, waarop het succes vanzelf volgen zal. Menen zij, dat

---

1) 3 : 23.
2) 1 : 11.
3) 12 : 32.

Hij te weinig voor het voetlicht komt? Neen, maar Hijzelf is het ontdekkende Licht, dat de boosheid van wat men doet, openbaar maakt. Hoe helderder Hij dat licht zal laten stralen, des te meer zal zich de vijandschap tegen Hem keren. De broeders begrijpen dat niet, omdat zij aan de kant van de wereld staan. Men haat hen niet, zoals men Jezus haat. Eigenlijk, zo laat de Heiland hen voelen, staan zij zelf vijandig tegenover Hem; dat blijkt uit hun eigen woorden.

8 Maar laten zij gerust naar het feest gaan. Jezus zal ook wel komen, maar nu nog niet, omdat het nu het juiste ogenblik niet is. Wanneer Hij nu al, temidden van de andere feestgangers, naar Jeruzalem zou gaan, zou de Joodse Raad teveel gelegenheid krijgen om zijn moordplannen thans reeds uit te werken. Jezus wil echter niet op het Loofhuttenfeest sterven, maar op het Paasfeest; Hij is immers het Lam Gods. Daarop zal Hij wachten.

9 En met deze woorden eindigt het gesprek. De Heiland blijft, terwijl de anderen heengaan, nog korte tijd in Galilea.

VERSCHIL VAN MENING OVER JEZUS. 7 : 10-13.

7 : 10 Zijn broeders gaan intussen wel, en daarna vertrekt Jezus ook; niet op een in 't oog vallende wijze, maar zo dat het niet opvalt.

11 Dat men Jezus niet onder de pelgrims gezien heeft, verwondert de schare. Men vraagt naar Hem, maar niemand weet bescheid.

12 Wel maakt Hij, nu Hij afwezig is, even goed het onderwerp van aller gesprek uit; juist Zijn afwezigheid prikkelt de mensen en maakt, dat er een uitgebreide discussie ontstaat over de vraag, Wie Hij is en wat Hij wil. Sommigen betreuren, dat Jezus er niet is; zij spreken hun vertrouwen in Hem uit: Hij is betrouwbaar en goed. Anderen geven echter als hun oordeel te kennen, dat Jezus een demagoog is — Iemand, Wie 't erom begonnen is, de schare op Zijn hand te krijgen en daarbij niet veel goeds op 't oog heeft.

13 Deze gesprekken worden slechts fluisterend en mompelend gevoerd; men is bang, dat men de leiding tegen

zich krijgt. De leiding schijnt immers niet veel van Jezus te moeten hebben. Zij heeft zich weliswaar nog niet duidelijk uitgesproken, maar haar oordeel lijkt toch niet gunstig te zijn. Men durft daarom nog geen kleur te bekennen; het zou kunnen betekenen, dat men uit de synagoge geworpen werd en zich aan allerlei onaangename dingen blootstelde [1]; en de schare vindt dit belangrijker dan een zelfstandig, rechtvaardig oordeel over Jezus te vormen.

WAT JEZUS VAN ZICHZELF GETUIGDE. 7 : 14-24.

7 : 14 Het Loofhuttenfeest duurt acht dagen. Er zijn daarvan al enkele voorbij, als Jezus plotseling te Jeruzalem aangekomen blijkt te zijn. Men ziet Hem de tempelberg bestijgen en optreden op het voorplein, de z.g. voorhof der heidenen, waar Hij begint te prediken.

15 De Joden raken in verwarring, niet alleen omdat hun laatste berekening, dat Jezus blijkbaar niet in Jeruzalem zou komen, niet opgaat, maar vooral door hetgeen Jezus predikt. Want, vraagt men zich af, hoe komt het, dat Hij in de Schrift en haar uitlegging zo goed thuis blijkt te zijn? Let wel, zij geven zich aan de inhoud van Jezus' prediking niet gewonnen, zij vragen zich af, hoe Hij, zonder opleiding te hebben genoten, zo goed en mooi spreken kan. Waar heeft Jezus deze kennis vandaan?

16 Jezus bemerkt hun verbazing en blijkt bereid, hen op deze zijweg te volgen; ook op deze wijze kan Hij hun het evangelie brengen. Vraagt ge, zegt Jezus, waar Ik deze leer vandaan heb? Die heb Ik inderdaad niet Zelf uitgevonden, maar ontvangen. Zoals gij uw onderwijs ontvangen hebt van uw leermeesters, zo ben Ik Leerling van Hem, Die Mij gezonden heeft. Ik zeg dit alles namens de Vader.

17 Waarschijnlijk wilt gij Mij dat bestrijden. Toch zegt gij terecht, dat er slechts twee mogelijkheden zijn; de éne is, dat Ik dit alles uit Mijzelf heb; dat lijkt u ongerijmd en daarin hebt gij gelijk; de andere is, dat Ik het van de

---

[1]) 9 : 22, 12 : 42.

Vader gehoord en geleerd heb. Gij vindt deze tweede mogelijkheid ook onwaarschijnlijk. Toch zoudt gij dit laatste aanvaarden, indien gij slechts bereid waart, inderdaad ernst te maken met Gods wet en eis. Zodra iemand wedergeboren is en een hart gekregen heeft, dat God werkelijk heeft leren kennen, merkt hij dat Ik namens God spreek [1]). Wie God kent, kent Jezus Christus en herkent Hem als de Zoon des Vaders.

18 En in dit verband rekent Jezus dan af met de gedachte, dat het Hem (zoals Zijn eigen verwanten al gezegd hadden [2])), om eigen eer begonnen zou zijn. Wie eigen eer zoekt, pronkt met eigen vondsten, ideeën en wijze van zeggen. Jezus doet dat uitgesproken niet. Hij geeft slechts ontvangen onderwijs door en stelt er Zijn eer in, dat Hij dit eenvoudig, juist en trouw doet. Daarin komt echter uit, dat Hij geen demagoog is en dat men Hem er ten onrechte van beschuldigt dat Hij de schare verleidt [3]); in dat geval zou Hij schuldig staan, nu blijkt Hij wel goed en betrouwbaar te zijn.

19 Maar hoe komt het nu, dat men, terwijl ieder toegeven moet dat Hij niet van Zichzelf uit en naar Zichzelf toe spreekt, niet inziet dat Hij namens de Vader komt en spreekt? Hij heeft al gezegd dat het daaraan ligt, of men bereid is, ernst te maken met God, Zijn wil en wet. De Joden menen, dat zij dit voldoende doen. Mozes heeft hun de wet gegeven, en daarop studeren zij genoeg. Maar zij volbrengen die wet niet; niemand van hen maakt er ernst mee. Laten zij dit alleen maar eens bedenken: Mozes heeft gezegd: Gij zult niet doodslaan. Wat drijft hen dan, om Hem naar het leven te staan? Het spreekt vanzelf, dat zij met hun moordplannen niet kunnen aanvaarden, dat Jezus van God gezonden is.

20 Dit woord maakt indruk. De schare komt in beweging; zij kan niet geloven dat de autoriteiten zulke plannen koesteren. Men vindt dit een insinuatie, en — al blijkt het géén insinuatie maar waarheid te zijn, wanneer het straks

---

1) 3 : 3, 11.
2) Vs 3 v.
3) Vs 12.

zover komt — men reageert met een woord, even grof als beledigend: Jezus is bezeten als Hij dat denkt. Zó blind is het vertrouwen, dat men in de leiding stelt, dat men liever aanneemt dat Jezus door de duivel bezeten is dan dat de leidende figuren zouden kunnen tegenvallen.

21 Jezus gaat niet in op wat de schare zegt; het is nu zover gekomen, dat Hij Zich vrijwel uitsluitend tot de schriftgeleerden en Farizeën richt. Hij wijst op het wonder van de genezing van de kreupele van Bethesda [1]), dat de aanleiding tot deze moordplannen geworden is [2]), en gaat nu zover, dat Hij Zijn vijanden de vraag voorlegt, of zij reden hebben om Hem daarom te vervolgen.

22 Het is waar, vervolgt de Heiland, dit vond op een sabbat plaats. Is het onder alle omstandigheden ongeoorloofd, op sabbat iets te doen wat iemand ten voordeel strekt? Daar ligt het gebod van de sabbat, maar daar ligt ook het gebod van de besnijdenis op de achtste dag, die een sabbat kàn zijn. Mozes, de grote wetgever, heeft beide gezegd. Weliswaar gaat de besnijdenis niet op Mozes terug, zij dateert uit nog ouder tijd, uit de dagen van de aartsvaders [3]); of daardoor de besnijdenis belangrijker is dan de sabbat, laat de Heiland thans in het midden [4]). In elk geval is men het erover eens, dat het gebod van de besnijdenis inzoverre het gebod van de sabbat te boven gaat, dat er op sabbat wel besneden wordt.

23 Wanneer nu de besnijdenis toegepast mag worden op sabbat, zonder dat men zich aan de wet van Mozes bezondigt en deze buiten werking stelt, zou het dan niet geoorloofd zijn, dat iemand op sabbat genezen wordt? De besnijdenis betreft slechts een gedeelte van de mens, deze genezing herstelde de gehele mens. Dan is het echter met de eigen logica van schriftgeleerden en Farizeën in lijnrechte strijd, wanneer zij Hem deze genezing op sabbat verwijten en zich daarover vertoornen.

24 Dit is niet rechtvaardig meer; deze rechters bezon-

---

1) Hfdst. 5.
2) 5 : 16 vv.
3) Gen. 17 : 9 vv.
4) Vgl. Gal. 3 : 17.

digen zichzelf aan een oppervlakkige wijze van veroordelen; zij moeten zich afvragen of zij zèlf wel rechtvaardig handelen. Hiermee is de spits van de zaak op Jezus' tegenstanders gericht. Niet Jezus verkeert in staat van beschuldiging, maar Zijn tegenstanders staan schuldig.

NIEUW VERSCHIL VAN MENING. 7 : 25-36.

7 : 25 De inwoners van Jeruzalem zijn beter op de hoogte van de gezindheid en de plannen van de Joodse Raad, dan de feestgangers, die uit andere delen van het land gekomen zijn. Zij weten dat de leiders voornemens zijn, Jezus te doden, en dat zij slechts op een gunstige gelegenheid daarvoor wachten. Dat deze autoriteiten nu nòg niet ingrijpen, verwondert hen; zij zullen toch immers wel weten, waarom zij het op Jezus voorzien hebben, en wettige reden daarvoor hebben.

26 Welnu, Jezus biedt Zich als 't ware aan, men zou Hem zo kunnen grijpen, en toch laat men Hem rustig prediken en zegt men zelfs niets tegen Hem. Wanneer inderdaad reden bestaat, om Jezus in hechtenis te nemen, waarom laat men Hem dan begaan? Zou misschien uit deze aarzelende houding afgeleid moeten worden, dat de overheid tòch tot de conclusie gekomen is, dat Jezus de beloofde Messias is? Het zou hun bevreemden.

27 Trouwens, Jezus kan toch ook moeilijk de beloofde Messias zijn, want het staat vast, dat de Messias plotseling uit Zijn verborgenheid te voorschijn zal komen; zo is de officiële leer. Maar van Jezus weet men, waar Hij vandaan komt — Hij is Jezus van Nazareth.

28 Terwijl de toehoorders onderling overleggen, neemt Jezus opnieuw het woord. Temidden van de menigte, die zich op het tempelplein verdringt, roept Hij luid, zodat allen het kunnen horen: Gij meent dat gij Mij kent en ook Mijn afkomst weet. Ik ben Jezus uit Nazareth voor u. Maar tegelijk kom Ik ergens anders vandaan. Daarjuist heb Ik gezegd, dat Ik elders onderwijs genoten heb; daarop kom Ik terug: Ik heb Mijzelf niet onderwezen, Ik heb Mijzelf niet gemaakt; Ik ben door Mijn Zender onderwezen en Ik kom van Mijn Zender vandaan. Gij, die Gods wil niet begeert te doen doch met moordplannen loopt, kent Mijn

Zender niet [1]) ; toch is Hij er, en Hij zal het voor Mij opnemen. Gij zult Mij verwerpen, maar Mijn Vader is getrouw.

29 Hierin heb Ik recht van spreken, want Ik ken Hem en Hij is Mijn Oorsprong en Hij is Mijn Opdrachtgever, Die Ik vertegenwoordig. Zo spreekt de Heiland in het volle bewustzijn van Zijn éénheid met de Vader.

30 Wat wordt de reactie van de Joden op deze sterke Zelfopenbaring? De Joodse leiders en zij, die met hen sympathiseren, worden er zo door geprikkeld, dat zij nu inderdaad het ogenblik gekomen achten, aan Jezus de handen te slaan. Het komt zover nog niet, omdat er iets is, dat hen weerhoudt. Is 't de majesteit, die van Jezus' Persoon en Woord uitgaat? In elk geval is het uur, waarop Jezus Zichzelf gevangen zou laten nemen, nog niet gekomen; omdat Hij Zichzelf, in gehoorzaamheid aan de Vader, nog niet wilde overgeven, kon men Hem ook niet grijpen.

31 Maar, naast deze kwade reactie is er ook een andere. Onder de schare zijn er velen, die zich gewonnen geven en beginnen te geloven in Jezus. Diep onder de indruk van Zijn laatste woorden, herinneren zij zich de wonderen, die Jezus had gedaan. Deze wonderen zijn toch wel het bewijs, dat Jezus de beloofde Messias is? Men zal toch niet verwachten, dat een Messias meer wonderen doet, dan Jezus? Wel heeft Jezus in de laatste dagen geen nieuwe wonderen gedaan. Maar ze leven nog duidelijk genoeg voort in aller herinnering, en nu men Jezus deze machtige woorden hoort spreken, breekt de tegenstand van velen, niet door het wonder op zichzelf, maar door Jezus' woord.

32 Maar — nu zal de Joodse Raad ook niet meer dralen. Jezus krijgt aanhang in Jeruzalem, naar men merkt of meent te merken. Dan moet er, hoewel men er niet op voorbereid is, iets gedaan worden. In aller ijl wordt een Raadszitting samengeroepen; de discussies vermeld ik niet, maar ik heb er door mijn relaties met de hogepriesterlijke familie [2]) wel van vernomen: het besluit valt, Jezus gevangen te nemen. Hij wordt nu te gevaarlijk. De tempelpolitie krijgt opdracht, Jezus te arresteren.

33 Intussen vertoeft de Heiland nog altijd op het tempel-

---

[1]) Vs 17.
[2]) 18 : 15.

plein. Hij ziet, wat gebeurt en straks gebeuren zal, en Hij spreekt de menigte daarover in hoge ernst toe. Over korte tijd zal men Hem gevangen nemen; over die gevangenneming zelf wil Jezus Zich nu niet beklagen. Hij denkt niet allereerst aan Zichzelf, maar aan de mensen, die rond Hem staan. Laten zij weten, dat het nog maar kort dag is voor hen. Straks gaat Hij heen en keert Hij terug tot Hem, Die Hem gezonden heeft.

34 Dan zullen zij begrijpen wat voor weldaad het voor hen geweest is, dat zij op 't ogenblik nog naar Hem mogen luisteren. Maar dàn is dat heden der genade voorbij. Vreeslijk zal de toekomst van allen zijn, die niet in deze Heiland geloven [1]). Met deze oordeelsaankondiging beëindigt Jezus voorlopig Zijn prediking.

35 Maar bij de meesten treft zelfs deze oordeelsaankondiging geen doel. Men begint erover te praten, niet dàt Jezus onbereikbaar zal zijn, maar hóe Hij dat zal wezen en wáár men Hem niet zou kunnen vinden. Men werpt de gedachte op, dat Hij zou kunnen heengaan naar de diaspora, de Joden, die buiten Palestina in de Grieks sprekende wereld leven, om onder hen te prediken.

36 Maar zou men Hem dan daar niet meer kunnen bereiken? Zo eindigt men in verlegenheid en verwarring; en Jezus láát hen daarin, want Hij is hen op alle zijpaden gevolgd en tot vermoeiens toe heeft Hij hun nu op al hun uitvluchten een antwoord gegeven. Hij is er toch niet voor gekomen, om inlichtingen te geven over de situatie van hemel en hel, maar om het eeuwig leven te geven, door het geloof in Zijn woord.

HET WATER DES LEVENS. 7 : 37-44.

7 : 37 Het Loofhuttenfeest duurt zeven dagen, met daarop volgend een bizondere feestdag. Op de zevende dag werd in een gouden kruik het water van de Siloambron geput en naar de tempelberg gebracht; en u voelt, dat de woorden, die de Heiland nu gaat spreken, wel naar aanleiding daarvan uitgesproken zullen zijn. Hij predikt namelijk ten

---

1) Luc. 16 : 19-31, Matth. 25 : 1-13.

aanhore van allen, dat men niet naar de Siloambron moet gaan om daar water te halen; wie water behoeft om zijn innerlijke dorst naar God te stillen, kome tot Hem. Daarmee herhaalt de Heiland, wat Hij eens in een persoonlijk gesprek tot de Samaritaanse vrouw gezegd heeft: Hij geeft het water des levens [1]). Evenals dáár, betekent dit water het heil, de zaligheid, het leven; en men ontvangt dat leven door te drinken, d.w.z. door in de Heiland te geloven [2]).

38 Jezus gaat nu echter nog een stap verder. Wie gelovig het leven ontvangen heeft, zal ook anderen tot geloof en leven kunnen brengen; het zal, bij wijze van spreken, zó zijn dat er waterstromen uit zijn binnenste zullen vloeien. Zelf zal de gelovige het leven bezitten in volle mate; en hij zal op zijn beurt middel zijn om anderen daarin te doen delen. Dit zal de rijkdom van de nieuwe bedeling zijn, die straks gaat aanbreken.

39 Daarjuist heeft Jezus van Zijn heengaan gesproken; op Hemelvaart zal Pinksteren volgen. Ongetwijfeld was de Heilige Geest ook tevoren reeds werkzaam, maar dit wordt de nieuwe werkzaamheid van de Geest, dat mensen elkaar ten zegen mogen zijn, zoals Jezus Zelf eerst hun ten zegen en leven geworden is. Het wordt één levensstroom, die zijn aanvang neemt in de Vader, dan door de Heiland (Die leeft door de Vader [3])), tot de wereld komt, maar niet dan nadat de Heiland Zijn werk voltooid heeft door Zijn vlees en bloed te geven [4]); wanneer de Vader dit heilswerk van de Zoon goedgekeurd heeft, ontsluit zich vanuit Hem de levensstroom, om nu voortaan aan de wereld het leven te geven; en daarbij zal de één de ander bedienen door Jezus' woorden Hem na te spreken [5]).

40 Opnieuw ontspint zich dan onder de menigte een twistgesprek over de vraag, wat men van Jezus, Die zulke woorden van troost en goedheid spreekt en zo volkomen anders dan de schriftgeleerden predikt, denken moet. Er zijn er, die zeggen: Hij is waarlijk „de Profeet"; zij bedoelen

---

1) 4 : 10 vv.
2) 6 : 53.
3) 6 : 57.
4) 6 : 54.
5) 6 : 63, 68 v.

daarmee blijkbaar een bepaalde grote figuur uit de verwachte Messiastijd.

41 Anderen gaan nog verder: Jezus is de beloofde Messias Zelf! Weer anderen betwijfelen dat op grond van Jezus' afkomst; Hij is immers Jezus uit Nazareth!

42 En volgens de Schrift moet de geboorteplaats van de Messias Bethlehem zijn. En wie heeft ooit gehoord dat deze Jezus inderdaad in Bethlehem geboren zou zijn?

43 Zo ontstaat er opnieuw verwarring onder de schare; Jezus laat de mensen niet met rust, Hij dwingt hen tot een keus, Hij is immers tot een oordeel in de wereld gekomen [1]) ; en zo zal het de eeuwen door blijven gaan.

44 Zelfs maakt Jezus' Zelfgetuigenis sommigen zo woedend vijandig, dat zij weer de handen aan Hem willen slaan om Hem gevangen te nemen.

JEZUS DOOR NICODEMUS VERDEDIGD. 7 : 45-53.

7 : 45 De Hoge Raad heeft de tempelpolitie uitgezonden met de opdracht, Jezus gevangen te nemen [2]) ; Hij scheen gehoor onder het volk te krijgen en gevaarlijk te worden. Thans zien wij deze priesterknechten terugkeren, met lege handen. Hun opdrachtgevers verbazen zich over deze gang van zaken, en vragen, waarom zij zich niet van hun taak gekweten hebben.

46 Zij geven ten antwoord, dat zij daarvoor te zeer getroffen zijn door wat zij Jezus hebben horen zeggen. Nooit hoorden zij iemand, wie ook, spreken zoals Hij. De vrijmoedigheid, waarmee zij dit verklaren, is bewonderenswaardig, temeer omdat hun betrekking en hun brood hiermee gemoeid kan zijn. Zó sterk is echter de indruk, niet van Jezus' wonderen op zichzelf, maar van Zijn prediking. En daarmee krijgen de overpriesters en Farizeën van onverdachte zijde een duidelijke waarschuwing. God legt dit getuigenis van dienstknechten voor hen neer, nu kunnen zij òf tot bekering komen, òf hun moordplannen uitvoeren tegen beter weten in.

---

1) 3 : 19.
2) Vs 32.

47 Het wordt dit laatste; snerpend klinkt de spot van de Farizeën, of de politie soms ook al onder betovering van deze bedrieger gekomen is.

48 En wat alles afdoet: zij kunnen rustig geloven wat de overheid en zij, de Farizeën zelf, geloven; laten deze mensen niet denken, dat zij zich de weelde veroorloven mogen, er een eigen oordeel op na te houden. Zij zullen zelf de verantwoordelijkheid wel dragen, hoe het volk over Jezus denken moet. En niemand van hen gelooft in Jezus; laat duidelijk zijn, dat zij allen, overpriesters en Farizeën, daarin eenstemmig zijn, hoeveel verschil van mening er overigens ook tussen deze beide groepen mag bestaan.

49 Maar, vervolgen zij nog, het is weer het oude lied. Het volk luistert nog te weinig naar hen, zij moeten het nog meer terroriseren [1]). Zij hebben daartoe het recht en de heilige plicht, want dit vervloekte gepeupel kent de wet niet, en moet met straffe hand geregeerd worden. — De Goede Herder spreekt echter anders over de Zijnen! [2])

50 Doch dan blijkt, dat aan de gewaande eenparigheid toch nog iets ontbreekt. In de boezem van het Sanhedrin zelf wordt een stem hoorbaar, die het voor Jezus durft op te nemen. Nicodemus, de wetgeleerde die reeds eerder aanraking met Jezus gezocht had [3]), blijkt niet voor niets de woorden van de Heiland te hebben aangehoord; de wedergeboorte, die hem in staat stelt, Jezus als Gods Zoon te belijden, begint door te breken.

51 Nicodemus doet nog wel geen belijdenis, maar stelt in elk geval een formele vraag aan de orde, waardoor de spot van daareven eigenlijk wel wat belachelijk wordt. Het vervloekte volk, zo is gezegd, weet de wet niet. Nicodemus maakt er opmerkzaam op, dat zijn mede-leden de wet ook niet zo precies schijnen te kennen. De wet eist immers, dat dàn pas een oordeel over iemand uitgesproken wordt, wanneer de rechtbank de beschuldigde in staat gesteld heeft, zichzelf te verdedigen, en daarmee tot een juiste vaststelling van de feiten gekomen is.

---

1) Vs 13.
2) 10 : 1-18.
3) 3 : 1-21.

52 Maar spot en hoon is het enige, wat Nicodemus daarop te horen krijgt. Voor de zoveelste maal denkt men er niet aan, op de zaak zelf in te gaan. Wat alles immers afdoet, is, dat Jezus uit Galilea afkomstig is; dit staat voor hun besef zo vast, dat daarnaar geen nader onderzoek noodzakelijk is. Is Nicodemus, zo luidt het eerste krenkende woord, soms zelf een Galileër? En het tweede, waarmee men hem dodelijk treft, is: Hij, de leraar Israëls [1]), moest de Schrift beter kennen; hij zou dan weten dat er uit Galilea nooit een profeet afkomstig geweest is. Dat laatste is natuurlijk niet waar [2]), maar de haat verblindt hun ogen. Zij denken dat zij de wet houden, en breken haar [3]); en zij menen de profeten te kennen, maar zij laten de profeten niet aan het woord komen.

53 Zo eindigt de discussie, die ook op dit niveau volkomen in een slop geraakt is, en onverrichter zake gaan allen naar huis. Dat was echter immers Jezus' bedoeling geweest: dáárvoor ging Hij niet met de andere feestgangers op naar het Loofhuttenfeest, dat Hij aan het Sanhedrin geen gelegenheid wilde geven, zijn plannen nu reeds uit te voeren. Maar in een des te tragischer licht komt nu ook het ongeloof van Jezus' broeders te staan. Jezus' prediking stuitte immers telkens hierop af, dat men niet anders wist of Hij was uit Galilea afkomstig [4]). Daarover hadden echter juist Jezus' eigen verwanten licht kunnen geven; zij wisten immers wel van Jezus' geboorte in Bethlehem af. Maar zij geloofden niet in Hem [5]) en stonden daarmee de anderen in de weg. Wie in de Heiland gelooft, kan anderen tot geloof brengen [6]), maar wie niet gelooft, vormt voor anderen een struikelblok.

---

1) 3 : 10.
2) II Kon. 14 : 25, Hos. 1 : 4, I Kon. 17 : 1, 19 : 16.
3) Vs 19.
4) Vs 27, 41, 52.
5) Vs 5.
6) Vgl. ook 1 : 41 vv., 46 vv.

INHOUD.

	Pag.
Woord vooraf	5
Ter inleiding	7
§ 1: Eigenaardigheid van het Vierde Evangelie	7
§ 2: De Schrijver van dit Evangelie	8
§ 3: Overzicht van het Evangelie	10
§ 4: Het Vierde Evangelie als Getuigenis	11
§ 5: Het Leven	12
§ 6: Het Licht	14
§ 7: Het Woord	15
Het vleesgeworden Woord. 1 : 1-18	19
Het getuigenis van Johannes over zichzelf. 1 : 19-28	27
Johannes wijst op Jezus. 1 : 29-34	31
Jezus' eerste discipelen. 1 : 35-52	33
De bruiloft te Kana. 2 : 1-11	38
Kort verblijf te Kapernaüm. 2 : 12	41
De tempelreiniging. 2 : 13-25	41
Het gesprek met Nicodemus. 3 : 1-21	45
Het getuigenis van Johannes de Doper over Jezus. 3 : 22-36	54
Het gesprek met de Samaritaanse vrouw. 4 : 1-42	59
De terugkeer naar Galilea. 4 : 43-45	71
De zoon van de hoveling. 4 : 46-54	73
Een genezing op sabbat. 5 : 1-18	76
Twistgesprek met de Joden. 5 : 19-47	82
De spijziging van de vijfduizend. 6 : 1-15	93
Jezus gaande over de zee. 6 : 16-21	97
Het brood des levens. 6 : 22-59	98
De afval in Galilea. 6 : 60-65	107
De belijdenis van Petrus. 6 : 66-71	109
Jezus en Zijn broeders. 7 : 1-9	111
Verschil van mening over Jezus. 7 : 10-13	113
Wat Jezus van Zichzelf getuigde. 7 : 14-24	114
Nieuw verschil van mening. 7 : 25-36	117
Het water des levens. 7 : 37-44	119
Jezus door Nicodemus verdedigd. 7 : 45-53	121

P A R A P H R A S E

VAN HET

EVANGELIE

NAAR DE BESCHRIJVING VAN

JOHANNES

DOOR

Dr J. L. KOOLE

TWEEDE DEEL
HOOFDSTUK 8 : 1—21 : 25

T. WEVER — FRANEKER

DE OVERSPELIGE VROUW. 8 : 1-11 [1]).

8 : 1 Na de gevaarlijke dag, die in 't vorig hoofdstuk beschreven is, heeft onze Heiland Jeruzalem verlaten om de nacht op de Olijfberg door te brengen. Hoewel ik mij alles in bizonderheden herinner, volsta ik met erop te wijzen dat het dezelfde plaats is, waar Hij óók de nachten van de laatste Lijdensweek zal doorbrengen, óók de nacht van Gethsemane [2]) — de schaduw van het Kruis begint zich al duidelijker af te tekenen.

2 Maar zodra de zon aan de kim rijst, keert Hij naar de tempel terug; het Licht der wereld [3]) schijnt, zolang het Zíjn dag is; en dit Licht zal vallen op de zwarte plekken van elk mensenleven, op de zonde van een overspelige vrouw, maar ook op die van eigengerechtige Farizeeën.

Jezus neemt ergens op één van de tempelpleinen plaats en al spoedig stromen de mensen toe om Zijn gesprekken, gelijkenissen en toespraken te beluisteren.

3 Plotseling dringen zich schriftgeleerden en Farizeeën naar voren. De schriftgeleerden plegen hun studie aan Mozes' wet te wijden; de Farizeeën stellen hun eer erin, Mozes' wet tot in de bizonderheden te volbrengen. Verontwaardigd duwen zij een vrouw naar Jezus toe, die harerzijds Mozes' wet met voeten getreden heeft [4]).

4 In een kring gaan zij rond haar heen staan. Meester, zeggen ze — men hoort de ironie van deze aanspraak —

---

[1]) Het verhaal van de overspelige vrouw is in de Nieuwe Vertaling tussen haakjes geplaatst. De meest verbreide opvatting is, dat het niet tot de oorspronkelijke vorm van het evangelie behoort, maar later is ingelast. Inderdaad ontbreekt dit Schriftgedeelte in de oudste Bijbelhandschriften. Augustinus was van mening, dat de omstreden perikoop wèl deel uitmaakte van de originele uitgave van Johannes, maar later weggelaten werd om aanstoot te voorkomen. Inderdaad is eventuele latere inlassing moeilijker te verklaren dan latere weglating: waar komt het verhaal dan vandaan?

[2]) Luc. 21 : 37, 22 : 39, Joh. 18 : 2.

[3]) Vgl. vs 12 v.v. wegens het verband tussen de geschiedenis van de overspelige vrouw en het daarop volgende gesprek.

[4]) Waarom is de overspelige man niet aanwezig?

deze vrouw is op heterdaad betrapt bij het plegen van overspel. — Ziehier het geval, de zaak is duidelijk: een getrouwde vrouw die haar huwelijk gebroken heeft, en geen ontkenning baat.

5 Duidelijk is ook de eis van Mozes' wet [1]). Hier past alleen de doodstraf, die door steniging voltrokken moet worden. Maar, zo luidt hun vraag: Gij dan, wat zegt Gij? Heeft Jezus, zoals meermalen, misschien een strengere òf (waarschijnlijker) een mildere opvatting over wat nu gebeuren moet?

6 De strikvraag is vernuftig opgezet. Men verwacht en hoopt dat Jezus het recht over de genade zal laten zegevieren, en daarmee het evangelie aan de wet opoffert; òf, liever nog, dat Hij genade voor recht zal laten gelden, want dan breekt Hij daarmee de wet en geeft Hij Zijn vijanden een verschrikkelijk wapen in de hand [2]).

Jezus zwijgt en buigt Zich voorover. Hij tekent iets in het zand van het tempelplein. 't Is niet een verveeld gebaar, waarmee iemand wacht tot de stoornis voorbij is. 't Zijn ook geen duidelijke, voor mij althans begrijpelijke woorden geweest, die ik in mijn evangelie had kunnen weergeven. 't Waren tekens, die hun, wien 't aanging, wat hadden te zeggen.

7 Maar de beschuldigers houden aan. Dan heft de Heiland Zijn hoofd op, ziet hen aan en zegt: Wie van u zonder zonde is, werpe het eerst een steen naar haar! — De eerste steen moet van de getuigen komen, zegt de wet [3]). Maar wíe mag getuigen, als hij niet betrouwbaar of zelfs medeplichtig is?

8 Opnieuw schrijft Jezus iets in het zand.

9 En nu begint de bedoeling van de tekens en aanduiduidingen, die de Heiland daar op de grond neerschrijft, tot de beschuldigers door te dringen. Zij weten zichzelf schuldig aan soortgelijke en misschien wel dezelfde zonden als van deze vrouw. Het Licht begint voor hen te dagen, Gods ontdekkend Licht. Worden zij beschaamd? Integendeel zij willen niet aan hun zonde herinnerd wor-

---

1) Lev. 20 : 10, Deut. 22 : 22.
2) Luc. 7 : 47.
3) Deut. 13 : 9, 17 : 7.

den en graven zich in. Dat is de wetmatigheid van de zonde, dat men al feller weigert, de zonde àls zonde te zien. Langzamerhand gaan de aanklagers, die zelf niet aangeklaagd willen worden, heen; de oudsten, de meest verharden, het eerst. De nachtvogels vluchten weg voor het Licht [1]). Met Jezus alleen gelaten, wacht de vrouw, onzeker, af.

10 Nu richt de Heiland Zich op. Vrouw, zegt Hij, waar zijn zij? Heeft niemand u veroordeeld?

11 Zij antwoordt: Niemand, Here. Maar dan zal Jezus haar evenmin veroordelen; nú althans nog niet. Laat het haar nú voldoende zijn, dat het Licht over haar leven is opgegaan om haar te ontdekken en.... om haar te reinigen [2]). Ga heen, zo spreekt Hij, zondig van nu af niet meer!

HET LICHT DER WERELD. 8 : 12-20.

8 : 12 Opnieuw spreekt Jezus tot hen en zegt: Ik ben het Licht der wereld! — Licht is, wat openbaar maakt. Zonden van een overspelige vrouw komen aan het licht. Zonden van eigengerechtige Farizeeën komen aan het licht. Ieder, die in Jezus' nabijheid komt, merkt Zijn ontdekkend licht. En de twee mogelijkheden die er zijn: men kan zich terugtrekken (zoals de Farizeeën van daarjuist) òf men kan zichzelf gewonnen geven en zijn zonde erkennen en belijden. Wie dit laatste aandurft en niet wegvlucht maar juist kòmt tot Jezus, het Licht, bemerkt het wonder van de genade. Zoals de zelfhandhaving de dood betekent, zo de overgave het leven [3]).

13 Jezus' tegenstanders bestrijden Zijn zelfgetuigenis. Een zelfgetuigenis heeft immers geen rechtskracht. Laat een ander u prijzen, maar zeg geen grote dingen van uzelf.

14 De Heiland geeft daarop toe, dat een zelfgetuigenis inderdaad in 't algemeen geen waarde heeft [4]); maar in dit geval is 't anders. Hij mag met goede grond van Zichzelf verklaren dat Hij het Licht is; de overmacht van Zijn

---

1) 3 : 19 v.v.
2) I Joh. 1 : 5 v.v.
3) 1 : 4 v.
4) 5 : 31.

ontdekkend Licht is met handen te grijpen — de Farizeeën van daarjuist! Het staat met Jezus' getuigenis immers volkomen anders dan met elk getuigenis dat door mensen word afgelegd. Jezus getuigt vanuit het geheim van Zijn verbondenheid met God, een geheim dat aan Zijn tegenstanders verborgen blijft. Gòds Licht gaat door Jezus over het mensenleven op.

15 Het radikaal verschil tussen de wijze, waarop Jezus (God!) en waarop de mensen getuigen vóór iemand (en tégen iemand) is daarjuist duidelijk genoeg geworden. De Farizeeën kwamen met hun getuigenis tegen de overspelige vrouw, het was daarbij formeel in orde, in werkelijkheid was 't echter niets dan een getuigenis „naar het vlees"; wàt hebben ze in dat „geval" van die vrouw genoten omdat ze er een valstrik voor Jezus van konden maken! Geen wonder, dat de wet tegen getuigenissen, die uit deze hoek komen, zekeringen aanbrengt, bijvoorbeeld dat het er twee of drie moeten zijn, die getuigen[1]). Maar als Jezus (God!) getuigt, dan gaat het niet ten koste van de ander en dan behoeft men dáárvoor niet beveiligd te worden.

16 Jezus (God!) oordeelt niet om te veroordelen[2]). Hij is als het licht van de zon, dat alleen maar ontdekt. Maar juist daardoor is het oordeel, dat in Jezus' komst over de mensen gaat, volkomen betrouwbaar: zo is men. En, nogmaals, de resultaten staan er toch voor in? Toen Jezus die aanduidingen in het zand tekende, trof het doel en ging men heen; de macht van het Licht maakte de duisternis bang, omdat het Gods Licht was. Zoals de zon haar licht uitzendt, zo zendt God Zijn Licht in de Gezondene uit.

17 Daarom kan de oude regel van de wet[3]), dat voor elke zaak minstens twee getuigen moeten instaan, in zekere zin toch ook weer van Jezus' getuigenis gelden.

18 In Jezus' zelfgetuigenis wordt tegelijk het getuigenis van de Vader openbaar. Zonder dat getuigenis van de Vader was Jezus' aanklacht zonder uitwerking gebleven; de Farizeeën waren dan níet heengegaan en wat het geheimschrift in het tempelzand betekende, was langs hen

---

1) Deut. 19 : 15.
2) 3 : 17, 5 : 22.
3) Num. 35 : 30, Deut. 17 : 6, 19 : 15.

heen gegleden. Maar juist dat het niet langs hen heen gleed, heeft bewezen, dat God aanwezig was en dat men zich door God in staat van beschuldiging gesteld voelde. De Zoon heeft gesproken; maar de Vader heeft ook gesproken.

19 De Vader! Men haalt de schouders op. Waar is uw Vader? Over wie heeft Jezus van Nazareth het nu? Zo eindigt dit gesprek in onbegrip. De Heiland beëindigt het; Hij weet dat iemand de Vader alleen kennen kan, als men Hemzelf als de Zoon heeft ontvangen. Wie zich moedwillig tegen de Zoon afgrendelt, beneemt zich de enige mogelijkheid om over de Vader te spreken [1]).

20 En daarmee heeft het conflict tussen onze Meester en de Joodse leiding een nieuw hoogtepunt bereikt. De crisis nadert en elk woord krijgt een vreeslijke geladenheid. Nu ik dit evangelie schrijf, spelen de gebeurtenissen zich weer voor mijn oog af: het tempelcomplex, het voorhof-der-vrouwen met de dertien schatkisten op de achtergrond, mijn Heiland in Zijn gehoorzame strijd om de ziel van Israël. Nòg kan Hij vrijuit spreken, maar de dagen worden kort: het uur van de beslissing is nabij [2]).

TWISTGESPREK MET DE JODEN. 8 : 21-29.

8 : 21 Het volgende gebeurt in dezelfde tijd, en 't ligt ook in de lijn van het vorig gesprek; Jezus spreekt nu met Zijn tegenstanders over 't sterven. Hij weet wel, hoe hun moordplan rijpt; zij moeten zich van Hem trachten te ontdoen; de duisternis verdraagt het licht niet. Maar daarmee toont de duisternis haar ware aard: wie zich niet kwijt wil aan het licht des levens, doet zichzelf de dood aan.

Jezus spreekt: Ik ga heen. Het lijkt alsof dat van de plannen van Zijn vijanden afhangt; de werkelijkheid is, dat Hij het Zelf in de hand heeft. Het lijkt ook, alsof de vijanden blij zullen zijn, wanneer zij van Jezus verlost worden; ook hierin zal het weer juist andersom blijken te zijn: Jezus zal hen niet met rust laten en men zal zelfs wensen dat Hij er nog was [3]). Maar als men het heil verworpen

---

1) 5 : 38, 14 : 7.
2) 2 : 4, 7 : 30.
3) 7 : 34.

heeft, zal men ervaren dat er een kloof-zonder-brug is, die scheiding maakt tussen Jezus Christus en wie Hem verwerpt, tussen het licht en het duister en tussen het leven en de dood.

22 Het is van meet af weer één en al misverstand bij de Joden. Spreekt Hij over een kloof-zonder-brug? Met een duivelse vreugde overweegt men de mogelijkheid, dat de Heiland Zich door Zelf een eind aan Zijn leven te maken, aan hen onttrekken zal; inderdaad, dàn zouden zij Hem niet meer kunnen bereiken!

23 Ondanks deze ontzettende laster, blijft Jezus spreken; weliswaar nodigt en roept Hij nu niet meer uitdrukkelijk tot bekering — daarvoor schijnt het nu te laat geworden te zijn: er blijkt geen contact en begrip meer mogelijk, de tegenstellingen tussen Hem en de vijanden is tè diep. Het is de tegenstelling tussen hemel en aarde. Híj is van omhoog, zíj zijn van beneden [1]).

24 Maar zijdelings gaat Hij toch op deze verdachtmaking van zelfmoord in. Niet Hij, maar zíj plegen zelfmoord. Door niet te vertrouwen en te aanvaarden dat Hij is Die Hij is — Ik zal zijn, Die Ik zijn zal [2]) — beneemt men zich de laatste levenskans en gaat men verloren.

25 Spottend vragen de tegenstanders nu, of de Persoon van Jezus van Nazareth zó belangrijk denkt te zijn, dat de beslissing, die men tegenover Hem neemt, voor de mensen zelf beslissend zal zijn. Wat verbeeldt Hij Zich? Wie zijt Gij? Jezus antwoordt, dat het inderdaad geen zin blijkt te hebben, nog verder te spreken.

26 Wat Hemzelf betreft, als Hij de Gezondene des Vaders niet was, zou Hij er, ondanks alles wat Hij aan Zijn tegenstanders te verwijten heeft, 't liefst nu maar het zwijgen aan toe doen. Al dit onbegrijpelijk misverstand en deze huiveringwekkende beledigingen zijn het bewijs ervan, dat men niet tot geloof en bekering komen wìl. Maar.... de Zoon staat onder een opdracht. Omdat de Vader Hem beveelt, te blijven voortgaan met Zijn Woord en Zijn Werk, daarom zal Hij ook doorgaan. Zolang de Vader nog vast-

---

1) 17 : 14 v.v.
2) Ex. 3 : 14.

houdt, mag de Zoon niet loslaten. Zelfs nu nog zal Hij de Openbaring blijven doorgeven.

27 Van Wie heeft Hij dan Zijn openbaring? Wie heeft Jezus van Nazareth gezonden? vraagt men.

28 Dan besluit Jezus ook dit gesprek. Men zal zich, spreekt Hij, nu spoedig van Hem trachten te ontdoen. Men zal Hem „verhogen" [1]) — maar eens zal men bemerken dat het Kruis, waaraan Hij „verhoogd" zal worden, een wèrkelijke „verhoging" van de Zoon betekent. Nadat de Zoon de uiterste gehoorzaamheid getoond heeft, niet alleen in wat Hij zegt maar ook in de daad van Zijn Zelfovergave, zullen er dagen komen waarop men moet erkennen dat Hij niet teveel heeft gezegd toen Hij uitsprak: Ik ben het, Ik ben de volle Openbaring van het reddende Licht, Ik ben het Verlossend Woord [2]). En velen zullen op de prediking van Christus' apostelen tot het Licht komen en in het Woord geloven [3]).

29 Jezus' werk zal niet vruchteloos blijken te zijn. Bij alle onwil van Zijn tegenstanders weet Hij, dat Hij trouw aan Zijn opdracht is en dat de Vader Hem het loon op Zijn moeitevolle arbeid niet zal onthouden. Zegevierend sluit de Heiland het schijnbaar mislukte gesprek af: de Vader is met Hem.

JEZUS' VERDEDIGING. 8 : 30-59.

8 : 30 Toch laat dit gesprek niet na, op veel toehoorders indruk te maken; men is bereid te aanvaarden, wat de Heiland daarjuist sprak: Ik doe altijd wat Hem behaagt, want Zijn doen en laten dwingt inderdaad bewondering af.

31 Maar, zegt de Heiland, láát het nu niet bij een enkel moment van instemming; een werkelijk discipel van Mij aanvaardt niet alleen, wat hem aangenaam en goed toeschijnt, hij verklaart zich bereid om Mijn onderwijs geheel en al aan te nemen, hij weet Mij trouw te moeten zijn en Mij tot in de uiterste zelfverloochening vast te mogen houden.

32 En alleen door een volkomen overgave en een stand-

---

1) 3 : 14 en 12 : 32.
2) Luc. 23 : 48.
3) Hand. 2 : 37. 43 v.v., 6 : 7.

vastige trouw, waardoor Mijn discipel bereid is, de weg te volgen, die Ik ga, zal hij de bevrijding ontvangen [1]).

33 Deze laatste woorden van Jezus lokken een protesterende vraag uit. Over wèlke bevrijding spreekt Jezus? 't Is waar, sinds eeuwen is het Joodse volk zijn nationale vrijheid kwijt: Nebukadnezar, Antiochus, de Romeinen. Maar het volk heeft zijn innerlijke vrijheid bewaard en zijn theologie is van vreemde smetten vrij; 't is het volk, dat leeft als Abrahams nageslacht.

34 Neen, Jezus spreekt niet over de politieke kwestie. Hij bestrijdt ook niet, dat het volk Abrahams nageslacht is. Maar wie zònde doet, heeft daarmee zijn persoonlijke vrijheid verloren en is aan handen en voeten gebonden; hij is een slaaf van de zonde geworden [2]).

35 En hiervoor is de Heiland gekomen, dat Hij zondeslaven zou bevrijden. Kùnnen zondeslaven bevrijd worden? Als met een glimlach zegt Jezus: De slaaf blijft niet eeuwig in het huis. Slaven kunnen losgekocht worden, de bevrijding blijft een mogelijkheid. Dat is 't verschil met een zoon — voor een zoon des verderfs [3]), een zoon der duisternis, is er geen redding; híj moet in de zonde blijven en daarin sterven.

36 Maar nu is de àndere Zoon gekomen, de Zoon des Vaders. Zoals in aardse verhoudingen de zoon van het éne huis de slaven van het andere huis vrijkopen kan, zó is Jezus Christus op aarde gekomen, om de slaven uit het zonde-huis te bevrijden en.... te maken tot kinderen in Gods Huis.

37 Na deze woorden slaat de Heiland weer een scherpere toon aan; Hij is immers het Licht, dat in de duisternis boort en de ernst der zonde blootlegt. Zeker weet Ik, zo vervolgt Hij, dat gij Abrahams nageslacht zijt. Maar belangrijker is, of Abraham uw geestelijke, wèrkelijke vader is. Handelt gij in Abrahams geest, door de verschrikkelijkste voornemens te koesteren: dat gij Mij wèg wilt hebben? Zie hoe Abraham het Woord gehoord en gehoorzaamd heeft!

---

1) Rom. 6 : 18 v.v., 8 : 2.
2) Rom. 7.
3) 17 : 12.

38 Het is de vraag, of gij Abraham inderdaad wel uw vader noemen moogt. Zie, vervolgt Jezus, Ikzelf vertolk Mijn Vader — wie Mij kent, kent Mijn Vader [1]) — maar gij beeldt hem uit, die in werkelijkheid uw vader is, naar hèm luistert gij en door hèm laat gij u leiden.

39 De Joden houden vol: Onze vader is Abraham. Vermoeden zij nòg niet, waar Jezus heen wil? Dan zegt Hij het duidelijker: Indien gij kinderen van Abraham zijt, doet dan de werken van Abraham.

40 Maar de Joden doen níet, wat Abraham deed. Hij volgde de stem van God in volle overgave. Zíj zetten zich schrap tegen het Woord van God; als Jezus hun Gods Woord, dat Hij ontvangen en bewaard heeft, predikt [2]) — dan wil men van Hem af en moet Hij uit de weg worden geruimd. Wat voor zin heeft het dan, als men zich bij dat alles kinderen van Abraham noemt?

41 Jezus herhaalt het: Zijn tegenstanders gaan in 't voetspoor van hem, die in werkelijkheid hun vader is. Maar nu antwoordt men geprikkeld: Meent Jezus aan de Joden te kunnen ontzeggen dat zij inderdaad Abrahams kinderen zijn? Zij zijn niet alleen kinderen van Abraham, maar kinderen van Godzèlf [3]) Toen God aan Abraham Zijn belofte schonk, was Hij die belofte aan hem kwijt; Abrahams nageslacht behoort eens voor goed aan God toe. En toen God op wonderlijke wijze Izaäk geboren liet worden, bleek daaruit dat Hij Zich voor goed aan Abrahams nageslacht verbond en dat dit verbond onbreekbaar is. Als er een onderzoek naar het vaderschap nodig is, dan (zeggen de Joden) is dat misschien bij Jezus Zèlf noodzakelijk, maar bij hen spreken de feiten duidelijk genoeg.

42 Dìt feit, antwoordt Jezus nu, spreekt duidelijk genoeg; Gij hebt Mij niet lief. En als gij Mij, Die de Zoon Gods ben, Die door de Vader in de wereld gezonden ben en Die nog elk ogenblik het innigste contact met de Vader bewaar, niet liefhebt, dan zijt gij van andere herkomst en in ieder geval niet kinderen van God.

43 Het misverstand en het onbegrip, dat er heerst tussen

---

1) 14 : 7.
2) 3 : 32.
3) Mal. 2 : 10.

u en Mij, is het bewijs reeds. Gij hebt een andere aard dan Ik, gij verstaat Mij niet. En het kan ook niet anders, want God is uw vader niet [1]).

44 Uw vader — en dan laat de Heiland het ontstellende woord in alle duidelijkheid volgen — is de duivel [2]). Hij is van meet af aan, zodra het paradijs geschapen is, de grote leugenaar, die met zijn leugen Adam en Eva verleid heeft. Hij heeft vanaf dat ogenblik, de eeuwen door, de wereld in de dood gestort, want de zonde moest leiden tot de dood. Hij is de persoonlijke tegenstander, de afvallige, de vijand en de moordenaar; en hij begeert niets anders dan dit te zijn. En gij, met uw verschrikkelijke moordplan, gij begeert ook niets anders. Is er voor uw afkomst van de duivel zelf nog méér bewijs nodig?

45 Ziedaar de oorzaak van de haat tegen Jezus: Hij spreekt de waarheid, Hij spreekt van zònde, Hij is het Licht. De duistere leugen kan niet anders dan Hem verwerpen.

46 Of durft men zeggen, dat de waarheid níet in Hem verschenen is? Zijn er in Zijn leven donkere plekken? Wie kan Hem ervan beschuldigen, dat Hij Zijn Vader losgelaten heeft? Maar de oorzaak is duidelijk: Jezus behoeft nauwelijks te vragen, waarom men niet in Hem gelooft.

47 Het is, omdat men niet in werkelijkheid een kind van God is. Zoals Gods Zoon en ieder kind van God de stem van Vader herkent en gehoorzaamt, zo mist elk ànder het orgaan daarvoor. Het gelijke wordt alleen door het gelijke gekend.

48 Hoog laait op dat ogenblik de grimmige woede van de Joodse leidslieden op. Bij het teboekstellen van de gebeurtenissen van dat ogenblik, waarop de finale breuk tussen mijn Meester en het Joodse volk (als geheel) ontstaan is, verneem ik nòg de huiveringwekkende lastertaal, die door Jezus' vijanden wordt uitgeslagen [3]). Gij, schreeuwt men, Gij zijt een Samaritaan! Iemand, met wie een rechtgeaarde Jood geen gemeenschap hebben kan! Gij, Gij zijt bezeten. . !

---

1) 3 : 3 v.v.
2) I Joh. 3 : 8.
3) Vgl. ook Matth. 12 : 24 v.v.

49 Hoe verontwaardigd wijst de Heiland deze gruweltaal dan af. Bezeten? Hij gehoorzaamt en dient en eert Zijn Vader slechts. Laat men gewaarschuwd zijn; weet men wat men zegt?!

50 Neen, Jezus zoekt Zijn eigen eer niet. Het is Hem voor 't minste, wat men over Hem denkt en zegt; Hij behoeft geen kroon van mensen. Maar er is Eén, Die over Zijn eer waakt en Die Hem, als allen Hem beschimpen, de eerkroon van Zijn Goddelijke goedkeuring geven zal. En die Ene, Die het voor Zijn Zoon zal opnemen, zal rechtspreken en veroordelen wie zich tegen Hem heeft durven keren. Wee hun, die zich bezondigen aan de ontzettende zonde die niet meer vergeven kan worden!

51 En nu zie ik mijn Meester daar weer staan. Temidden van de felste vijandschap en de briesende haat spreekt Hij Zijn hoog openbaringswoord: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, indien iemand Mijn Woord bewaart, hij zal de dood in eeuwigheid niet aanschouwen! Hij, mijn Meester Zelf, weet Zich temidden van al wat men Hem zal aandoen, volkomen veilig. Hij is daarvan zo volmaakt zeker, dat Hij, zelfs op dit ogenblik, ieder nodigt om in deze volmaakte rust te delen. Hij beheerst de situatie volkomen en predikt het evangelie [1]).

52 Hoon slechts is het antwoord. Wie Christus' Woord aanvaardt, zal niet sterven? En Abraham dan? [2]) En de profeten dan? [3]) Hij is bezeten, ziet gij wel!

53 Hij verheft Zich nog boven Abraham en boven de profeten! Hij is bezeten, ziet gij wel!

54 Neen, de Heiland verheft Zichzelf níet. Hij beroept Zich alleen op de Vader. Het gaat Hem slechts om wat de Vader van Hem denkt en zegt. Alles hangt voor Hem hiervan af, of de Vader Hem Zijn goedkeuring geeft [4]).

55 De Vader — dat is Hij, van Wien Jezus' vijanden zeggen: onze God. Maar wie heeft gelijk? Ja, wie maakt ernst met het Wóórd van God, de Vader? De Joden? Zij liegen,

---

1) 5 : 24.
2) Rom. 4 : 1 v.v.
3) Zach. 1 : 5.
4) 5 : 20.

als zij 't zeggen. Niemand kent de Vader dan de Zoon [1]). De Zoon leeft uit het Woord van de Vader en ís het Woord van de Vader [2]).

56 En dan spreekt mijn Meester nog eenmaal over Abraham. Verwijt men Hem, dat Hij Zich boven Abraham stelt? Hij ís meer dan Abraham. Abraham heeft zich er in verheugd, dat hij de dag van Christus zag aanbreken. Daar lag de belofte van het komende heil door de komende Heiland, vanouds in 't paradijs gedaan; en Abraham heeft zich drager van die belofte geweten, want in zijn nakomelingschap zou de wereld worden gezegend. Maar naarmate Abrahams jaren klimmen, valt het al moeilijker, de belofte vast te houden. Er is geen kind. Tot eindelijk de lang verwachte dag aanbreekt, en Abraham lachen kan omdat het kind tòch komt en in Izaäks geboorte de komst van de Heiland een eerste vervulling vindt [3]). Dàt is voor Abraham de dag van Christus geweest; de dag van Hem, naar Wien het Oude Verbond reikhalzend heeft uitgezien en in Wien het vervuld zou worden.

57 Maar de haat luistert naar geen rede. Men is door alles heen. Gij (smaalt men) die nog geen vijftig jaren telt, hebt Gij Abraham gezien?[4])

58 Maar dan zegt Jezus: Eer Abraham was, ben Ik. De eeuwige Zoon des Vaders, Die door de oude profeten Zichzelf heeft doen aankondigen, en de gebeurtenissen der eeuwen heeft geleid om neder te dalen in de vernedering van kribbe en kruis [5]). De eeuwig Zijnde, tegenover Wien de schorre haat en de hete woede machteloos staat; Die ten onder schijnt te gaan, maar eeuwig heerst.

59 En nu zie ik het vreeslijk tafereel weer vóór mij. Handen grijpen naar stenen — die liggen overal wel gereed. Het conflict is tot uitbarsting gekomen. Nu gaat Jezus sterven. Néén — nú nog niet. De Meester heeft naar omhoog gezien, naar de klok van Gods groot werkprogram; het is de tijd nog niet. Hij heeft Gods werkprogram zèlf

---

1) 7 : 29, Matth. 11 : 27.
2) 1 : 1 v.v.
3) Gen. 21 : 1 v.v.
4) Vgl. ook 2 : 20.
5) 1 : 1 v.v., 18.

gezien; dit is de wijze niet, waarop Hij sterven moet. Het zal niet zijn in een woeste volksoploop, maar in een slepend rechtsgeding; de lijdensweg moet veel langer zijn. En gehoorzaam onttrekt Zich de Zoon aan déze dood. En wij, Zijn discipelen, ontvangen nog ons laatste onderwijs.

DE BLINDGEBORENE. 9 : 1-41.

9 : 1 Ik herinner mij, hoe de Meester sindsdien nog maar tot de kleine kring van ons, Zijn discipelen, gesproken heeft. De gebeurtenis, die ik u nu verhalen wil, heeft zich in deze laatste tijd afgespeeld. Ik wil haar weergeven, omdat het Licht der wereld hier niet alleen zonden ontdekt en in staat van beschuldiging stelt, maar ook geneest en redt. Aan een blindgeborene gaan de ogen ervoor open, dat Jezus de Heiland is.

Het vindt plaats in de straten van Jeruzalem. Iemand, blind van zijn geboorte af, verdient met bedelen zijn brood; de mensen kennen hem wel.

2 Wij stellen de vraag, wat de oorzaak van het lijden van deze man kan zijn[1]). De Bijbel zegt immers, dat ziekte een gevolg van zonde is[2]). Maar deze blinde ondergaat zijn lijden reeds van zijn geboorte af. Is dit dan misschien een geval, vragen wij, zoals in de Tien Geboden staat, dat God de zonden der vaderen aan de kinderen straft?[3])

3 Dan antwoordt de Meester, dat wij deze onbarmhartige vraag niet mogen stellen. Een bepaalde zonde kàn een bepaald lijden met zich brengen; maar een bepaald lijden behoeft, omgekeerd, niet altijd gevolg van een bepaalde zonde te zijn. En terwijl wij, discipelen, de blindgeborene vastnagelen op oude zonden van hemzelf of van zijn ouders, spreekt de Heiland een woord vol beloften: De werken Gods moesten in Hem openbaar worden. Wat goed en schoon is, maar óók wat lelijk en ellendig is, àlle dingen kunnen bruikbaar worden tot openbaring van Gods grootheid[4]).

---

1) Luc. 13 : 1 v.v.
2) Deut. 28 enz.
3) Ex. 20 : 5, Deut. 5 : 9.
4) 11 : 4.

4 Juist hiervoor, zo vervolgt Jezus, vindt deze schijnbaar toevallige ontmoeting plaats. De Vader plaatst de blindgeborene op de weg van de Zoon; de Zoon gehoorzaamt de aanwijzing en grijpt de gelegenheid aan [1]). Nòg is het werkdag voor Hem.

5 Zoals de zon, wanneer het klaarlichte dag is, haar licht laat uitstromen over de wereld, zo moet het Licht der wereld [2]) — de Zoon — gehoorzaam Zijn taak volbrengen, zodat een blinde zondaar tot het Licht komt [3]).

6 Na deze woorden, die door de blinde zelf zijn aangehoord, verricht de Meester een opmerkelijke handeling. Hij spuwt op de grond, maakt slijk van het speeksel en legt dat op de ogen van de blinde. Wil Hij daarmee symbolisch iets aanduiden? Of bedoelt Hij alleen de aandacht van de blinde ermee te boeien? Moet de lijder begrijpen, dat, zoals het speeksel uit Jezus' mond komt, zo alleen het Woord verlost? Hij laat in ieder geval toe, dat de Heiland het doet en toont zijn gelovige bereidheid om zich door Hem te laten behandelen [4]).

7 Daarna geeft Jezus hem de opdracht, naar Siloam te gaan. Siloam, dat is de bekende bron bij Jeruzalem, waarvan het water door middel van een tunnel naar de Benedenstad wordt geleid; de tunnel mondt daar in een vijver uit. Waarschijnlijk is de eigenlijke naam van de bron Siloah geweest — 't betekent „gezonden", en 't is dezelfde naam die de Heiland Zelf zo gaarne van Zich gebruikt: Hij is de Gezondene des Vaders.

De blinde gaat gewillig. Iemand geleidt hem naar de aangeduide plaats. Zoals eens de Arameeër Naäman in de rivier de Jordaan afdaalde om van zijn melaatsheid genezen te worden, zo bukt zich nu de blinde om met het water uit de Siloambron zijn gelaat schoon te wassen. En het wonder vindt plaats: het licht komt in de blinde ogen en hij kan zien.

8 Verbazing bij de buren en allen die hem als de blinde bedelaar kennen. Men vraagt, of hij 't werkelijk wel is.

---

1) 5 : 19.
2) 8 : 12.
3) Ps. 36 : 10
4) Vgl. de geschiedenis van Naäman, II Kon. 5.

Geen wonder, zijn uiterlijk en zijn doen en laten zijn niet te herkennen.

9 Tegenover sommigen, die beslist weten dat het de man zelf is, staan anderen, die menen dat hij op de bedelaar lijkt. Hij kàn het immers niet zijn; wie blindgeboren werd, is ongeneeslijk. Hijzelf verklaart echter eenvoudig: Ik ben het.

10 Zo komt de discussie op gang. Bij de genezing zelf is misschien niemand aanwezig geweest, maar des te uitvoeriger moet er thans over het hoe-en-wat gesproken worden. Gods werken zullen niet ongemerkt voorbijgaan; integendeel!

11 Het getuigenis van de genezen patiënt is intussen zakelijk en duidelijk genoeg. 't Is waar, hij spreekt met een vreemde omhaal over de Heiland; hij ziet nog niet veel meer in Hem dan „de mens, die Jezus genoemd wordt". Maar wèl is het een uitgemaakte zaak voor hem, dat zijn genezing aan niets en niemand anders dan aan deze Jezus te danken is.

12 De reactie van de mensen wordt dan, dat zij Jezus er eigenlijk wel bij willen hebben. Misschien alleen maar om uit Zijn mond te horen, hoe het zich precies toegedragen heeft. Of zou men de gelegenheid willen aangrijpen om met andere patiënten naar Hem toe te komen? Maar daarvoor schijnt het conflict zich thans te veel te hebben toegespitst. Doch hoe 't ook zij, niemand weet waar men Jezus zoeken moet; de genezen blinde zelf evenmin. De Meester onttrekt Zich in deze dagen aan de publiciteit [1]).

13 Dàn moeten de geestelijke leiders uitsluitsel geven. Men gaat met de man, aan wien 't wonder gebeurd is, naar de Farizeeën.

14 Inmiddels worden de mensen zich ervan bewust, dat er nòg een moeilijke kant aan de zaak is: deze genezing heeft op sabbat plaatsgevonden [2]). En wat de Farizeeën dáárvan zeggen zullen? Of dat wel mocht, met dat maken van het slijk, waarmee de ogen van de blindgeborene bestreken zijn? Want kneden is evenzeer als bakken op sabbat verboden....

---

1) 8 : 59.
2) 5 : 10.

15 De Farizeeën beginnen hun onderzoek. Uiteraard gaat dat nog grondiger dan de anderen 't hebben gedaan. Hoe heeft het zich precies toegedragen? De blindgeborene is kort en zakelijk, zoals het bij een juridische kwestie past.

16 Nu, er zijn er onder de Farizeeën, die er onmiddellijk een sabbatskwestie van willen maken; als Jezus zoiets op de sabbat doet, dan overtreedt Hij daarmee de wet. Anderen denken echter dóór: hier zijn belangrijker zaken in geding. Als Jezus een blijkbaar ongeneeslijk geval, zij het ook op de sabbat, weet te genezen, dan betekent dit een ongelooflijke machtsontplooiïng van hun Tegenstander. Hij is niet van hun richting, Hij is in hun ogen niet meer dan „een zondig mens", en tóch doet Hij ongehoorde wonderen? Dan komt alles erop aan, dat men het wonder loochent; Hij màg het niet gedaan hebben. Zo staat men verlegen met Jezus; er ontstaat onenigheid in de kring.

17 Merkwaardigerwijze wordt nu de man, wiens zaak in onderzoek is, zèlf om een oordeel gevraagd. Niet, dat men zich aan dat oordeel veel gelegen zal laten liggen. Maar het getuigenis, waartoe hij nu door zijn ondervragers gedwongen wordt, krijgt er des te meer waarde door. Het luidt — en men ziet het geloof groeien! — dat Jezus een profeet moet zijn.

18 Zo loopt het onderzoek door de Farizeeën blijkbaar af; nu wordt het een zaak van de Jeruzalemse autoriteiten. „De Joden", de geestelijke leiders dus, weigeren het wonder te aanvaarden en roepen de ouders van de blindgeborene op.

19 Nadat deze verschenen zijn, krijgen zij twee of eigenlijk drie vragen te beantwoorden; ten eerste, of de persoon, die zich voor een genezen blinde uitgeeft, inderdaad hun zoon is; ten tweede, of zij getuigen kunnen dat hij blind werd geboren; ten derde, op welke wijze hij het licht in zijn ogen gekregen heeft, zodat hij nu ineens kan zien.

20 Op de beide eerste vragen antwoorden de ouders bevestigend.

21 De laatste kwestie durven zij niet te beantwoorden; noch aangaande de wijze van zijn genezing noch over zijn wonderlijke Geneesheer kunnen zij, naar zij zeggen, inlichting geven. Zij beroepen er zich op, dat hun zoon dat zelf

het best zal kunnen zeggen; hij is er oud genoeg voor.
22 Dat is niet moedig gezegd. 't Is waar, dat zij er niet bij zijn geweest, toen de genezing van hun zoon plaatsvond; maar men had kunnen verwachten dat er bij deze ouders iets meer dankbaarheid en vreugde geweest was, en dat zij hun kind niet alleen hadden laten staan. Zó terroriseren de leiders van het volk de mensen. Zij hebben namelijk het besluit genomen, dat wie het voor Jezus Christus opneemt, uit de synagoge gebannen zal worden [1]).
23 En dat is er de reden van, dat deze ouders, tegen alle gevoelens in, hun eigen kind, daarjuist genezen, aan de genade van het Sanhedrin overleveren. Zó hard is de haat tegen Jezus.
24 Het officiële onderzoek gaat verder met de betrokkene zelf. De feiten staan wel vast; nu komt het er alleen maar op aan, dat deze genezing vooral niet aan de Heiland toegeschreven wordt. Men geeft vooreerst aan de genezene de bedekte waarschuwing: Geef Gode de eer; men bedoelt daarmee: Jezus van Nazareth kan en mag dit niet gedaan hebben [2]), want, zeggen zij: wij weten dat deze mens een zondaar is — Hij is niet van onze richting en deugt daarom niet.
25 De man antwoordt dat hij met deze richtingskwesties niet op de hoogte is en dat hij het voor rekening van zijn rechters moet laten, dat Jezus niet deugen zou. In ieder geval is hij positief genezen.
26 Dan stelt men de kwestie, op wat voor manier deze genezing geschied is; men vraagt, juist in deze officiële kring van de autoriteiten, een secuur relaas.
27 De man wordt geprikkeld; hij heeft blijkbaar zo zijn ideeën over zijn leidslieden. Heeft hij het nu nog niet vaak genoeg verteld? Waarom moet het opnieuw? En schamper informeert hij, of zijn ondervragers soms van plan zijn, ook discipelen van Jezus te worden. De vraag is niet beleefd en ook niet geheel terzake (want het gaat om een officicieel onderzoek) en evenmin een blijk van gelovige ernst (want hij denkt er niet aan, deze kring werkelijk tot geloof

---

1) 16 : 2, Luc. 6 : 22.
2) Anders Joz. 7 : 19!

en bekering op te roepen), maar vanuit zijn levenservaringen wèl begrijpelijk en.... pertinent!

28 Ook de belangrijke heren van het Sanhedrin vallen nu uit de toon; men begint te schelden. En hooghartig verklaart men: wij zijn discipelen van Mozes!

29 En Mozes heeft eenmaal het Woord Gods ontvangen, maar wat heeft Jezus met het Woord te maken? Wat Jezus Zich van Zijn herkomst en autoriteit verbeelden mag, zekerheid dienaangaande is er immers niet in 't minst!

30 Het antwoord van de blindgeborene is raak. Men wil blijkbaar bestrijden dat er een wonder gebeurd is. Nu, de heren hebben uiteengezet, dat zij voor Jezus niet veel achting kunnen hebben; tòch zijn hem de ogen geopend. Het wonderlijke bestaat dus niet zozeer in zijn eigen genezing, maar hierin dat de wijsheid van de schriftgeleerden nu tekort schiet; Jezus kan het niet gedaan hebben en nu heeft Hij het blijkbaar toch gedaan! Een onbegrijpelijk mysterie!

31 Dan gaat hij verder met een parodie op de stijl en manier van de kring, waarvoor hij verantwoording afleggen moet. In een vlijmende humor bootst hij de taal van de schriftgeleerden na: Wij weten.... En: zondaars.... En dan, in overeenstemming met de gangbare Farizeese moraal:.... maar is iemand godvruchtig en doet hij Zijn wil, dien verhoort Hij. 't Is waar, er ligt een toon van bitterheid in. Maar hij begint het al duidelijker op te nemen voor Jezus!

32 Nu wordt de toon van de genezen blinde ernstiger. Hij wijst erop, dat een blinde misschien wel kan genezen worden maar een blindgeborene niet. Wie heeft ooit zoiets onmogelijks vernomen?

33 En dan klinkt het getuigenis, dat alles beslist: Als Jezus van Nazareth dit ongehoorde wonder volbracht, dan is er geen andere slotsom mogelijk, dan dat Hij met opdracht van God gekomen is.

34 Maar daarmee is de breuk dan ook volkomen. Niet alleen de breuk tussen de Joodse autoriteiten en de genezen blindgeborene, maar ook de breuk tussen hen en Jezus. Woedend constateren zij, dat hij, de man die blijkens zijn blindheid wel in zware zonde geboren moet zijn, het recht

mist om hun te leren. En zij verklaren dat hij buitengesloten is uit de synagoge.

35 Het gerucht verbreidt zich al spoedig; de genezing van de lijder heeft al opschudding genoeg teweeggebracht; wat daarna met hem gebeurd is, doet dat niet minder. Maar dan gaat de Meester op weg, om de man, die het licht in zijn ogen teruggekregen heeft, nu tot het volle licht te brengen. Hij treft hem aan en stelt de vraag: Wilt ge, na dit alles wat gij van Mij ondervonden hebt en wat zij, de leidslieden, van Mij gezegd hebben, u nu toevertrouwen aan Mij? Gelooft gij in de Zoon des mensen — in Hem, Die voor een zondaar uitgemaakt is, maar Die toch „van God" moet zijn? [1])

36 De man verstaat niet, wat de Meester met deze naam bedoelt. Hij denkt, dat zijn Weldoener over iemand anders spreekt. Maar, wie deze geheimzinnige „Zoon des mensen" ook zijn mag — een profeet die zich nog niet geopenbaard heeft of misschien het hoofd van een secte in het Judese bergland — op gezag van Jezus is hij thans bereid, zich bij hem aan te sluiten.

37 Jezus zegt: De Zoon des mensen is niet iemand anders. Ik ben het, Ik, Die ge met uw ogen zien kunt en Die ge tot u hoort spreken.

38 Op dit ogenblik gaat het volle licht voor de genezen blinde op. Hij verstaat, dat hij van niemand iets heeft te verwachten behalve van Hem, Die Zich in een wonder van goedheid en almacht aan hem geopenbaard heeft. Wie zal hij volgen, dan Jezus alleen? Dan knielt hij neer, en belijdt: Ik geloof, Here!

39 Dan spreekt de Meester het woord: Tot een oordeel ben Ik in deze wereld gekomen, opdat wie niet zien, zien mogen, en wie zien, blind worden. Wie niet zien — de blinde, die genezen werd maar toen ook open ogen kreeg om Jezus te zien en te aanbidden. Wie zien — de gezonden, de Farizeeën en schriftgeleerden, de andere partij, die niet bereid is om te zien, dat Jezus is, Die Hij is; en die zich terugtrekt in het duister en zich verhardt in de verwerping van het Licht der wereld. Dàt is het oordeel, de grote scheiding, de omkeer in de verhoudingen; het Licht maakt

[1]) 1 : 52, 3 : 13 v. enz.

de werkelijkheid openbaar, óók de diepste gedachten der mensen [1]).

40 Er zijn Farizeeën bij de kleine kring komen staan. Ze vangen iets op over „blinden" en voelen zich geprikkeld; Jezus heeft het waarschijnlijk over hèn [2]). En spottend zeggen ze: Nu, dan hopen wij óók te behoren tot hen, die nog eens „zien" zullen....

41 Jezus antwoordt in diepe ernst: Gij behoort tot die ànderen, die menen te zien [3]) en die met zoveel autoriteit verklaart „wij weten...." maar met al uw schriftgeleerdheid Mij verwerpt. Wanneer het in onwetendheid was, dan was er vergeving. Maar wat gij doet, is de zonde met opgeheven hand; gij hebt ook dit wonder weer gezien en de bewijzen zijn geleverd dat Ik ben Die Ik ben; kan dit vergeven worden? kan déze schuld worden verzoend? Nu blíjft uw zonde.... [4]).

DE GOEDE HERDER. 10 : 1-21.

10 : 1 Eens — het was nog vóór de Grote Lijdenstijd — heeft de Meester het woord tot ons gericht om ons de beeldspraak van de Goede Herder te schenken; ieder weet, hoe vanaf dat ogenblik het blijde weten ons vervuld heeft: in de trouwe zorg van déze Herder, Jezus Christus, is de Kerk volmaakt veilig; in Hem is het oude Psalmwoord bewaarheid: „de HERE is mijn Herder" [5]).

Door 's Meesters plechtig „Voorwaar, Ik zeg u...." in gespannen aandacht, horen wij Hem het beeld gebruiken van een schaapskooi; wij allen begrijpen waarover Hij spreekt: de open ruimte, waarin de kudden bijeengedreven worden en waar zij veilig zijn tegen de wilde dieren. In de stenen muur bevindt zich een enkele poort; de schapen worden aan de zorg van de poortwachter toevertrouwd, wanneer de herders — vaak worden meer kudden door verschillende herders in één kooi bijeengebracht — huns

---

1) 8 : 16.
2) Matth. 23 : 16.
3) Matth. 11 : 25.
4) Matth. 12 : 31 v.v., vgl. Num. 15 : 30.
5) Ps. 23, vgl. ook Ezech. 34.

weegs gaan. Maar al zijn de schapen daar veilig tegen wilde dieren, ze zijn dat niet altijd voor dieven en rovers. Natuurlijk, wie komt om te stelen, gaat de poort niet door. Maar zó hoog is de muur van de schaapskooi niet, of men weet er soms in het beschuttend duister ongezien overheen te klimmen.

2 Dat maakt dan ook het verschil uit tussen dief en de herder; hij, de herder, komt door de deur in de schaapskooi.

3 De deurwachter doet voor de herder open, want hij kent hem. Maar de schapen kennen hun herder ook. Wanneer hij hun namen roept — vooral als de kudde niet te groot is, heeft elk dier een eigen naam van de herder gekregen — herkennen zij het geluid van zijn stem; ze komen naar hem toe en weten dat ze nu naar de weide gebracht zullen worden [1]).

4 En zodra al de schapen van de goede herder naar buiten zijn gekomen, stelt hij zich aan het hoofd van de kudde [2]). Dan gaan ze achter hem aan, ze weten dat het goed is, ze horen de vertrouwde stem.

5 Maar als 't een vreemde is, die de schapen wil meenemen, dan gaan ze niet achter hem aan; dan gaat het éne dier de éne kant op en het andere de andere kant; de stem van de vreemde is immers een vreemde stem, ze horen er niets eigens in.

6 Als de Meester dit verhaal verteld heeft, begrijpen wij, Zijn discipelen, dat het een gelijkenis moet zijn; maar op dat ogenblik althans verstaan wij de bedoeling ervan nog niet [3]). Pas later zal 't tot ons doordringen, dat Hij met de schaapskooi het volk, Israël, bedoelde, en met de dieven en rovers de Farizeeën, schriftgeleerden en overpriesters; de leiders van het volk, die in hun eigenwaan en eigenbaat het volk lieten verkommeren en het te gronde richtten; en het is wáár: als wij hen hoorden prediken, kònden wij in hen niet geloven en kònden wij hen niet volgen. Zij brachten het evangelie niet.

7 Om ons Zijn bedoeling beter te doen verstaan, heeft

---

1) 1 : 11.
2) Micha 2 : 12 v.
3) 2 : 22 e.a.

de Meester de beeldspraak van de herder en de schapen daarna op een andere manier uitgewerkt. Hij zegt: Ik ben de deur [1]); en wij beginnen iets van het beeld te verstaan: Hij bedoelt de tegenstelling te maken tussen Hemzelf en de rovers, Hijzelf betekent de weg, waarlangs de schapen naar de grazige weide geleid worden, maar als de dieven en rovers niet door de deur komen maar over de muur heenklimmen, dan hebben de schapen van hen niets goeds te hopen.

8 Vóór de Heiland begon te prediken, zijn er genoeg anderen geweest die zich als goede herders voordeden. Wat lieten de Joodse leidslieden zich eraan gelegen liggen, het volk onder hun invloed te krijgen! Maar zoals het schaap niet naar de stem van een vreemde luistert, zo hebben zij, die werkelijk tot de kudde van de Goede Herder behoren, zich van deze valse leiders afgekeerd; wij hebben gemerkt, dat zij dieven en rovers waren.

9 Nogmaals verklaart de Heiland: Ik ben de deur. En dan past Hij dat beeld op een nóg andere manier toe. Door Hem worden de Zijnen uit de schaapskooi van het Joodse volk uitgeleid naar een nieuwe gemeenschap. Door Hem worden de Zijnen ook ìn een nieuwe schaapskooi (de Kerk!) binnengebracht. Wie door Jezus Christus in de gemeenschap der Kerk binnengeleid wordt, zal behouden worden. Daar is veiligheid en bevrijding van de dood en de volle verzadiging [2]).

10 Want de Heiland is niet alleen de deur van de schaapskooi maar ook de Goede Herder Zelf. De anderen stelen, slachten en verdelgen; hùn is het alleen hierom te doen, dat zij er zelf beter van worden [3]). Hij, de Goede Herder, is gekomen om het zó voor de Zijnen te maken, dat hun niets ontbreekt.

11 Dan zegt Jezus rechtstreeks: Ik ben de Goede Herder. Er zijn zogenaamde herders in overvloed. Er is maar Eén Herder, Die doet wat van een herder verwacht kan worden. Déze Herder leeft ten volle voor Zijn schapen. Hij is zelfs bereid, voor Zijn schapen te sterven.

---

1) Openb. 3 : 7, vlg. ook Joh. 14 : 6.
2) Matth. 16 : 18.
3) Jer. 23 : 1 v.

12 Merkt men het onderscheid tussen Jezus en de anderen niet? Zij lijken op de gehuurde knecht, die geen werkelijke zorg voor de schapen heeft [1]); als er gevaar dreigt — er komen bijvoorbeeld wilde dieren op de kudde af — laat men de kudde in de steek; men bergt zich en zoekt een goed heenkomen. Veel schapen worden de prooi van de wolf en de kudde wordt naar alle kanten uiteengejaagd.

13 Maar wat zou men anders van huurlingen kunnen verwachten? Die hebben immers geen betrekking op de kudde en geen hart voor de schapen!

14 Wéér spreekt de Heiland: Ik ben de Goede Herder. Het is door de tegenstelling met de huurling van daarjuist àl duidelijker geworden, wat Hij zeggen wil. Hij alleen heeft hart voor de Zijnen. Hij alleen weet, wat de tekortkomingen en behoeften van de Zijnen zijn [2]). En zo is 't wederkerig: de Zijnen weten, dat zij zich aan Hem kunnen toevertrouwen; zij weten zich aan Hem verbonden; zij weten dat zij Zijn eigendom zijn.

15 Ja, de Zijnen zijn Hem zó eigen, als Jezus en de Vader samen verbonden zijn, in een diepe, blijvende, boventijdelijke gemeenschap. Zo min de Vader de Zoon kan verloochenen, en zo min de Zoon met de Vader zou kunnen breken, zó min kunnen de Zoon en de Zijnen worden gescheiden. Daarom heeft de Zoon het leven veil voor de Zijnen.

16 De Goede Herder heeft Zijn schapen in de schaapskooi, die Israël heet. Maar Hij bezit er nog meer, ook buiten het Joodse volk. Het is het Goddelijk raadsbesluit, waaraan de Heiland gehoorzaamt [3]), dat Hij ook die anderen (die nú al bestemd zijn om tot de kudde van de Goede Herder te behoren! [4]) zoekt en roept en bijeenbrengt. En het werk van de Herder zal bekroond worden doordat er onder Hem, de éne Heiland, één Kerk groeit, uit Joden èn uit heidenen [5]).

---

1) I Petr. 5 : 2.
2) II Tim. 2 : 19, vgl. Ps. 119 : 176.
3) Luc. 4 : 43.
4) Hand. 13 : 48.
5) Hand. 28 : 28, Eph. 2 : 14 v.v.

17 Maar dat alles kan alleen gebeuren langs de weg van Zijn lijden en sterven. Deze lijdensweg zal aan de Heiland, verklaart Hij, niet opgedrongen worden; Hij gaat vrijwillig de dood in, in gehoorzaamheid aan de wil des Vaders; Zijn sterven zal een koninklijke daad zijn. En daarna zal Hij, koninklijk, uit de dood verrijzen. Daarbij staat de liefde des Vaders borg[1]).

18 Hoort het goed, spreekt de Meester: Mijn sterven zal volkomen vrijwillig zijn. Ondanks de haat en het beraamde plan van de vijanden zal Ik niet gedwongen worden om te sterven. Mijn leven wordt niet vàn Mij afgenomen, maar dóór Mij afgelegd en daarna dóór Mij hernomen[2]); dat is de macht, het souvereine, koninklijke willen van de Zoon! En Hij wil.... gehoorzaam zijn aan de wil en het gebod van de Vader. Zo zal Hij de koninklijke Knecht des Heren zijn[3]).

19 Zó eindigt de Meester. Wij, Zijn discipelen, verstaan nog niet ten volle wat Zijn wonderlijke woorden willen zeggen; wel dringt het zich aan ons op, dat de Heiland, duidelijker dan Hij tevoren heeft gedaan, over Zijn naderend sterven spreekt. Temidden van de stilte, die Jezus' woorden achterlaten, weerklinken echter stemmen van redetwistende Joden, die, terwijl Hij sprak, kwamen luisteren. Zij richten het woord niet tot de Meester, evenmin als Hij tot hen; zij disputeren onderling.

20 Menigeen zegt: luistert toch niet naar Hem; wat Hij spreekt wordt Hem door de duivel ingegeven[4]).

21 Kàn dat? zeggen anderen; zo spreekt geen bezetene; en een blindgeborene wordt toch niet door boze geesten genezen?[5]) Och, de Meester heeft het immers daareven gezegd: men moet tot de schapen van de Goede Herder behoren, om Zijn Stem te herkennen en Zijn Woord te volgen.

---

1) Eph. 5 : 2.
2) 2 : 19.
3) Jes. 53.
4) 7 : 20, 8 : 48 v.v.
5) Ps. 146 : 8.

HET FEEST DER TEMPELVERNIEUWING. 10 : 22-39.

10 : 22 Enige tijd later breekt er een feest aan, waarop de Meester in Jeruzalem aanwezig wil zijn. Het is het feest van de Vernieuwing van de Tempel, de herinnering aan de herstelling van de tempeldienst door Judas de Makkabeeër na de gruwelen, die door Antiochus Epiphanes waren verricht. Hoewel door wet noch profeten de viering van dit feest is voorgeschreven, kenmerkt het zich door een bizondere populariteit; gedurende deze acht dagen is Jeruzalem vol feestgangers. Op het land is dan ook niet zoveel arbeid te verrichten: 't is dan December.

23 De winter is de regentijd, en de Meester vertoeft niet op het open tempelplein maar in de overdekte zuilenhal, die naar Salomo genoemd is, aan de Oostzijde van het tempelcomplex. Voor een grote schare is daar weliswaar geen plaats, maar de Heiland predikt niet meer in het openbaar; de scheiding heeft immers reeds plaatsgevonden.

24 De Joden kunnen Jezus echter niet met rust laten. Men gaat om Hem heen staan en begint een gesprek. Het doel van het gesprek is niets anders, dan een uitspraak van Jezus te horen, waarop men Hem grijpen kan; de inleiding van het gesprek is al kwaadaardig genoeg: of Jezus hen eindelijk eens uit de kwellende onzekerheid verlossen wil en met ronde woorden wil uitspreken of Hij de verwachte Koning is of niet; laat Hij eerlijk daarvoor uitkomen....

25 De Heiland antwoordt, dat men Hem er niet van beschuldigen mag dat Hij geen duidelijke taal gesproken zou hebben [1]); het ligt niet hieraan, dat Hij Zijn bedoeling verbergen zou, maar daaraan, dat Zijn tegenstanders door hun ongeloof verblind zijn; het ligt aan hèn. Maar hun ongeloof is des te schuldiger, omdat zij geen acht willen slaan op wat door de Heiland gedáán werd [2]). Zijn wonderen zijn niet voor tweeërlei uitleg vatbaar, Hij heeft deze „in de naam des Vaders", d.i. in de gemeenschap met de Vader [3])

---

1) 5 : 17 v.
2) 5 : 20, 36 enz.
3) Vgl. Matth. 28 : 19.

gedaan; en het enkele feit, dat deze wonderen plaatsgegrepen hebben, bewijst Zijn gemeenschap met de Vader duidelijk genoeg.

26 Maar waar ligt de oorzaak, dat men, behalve Jezus' woorden, ook Jezus' wonderen verwerpt? Is men ziende-rogen blind? Ja, want men behoort niet tot de schapen van de Goede Herder en men kan noch wil Jezus volgen.

27 Dan beantwoordt Jezus de vraag, of Hij de Messias is; en Hij doet dat door te spreken over de Herder en Zijn kudde. 't Gaat niet om een Messiasschap waarbij het zwaard in de waagschaal geworpen wordt, maar Jezus zal heersen door Zijn woord en Zijn liefde. De Zijnen volgen Hem niet om politieke overwinningen te behalen en aardse verworvenheden te verkrijgen.

28 De rijkdom van het Messiaanse Rijk bestaat integendeel in het eeuwig leven, dat de burgers van het Rijk nu reeds bezitten en dat elke dood overwint. En wie eenmaal tot het Rijk van Christus behoort, gaat niet verloren, want de Messias-koning beschermt hen met Zijn macht.

29 Christus' Koninkrijk is het Koninkrijk Gods. Het voorrecht, tot Christus' Rijk te behoren, is onwaardeerbaar groot; de burgers van het Koninkrijk zijn hoofd voor hoofd en allen samen door de Vader aan de Zoon toevertrouwd en voor het Koninkrijk bestemd. Daarom waakt God Zelf over hen.

30 In het herderschap van de Goede Herder is vervuld, dat de HERE de Herder Israëls is; wie zich tegen Jezus Christus verklaart, verwerpt God.... En dan spreekt de Meester het woord, waarvan de diepe inhoud alleen door het geloof gegrepen en alleen door gelovige bezinning enigermate benaderd zal kunnen worden: Ik en de Vader zijn één.

31 Nu vraagt ongeloof en onwil en haat niet verder meer. Opnieuw grijpen de vijanden naar het laatste argument: de keistenen, die hier wel niet, zoals op 't tempelplein, voor 't oprapen liggen maar waarmee men reeds komt aandragen.

32 Maar het woord van de Meester beheerst de situatie. Terwijl men de keistenen al in de handen heeft, vraagt Hij: Om wèlk wonder? Om de genezing van een blinde?

Om de wonderlijke spijziging? Om een ander wonder, waarmee Ik alleen maar goed gedaan heb en waarin alleen maar de verlossende macht van de Vader openbaar geworden is?

33 Men is tot een antwoord gedwongen. Men geeft het, onwillig, toe: het is waarschijnlijk niet te ontkennen, dat Jezus veel wonderen tot heil van de mensen gedaan heeft. Maar Hij stelt Zichzelf gelijk met God. En wie dat doet, is een Godslasteraar [1]) en móét gestenigd worden [2]).

34 Inderdaad zegt de Bijbel dat. Maar, antwoordt de Heiland, verstaat men dan niet, hoe de Bijbel dat bedoelt? 't Gaat bij Godslastering immers hierover, dat men God Gòd laat. De Bijbel zelf spreekt ergens over overheidspersonen of rechters, die met de naam „goden" aangeduid worden [3]); ligt in deze naam op zichzelf dan iets Godslasterlijks?

35 Natuurlijk niet, God Zelf zegt tegen deze mensen in de bekende psalm: „Gij zijt goden". Nu, als het zó in de Bijbel staat en als men aan deze uitdrukking niet raken mag [4]), dan trek Ik (spreekt de Heiland) een slotsom.

36 Dan is het dus ook geen Godslastering — hoe kòmt men daarbij? — als Ik Mij Gods Zoon noem; want het Woord Gods is niet slechts tot Mij gericht, zoals in die Psalm, maar Mijzelf heeft de Vader afgezonderd en gewijd in Zijn dienst, en tot de mensen gezonden.... als het verpersoonlijkte Woord! [5])

37 Er zijn twee mogelijkheden; de éne is, dat Ik géén werk Gods en géén wonder Gods gedaan heb; dàn zoudt gij misschien met reden ongelovig kunnen blijven.

38 Maar de andere mogelijkheid — en zo is het immers inderdaad — is dat Ik wèl Gods werk en wonder verricht heb. Ook al wilt gij Mijn woorden dan niet geloven, gij zijt dan toch door de feiten gedwongen, in deze wonderwerken te geloven [6]). Deze wonderwerken leggen er zonneklaar getuigenis van af, dat de Vader in Mij werkt en dat

---

1) Vgl. ook Matth. 9 : 3.
2) Deut. 13 : 5.
3) Ps. 82 : 6.
4) Matth. 5 : 17.
5) Vgl. Jer. 1 : 5.
6) 4 : 48, 6 : 26.

de gemeenschap des Vaders Mij omringt. Dit kòn niet gebeuren, zegt Jezus, behalve wanneer wat door u ontkend wordt, tòch waar is: dat de Vader in Mij is en Ik in de Vader.

39 Daarmee is thans het laatste woord gezegd. Jezus krijgt ook geen gelegenheid meer, verder te spreken. De Joden trachten zich van Hem meester te maken. Maar het is Zijn tijd nog niet, en Hij onttrekt Zich aan Zijn vijanden. Of Hij de lijdensweg schuwt? Hij handhaaft Zijn vroegere prediking zonder daarvan iets af te doen. En Hij weet, waarop het uitlopen zal. Op Zijn tijd; op de tijd des Vaders [1]).

IN PEREA. 10 : 40-42.

10 : 40 Evenals vóór het feest van de Tempelvernieuwing trekt de Meester Zich terug naar de overzijde van de Jordaan. Daar, waar Johannes aanvankelijk gedoopt heeft; de plaats, die herinnert aan het woord van de Doper: Zie, het Lam Gods! [2])

41 Dáár, en niet meer in Jeruzalem, heeft Hij nog gelegenheid om te prediken. 't Is immers de plaats, waar het verkeer tussen Galilea en Judea langs komt, als men niet door het gehate Samaria reizen wil. En de mensen, die zich de Doper te binnen brengen, denken eraan hoe deze uitdrukkelijk over Jezus getuigd heeft. Johannes heeft wel geen wonderen gedaan — Jezus des te meer! — maar al kon hij door geen wonderen de waarheid van zijn prediking bewijzen, Jezus' optreden zelf is het bewijs, dat de Doper geen woord teveel over Hem gezegd heeft.

42 En doordat dáár, bij de Jordaan, velen tot geloof komen, komt het onvergeeflijke uit van Jeruzalems vijandschap.

DE OPWEKKING VAN LAZARUS. 11 : 1-44.

11 : 1 Nu wil ik u het grootste van de zeven wonderen van mijn evangelie verhalen; mijn voorgangers, Mattheüs, Mar-

---

1) 7 : 30, 44 enz.
2) 1 : 29, 36.

cus en Lucas, hebben het (om een reden, die ik nu in 't midden laat) niet vermeld; zij hebben u echter wel bekend gemaakt met de beide zusters, Maria en Martha, en u weet, welke banden van gastvriendschap en warme genegenheid ons met dit gezin verbonden [1]). De geschiedenis speelt zich af in Bethanië bij Jeruzalem; en laat mij, bij uitzondering de naam van de betrokkene noemen: Lazarus.

2 In elk geval moet u zijn éne zuster, Maria, wel goed kennen. Het is dezelfde Maria, van wie ik straks nog uitvoeriger hoop te spreken; zij is het, die Jezus' voeten met mirre gezalfd heeft en met haar haren afgedroogd [2]). Welnu, háár broeder was deze Lazarus. Ik ga u nu verhalen over diens ziekte en de afloop daarvan, want de heerlijkheid Gods is daarin machtig openbaar geworden.

3 Toen Lazarus' ziekte de beide zusters bezorgd maakte, hebben zij aan de Heiland, van Wiens verblijfplaats zij op de hoogte waren, bericht gezonden. De daaraan verbonden kosten vormden voor dit gezin geen bezwaar. Het bericht behelsde op zichzelf niets dan de mededeling van Lazarus' ziekte; maar het beroep op Jezus' bizondere sympathie voor de patiënt sprak duidelijke taal: Dien Gij liefhebt, is ziek.

4 Als deze mededeling de Meester bereikt, richt Hij het woord tot ons, Zijn discipelen. Hij blijkt de afloop van deze ziekte reeds nu te weten. Het zal niet op sterven uitlopen, integendeel, Gods eer zal hierin worden geopenbaard. — Wij, de discipelen, verstaan deze woorden maar half. Als Jezus zegt, dat het niet op sterven uitloopt, denken wij dat Lazarus vanzelf wel weer beter zal worden; en hoe weinig verstaan wij wat Hij zegt over Gods eer, die in dit alles zal uitkomen! Straks pas begrijpen wij dat de Meester bedoelt dat God Hem, Zijn Zoon, eren zal door Hem toe te staan, de kroon op Zijn werk te zetten in het machtig verlossend wonder van de opwekking van iemand, die reeds dagen lang in het graf gelegen heeft. Bij dat geopende graf zullen wij als nooit tevoren Zijn heerlijkheid

---

1) Luc. 10 : 38 v.v.
2) 12 : 1 v.v., vgl. Matth. 26 : 6 v.v.; Marc. 14 : 3 v.v.
3) 1 : 14, vgl. ook 2 : 11.

zien, de heerlijkheid van de Eniggeborene des Vaders, Die de Opstanding en het Leven is [3]).

5 De Meester koestert weliswaar een hartelijke genegenheid voor Martha, de oudste, en niet minder voor Maria, en
6 ook voor Lazarus zelf. Toch blijft Hij, nadat het bericht gekomen is, nog twee dagen waar Hij is, in het Overjordaanse [1]). Achteraf verstaan wij, wat er gedurende deze twee dagen in Hem omgegaan moet zijn. Hij doorworstelt het verdriet, dat inmiddels in Bethanië geleden wordt. Hij proeft er de voorsmaak in, van wat Hemzelf zo dadelijk te wachten staat.

7 Na afloop van deze twee dagen komt de Meester op de boodschap uit Bethanië terug. Hij begint ons voor te bereiden op het grote wonder, dat zich zo dadelijk voltrekken zal, maar tevens op Zijn eigen lijden en sterven, èn Zijn heerlijke opstanding uit de dood. Laten wij weder naar Judea gaan, zegt Hij.

8 Wij, in ons onverstand, komen in verzet. Nu de Meester zo geruststellend over Lazarus' ziekte gesproken heeft, achten wij het niet nodig, dat Hij om deze reden naar de omgeving van Jeruzalem gaat [2]). Wij wijzen Hem op de grote gevaren, waaraan Hij Zich blootstelt. Nog onlangs hebben de vijanden Hem trachten te stenigen, en waagt Hij Zich nu opnieuw in de nabijheid van Jeruzalem?

9 Jezus antwoordt dat Hij Zijn werkprogram heeft, dat afgewerkt moet worden [5]). De dag is ervoor, om te arbeiden; daarvoor schijnt de zon, en men kan zien wat men doet. Wie overdag, op de gestelde tijd zijn arbeid verricht, loopt geen onnodige gevaren.

10 Onnodige gevaren loopt men alleen, wanneer men de tijd om te werken voorbij laat gaan en in 't donker zijn arbeid tracht te verrichten; de boer, die 's nachts zijn land wil bewerken, en de herder, die 's nachts met zijn kudde op weg gaat, stoot overal tegen aan. Een mens straalt zelf nu eenmaal geen licht uit, maar is afhankelijk van het program, dat God met Zijn zonnelicht hem voorschrijft. Zo is ook de Zoon afhankelijk van de opdracht, die de Vader

---

1) 10 : 40.
2) Matth. 16 : 22.
3) 5 : 17, 9 : 4.

Hem van ogenblik tot ogenblik geeft.

11 Vervolgens begint de Meester over Lazarus te spreken. Het eerste doel van Jezus' gang naar Judea zal zijn, dat Hij Lazarus wil opwekken uit de slaap. „Lazarus, onze vriend", zegt Hij, erop wijzend hoeveel wij allen aan deze man en het gezin in Bethanië te danken hebben.

12 Maar, zeggen wij op onze beurt dan, als een patiënt in slaap gevallen is, dan is dat een goed teken; dan is hij tot rust gekomen en zal hij herstellen.

13 Achteraf schamen wij ons over ons onbegrip. Natuurlijk heeft de Meester niet bedoeld, dat Lazarus in slaap gevallen is. Dat woord „slapen" had Hij ook tevoren, bij het gestorven dochtertje van Jaïrus, gebruikt [1]); Hij bedoelde alleen, dat de gestorven Lazarus slechts tijdelijk heengegaan was en dat hij terugkeren zou. En hoe hebben wij ooit kunnen denken, dat de Meester hem alleen maar wakker wilde maken? Een ander had dat ook kunnen doen, en daarvoor was onze gevaarlijke tocht naar Judea niet nodig geweest.

14 Dan zegt Jezus ronduit, dat Lazarus gestorven is. Hij heeft het niet eerder met zoveel woorden willen zeggen, omdat Hij ons onder de indruk heeft willen brengen van het geheimzinnige, dat zich nu afspelen zal.

15 Hij heeft niet eerder naar Bethanië toe willen gaan, en spreekt van Zijn blijdschap, dat Hij er niet bij geweest is, toen Lazarus ziek werd en stierf, want alleen op deze wijze zullen wij tot een nieuwe geloofsdaad en een verdiepte geloofskennis komen. Zelfs de ziekte en het sterven van iemand als deze Lazarus moeten meewerken aan de glorie van Jezus Christus en het geloof van de Zijnen. — Maar, spreekt de Heiland, wij moeten nu handelen: Laten wij tot hem gaan.

16 Aarzelend verklaren wij ons bereid, de Meester te volgen. Wat in ons hart leeft, wordt door Thomas Didymus op de hem eigen zwaarmoedige manier[2]) onder woorden gebracht. Jezus zal sterven. Laat ons met hem sterven....

17 Als de tocht naar Bethanië volbracht is, vertelt men ter plaatse, dat Lazarus nu al vier dagen in het graf ligt.

---

[1]) Matth. 9 : 24.
[2]) 20 : 24 v.v.

De reis heeft een dag geduurd; twee dagen zijn wij in Perea gebleven, nadat het bericht van Lazarus' ziekte aangekomen was. Telt men de dag van Lazarus' begrafenis en die van onze aankomst in Bethanië onder de vier genoemde dagen, dan blijkt Lazarus reeds op de dag, waarop de mededeling van zijn ziekte ons bereikte, overleden te zijn; de begrafenis heeft zoals gewoonlijk, op de sterfdag plaatsgevonden.

18 Nu ligt Bethanië in de onmiddellijke nabijheid van Jeruzalem; de afstand bedraagt maar een half uur gaans.

19 Vandaar de grote belangstelling vanuit Jeruzalem. Ook van de Jeruzalemse leidslieden zijn er velen naar Bethanië gekomen voor het condoleantiebezoek — het gezin staat algemeen in aanzien en is niet onbemiddeld, daarom neemt men het voor lief, dat ook Jezus en de Zijnen er geregeld komen. Dit condoleantiebezoek duurt naar gewoonte dagen achtereen en.... als straks het grote wonder plaatsvindt, gebeurt het letterlijk onder de ogen van Jezus' vijanden.

20 Martha verneemt de tijding van Jezus' aankomst in het dorp. Terwijl Maria in huis blijft, moet Martha onmiddellijk optreden; zo is haar aard. Zij gaat Jezus tegemoet.

21 Here, zegt zij, indien Gij hier geweest waart, zou mijn broeder niet gestorven zijn. Verwijt zij de Meester, dat Hij er niet was? Veelmeer belijdt zij haar geloof, dat Jezus' macht de ziekte had kunnen verdrijven. Maar de Heiland was er immers helaas niet.

22 Doch haar geloof, zo verklaart Martha verder, blijft op Hem vertrouwen. Had Jezus voor Lazarus tijdens zijn ziekte gebeden, dan zou dat gebed verhoord zijn. Hij héeft niet voor Lazarus willen of kunnen bidden. Maar steeds zal Jezus' gebed worden verhoord, ook in de toekomst. — Of er in haar woorden iets òplicht van een gebed, dat de Meester nòg voor Lazarus zou willen doen..? Of zij werkelijk aan een opwekking uit de dood denkt....?

23 Jezus spreekt: Uw broeder zal opstaan.

24 Martha antwoordt dat zij dat weet. Er zal eenmaal een dag komen, waarop de doden tot het leven zullen terugkeren [1]). Of de Meester dàt bedoelt?

[1]) 5 : 28 v.

25 De Meester zegt, dat Hij in elk geval niet in de eerste plaats Lazarus bedoelt, maar dat Hij over Zichzelf spreekt. Hij zegt: Ik ben de opstanding en het leven. Dat doden opstaan uit de dood om het leven te ontvangen, komt van Hem. Hij heeft macht over dood en leven. Hij is de Overwinnaar. Hij is Opstanding ten Leven in eigen Persoon. In Zijn gemeenschap en door Zijn machtwoord zullen ten jongsten dage de doden verrijzen [1]). Door Hem is er leven, geestelijk en werkelijk en onvergankelijk leven, temidden van elke doodsdreiging [2]). Hij heeft immers als teken van Zijn macht nú reeds doden opgewekt! [3])

26 Nogmaals zegt Jezus: Ieder, die door waarachtig geloof in Hem tot leven gekomen is, is aan de macht van de dood onttrokken [4]). Het sterven jaagt geen angst meer aan. In de gemeenschap met de God des levens is er volkomen veiligheid en ongestoord uitzicht. Wil Martha uitspreken, dat zij dit woord van haar Heiland aanvaardt?

27 Dan legt Martha haar geloofsbelijdenis af. Zij wil zeker uitspreken dat voor haar Jezus van Nazareth de Messias-Koning en Overwinnaar is, de Zoon in Wien de God des levens Zich openbaart, de vervulling van alle beloften van de Schrift [5]).

28 Terwijl Jezus blijft, waar Hij is, gaat Martha terug naar haar huis. Zonder dat de anderen het bemerken, geeft zij Maria een wenk: de Meester verwacht haar. Laten de anderen in huis blijven; wie wenst er twistgesprekken op deze dag?

29 Onmiddellijk geeft Maria aan de wenk van haar zuster gevolg. Zij heeft op Jezus' komst gewacht en vindt nu vrijmoedigheid om naar Hem toe te gaan.

30 Ook Jezus heeft op Maria's komst gewacht, buiten het dorp, waar men beter dan temidden van de drukte persoonlijk met elkaar spreken kan.

31 De aanwezige Joden hebben Martha's boodschap inderdaad niet gezien of begrepen. Zij menen dat Maria naar

---

1) 5 : 25 v.v.
2) 3 : 36.
3) Matth. 9 : 25 pp., Luc. 7 : 15.
4) Vgl. ook Rom. 8 : 10 v., I Cor. 15.
5) II Tim. 2 : 8.

het graf is gegaan en weten niet beter te doen, dan zich daarheen te begeven. Zij moesten weten, wat hun daar te wachten staat!

32 Maar intussen vindt eerst nog de ontmoeting tussen Jezus en Maria plaats. Zij spreekt dezelfde woorden als Martha; de zusters heben het al zo vaak tegen elkaar gezegd: indien de Here hier slechts geweest was! En Maria knielt voor Jezus' voeten.

33 Nu bemerkt Jezus ook het naderen van de Joodse leiders uit Jeruzalem. Hij ziet het verdriet van Maria. Hij hoort ook het klagen van de anderen. De Levensvorst temidden van de doodsklachten! Hij heeft gezegd, dat Hij de Opstanding en het Leven is; en rondom heerst de rouw. Dan maakt zich de ontsteltenis van Hem meester, of liever, Hij laat de ontsteltenis toe, zich van Hem meester te maken. In deze ontsteltenis is iets van Gethsemane.

34 Jezus vraagt, of men Hem naar Lazarus' graf wil leiden.

35 Dan weent Jezus. Hij is deelgenoot van de smart van Martha en Maria, Hij is één met onze lijdende, stervende wereld [1]). Het Woord is vléés geworden [2]).

36 De vooraanstaande Joden, die met Maria meegekomen zijn, bemerken dat Jezus weent, en 't heeft hun sympathie: Hij had de dode toch wel zeer lief.

37 Maar sommigen van hen vragen zich af — huns ondanks! — waarom Jezus het zover heeft laten komen. Hij heeft een blindgeborene genezen; waarom Lazarus niet? Is de macht van deze wonderdoener dus toch beperkt?

38 Opnieuw grijpt het Jezus aan; Hij heeft nu niet slechts Zijn Gethsemane maar ook reeds iets van Zijn Golgotha, waar men eerst recht vragen en spotten zal, of er inderdaad geen grenzen aan Zijn macht zijn: waarom komt Hij niet àf van het kruis? [3]) — Nu gaat de Meester op het graf toe. Het is uitgehouwen in de rots en afgedekt door een steen.

39 Hij beveelt: Neemt de steen weg! Martha tracht tus-

---

1) Hebr. 2 : 14 v.v.
2) 1 : 14.
3) Matth. 27 : 42.

senbeide te komen; merkt de Meester de lijklucht niet, die ondanks het goed afgesloten graf naar buiten komt? Het lichaam van haar broeder is (in dit warme klimaat) reeds tot ontbinding overgegaan in de drie dagen sinds zijn sterven.

40 Jezus weert haar af; het graf moet worden geopend want ieder zal moeten weten dat het Lazarus zelf en geen ander is, die zo dadelijk weer levend vóór hen staat. En wat Martha betreft — de Heiland herinnert haar aan het gesprek van daareven; zij zal moeten geloven, en wanneer zij begonnen is met te geloven, zal Hij daarná zíen [1]).

41 Dan slaat Jezus de ogen op, zoals Hij steeds doet, wanneer Hij tot de Vader bidt [2]). Hij spreekt: Vader, Ik dank U, dat Gij Mij verhoord hebt. — Zie, hoe vast en sterk de zekerheid van de Heiland is, dat de Vader het wonder zal laten geschieden!

42 Doch, gaat Hij verder, Ik spreek dit nu met zoveel woorden uit, opdat de schare, die hier tegenwoordig is, mag verstaan dat het wonder door Mij in Uw opdracht geschiedt en dat het Uw werk is, dat door Mij als Uw Gezonden Knecht en Zoon verricht wordt [3]).

43 Dan richt Jezus Zich naar het geopend graf en roept Hij luid, zodat allen het horen kunnen: Lazarus, kom naar buiten!

44 Op dat ogenblik gebeurt het. Het Woord maakt levend. De dode hoort de Stem van de Zoon van God [4]). Lazarus komt overeind en vreemd strompelend, omdat de grafdoeken hem hinderen, beweegt hij zich naar voren. Er is geen twijfel aan: de Meester heeft een mens tot het leven teruggebracht, wiens lichaam reeds tot ontbinding was overgegaan; het is Lazarus zèlf, juist zoals hij in het graf was neergelegd. — Dan, temidden van de ontzetting van de omstanders, spreekt de Meester, zoals slechts iemand spreekt die ziet gebeuren wat hij verwacht heeft. Hij zegt: Maakt die grafdoeken toch los, dat Lazarus lopen kan....

---

1) Vgl. ook Matth. 13 : 58, Marc. 9 : 23.
2) 17 : 1.
3) 5 : 19.
4) 5 : 28.

HET BESLUIT OM JEZUS TE DODEN. 11 : 45-57.

11 : 45 De vooraanstaande Joden zijn de Meester allesbehalve sympathiek gezind; het is vaak genoeg gebleken. De hulpeloosheid waarin vooral de jonge Maria na Lazarus' dood achtergebleven is, heeft echter hun menselijk medeleven opgewekt en daarom zijn zij naar Bethanië gekomen. Maar nu heeft de Heiland alles goedgemaakt. En als Hij daarmee een beroep op hun menselijke gevoelens doet, gebeurt inderdaad wat men verwachten mag. Velen geven zich, althans voor het ogenblik, aan de macht en de goedheid van Jezus gewonnen.

46 Maar tegelijk gebeurt het onbegrijpelijke: uit Jezus' liefde put de haat venijn. Er zijn onder de omstanders, die slechts aan zichzelf denken. Wanneer Jezus inderdaad zó machtig is, dat Hij ook doden opwekken kan die reeds dagenlang in het graf gelegen hebben, zal Hij steeds groter aanhang verkrijgen en wordt Hij straks uiterst gevaarlijk voor hen. Zo begeeft men zich naar Jezus' verklaarde vijanden, de Farizeeën, om met hen overleg te plegen [1]).

47 De Farizeeën zijn het met hen eens, dat hier ingegrepen moet worden. Daarvoor is nodig, dat ook de andere partij in de Hoge Raad, de Sadduceeën, wil meewerken. Het overleg met de overpriesters, die tot deze groep behoren, verloopt vlot. Samen roepen de Farizeeën en overpriesters een officiële vergadering van de Raad bijeen. En men stelt de vraag: Wat doen wij nu met Jezus van Nazareth? Het is onaangenaam genoeg, dat wij de wonderen, die deze Man doet, niet kunnen loochenen; daar gaat een prediking van uit, die hoogst ongewenste gevolgen voor ons kan hebben [2]).

48 Gesteld het geval, dat wij Hem laten begaan. Dan zal Zijn invloed al groter worden. Er ontstaat een volksbeweging, die wij niet meer in de hand hebben. Het loopt op een breuk met de Romeinen uit. De Romeinen zullen zich echter niet laten wegsturen, zij zullen vreeslijk wraak nemen. En het is met Jeruzalem en de tempel [3]), met de betrekkelijke vrijheid, die wij nog genieten, en met de po-

1) 9 : 13.
2) Hand. 4 : 16.
3) Hand. 6 : 13.

sitie, die wij nog innemen, gedaan. Daarom kùnnen wij Hem niet laten begaan. Maar wat dàn?

49 Dan geeft Kajafas zijn mening. Men kent hem reeds uit hetgeen mijn voorgangers, de andere evangelisten, medegedeeld hebben; hij is het geweest, die de gruwelijke rechtszitting leidde, waarop de Meester veroordeeld werd [1]). Maar reeds lang tevoren heeft deze berekenende, koelbloedige vijand zijn plan gekoesterd en uitgewerkt. Reeds op déze vergadering, na Lazarus' opwekking, zegt hij het: Jezus moet sterven. Hij, in dat jaar van 's Heilands dood de hogepriester op de zetel van Aäron, velt het vonnis over het Lam.

50 Verstaat gij dan niet, spreekt Kajafas, wat de enig mogelijke aanpak en oplossing van het vraagstuk-Jezus is? Eén van beiden, het volk (en ònze invloed op het volk) verdwijnt, òf Jezus verdwijnt. Het is duidelijk, wat gebeuren moet: Jezus moet aan de belangen van het volk (en van òns!) worden opgeofferd.

51 Ja, dit woord van Kajafas is wonderlijk wáár geweest. Zéker moest het Lam voor ons worden opgeofferd. Daarmede heeft, in dat jaar, de hogepriester zijns ondanks het mysterie uitgesproken, waarheen heel de Oudtestamentische priesterdienst wees en waarvan het offer de eeuwen door had geprofeteerd. Deze Kajafas is eigenlijk een profeet geweest, toen hij uitsprak dat Jezus sterven zou ten behoeve van het volk Israël.

52 En niet alleen ten behoeve van het volk Israël, maar tevens voor allen, die, buiten Israël, door het geloof Gods kinderen zouden worden. De Goede Herder, Die Zijn leven inzet voor de schapen, verzamelt Zijn kudde in de nieuwe schaapskooi: de Kerk [1]).

53 Maar Kajafas bedoelt het op zijn eigen, wrede manier. En de Raad, die het advies van zijn president met instemming aanhoort, neemt het wel overwogen besluit, Jezus te doden om eigen positie te redden. Men weet thans wat men wil. De beraadslagingen, die, sinds deze beslissing in principe gevallen is, nog gehouden worden, gaan er nog maar over, hoé Jezus uit de weg zal worden geruimd.

---

[1]) 10 : 16.

54 En de Meester ziet de bedoeling van het Sanhedrin. Hij weet, dat hij het grootste gevaar loopt. Ontwijkt Hij het? Integendeel, als Hij Zich nu terugtrekt naar het afgelegen plaatsje Efraïm, vlak bij de woestijn, doet Hij dat omdat Hijzelf tijd en wijze van Zijn sterven bepalen wil. En.... omdat Hij Zich nog aan het laatste onderricht van ons, Zijn discipelen, wil wijden.

55 Maar lang duurt het niet meer, of de kritieke dagen breken aan. Het loopt tegen Pasen — het Joodse Paasfeest. Van alle kanten komen de pelgrims reeds naar Jeruzalem. Wie niet aan de voorschriften betreffende de ceremoniële reinheid voldoet, wordt immers genoodzaakt, het Pascha een maand later apart te vieren en mist het eigenlijke, grote feest [1]). Welnu, in het met heidenen bezaaide land loopt men elk ogenblik kans op verontreiniging; vandaar dat men zich gaarne tijdig naar Jeruzalem begeeft.

56 Daar in Jeruzalem, en vooral op het drukke tempelplein, vormt Jezus het onderwerp van het gesprek. Men vraagt elkaar, of Hij al gezien is, en of er kans op is, dat Hij komen zal [2]).

57 Ieder weet thans wel, hoeveel gevaar Hem dreigt, àls Hij komt. De Hoge Raad schijnt zich tegen Hem uitgesproken te hebben. Er is instructie gegeven, dat men de autoriteiten van Zijn verblijfplaats in kennis moet stellen. Naar men zegt, is er een bevel tot arrestatie uitgevaardigd. — Zo gaan de gesprekken heen en weer. Daar ligt het tempelcomplex, daar staat het altaar; de priesters weten wat hun werk is; de menigte ziet uit naar het Lam, dat geslacht zal worden. Alle voorbereidingen zijn getroffen, aller aandacht is gespannen. Zie, het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt! [3])

DE ZALVING TE BETHANIË. 12 : 1-11.

12 : 1 Tenslotte breekt de week aan, die uitlopen zal op de Paasdag van Jezus' dood. De feestgangers stromen naar

---

1) Num. 9 : 9 v.v.
2) 7 : 11.
3) 1 : 29, 36.

Jeruzalem. Jezus voegt Zich bij hen. In Bethanië, in het huis van Lazarus, vindt Hij onderdak [1]). Ik behoef u niet te zeggen, dat wij, Jezus' discipelen, de tocht meemaken; evenmin hoe wij gestemd zijn.

2 In dankbare herinnering aan het machtig wonder, dat de Meester heeft gedaan, richt men een avondmaaltijd aan. Door omstandigheden vindt deze maaltijd niet in de woning van Lazarus en zijn beide zusters plaats, maar elders [2]). Wel wordt de verzorging van de dis aan Martha overgelaten. De uit de dood verrezen Lazarus neemt een ereplaats in. Niettemin, de maaltijd is ter ere van de Meester bedoeld.

3 Toen, tijdens deze maaltijd, is het gebeurd, wat de andere evangelisten ook al beschreven hebben [3]). Lazarus' andere zuster, Maria, nadert onze Meester, terwijl Hij aanligt. Zij draagt een kruikje met kostbare nardusolie, die zij blijkbaar voor deze gelegenheid bewaard heeft. Zij opent het, en stort de inhoud over Jezus' voeten uit.... over Zijn voeten, alsof deze uiterst kostbare nardusolie voor Jezus' hoofd niet goed genoeg was [4]). Dan maakt zij haar hoofdhaar los — de tooi van deze jonge vrouw —, buigt zich over Jezus' voeten, en droogt deze met haar haren af. Intussen verbreidt zich de geur van de nardus door heel het huis. Maria heeft niet minder dan enkele honderden grammen van deze zeer fijne olie opgeofferd.

4 Wij allen zien verwonderd op [5]), maar Judas Iskariot neemt het woord. Achteraf begrijpen wij, waarom hij zich ergert; deze man, die op weg is om onze Meester te verraden, móét zich stoten aan Maria's schijnbare verspilling waaruit haar grote liefde spreekt.

5 Judas zegt: Daarmee is zomaar een kapitaal vernietigd! Daarmee is verloren gegaan, wat een dagloner met moeizaam werken gedurende een vol jaar bij elkaar krijgt![6])

---

1) Matth. 21 : 17.
2) Matth. 26 : 6.
3) Matth. 26 : 6-16, Marc. 14 : 3-11.
4) Ps. 23 : 5, Luc. 7 : 46.
5) Matth. 26 : 8.
6) Matth. 20 : 9.

Had dat niet beter besteed kunnen worden? Hoeveel hongerige monden hadden hiervan kunnen eten?

6 Hij scheen gelijk te hebben, Judas. Hij was inderdaad de meest zakelijk aangelegde uit onze kring; niet voor niets werden de geldzaken aan hem overgelaten. Ja, zéker niet voor niets. Zonder dat wij het vermoedden, heeft hij gedurig bedragen, die aan de Meester ter hand gesteld werden, ten eigen behoeve aangewend. En dan de schone schijn maar ophouden, dat hij zo bezorgd is voor het lot van de armen! Hij is eigenlijk in elk opzicht een huichelaar geweest; wàt moet het een lijden voor onze Heiland geweest zijn, Judas voortdurend in Zijn omgeving te hebben; wàt moet ook dit woord van Judas Hem weer hebben gekrenkt!

7 Maar de Meester ontmaskert hem nog niet. Hij neemt het voor Maria op: Laat haar begaan, valt haar niet lastig. En dan spreekt Hij een woord van diepe inhoud; deze zalving, zegt Hij, staat in verband met Mijn begrafenis: Maria grijpt vooruit (en zij màg dat doen) op Mijn sterven en begraven worden [1]). Ook de vernedering van de balseming van Mijn dood lichaam wil Ik ondergaan, thans reeds, bewust. Maria profeteert van méér dan zij nu nog weet; zoals Kajafas daareven met zijn profetie méér dan hijzelf bedoelde, gezegd heeft [2]).

8 En wat de armen betreft? Ik bestrijd niet, dat men voor de armen zorgen moet. Zoals zij er, helaas, in de tijd van het Oude Testament geweest zijn, zo zullen zij er, helaas, ook straks weer zijn. Gij, Mijn apostelen, moet u voor hen verantwoordelijk weten; zorgt voor hen [3]). Laat de Kerk steeds voor hen zorgen. Maar op dit ogenblik moet er voor Mij gezorgd worden. Het loopt op het eind, over korte tijd zal Ik heengegaan zijn. Doet dan aan hèn, wat nu aan Míj gedaan wordt.

9 Intussen is het met de mare van Jezus' aanwezigheid als met Maria's nardus: zij verbreidt zich alom. De mensen, gespannen om al wat de Meester reeds gedaan heeft, benieuwd over wat zij nog van Hem verwachten mogen [4]),

---

1) Marc. 16 : 1.
2) 11 : 51.
3) 13 : 29, Matth. 6 : 1 v.v.
4) 11 : 56.

vernemen dat Hij in Bethanië vertoeft. Nu is er geen houden meer aan. Zij willen de sensatie zich niet laten ontgaan. Zij moeten Jezus zien. En zij moeten Lazarus zien.

10 En de overpriesters trekken de consequentie. Het besluit om Jezus te doden, is al gevallen. Het zal het beste zijn, dat ook Lazarus gedood wordt. Heeft Jezus Lazarus uit de dood opgewekt? Zij zullen het daarheen leiden, dat Lazarus opnieuw sterft.

11 Laat men maar weten, dat het levensgevaarlijk is, getuige en bewijs van Jezus' Heilandsmacht te zijn. Daarvan mógen geen getuigen zijn en daarvan mógen geen bewijzen geleverd worden. Ten koste van alles zal men trachten te verhinderen, dat er in Jezus geloofd wordt.... maar zij kùnnen het niet verhinderen, want het Licht schijnt de duisternis in, en de duisternis krijgt het Licht niet ten onder [1]).

DE INTOCHT IN JERUZALEM. 12 : 12-19.

12 : 12 De volgende dag stijgt de spanning nog meer. Het gerucht verbreidt zich nu, dat de Meester uit Bethanië naar Jeruzalem komt. De feestgangers, die reeds in de stad aangekomen zijn, trekken in dichte drommen naar buiten.

13 Als men hen de palmtakken van de bomen ziet afrukken, begrijpt men in welke stemming zij verkeren. Reeds omstuwen zij Jezus. Zij wuiven en zwaaien hun palmtakken in een roes van overwinningsvreugde, die hen geloven doet dat eindelijk de verwachte Messias gekomen is en de glorie van Davids rijk is teruggekeerd [2]). De roep is niet van de lucht: Hosanna.... Heer, geef nu Uw heil! En men vormt spreekkoren, die het oude psalmwoord [3]) reciteren: Gezegend Hij, Die komt in de naam des Heren.... de Beloofde, Die in Gods opdracht voor het grote heilswerk der verlossing komt.... de Koning van Israël, Die de luister der langvervlogen tijden herstellen zal en Zijn volk zal grootmaken!

14 Dan — het staat in de vorige evangelieverhalen breder

---

1) 1 : 5.
2) 6 : 15.
3) Ps. 118 : 26.

beschreven [1]) — bestijgt de Meester een jonge ezel. Het schijnt, dat Hij voet geeft aan de politieke, aardse Messiasidealen waarmee men Hem aanziet; zo reden in oude tijden Israëls richters en koningen door de stadspoort! [2]) Maar al is de teerling geworpen en staat Jezus' doodvonnis reeds vast, niettemin lokt Hij geen enkele onjuiste gedachte omtrent Zijn koningschap uit.

15 Hieraan immers had men moeten denken, dat de Schrift van een Messias spreekt, Die niet komt met aardse macht en politieke bedoelingen, maar Die integendeel de zachtmoedige Vredevorst wil zijn. Zo heeft Zacharia voorzegd: Wees niet bevreesd, dochter Sions, zie, uw Koning komt, gezeten op het veulen van een ezel! [3])

16 Ook wij, de discipelen, hadden daaraan moeten denken. Wij waren echter zozeer aan Jezus als onze Leeraar gewend, dat wij de Koning niet in Hem konden zien. Pas na 's Heilands opstanding, toen de volle heerlijkheid van Christus tot ons doordrong, verstonden wij hoe de Oudtestamentische koningsprofetieën geheel en al op de Meester betrekking hadden [4]), en ook hoe de scharen op deze dag van de Intocht medewerken moesten aan de vervulling van die profetie.

17 Intussen komt er een aantal mensen aan, die er bij geweest zijn toen de Meester Lazarus uit de dood heeft opgewekt. Zij vertellen, zo uitvoerig als het temidden van de drukte kan, dat zij het beleefd hebben hoe de Heiland slechts één machtswoord behoefde te spreken: Lazarus, kom naar buiten!.... en hoe het toen gebeurd is.

18 De anderen gaan er enthousiast op in, en naarmate de gebeurtenis rondverteld wordt, komt er weer een nieuwe deining in de volksmassa; het stroomt naar de Olijfberg toe, en op de weg, waarlangs de Meester komt, staan de scharen opeengepakt.

19 En de Farizeeën zien het met lede ogen aan en ergeren zich ontzettend aan de onbevoegde, onverantwoorde wijze waarop het volk de Schrift misbruikt. Zij schijnen de moed

---

1) Matth. 21 : 1-11, Marc. 11 : 1-10, Luc. 19 : 29-38.
2) Richt. 10 : 4, 12 : 14.
3) Zach. 9 : 9.
4) Vgl. ook Luc. 24 : 25 v.v.

te verliezen: Iedereen, de hele wereld loopt Jezus achterna! Wordt het geen tijd voor krachtiger ingrijpen?

JEZUS VERKONDIGT ZIJN DOOD. 12 : 20-36.

12 : 20 Inderdaad heeft er op dit Paasfeest een ontmoeting plaats gevonden tussen de Meester en de eerstelingen van de volkenwereld: enige Grieken, die aan het feest deelnamen, hebben toenadering tot de Heiland gezocht.

21 Bescheiden hebben zij zich tot Philippus gewend — deze discipel uit Bethsaïda [1]) scheen hun de meest geschikte tussenpersoon — of hij een ontmoeting zou kunnen bewerkstelligen.

22 Philippus, door dit ongedacht verzoek overvallen, heeft er eerst met Andreas, die ook uit Bethsaïda afkomstig was, over gesproken; samen hebben zij het aan de Meester voorgelegd.

23 Maar de Meester is er niet rechtstreeks op ingegaan. Hij heeft dit verzoek als uitgangspunt genomen voor een stuk onderricht, dat Hij ons, Zijn discipelen, geven wilde, en waarin Hij gezegd heeft dat Zijn verheerlijking nu aanstaande was, maar tevens dat deze slechts komen zou langs de weg van de diepste vernedering. Hij sprak: Nu is het zover. Het ogenblik, waarvan Ik u gesproken heb [2]), is aangebroken.

24 En Hij ging verder: Maar het is met Mijn verheerlijking als met het kiemen van de graankorrel. Wanneer de graankorrel niet in de aarde gelegd wordt, blijft ze gaaf en

25 Zó is de wet van Gods Koninkrijk, die allereerst in ongeschonden maar ook onvruchtbaar. Alleen door tot ontbinding over te gaan en zichzelf op te offeren, draagt ze vrucht.

Mij vervuld moet worden [3]), maar ook in uw leven zal worden verwerkelijkt. Wie zichzelf in deze wereld sparen wil en zijn belangen zo belangrijk acht, dat hij ze ook om Gods wil niet loslaten kan, diens leven gaat in onvruchtbaarheid ten onder. Wie het offer kent, wie zijn aardse

---

1) 1: 45.
2) 2 : 4, 7 : 30, 8 : 20, 13 : 1.
3) Matth. 3 : 15.

idealen kan loslaten, wie zichzelf verloochenen wil en aan zichzelf wil afsterven.... dié gaat in 't eeuwig leven [1]).

26 De scharen lopen Mij nu achterna. Vreemdelingen willen Mij zien. Maar de vraag is of iemand Mij volgen wil op Mijn lijdensweg. En dan zal iemand ook delen in Mijn verheerlijking, die aanstaande is [2]). Dàt is de ware eer, die Mijn discipel zoeken moet: niet de waardering en hulde van de mensen, maar de eer, die de Vader geeft aan hem, die zich aan de wet van het Koninkrijk — Mijn wet — onderwerpt.

27 Dan spreekt de Meester: Ik ben ontsteld, nu Ik overzie wat gebeuren gaat. Ik zie Mijn lijdensweg in huiveringwekkende duidelijkheid vóór Mij. Zal Ik trachten, hem te ontlopen? Ik zal integendeel, voor uw aller oor, vragen: Vader, verlos Mij uit deze ure! Ik wéét, dat de Vader ook dit gebed verhoren zal [3]). Hij zál Mij verlossen. Ik ga Mijn lijdensweg om tot de verheerlijking te komen.

28 Vader, verheerlijk Uw naam! Laat openbaar worden, dat Uw naam de Vadernaam is, en dat Gij Uw Zoon niet loslaat! — Dan, op dat ogenblik waarop de Meester Zich openlijk bereid verklaart, het grote lijden te ondergaan, komt er een stem uit de hemel. Zoals deze Stem eens bij 's Heilands doop [4]), en daarna bij Zijn verheerlijking op de berg [5]), gesproken heeft: Deze is Mijn Zoon!, zo zegt dezelfde Stem opnieuw: Gij zijt Mijn Zoon! De Vader heeft de Zoon macht gegeven om kreupelen te genezen en scharen te spijzigen, om blindgeborenen het licht in hun ogen te geven en zelfs een dode Lazarus het leven te schenken. Ook dàn, als de Zoon het grote werk van Zijn lijden en sterven aanvaardt, zal de Vader Hem de hand reiken en tonen dat de Vader en de Zoon één zijn: de levende Vader zal de Zoon doen herleven [6]).

29 De mensen horen iets van de Stem, die gesproken heeft. Zij denken aan een plotseling opkomend onweer: er

---

1) Matth. 10 : 39, 16 : 25 e.a.
2) Rom. 6 : 4 v.
3) 11 : 42.
4) Matth. 3 : 17 p.p.
5) Matth. 17 : 5 p.p.
6) 5 : 19 v.v., 10 : 30.

rolde een donderslag. Neen, zeggen anderen, er werd iets gezègd; een engel heeft tot Hem gesproken.

30 De Meester spreekt: Het wàs een Stem. Dat deze Stem kwam, was niet nodig voor Mij; Ik zie de weg wel vóór Mij. Maar voor ú is het nodig geweest; gij moet verstaan, dat nu de kritieke tijd aanvangt en het beslissend ogenblik aangebroken is.

31 Thans vindt de grote scheiding plaats [1]). Het Licht zal feller en heerlijker dan ooit de duisternis ìn schijnen; en de duisternis zal zwarter blijken te zijn dan ooit. Gods oneindige Liefde zal openbaar worden, en recht daartegen in de woedende haat van de macht uit de afgrond. De tegenstellingen zullen tot het uiterste worden toegespitst. En de wereld zal tonen dat zij alleen maar ongoddelijk is. En de satan, de overste dezer wereld, zal zijn schijnbaar recht van spreken verliezen, want het Lam neemt de zonde der wereld weg [2]).

32 Men zal Mij verhogen — aan het kruis. De Vader zal Mij verhogen — in heerlijkheid. Dan maakt de satan, de aanklager, plaats voor Mij, de Voorspraak. En dáár, bij de Vader, zal Ik de komst van al Gods kinderen voorbereiden, want door Mijn verhoging aan het kruis is hun verhoging in Mijn heerlijkheid zeker [3]).

33 Zo sprak de Heiland. Wij, discipelen, doorzagen op dat ogenblik helaas maar weinig van wat de Meester bedoelde. Later, toen Hij aan het kruis verhoogd werd en de Vader Hem verhoogde in Zijn opstanding en hemelvaart, tóen hebben wij 't verstaan.

34 Maar terwijl wij althans iets begrepen, hebben de anderen alleen maar geprotesteerd. Was de Messias, die zij daarjuist zo gehuldigd hadden, dan voornemens, heen te gaan? Waarvoor diende dan deze toegewijde hulde? Heeft de Bijbel zelf dat ook niet anders gezegd? Het Rijk van de Messias zal, naar luid van de Schrift, immers zonder einde zijn [4]). Als Hij, Jezus, over de Zoon des mensen spreekt, Die verhoogd moet worden, wat ìs dat dan met die Zoon

---

1) 3 : 17 v.v.
2) 8 : 44, I Joh. 3 : 8, Openb. 12 : 10 v.
3) Philipp. 2 : 8 v.v.
4) Ps. 110 : 4, Jes. 9 : 6, Dan. 7 : 14.

des mensen? Wat bedoelt Hij, wat wìl Hij, is 't met opzet dat Hij de Messiasnaam steeds schijnt te vermijden? [1])

35 Maar het is nu de tijd niet meer voor uitvoerig onderwijs; de Meester heeft al wat Hij te zeggen had aan de schare, vaak en duidelijk genoeg gezegd. Hij herhaalt slechts nog: Ik ben het Licht. Spoedig zal het Licht van u weggaan. Komt toch tot het Licht en geeft u eraan over. Wie zich terugtrekt in de duisternis en geen zondaar worden wil die de genade van de zondenvergeving nodig gekregen heeft, die gaat in de duisternis eeuwig verloren [2]).

36 Nòg wil het Licht u ontdekken aan uw schuld. Gelooft in het Licht, dat openbaar maakt èn reinigt. Dan zult gij „kinderen des lichts" zijn, die in het Licht het Leven bezitten [3]). En toen, na deze laatste prediking tot het volk, heeft de Meester Zich aan de schare onttrokken om Zich schuil te houden — tot de verhoging, waarvan Hij gesproken had, kwam.

VOOR OF TEGEN JEZUS. 12 : 37-43.

12 : 37 Wanneer ik, bij het schrijven van dit evangelie, aan de prediking van mijn Meester terugdenk en de talloze wonderen, waarvan ik slechts enkele beschreven heb, voor mijn oog voorbij zie gaan, dan komt de moeilijke vraag op mij af: Waarom heeft men er zo weinig geloof aan gehecht? Waarom liet men zich door deze tastbare bewijzen van Jezus' Goddelijke macht niet overtuigen dat Hij de Zoon des Vaders is?

38 Het antwoord op deze vraag ligt in de profetieën van Jesaja. Het is de ervaring van alle profeten geweest, en uiteindelijk is het aan de Heiland bewaarheid geworden: Wie gelooft ons? Gods sterke arm kan de machtigste wonderen verrichten, maar nauwelijks iemand is er, die ze verstaat en ter harte neemt [4]). Zo heeft reeds Jesaja zijn

---

1) Matth. 11 : 3.
2) 8 : 12, 24.
3) Eph. 5 : 8, I Thess. 5 : 5.
4) Jes. 53 : 1.

nood geklaagd; en 't is Christus, Die door deze profeet gesproken heeft [1]).

39 Maar daarmee is de vraag, waaròm de prediking niet geloofd wordt, nog niet beantwoord. De mensen wilden niet geloven; dat is hun eigen verantwoordelijkheid. Maar de mensen kònden ook niet geloven; dat is de àndere kant van het vraagstuk van het ongeloof.

40 En dáárover staan in het boek van Jesaja de woorden: Hij heeft hun ogen verblind. . . . [2]). Het Licht scheen helder genoeg, maar God heeft hen onder het oordeel der verharding laten vallen [3]). Het was Gods wil niet, dat zij zich bekeerden en genezen zouden worden.

41 Toen Jesaja dit verkondigde, sprak hij niet maar van zijn eigen ervaring. Hij zag reeds in zijn dagen het misverstand, de onwil en het ongeloof rondom Christus, hij zag hoe de Meester verworpen zou worden en de Man van Smarten zou zijn; hij wist óók dat deze Man van Smarten de Heer der heerlijkheid was [4]).

42 Zo had het een verborgen, Goddelijke oorzaak, dat de prediking van mijn Meester weinig geloof vond; maar daarmee is niemand verontschuldigd in zijn ongeloof! Er is ook een menselijke zijde aan: men miste de moed en men durfde niet. De scharen leefden onder de terreur van de Farizeeën en schriftgeleerden; ik heb er in het evangelie al eerder op gewezen [5]). Maar deze terreur hield zelfs sommige leiders van het volk ervan terug, voor hun overtuiging uit te komen. Terwille van hun naam en positie vreesden zij de schande, die zij op zich zouden laden als zij van hun inzicht getuigenis zouden afleggen; zij waren te laf om het risico te nemen, dat zij uit de synagoge uitgesloten zouden worden.

43 Zo was, wat dàt aangaat, hun angst voor de mensen de oorzaak van de schijnbare mislukking van Jezus' prediking. Zij wilden liever in achting staan bij de schare, dan

---

1) I Petr. 1 : 11.
2) Jes. 6 : 9; vgl. ook Matth. 13 : 14 v., Hand. 28 : 26 v.
3) Rom. 1 : 24 v.v.
4) Jes. 52 : 13 v.v., 53 : 11 v.
5) 9 : 22, vgl. ook 19 : 38.

Gods goedkeuring te ontvangen. Hun eerzucht stond hun in de weg [1]).

JEZUS' ZENDING. 12 : 44-50.

12 : 44 En laat mij nu, terugziende op de prediking van mijn Meester onder het volk, nog eenmaal saamvatten wat Hij over Zijn zending gezegd heeft. Als eerste punt van Zijn prediking breng ik naar voren, dat Hij steeds verklaard heeft, de Openbaring des Vaders zijn, de Gezondene, in Wien Godzelf tot ons gekomen is. Wie in Hem gelooft, gelooft in de Vader.

45 En wie Hem gezien heeft, heeft de Vader gezien [2]).

46 Als tweede punt noem ik, dat de Meester Zichzelf als het Licht gepredikt heeft; het Licht dezer wereld, dat reddend verscheen [3]).

47 Daarmee hangt samen als derde punt, dat de Heiland uitdrukkelijk heeft gezegd dat Hij niet is gekomen om te veroordelen maar om te behouden. Niettemin brengt Zijn komst een oordeel te weeg. Men kan Zijn woord aanhoren, en het niet ter harte nemen; daarmee veroordeelt een mens zichzelf, want hij heeft de weg en de waarheid geweten [4]).

48 Men kan Zijn woord ook zonder meer verwerpen. Dan zal dat woord zelf tegen iemand getuigen op de grote oordeelsdag; waarom heeft men dit goede woord niet willen horen?

49 En als vierde punt breng ik nog naar voren, dat de Meester Zich in heel Zijn optreden gebonden geweten heeft aan de wil des Vaders. De Vader, Die Hem gezonden heeft, heeft Hem ook voorgeschreven, wat Hij spreken moest [5]).

50 Hij moest van het eeuwig leven spreken. En er is alleen eeuwig leven in de gehoorzaamheid aan de Vader. In deze gehoorzaamheid heeft de Zoon steeds gehandeld en getuigd. Daarom is Hij het Lam, dat overwint, en de zegevierende Knecht des Heren.

---

1) 5 : 44.
2) 5 : 19 v.v.
3) 3 : 19 v.v., 8 : 12.
4) 3 : 17 v.v., 8 : 15 v.
5) 3 : 11 v.v., 32, 5 : 19 enz.

DE VOETWASSING. 13 : 1-20.

13 : 1 In dit tweede deel van mijn evangelieverhaal wil ik u beschrijven hoe de Meester ging lijden en sterven en daarna gekroond is met eer en heerlijkheid. — Het heeft zich slechts in enkele dagen afgespeeld, de gebeurtenissen hebben een geweldige vaart genomen; het voltrok zich alles rondom dat éne Paasfeest. — De Meester heeft de dingen, die komen zouden, overzien. Wij discipelen zijn ontsteld geworden door de loop der gebeurtenissen. Zelfs de vijanden hebben telkens gemerkt, hoe de dingen hun uit de hand liepen. Jezus wist echter, wat Hem te wachten stond, en terwijl Hij alles onderging heeft Hij tegelijk alles beheerst. — De Heiland wist, dat het ontzettend lijden, dat nu aanbrak, niets anders betekende dan dat Hij „uit deze wereld zou overgaan tot de Vader" [1]). Het Woord is vlees geworden: vergankelijkheid en ondergang. Het Licht is in de duisternis gaan schijnen en de duisternis maakt zich nu voor een laatste afweer gereed — het Licht moet worden geblust [2]). Het Leven woonde in Jezus van Nazareth, en dat Leven zal door de wereld met de ondergang worden bedreigd [3]). Maar dan voltrekt zich de wet van de graankorrel [4]): in Zijn sterven wordt het Leven vruchtbaar. En de duisternis zal het Licht trachten te blussen, maar de duisternis zal het niet grijpen.... hóóg straalt het straks over de wereld heen. En nadat het Woord, dat bij God was, de vergankelijkheid van het vlees afgelegd heeft, zal het opnieuw en ook groter heerlijkheid hebben, bij de Vader [5]). Terwille van het gebod van de Vader zal de Meester Zich in deze allerlaatste dagen nog veel bezig houden met de Zijnen [6]). Hij is tot de Zijnen gekomen, maar de Zijnen hebben Hem niet aangenomen; het Joodse volk blijkt Hem in grote meerderheid en als geheel te hebben verworpen. Maar er bleken ook enkelen te zijn, die Hem aangenomen

---

1) 14 : 2 v.v.
2) 1 : 5.
3) 1 : 4.
4) 12 : 24.
5) 1 : 14.
6) 5 : 19 v.

hebben, en in deze kleine kring, die Hij thàns „de Zijnen" noemt, spreekt en handelt Hij nog, opdat zij Gods kinderen mogen blijken te zijn [1]). — Daarvoor heeft Hij hen met Zijn liefde omringd. Hoe ànders zal een mens een kind van God kunnen zijn, dan door deel te hebben aan de eniggeboren Zoon, Die aan de boezem des Vaders is?[2]) Maar hoe duidelijk is juist in deze allerlaatste dagen aan het licht gekomen, dat deze liefde niet van ons uitging [3]). Hij heeft ons eerst liefgehad. Hij heeft ons volmaakt liefgehad.

2 Als inleiding op het evangelie van 's Meesters dood en verrijzenis kies ik de geschiedenis van de voetwassing.

De Paasmaaltijd wordt gehouden. Wij zijn als Jezus' discipelen met de Meester, Die als Gastheer optreedt, aan tafel. Eén onzer is Judas Iskariot; hoe weinig vermoeden wij dat het vreeslijke woord, dat de Heiland eens gesproken heeft („Eén van u is een duivel"), deze Judas geldt [4]), en dat het ontzettend proces, dat zich in zijn leven afspeelt, al zover gekomen is, dat zijn satanisch plan om Jezus te verraden, reeds vaste vorm bij hem heeft aangenomen.

3 Ziende op de ontzaglijke taak die de Vader Hem op de handen gezet heeft, en Zich ervan bewust, dat het heil en het leven der wereld thans van Hem afhangt, stelt de Heiland Zich nu voor ogen de heerlijkheid, die de Vader Hem als loon op Zijn gehoorzaamheid schenken zal. Hij is bereid, Zichzelf gehoorzaam op te offeren, en wil dit tonen.

4 Onverwacht staat Hij van tafel op, legt Hij Zijn klederen af en omgordt Hij Zich met een linnen doek.

5 Dan vult Hij een kom met water en begeeft Hij Zich weer naar onze kring. Tot onze verbazing en ontsteltenis begint Hij onze voeten te wassen, en af te drogen met de linnen doek, die Hij vóórgedaan heeft.

6 Nu is Simon Petrus aan de beurt. Wij zagen hem reeds popelen van ongeduld en ergernis, en als de Meester Zich

---

1) 1 : 11 v.
2) 1 : 18.
3) I Joh. 4 : 10.
4) 6 : 71.

gereed maakt om ook zijn voeten te wassen, stuift hij op: Here, wilt Gíj míj de voeten wassen?

7 Jezus antwoordt: Petrus, gij meent dat het oneervol voor Mij is, uw voeten te wassen, maar gij miskent en onteert Mij door uw weigering en onbegrip. Gij verstaat de zin niet van wat Ik nu doe, en dat is een misverstand dat u schuldig stelt. Later zult gij tot beter verstaan komen [1]).

8 Maar Petrus houdt vol en weigert pertinent: Nooit en te nimmer zal hij zich door Jezus de voeten laten wassen! Dan ziet de Meester Zijn discipel ernstig aan en waarschuwt Hij hem: Petrus moet weten wat hij doet; kan hij, als hij dìt stuk van Jezus' werk verwerpt, in 't algemeen aan Jezus' werk deel hebben? Wil Petrus de wet van de tarwekorrel niet erkennen, het evangelie van Jezus' vernedering niet aanvaarden? Hoe zal hij dan delen in Jezus' heerlijkheid?

9 Nu Petrus echter hoort, dat dit op 't spel staat, slaat hij onmiddellijk in het andere uiterste over. Geen deel hebben aan Jezus? Ten vòlle deel hebben aan Jezus! Here, zegt hij, niet alleen mijn voeten maar ook de handen en het hoofd!

10 Dan spreekt de Meester een geheimzinnig woord, waarvan ik de bedoeling pas later heb leren verstaan. Hij zegt: Als iemand naar een maaltijd zoals dit Paasmaal komt, baadt hij zich tevoren thuis. Maar al is hij over zijn gehele lichaam rein, onderweg zijn zijn voeten weer stoffig en vuil geworden, en daarom moeten die voeten, vóór de maaltijd begint, opnieuw gereinigd worden. Men komt nooit klaar, moet de Meester daarmee hebben bedoeld, met zonde en zondevergeving. Een mens valt telkens weer in zijn zonde; óók gij, Petrus! Daarom moeten Mijn discipelen weten en prediken dat men van genade afhankelijk dient te blijven. Blíjft in Mij. Maar, voegt de Meester aan Zijn woorden toe, gijlieden zijt rein, doch niet allen [2]).

11 Daarmee heeft Hij Judas bedoeld [3]).

12 Zo loopt de Voetwassing ten einde. De Meester

---

[1]) 2 : 22, 12 : 16.
[2]) 15 : 3 v.
[3]) 6 : 71.

kleedt Zich en neemt opnieuw plaats aan tafel. Dan licht Hij de bedoeling van Zijn handelwijze toe. Hoewel wij later óók dat àndere begrijpen (de Voetwassing als reiniging, als delen in het verlossend werk van Christus, volgens hetgeen door de Meester Zelf tijdens de handeling tegen Petrus gesproken is), bepaalt Hij ons éérst bij de betekenis, die de Voetwassing als teken van ootmoed en nederigheid heeft [1]).

13 Hij spreekt: Gij noemt Mij Meester en Here, en gij zegt dat terecht, want Ik ben het. Dit zijn niet maar namen; Ik heb recht op uw onderdanigheid.

14 Nu ben Ik, bij de Voetwassing, úw onderdanige dienaar geworden; Ik heb hierbij Mijn rechten en Mijn hoogheid prijsgegeven. Hoeveel te meer hebt gij, discipelen, die elkaars gelijken zijt, de plicht tot onderdanigheid tegenover elkaar. Wast elkaars voeten, neemt het nederigste werk terwille van elkaar op u, acht de ander hoger dan uzelf.

15 Volgt hierin het voorbeeld na, dat Ik u thans gegeven heb, en handelt in alle omstandigheden op deze manier [2]).

16 Denkt eraan terug, dat Ik, de Heer, het vóórgedaan heb; gij, Mijn knechten, zijt niet belangrijker dan Ik ben. En als Ik, Die u straks de wereld in zal zenden, Mijzelf er niet te hoog voor heb geacht, dan moogt gij, Mijn gezanten, u daar niet boven verheffen.

17 Gij weet natuurlijk, dat de heer belangrijker is dan zijn slaaf; Ik behoef het nauwelijks te zeggen. Maar brengt dat nu ook in praktijk [3]). En, mag het u soms moeilijk vallen, gij zult, door het tòch te doen, vrede gevoelen en gelukkig zijn. Trots maakt bitter, maar ootmoed blij.

18 En dan komt de Meester weer te spreken over die àndere betekenis van de Voetwassing; over dat, waarin niemand Hem navolgen kan: dat Hij reinigt, door Zijn bloed. Gijlieden zijt rein, had Hij daareven gezegd, doch niet allen [4]). Nu grijpt Hij daarop terug: Ik spreek niet van u allen. En Hij vervolgt met te zeggen dat niemand

---

1) Matth. 20 : 28, Luc. 22 : 27.
2) I Petr. 2 : 21.
3) Matth. 7 : 24 v.v., Jak. 1 : 25 v.v.
4) Vs 10.

denken mag, dat Hij Zich vergist heeft bij wat Hij deed toen Hij ons twaalve uitkoos [1]). Hij wist zeer goed, wat Hij deed. Reeds toen heeft Hij gezien, dat er één was, die geen deel aan Hem had noch krijgen zou. Maar het moest gaan, zoals het al in het Oude Testament staat: Hij, die Mijn brood eet, heeft zijn hiel tegen Mij opgeheven [2]).

19 De onverwachte trap, die de vriend-verrader zo dadelijk geven zal, is daarom voor de Meester níet onverwacht. En wij, die ons van weinig of niets nog bewust zijn, moeten het óók weten. Het moet ons goed duidelijk zijn, dat het geen vergissing geweest is, toen één onzer door de Meester geroepen werd. Wij mogen in ons geloof, dat de Heiland is die Hij is, niet worden geschokt, noch door Judas' verraad, noch door Jezus' dood, noch door iets anders dat ons ontmoedigen kan in ons roepingsbesef.

20 En met sterke woorden verzekert de Meester ons dan nog, dat Híj het feit, dat wij door Hem geroepen zijn, steeds ernstig blijft nemen. Hij zal laten merken, dat Hij achter ons staat; wij mogen blijven weten, dat wij Zijn vertegenwoordigers, ja, Gods vertegenwoordigers zijn. Dit is de verantwoordelijkheid en de blijdschap van het apostelschap: Wie ontvangt, die Ik zend, ontvangt Mij, en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem, Die Mij gezonden heeft [3]).

JEZUS WAARSCHUWT JUDAS. 13 : 21-30.

13 : 21 Nadat de Meester zó over de heerlijkheid van het apostolaat gesproken heeft, komt Hij op de verrader terug. Tegen deze lichtende achtergrond is zijn gestalte nog duisterder. Een huivering overvalt de Meester [4]). Dan spreekt Hij onomwonden: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: één van u zal Mij verraden [5]).

22 Nu Jezus het vreeslijke woord gezegd heeft, staren wij elkander verbijsterd aan. Wie weet daar méér van? Wie ìs het?

---

1) 6 : 70.
2) Ps. 41 : 10.
3) Matth. 10 : 40, II Cor. 5 : 20, Gal. 4 : 14.
4) 11 : 33.
5) Matth. 26 : 20 v.v., Marc. 14 : 17 v.v., Luc. 22 : 21 v.v.

23 Ik moet in dit verband, bij uitzondering, over mijzelf spreken [1]), want mijn plaats was toen vlak naast de Heiland, zó, dat ik aan Zijn rechterzijde lag. Wij aten, zoals u weet, niet zittend maar liggend, de voeten naar achteren, en gesteund op de linkerarm; door mij even opzij te buigen kon ik dus ongemerkt de bewuste vraag stellen.

24 Ik deed dat op een wenk van Petrus, wiens plaats wat verderop aan tafel was.

25 Ook zelf beleefde ik op dat ogenblik natuurlijk een geweldige spanning, en onmiddellijk boog ik mij opzij en wierp mij aan de borst van mijn geliefde Meester, met de bange vraag: Here, wie is het?

26 Nog zie ik, hoe de Heiland nu een stuk brood neemt en het even in de brij van de Paastafel legt. Hij zegt: Die is het, voor wie Ik het stuk brood indoop en wie Ik het geef. Dan neemt Hij de bete weer uit de zure saus en reikt Hij ze over aan.... Judas Iskariot.

27 En Judas neemt de uitdaging aan. Hij zet zijn hart voor de duivel open. De satan vaart in hem binnen [2]). De Meester spreekt het afscheidswoord: Wat gij doen wilt, doe het met spoed. Omdat de Heiland tegen het lijden opziet? Veeleer omdat het niet passend zou zijn, als het Lam Gods niet op het Paasfeest geslacht zou worden [3]).

28 De anderen hebben in elk geval de woorden gehoord, die de Meester daarjuist, het laatst, gesproken heeft; en zij vragen zich af, wat Judas met zoveel spoed moet gaan doen.

29 Men denkt dat er nog iets voor het feest gekocht moet worden, of dat Jezus op deze Paasavond iets aan de armen wil geven.

30 Hij echter, de verrader, laat niets blijken. Naar 't schijnt volkomen rustig, neemt hij het stuk brood aan; dan staat hij op en gaat heen. Het is nacht. De werker der ongerechtigheid trekt zich terug uit het licht, opdat zijn werken nú althans nog niet openbaar worden [4]). Judas grendelt

---

[1]) De anonieme uitdrukking „de discipel, die(n) Jezus liefhad", vgl. ook 19 : 26, 20 : 2, 21 : 7, 20.

[2]) Vgl. vs 2.

[3]) Vgl. ook Hand. 12 : 4.

[4]) 3 : 19 v.

zich af tegen Christus; hij wil noch van zonde weten noch van genade. Dit is de nacht [1]).

AFSCHEIDSWOORDEN. 13 : 31-35.

13 : 31 Als de deur achter Judas dichtgevallen is, is de dood van de Meester onontkoombaar. Nu heeft Hij de brug achter Zich afgebroken. Hij heeft Zijn eigen doodvonnis getekend. Maar Hij heeft het in gehoorzaamheid aan de wil des Vaders gedaan, en de Vader heeft Hem de kracht verleend om het te doen. De Meester zegt: Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt — temidden van de naderende, onafwendbare verschrikking, rust het welgevallen des Vaders op Hem. Deze is Zijn geliefde Zoon; juist nú [2]). En Hij vervolgt: En God is in Hem verheerlijkt — de Zoon keurt het heilig Raadsplan van de Vader goed en eert het, met inzet van Zijn leven [3]).

32 Hij zegt: Als God in Hem verheerlijkt is, zal God ook Hem in Zich verheerlijken — wanneer straks gebleken is, dat de Zoon de Vader blijft gehoorzamen, tot het einde toe, dan zàl daarop volgen dat de Vader aan de Zoon het loon op Zijn werk geeft en Hem de eerkroon verleent [4]). En het duurt niet lang meer: achter de kruisheuvel daagt het morgenlicht van de verrijzenis [5]).

33 Maar dan wendt de Meester Zich rechtstreeks tot Zijn discipelen. Hij spreekt ons, waarschuwend, aan met „kinderkens" [6]). Hij zegt: Als het straks gedaan is, dan zult gij het spoor bijster raken. En dan zal het met u, door niets anders dan uw kleingeloof, juist als de Joden [7]) gelden: Gij vindt Mij niet en Ik ben wèg voor u. Ik zal niet meer in uw midden verkeren. Tevergeefs zult gij trachten, Mij nog te grijpen en vast te houden. Zolang het uitwendige de hoofdzaak voor u is, blijft er een kloof tussen Mij en u.

---

1) Luc. 22 : 53.
2) 12 : 23 v.v.
3) 14 : 13.
4) 12 : 28.
5) 1 : 14, Philipp. 2 : 9 v.v.
6) I Joh. 2 : 1, 28 enz.
7) 8 : 21.

34 Doch Ik wijs u nu de weg, waarlangs er straks wèl gemeenschap tussen Mij en u zal zijn. Gij zult Mijn aanwezigheid bemerken, naarmate gij elkander liefhebt. Zoàls Ik u liefgehad heb, en òmdat Ik u liefgehad heb, moet gij elkander liefhebben, en daarin vindt gij Mijn liefde en Mijzelf weer terug. Ziehier het groot gebod voor de nieuwe tijd, die komt [1]).

35 Daarin vindt gij, Mijn discipelen, Mij terug; daarin vindt de wereld Mij terug. Apostelen moeten eensgezind zijn, terwille van de eenheid der Kerk. Ook terwille van het optreden van de Kerk in de wereld. Niet pracht en praal, niet de goed geleide organisatie, maar de liefde zal het geheim en het kenmerk van het apostelschap moeten zijn.

JEZUS WAARSCHUWT PETRUS. 13 : 36-38.

13 : 36 Petrus heeft in de woorden van de Meester gehoord, dat Hij zou heengaan, maar ook dat wij Hem nog niet volgen konden [2]). Het is Zijn eer te na! Wàt wil de Heiland dan doen, wáárheen wil Hij? Jezus antwoordt, dat Petrus Hem wel volgen kan en zal, maar nu nog niet.

37 Maar Petrus houdt vol. Waarom nú niet? Hij is tot het grootste offer bereid en zal zijn leven voor de Meester inzetten.

38 Dan herhaalt Jezus, peinzend, Petrus' laatste woorden. Reeds voorziet Hij, wat zo dadelijk gebeuren zal; deze dappere discipel zal binnen enkele uren, éér de haan bij 't ochtendkrieken kraait, driemaal uitspreken dat hij niets met zijn Heiland te maken heeft of hebben wil. Neen, Petrus is nog lang niet klaar, hóeveel moet er aan hem nog gebeuren, voor hij de Meester volgen kan om de heerlijkheid binnen te gaan! En ernstig vermanend klinkt Jezus' woord, dat Petrus' verloochening voorzegt [3]).

---

1) I Joh. 2 : 7, 4 : 10 v.
2) 7 : 35.
3) Matth. 26 : 33 v.v., Marc. 14 : 29 v.v., Luc. 22 : 31 v.v.

HET HUIS DES VADERS. 14 : 1-14.

14 : 1 Uw hart worde niet ontroerd, zegt Jezus. Al wat in deze laatste dagen gebeurd is, en, naar wij uit de woorden van onze Meester opmaken, nog staat te gebeuren, vervult ons met ontsteltenis. Hoe moet het, als Hij straks inderdaad heengegaan is? Wat wordt er van ons, als wij Hem voorlopig toch niet volgen kunnen? — Maar dan troost de Meester ons, door ons te verzekeren dat er een eeuwig weerzien zal zijn, in heerlijkheid. Hij zegt: Als gij in God gelooft (en dat doet gij immers) dan behoort gij ook in Mij te geloven en u aan Mij toe te vertrouwen [1]); al gaat de weg eerst nog door donkere diepten, het einde zal goed zijn. Ik ga u thans over dat einde spreken en u daardoor bemoedigen.

2 Nu hebt gij steeds geweten dat er een woonplaats van God is; dat wist gij al, vóór gij Mijn discipelen geworden zijt. Gij hebt ook steeds geweten, dat er in dat huis van Mijn Vader ruimte is voor al de Zijnen: daar staan de woningen te wachten op hun bewoners [2]). Ik heb dat bij het onderricht, dat Ik u gaf, nooit bestreden; het is zeer zeker zo; was het niét zo, dan had Ik u wel anders onderwezen. Maar laat Mij u alleen hierin nog onderwijzen: dat Mijn heengaan, waarom gij zo bedroefd zijt, ten doel heeft, deze woningen in het huis van Mijn Vader voor u in gereedheid te brengen [3]).

3 Mijn heengaan is dan ook niet het laatste. Na Mijn heengaan kom Ik terug en neem Ik u op in die woningen van het Vaderhuis. Er zal een voorlopig weerzien zijn — na de Paasmorgen — en een voortgezette gemeenschap — door de Heilige Geest — maar eindelijk een ononderbroken volkomen samenzijn — na de jongste dag [4]). Ook al komt er een voorlopig afscheid, de band blijft en eenmaal zal Mijn omgang met u heerlijker zijn dan hier ooit mogelijk is geweest.

---

1) 12 : 44.
2) Hebr. 11 : 16.
3) Hebr. 6 : 20.
4) I Joh. 3 : 2.

4 Gij verstaat toch wat Ik bedoel? spreekt de Meester dan. Wij merken, dat Hij ons aanmoedigt om vragen te stellen. Is ons iets misschien niet duidelijk, als Hij het heeft over de plaats, waar Hij heengaat, en de weg daarheen? [1])

5 Thomas, de zwaarmoedige uit onze kring, gaat erop in. Op de manier, die hem eigen is, wat nuchter en plat, brengt hij zijn vraag naar voren [2]). Hij zegt: als wij precies mochten horen, welke plaats U bedoelt? Wij begrijpen, dat het op sterven uitloopt. Maar wij kunnen dat niet rijmen met wat wij horen over Verheerlijking. Wanneer U ons dit duidelijk wilt maken, zouden wij daarna nog wel kunnen spreken over de weg, waarlangs deze plaats kan worden bereikt.

6 Ondanks Thomas' kleingeloof geeft de Meester een vriendelijk antwoord. Dat antwoord gaat echter niét allereerst over de „plaats" maar juist over de „weg". De plaats moest aan Thomas immers duidelijk zijn: de Heiland gaat, door Vernedering èn Verhoging, tot de Vader. Maar de „weg"! En dan spreekt de Heiland heel persoonlijk over de weg, die wíj hebben te gaan. Voor òns is de weg tot het huis van de Vader.... Jezus alleen. Ik ben de weg en de waarheid en het leven, zegt Hij. De Heiland wijst de weg, Hij baant de weg, Hij is Zelf de weg tot God [3]). Wie Hem kent, wie zich aan Hem toevertrouwt, wie Hem volgt, dié is op weg naar de Vader en Zijn vele woningen. Want Hij is immers de waarheid en het leven in eigen Persoon; men kan zich aan Hem toevertrouwen en ervaart dan dat de gemeenschap met God wordt hersteld [4]).

7 Indien gij Mij maar recht gekend had, vervolgt de Meester, zoudt gij deze vraag over de „plaats", over het huis van de Vader en over de Vader Zelf, niet hebben gesteld [5]). Wat deed Ik anders, dan de woorden spreken, die Vader Mij opdroeg, en de wonderen tot stand brengen, die de Vader wilde verrichten? [6]) Ik wil u nog eenmaal, in alle

---

1) 12 : 26.
2) 11 : 16, 20 : 24 v.v.
3) Hebr. 10 : 19 v.
4) 11 : 25 v.
5) 8 : 19, 12 : 45.
6) 5 : 30 v.v.

duidelijkheid, leren dat Ik de Openbaring van de Vader ben. En nu Ik dit onomwonden uitgesproken heb, verwacht en verlang Ik van u, dat gij de Vader nú kent en ziet.

8 Dan stelt Philippus zijn vraag. Hij vraagt, of er desondanks toch niet iets anders zou mogen plaatsvinden. Zeker, hij aanvaardt dat in Jezus de Vader Zich openbaart. Maar is er niet een openbaring van de Vader mogelijk, die daar nog boven uit gaat? Iets, zoals Mozes mocht meemaken op de berg Sinaï, of Jesaja toen hij tot profeet geroepen werd [1]). Iets buitengewoons....

9 In Jezus' antwoord ligt een verwijt. Is het voor Philippus niet voldoende, dat hij Jezus heeft leren kennen? Of kent Philippus Hem in werkelijkheid toch nog niet? Heeft hij, ondanks dat hij zólang van dag tot dag met zijn Meester mocht omgaan, in Diens woorden Gods eigen woorden niet gehoord en in Diens wonderen Gods eigen machtige arm niet opgemerkt? [2]) — De Meester herhaalt het: er is geen openbaring Gods mogelijk, die uitgaat boven de komst van Zijn Zoon. Wie Mij gezien heeft, spreekt Hij, heeft de Vader gezien. Hoe kàn Philippus nog meer vragen?

10 Het is waar, in de vernederde en alledaagse verschijning van de Zoon des mensen is misschien weinig, dat overweldigt. Daarom komt alles echter aan op gelóóf. Naarmate iemand band aan God heeft, moet hij in Jezus van Nazareth God herkennen. Naarmate iemand de Stem van God verstaat, moet hij de Stem van de Goede Herder verstaan. Wat de Heiland predikt, zijn immers Zijn eigen gedachten niet. En hoe leggen de machtige wonderen, die onder de ogen van ons, discipelen, plaatsgegrepen hebben, getuigenis af dat de Vader voortdurend aanwezig is om, op de vraag van de Zoon, verlossend en almachtig in te grijpen [3]). Mèrkt men dan niet, dat er een allernauwste betrekking bestaat tussen de Vader en de Zoon? Gelooft gij niet, zegt de Heiland, dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is?

11 Nogmaals: Gelooft Mij, dat Ik in de Vader ben en de

---

1) Ex. 33 : 18 v.v., Jes. 6 : 1 v.v.
2) 1 : 18, 12 : 45.
3) 10 : 30, 38.

Vader in Mij is. Wie Mij niet op Mijn woord gelooft, moet wel op grond van Mijn werk geloven.

12 Dan spreekt de Heiland, nadat Hij telkens op deze wonderwerken teruggegrepen heeft, een woord dat ons voor de toekomst grote moed kan geven. Hij zegt: Denkt gij met heimwee terug aan de tijd, waarin Ik met u omging en u getuige liet zijn van deze machtsdaden? En zijt gij bevreesd voor de komende dagen, waarin Ik heengegaan zal zijn en deze machtsopenbaring tot het verleden schijnt te behoren? Mijn werk gaat voort. Gij zult bemerken, dat Ik u niet aan uzelf overlaat. Ik ga tot de Vader; daarom zal Ik deze wonderdaden straks niet meer zònder u, maar dóór u verrichten; Ik ga u als instrument gebruiken bij de toekomstige openbaring van Mijn wondermacht [1]). Gij, Mijn apostelen, en ook ieder, die voluit gelooft, weest er zeker van dat gij getuige en middel moogt zijn voor het verrichten van wonderen, die, in de komst van het Koninkrijk, nòg groter betekenis hebben zullen dan de spijziging van een schare en de genezing van een blindgeborene.

13 Maar.... blijft daarbij diep afhankelijk; het gaat niet zonder gebed [2]). En wanneer gij om het wonder bidt, en dat in gemeenschap met Mij en op grond van Mijn heilswerk en onder aanroeping van Mijn naam, dan zal de Zoon door de Vader grootgemaakt worden en de Vader door de Zoon, en het wonder zàl geschieden [3]).

14 Want hoezeer er ook een afscheid komt, gij moogt tot Mij blijven spreken. Zoals Ik in dit gesprek op uw vragen ben ingegaan, zo zal Ik naar u blijven luisteren. Indien gij iets vraagt in Mijn naam — vanuit Mijn gemeenschap — Ik zal het doen.

JEZUS BELOOFT DE TROOSTER. 14 : 15-31.

14 : 15 De Meester vervolgt het afscheidsgesprek. Hij doet een beroep op de liefde, die ons aan Hem bindt, en daarom het afscheid zo moeilijk maakt. Maar dan wijst Hij erop.

---

1) Matth. 17 : 20, 21 : 21.
2) Jak. 1 : 5 v.
3) 13 : 31 v.

dat het afscheid niet betekenen mag, dat onze liefde Hem loslaat; integendeel, deze liefde tot de Heiland moet haar standvastigheid hierin betonen, dat wij Zijn geboden in eer houden en daarin de Meester trouw blijven [1]).

16 De Heiland Zelf zal zorgen, dat onzerzijds de band niet verslapt, namelijk door de uitstorting van de Heilige Geest. Als onze Middelaar zal Hij, op grond van Zijn verzoenend lijden en sterven, de Vader vragen om de komst van deze Trooster [2]); en Hij verzekert ons thans reeds, dat de Vader Zijn gebed verhoren zal. Terwijl de Heiland als onze Voorspraak in de hemel werkzaam zal blijven [3]), zal de Vader ons op aarde een andere Vermaner en Trooster zenden, die niet meer zal heengaan, zoals de Meester nu doet, maar bij ons blijft.

17 Dan noemt Jezus de Persoon van deze Trooster: de Geest, der waarheid. Wij verstaan, dat Hij bedoelt: de Geest, Die bewerken zal dat wij in waarheid, standvastig, geheel en al aan Hem verbonden, ons als Jezus' discipelen zullen openbaren [4]). De wereld, zo gaat de Heiland verder, kan deze Geest niet ontvangen, want de wereld kan Hem niet zien; Hij is ook niet op dezelfde wijze te zien, zoals Ik in de wereld gekomen ben en zoals Ik zo dadelijk uit deze wereld verdreven zal worden; de Geest wordt niet vlees, zoals het Woord vlees geworden is. De wereld mist echter elk zintuig, om wat géén vlees geworden is, te onderscheiden [5]). Gij, Mijn discipelen, hebt er het zintuig voor ontvangen door het geloof. Door de gelovige aanvaarding van de woorden, die Ik nu tot u spreek, leert gij de Heilige Geest kennen; en straks zult gij Hem uit eigen ervaring kennen.

18 Daarom blijft gij niet als wezen achter. Na Mijn heengaan zult gij inderdaad wel, korte tijd, eenzaam zijn. Maar Mijn nabijheid keert terug en Mijn werk wordt voortgezet, door de Heilige Geest. In de komst van die Geest zult gij Mijn wederkomst bemerken.

---

1) I Joh. 5 : 3.
2) 16 : 26.
3) I Joh. 2 : 1.
4) Hand. 2 : 33, I Joh. 5 : 6.
5) I Cor. 2 : 10 v.v.

19 Zo dadelijk ga Ik heen. Dan zal het inderdaad een afscheid zijn, maar een afscheid niet van u doch van de wereld. De wereld zal Mij niet meer zien — ook bij de verschijningen na de Paasmorgen niet [1]) — maar gij, Mijn discipelen en allen die in Mij gelooft, zult Mij wèl blijven zien — niet alleen bij de verschijningen na de Paasmorgen, maar door de gemeenschap van de Heilige Geest. Ik ben het Leven. En de Geest is het, Die levend maakt [2]). Vandaar de nieuwe levensgemeenschap, die er vanaf de Pinksterdag zijn zal.

20 En deze levensgemeenschap zal niet bestaan in een vaag gevoel maar in een zeker en duidelijk weten en kennen. De Heilige Geest zal u leren zien, welke Goddelijke band tussen de Vader en Mij bestaat, wàt een wonderlijk licht zal u opgaan over wat u hierin ongrijpbaar en duister scheen! Hoe zult gij Mijn heerlijkheid nog leren zien! En hoe zult gij vertroost zijn in de klare wetenschap van Mijn nabijheid! [3])

21 Nogmaals echter, uw liefde moet zich daarop richten, dat gij Mijn geboden volbrengt. Elke andere vorm van liefde is onvruchtbaar en onwaarachtig. Uw liefde moet blijken. En zoals gij altijd al gehoord hebt, dat Gods zegen erop rust, wanneer iemand in de goede weg wandelt, zo verzeker Ik u, dat Mijn Vader u Zijn zorg en bewaring tonen zal, wanneer gij wandelt in de weg, die Ik, de Zoon des Vaders, u gewezen heb [4]). Ja, Zèlf zal Ik u dan Mijn liefde doen gewaarworden. Gij zult bemerken, dat Ik vlak bij u ben. En kunt gij dan nog opzien tegen dit afscheid? Als de Heilige Geest u leven doet in gehoorzaamheid aan Mijn wil, zult gij zien dat dit geen afscheid is.

22 Toen de Meester dit gezegd had, heeft Judas een vraag gesteld. U begrijpt, dat was Judas Iskariot niet; deze Iskariot was immers heengegaan. Ik bedoel die andere Judas, over wie ik nog niet gesproken heb, maar die u uit de andere evangeliën als één onzer hebt leren kennen [5]). —

---

1) Hand. 10 : 40 v.
2) 6 : 63.
3) 17 : 3, Eph. 1 : 17 v.v.
4) I Joh. 2 : 5.
5) Luc. 6 : 16.

Judas komt terug op wat de Meester daareven gezegd heeft en vraagt, waaraan dat te wijten is, dat de Heiland Zich niet meer aan de wereld openbaren zal. Hij heeft immers in de Schrift [1]) gelezen dat het Rijk van de Messias zich over heel de wereld uitstrekken zal. Hoe kan Jezus dan afscheid nemen van de wereld?

23 De Heiland gaat niet rechtstreeks op Judas' vraag in. Het is, alsof Hij het toch niet duidelijker zeggen kan, dan Hij gedaan heeft. Hij herhaalt in elk geval slechts dezelfde woorden van daarjuist: Indien iemand Mij liefheeft, zal hij Mijn woord bewaren, en Mijn Vader zal hem liefhebben.... En dan: Wij zullen tot hem komen — wonderlijk, hoe de Meester, aan de vooravond van Zijn kruisdood, zó in het besef van Zijn éénheid met de Vader spreekt; „Wij", dat is de Vader èn de Zoon! [2]) En Jezus voegt er nog aan toe: Wij zullen bij hem wonen. Judas krijgt tòch, zijdelings, een antwoord. De heerschappij van de Messias zal zeker over heel de wereld komen, Christus zal over de einden der aarde regeren. Maar dit bizondere, eigenlijke, persoonlijk-intieme van het „wonen" bij de Zijnen, dit smaken van Zijn gemeenschap, dàt zal de apostelen alleen gelden, dàt zal alleen ervaren worden door de gelovigen [3]).

24 Want deze gemeenschap met de Vader door de Zoon in de Heilige Geest kan alleen tot stand komen in de weg van liefdevolle onderwerping aan het Woord, dat de Meester gesproken heeft. Wie dat Woord verwerpt, kan niet verwachten dat de Vader en de Zoon woning maken in zijn hart. Maar laat men dan beseffen wat men doet; wie de Zoon verwerpt, verwerpt de Vader.

25 De Heiland komt nu tot het laatste, wat Hij ons daar in de Paaszaal zeggen zal. Nog is Hij in ons midden, nog kan Hij met ons spreken. Maar het eind nadert snel.

26 Zal het Woord dan verstomd zijn? Integendeel! Daareven kondigde Jezus toch de komst van de Heilige Geest aan! Welnu, wanneer de Vader de Heilige Geest uitzendt, zal dat in het allernauwste verband met de Zoon geschie-

---

1) Ps. 72 : 8 enz.
2) 10 : 30.
3) I Joh. 2 : 24.

den; het zal niet alleen op het gebed van de Zoon zijn, maar ook ten behoeve van de Zoon en ter voortzetting van het werk van de Zoon. Daarin zal de Geest de Trooster en Vermaner zijn, dat Hij het Woord, dat door de Zoon gesproken is, nieuwe betekenis en kracht zal verlenen, zodat het Woord zal blijven spreken. Wij apostelen zullen van hoger hand in staat worden gesteld, het Woord te blijven bedienen zoals de Meester het ons heeft toevertrouwd [1]).

27 Neen, de Heiland laat ons niet achter als wezen. Hij laat ons een erfenis na, die niemand anders dan Hij ons kan geven. Hij spreekt: Vrede laat Ik u! [2])In de wereld zullen wij allesbehalve vrede hebben; er wacht moeite genoeg. Door de wereld kan ons echter niets geschonken worden, dat bij déze vrede, die Jezus ons nalaat, vergeleken kan worden; wat de wereld „vrede" noemt, is geen vrede des harten. Jezus' vrede echter is de overwinning van alle onvrede, moeite en angst; wie déze vrede kent, wordt niet ontsteld en is niet laf.

28 Nog een laatste beroep doet de Meester dan op onze liefde tot Hem. Hij zegt: Gij hebt nu gehoord, dat Ik terugkomen zal door de Heilige Geest; dat is troost. Maar hebt gij ook goed gehoord, dat Ik heenga? Wat ú betreft schijnt dat alleen maar verdrietig te zijn. Maar wat Míj aangaat . . . Hebt gij Mij niet zó lief, dat gij u om Mijnentwil daarover kunt verblijden? Bedenkt toch, welke heerlijkheid Ik nu tegemoet ga: het lijden zal plaatsmaken voor verheerlijking en het kruis zal de verhoging zijn van de Middelaar, Die daarmee Zijn taak in de wereld volbrengt. Ik ga heen tot de Vader, Die Mij de opdracht gegeven heeft en nu het loon op Mijn werken zal schenken; Ik keer terug tot de heerlijkheid, die Ik bij Hem had [3]). Naarmate gij Mij liefhebt, verheugt gij u nu toch?

29 Dan besluit de Meester het gesprek. Waarom heeft dit moeilijk afscheidsgesprek plaatsgevonden? Zal het afscheid zèlf al niet zwaar genoeg zijn? Het gaat om ons gelóóf, zegt Jezus. Ons geloof zou schipbreuk kunnen lijden, als de vreeslijke gebeurtenissen, die zich zo dadelijk gaan vol-

[1]) Hand. 2 : 33, Matth. 10 : 20.
[2]) Eph. 2 : 14, Philipp. 4 : 7.
[3]) II Cor. 8 : 9, Hebr. 12 : 2.

trekken, ons onvoorbereid overvielen. Hij verwacht van ons, dat wij de gruwelijke dingen van de volgende dag gelovig zullen opvangen en verwerken; dat wij juist dan, als het Lam geslacht wordt, weten zullen dat het Lam onze zonden wegneemt; dat wij, als de Heiland, onze Trooster, is heengegaan, de àndere Trooster, de Heilige Geest, blij tegemoet mogen zien.

30 De Heiland zal nu niet veel meer tot ons kunnen zeggen. Het wordt nog een gesprek onderweg, als wij Hem volgen naar Gethsemane. Maar dan is het gedaan. Judas Iskariot heeft zijn voorbereidselen getroffen. De duivel [1]), die in hem gevaren is, zal Jezus zo dadelijk grijpen. Maar, zegt de Meester triumferend, hij heeft aan Mij niets! Aan het Woord wordt het zwijgen niet opgelegd.

31 De Heiland zal niet veel meer tot òns kunnen zeggen. Hij moet Zich nu richten tot de wereld. Niet met een oproep tot geloof en bekering; déze tijd, waarin de Meester voor aller oog Zijn wonderen deed en voor aller oor Zijn woorden sprak, is voorbij. Het komt nu aan op de grote daad van Zijn zelfovergave. Heeft Hij van ons, Zijn discipelen, gevraagd dat wij Hem niet anders dan door het doen van Zijn geboden moesten liefhebben? Hijzelf zal nu tonen, dat Hij de Vader liefheeft en zó doet, als Hem de Vader geboden heeft [2]). Dit gebod luidt, dat Hij Zijn leven moet afleggen.... om het weder te nemen [3]). — Staat nu op van tafel, spreekt Jezus, laten wij vanhier gaan. — Bedoelde Hij: laat ons deze zaal verlaten? Wij hebben ons toen inderdaad naar buiten begeven. Maar nu ik dit woord neerschrijf, komt het mij voor, dat de Meester gezegd heeft: Nu wil Ik tot de Vader gaan.

DE WARE WIJNSTOK. 15 : 1-8.

15 : 1 In de stilte van de nacht, toen in alle huizen het Paaslam gegeten werd en hier en daar het Hallel naar buiten klonk, liepen wij met de Meester door de straten van Jeruzalem. De Meester haastte Zich niet; Hij kende Zijn uur.

---

1) 12 : 31, 16 : 11.
2) 4 : 34, 8 : 55.
3) 10 : 18.

Laat mij de woorden, die Hij tijdens deze nachtelijke wandeling gesproken heeft en die ik voorzichtig als een kostbare schat bewaard heb, voor u neerschrijven: Ik ben de ware wijnstok [1]). Elke wijnstok, die gij langs een berghelling ziet groeien is een beeld van Mij. Wat een goede wijnstok voor de landman betekent, ben Ik voor Mijn Vader. De zorg, die de landman heeft voor zijn plant, tekent iets van de liefde van de Vader voor Mij.

2 De wijnstok, opgebonden aan een korte stok, breidt zijn takken en ranken uit over de grond. Als de ranken onvruchtbaar zijn, snijdt de landman ze weg; de kwade rank is waardeloos en hindert de goede rank. Maar de landman laat zijn snoeimes ook over de goede ranken gaan; zij moeten worden gesnoeid, zij moeten worden schoongemaakt van overtollig blad en onvoldragen vrucht; de landman verzorgt de wijnstok om er profijt van te hebben, het komt hem toch aan op de goede vrucht? [2]). Zo gaat het ook met de ranken van de ware wijnstok, die Ik ben.

3 De ranken in de ware wijnstok — dat zijt gij, Mijn discipelen, in de eerste plaats. Behoort gij tot de onvruchtbare ranken, die weggesneden moeten worden? Neen, gij zijt de goede ranken, die moeten worden schoongemaakt. Gij zíjt nu gesnoeid. Er was wel veel zondigs bij u [3]). Uw kleingeloof was groot. Daarin moest het mes worden gezet. Ik deed dat met het Woord, dat Ik tot u gesproken heb en dat door u in geloof werd ontvangen [4]); het was het Woord van de Vader, Die Mij gezonden heeft — Gods snoeimes.

4 Nu moet echter blijken, of gij uw leven, uw kracht, het geheim van uw bestaan, in Mij wilt blijven vinden [5]). Als Ik heengegaan zal zijn, zult gij trouw moeten blijven. Denkt aan de wijnstok: zoals een rank aan de stam van de wijnstok verbonden moet blijven om vrucht te dragen, zo moet gij in Mij blijven. Waar haalt de rank het sap voor zijn kostbare druiven vandaan, dan uit de wijnstok? De rank zèlf, los van de wijnstok, draagt toch geen vrucht?

---

1) Ps. 80, Jes. 5 : 1-7.
2) Gal. 5 : 22.
3) I Joh. 1 : 7 v.v.
4) 6 : 63, 14 : 24.
5) 6 : 56.

5 Ik ben de wijnstok, gij zijt de ranken. Weet goed, dat gij niets meer en niets minder dan ranken in de wijnstok zijt, en dat de wet van rank-in-de-wijnstok in u bewaarheid moet worden. Door in Mijn gemeenschap te blijven, zult gij overvloedige vrucht dragen — goede vrucht van goede ranken, het doen van Mijn geboden vanuit de innige liefde tot Mij — maar dat gij goede vrucht buiten Mij om zoudt voortbrengen, is volstrekt onmogelijk. Christelijk leven buiten Mij, de Christus om, kàn toch niet?

6 Zou ooit de mogelijkheid [1]) werkelijkheid worden, dat gij de gemeenschap met Mij breekt, wéét dan wat u te wachten staat. Denkt aan de wijnstok. Denkt aan het lot van ranken, die losraken van de stam. Men werpt ze buiten de wijngaard op een hoop, daar liggen ze te verdorren, de brand wordt erin gestoken en ze gaan in de vlammen op [2]). Wat het leven niet kent, gaat in het vuur dat niet wordt geblust.

7 Maar de rank, die in de wijnstok blijft! Laat Ik u zeggen, wat het betekent wanneer gij Mijn gemeenschap bewaart en aan Mijn woorden trouw blijft: al wat gij nodig zult hebben om waarlijk vruchtbaar te leven en uitnemende daden van liefdevolle gehoorzaamheid te verrichtten, vráágt dat maar. En gij zult het ontvangen [3]). Zoals de wijnstok er toe dient, dat de ranken meer en meer levenssappen opzuigen uit de stam, om veel vrucht te kunnen dragen, zo sta Ik gereed voor u.

8 En wat wil de landman méér, dan rijke druiventrossen aan de ranken van zijn wijnstok? Zo zal het de eer van Mijn Vader zijn, wanneer gij Mijn geboden bewaart. En wat Mij betreft: alleen op deze wijze zal uitkomen dat gij Mijn discipelen zijt; want dit is de ware navolging van Mij, Die de Graankorrel ben en sterf om veel vrucht voort te brengen [4])

HET GEBOD DER LIEFDE. 15 : 9-17.

15 : 9 De band, die de ranken aan de wijnstok verbindt, is de

---

1) Vgl. echter 10 : 28 v. enz.
2) Ezech. 15 : 4, Matth. 7 : 19.
3) 14 : 13 v., I Joh. 5 : 14.
4) 12 : 24.

liefde. Dat de ranken in de wijnstok moeten blijven, betekent dat gij, Mijn discipelen en allen die aan Mij verbonden zijt, liefde tot Mij moet oefenen, Mijn liefde u bewust moet zijn, vanuit deze liefdesgemeenschap handelen moet. Weet, dat Ik u liefheb met dezelfde volmaakte liefde, waarmee de Vader Mij liefheeft [1]).

10 Deze volmaakte liefde van Mij zult gij gewaarworden, naarmate gij haar beantwoordt; niet door vage of diepe emoties maar door uw dagelijks leven. Blijft trouw in al wat Ik u opgedragen heb en gehoorzaamt Mijn geboden. Daarin moet uw liefde tot Mij zich openbaren, en daarbij zult gij Mijn liefde tot u ervaren. Zo is het tussen Mij en u, en zo is het immers ook tussen de Vader en Mij. Ik weet Mij zeker van de liefde van Mijn Vader, terwijl Ik Zijn geboden gehoorzaam. En Ik hèb de geboden van Mijn Vader steeds gehoorzaamd en sta nu gereed, geheel Mijn gehoorzaamheid samen te vatten in Mijn zelfovergave [2]).

11 Hierin ligt ook het geheim van de ware blijdschap· Ik ga niet bedroefd tot Mijn laatste gehoorzaamheidsdaad over, maar Ik doe dit met vreugde, omdat Ik gehoorzamen wil en daarin van de liefde des Vaders zeker ben. Wanneer gij gehoorzaamt, en daardoor in Mijn liefde blijft delen, ervaart gij dezelfde vreugde. Dat is niet de vreugde, die de wereld tracht te bereiden, maar de blijdschap van Mijn nabijheid, door de Heilige Geest [3]). De droefheid, waarin gij bij dit afscheid verkeert, toont dat uw blijdschap nog niet volmaakt is. Maar zoals het naderend afscheid door uw trouw aan Mijn woord overbrugd zal kunnen worden, zo zal uw droefheid in diezelfde mate tot volle blijdschap worden [4]).

12 Ik sprak u over Mijn geboden. Ik heb u niet een lange lijst van geboden gegeven, zoals de Farizeeën [5]). Het groot gebod, dat alles samenvat omdat het het hart raakt, is de liefde. Ik wil dat gij deze liefde op elkander richt. Wellicht blijkt het soms heel moeilijk te zijn, elkander te blijven

---

1) 8 : 29, 10 : 17, 13 : 1.
2) 14 : 31.
3) 14 : 27 v.
4) 16 : 24, I Joh. 1 : 4.
5) Matth. 11 : 30.

liefhebben, maar Ik zeg het u nadrukkelijk: dit is Mijn gebod, dat gij elkander liefhebt; en herinnert u, hoe Ik u liefgehad heb. Mijn liefde tot u opent de mogelijkheid en legt de verplichting op, dat gij elkander liefhebt; Mijn liefde tot u zal u ook te binnen brengen, dat gij elkander onbeperkt en tot de uiterste zelfverloochening toe liefhebben zult.

13 Zoals Ik u verzekerd heb, stelt de Goede Herder Zijn leven in de waagschaal voor Zijn schapen [1]. Gij zult er zo dadelijk getuige van zijn, hoe Ik Mijzelf prijsgeef voor u. Zo groot is de liefde, die Ik voor u, Mijn discipelen en Mijn Kerk, koester. Denkt in uw omgang met elkander aan deze uiterste liefdedaad van Mij, om erdoor beschaamd te worden en om erdoor kracht tot steeds meer liefhebben te krijgen: dit is het hoogtepunt van de liefde, dat iemand zijn leven inzet voor zijn vrienden.

14 Mijn vrienden zijt gij [2]. Het woord „vriend" spreek Ik welbewust uit. Het stelt u op een zeer hoog plan, op het plan van de „vriend Gods", Abraham [3]. Maar Ik gebruik het woord „vriend" óók om de verantwoordelijkheid, die het inhoudt. Vrienden zijn elkaar ter wille. Míjn vrienden doen wat Míjn wil is.

15 Ik had u, in plaats van „vriend", ook „slaaf" kunnen noemen. Eigenlijk zijt gij vóór Mijn komst niets anders geweest. De wet heeft zwaar op uw leven gedrukt; de schriftgeleerden hebben u vervuld met de angst voor allerlei tekortkomingen; uw vroegere vroomheid is harde dienstbaarheid en slavernij geweest [4]. Hoe is dat met Mijn komst veranderd! Ik heb u van de wet naar de genade geleid! Neen, het is niet zo, dat gij, van het juk van de wet bevrijd, nu niet meer zoudt behoeven te gehoorzamen. Maar het verschil met vroeger ligt hierin, dat men als vriend de Meester op een volkomen andere manier terwille is, dan de slaaf dat moet zijn tegenover zijn heer. De slaaf moet afwachten, wat het best blijkt te passen in het plan van zijn heer. Ik heb u echter — en daarom kan Ik u „Mijn vrien-

---

1) 10 : 11 v.v.
2) Luc. 12 : 4.
3) Jes. 41 : 8, Jak. 2 : 23.
4) Matth. 11 : 29 v.

den" noemen — wèl ingelicht over de betekenis van Mijn komst en Mijn werk; Ik heb u heel het plan van de verlossing, dat de Vader Mij opgedragen heeft, bekend gemaakt [1]). Maar, nu gij daarin het inzicht ontvangen hebt, tóónt dan ook, dat gij medewerken, helpen, gehoorzamen wilt.

16 „Mijn vrienden" .... dat is een erenaam, die verplicht. Maar weet óók, dat gij Mij niet tot uw Vriend gekozen hebt, doch dat het van Mij is uitgegaan [2]). Terwijl anderen hun Leermeester kiezen, heb Ik als úw Leermeester ú uitgekozen. Ik heb gewild dat gij Mijn discipelen zoudt zijn; gij herinnert u het uur, waarop Ik u geroepen heb [3]). Maar zo is het niet alleen met u, zo zal het ook zijn met allen, die Ik eenmaal als Mijn vrienden begroeten zal; telkens zal het uitgaan van Mij. Ik sprak daarjuist van de Wijnstok en de ranken, die vrucht moeten dragen. Dat iemand bij Mij behoort, zoals de rank in de wijnstok, is slechts aan Mij, aan Mij alleen te danken: de rank brengt de wijnstok niet voort, maar de wijnstok de ranken. Ik maak, dat gij Mijn ranken zijt en blijvende vrucht in blijvende liefdegemeenschap draagt [4]). En sprak Ik daarjuist ervan, dat de Vader u op uw gebed alles geven zal, wat gij voor een vruchtbaar leven behoeft? [5]) Het is hierom waar, omdat achter alles Zijn uitverkiezende genade staat.

17 Dit gebied Ik u, dat gij elkander liefhebt.

DE HAAT DER WERELD. 15 : 18-27.

15 : 18 Gij zult voorwerp van liefde en van haat zijn· Ik heb daarjuist gezegd, dat gij delen zult in Mijn liefde, maar de keerzijde is, dat gij het slachtoffer van de haat der wereld zult zijn [6]). Dit brengt uw saamhorigheid met Mij mede. De wereld heeft van meet af aan niet willen weten van Mij; zodra het Licht de duisternis in scheen, heeft de duisternis het trachten te vernietigen; Ik ben gekomen tot het

---

1) 8 : 26 v.v., 17 : 8.
2) I Joh. 4 : 10.
3) 1 : 40.
4) Openb. 14 : 13.
5) 14 : 13 v., 15 : 7.
6) 9 : 22, Hand. 4 : 1 v.v. enz.

Mijne, en de Mijnen hebben Mij niet aangenomen [1]). Dat gij door de wereld gehaat wordt, is hiervan slechts uitvloeisel [2]).

19 Er had ook, wat u betreft, een saamhorigheid met de wereld kunnen zijn in plaats van met Mij. In dat geval zou de wereld u niet gehaat hebben. Gij zoudt met eer (van de wereld!) uw plaats temidden van de wereld ingenomen hebben. Maar nu het anders is [3]) en nu gij anders hebt leren denken, handelen en leven dan de wereld — en 't is hieraan te danken, dat Ik u uit de wereld uitgekozen heb [4]) — nu zijt gij het voorwerp van de haat van de wereld. Sinds gij Mijn discipelen geworden zijt, ziet men u daarop aan en trekt men zich van u terug. In de synagoge is uw plaats verbeurd verklaard, en er zal u nog meer te wachten staan: de scheidslijn zal zich al duidelijker aftekenen en de tegenstelling zal zich al meer doen gelden. Het is goed, dat gij erop voorbereid zijt.

20 Herinnert u, wat Ik reeds eerder gezegd heb: Een slaaf staat niet boven zijn heer [5]). Gij kunt niet meer vriendschap van de wereld verwachten, dan Ik ontvangen heb. Integendeel, gij hebt gemerkt hoe men Mij vervolgt en tracht te doden — als Mijn apostel zult ook gij uw leven niet zeker zijn. En men heeft Mij vervolgd omdat men Mijn woord niet wilde aanvaarden — ook uw prediking zal telkens met vruchteloosheid geslagen schijnen te zijn.

21 Maar als straks ook voor u een lijdenstijd aanbreekt, verwondert u daarover dan niet. Wèlke beschuldigingen men ook tegen u zal trachten in te brengen, gij zult bemerken dat de tegenstand zich telkens hiertegen verheffen zal, dat gij van Mij getuigt en Mijn naam noemt. Men zal u verbieden, over Mij te spreken en in Mijn kracht te arbeiden [6]). Gij zult gedurig gewaarworden, dat Ik in geding ben. Laat dit u troosten. De haat van de wereld komt uit niets anders voort dan hieruit, dat men Mij verwerpt als

---

1) 1 : 11.
2) 13 : 16, Matth. 10 : 24 v.v.
3) 6 : 68 v.
4) Gal. 1 : 4.
5) 13 : 16.
6) Hand. 4 : 18.

de Gezondene des Vaders, en dat men daarmee, ondanks alle schijnbare vroomheid en godsdienstigheid, Hem, Die Mij gezonden heeft, niet blijkt te kennen [1]). Het zal eigenlijk alleen maar het ongeloof zijn, dat zich tegen u keert.

22 En begrijp goed, dat dit geloof zònde is, bewùste zonde, waarmee de wereld zichzelf schuldig verklaart. De wereld spreekt het vonnis over zichzelf uit, wanneer zij u vervolgt. Ik ben gekomen als het Licht, maar men heeft desondanks de duisternis liever gehad dan het Licht; men wilde niet tot het Licht komen, om niet openbaar te worden. Indien Ik niet gekomen was, had men kunnen blijven waar men was: in het beschermend duister. Nu Ik gekomen ben, heeft men juist door zich terug te trekken zoals de nachtvogels voor het naderend Licht, getoond dat men tot het rijk der duisternis behoort [2]). Niemand heeft meer een voorwendsel, want niemand kan zeggen dat hij niet beter wist.

23 Nogmaals: wie Mijn Woord verwerpt, verwerpt het Woord van de Vader; wie Mijn Licht wil uitblussen, verklaart zich tegen de Vader; wie Mij haat, haat ook Mijn Vader [3]).

24 En Ik heb niet slechts gepredikt, maar ook deze machtige wonderen verricht; wonderen, waarvan getuigd is dat zij ongehoord zijn [4]). Had Ik deze wonderen niet verricht, dan had men aan Mij kunnen voorbijgaan en, wat dat betreft, verontschuldiging kunnen aanvoeren. Maar nu Ik deze wonderen wèl gedaan heb, is men gedwongen om positie te kiezen. En in plaats van tot geloof te komen, heeft men een genezen blindgeborene uit de synagoge geworpen en Lazarus, nadat hij door Mij uit de dood opgewekt was, opnieuw willen doden [5]). Men heeft de tekenen in blinde haat niet willen zien [6]). De wereld, die déze wonderen verwerpt, haat Mij en haat ook Mijn Vader, Die Mij het wonder te doen gaf.

---

1) 8 : 19, 14 : 7.
2) 3 : 18 v.v.
3) 10 : 30.
4) 9 : 32.
5) 9 : 34, 12 : 10.
6) 12 : 37.

25 Of er voor deze haat een verklaring is? Ik wil hierin Mijn rust vinden, dat in dit alles het Goddelijk Raadsplan vervuld wordt. Zo stond het vast; zo staat het ook geschreven in diezelfde Bijbel, waarop de vijanden zich gedurig beroepen. De dichter heeft er in zijn psalm reeds van geklaagd: Zij hebben mij zonder reden gehaat [1]). Dit psalmwoord geldt Mij. Waarom wordt Ik gehaat, Die alleen maar liefheb?

26 Maar, hoezeer de vijanden Mij — en ook u — haten, Mijn werk gaat voort, het Woord zal blijven getuigen. Laat u niet ontstellen door wat Ik u thans gezegd heb over de haat van de wereld, die nooit anders zal kunnen dan Mij — en u — te haten. In de strijd, die u te wachten staat, ontvangt gij de hulp van de Heilige Geest. Hij zal u troosten temidden van alle moeite en vervolging. Ik zal Zelf Mijn Geest doen komen, ja Persoonlijk in deze Geest u te hulp komen [2]). Hij is de Geest der waarheid, zodat Mijn apostelen en heel Mijn Kerk onder alle druk standvastig zullen blijven [3]). Hij is het, Die van de Vader uitgaat, Gods Adem, God Zelf.

27 Door de kracht van deze Heilige Geest zult gij, Mijn apostelen, die van meet af met Mij verkeerd hebt om getuigenis af te leggen van wat gij van Mij gezien en gehoord hebt [4]), moedig en onbevreesd optreden in de wereld en het beslissende Woord spreken, dat alle ongeloof schuldig stelt.

VOLHARDEN. 16 : 1-4.

16 : 1 Wat Ik nu over de haat van de wereld en over het lijden, dat gij ondergaan zult, gezegd heb, had de bedoeling, u voor te bereiden. Wanneer het u onvoorbereid overviel, zoudt gij er wellicht geen raad mee weten en u niet in staat achten, dit lijden te ondergaan. Mogelijk zoudt gij op ern-

---

1) Ps. 35 : 19, 69 : 5.
2) Hebr. 2 : 4.
3) 14 : 16 v., 26.
4) Hand. 1 : 21, 4 : 13.

stige wijze in uw geloof geschokt worden. Maar wéét, wat u te wachten staat, en vangt het gelovig op.

2 Gij hebt nu reeds meegemaakt, dat de Joodse leidslieden ieder, die Mij als de Christus belijdt, uit de synagoge bannen [1]). Het moet u diep gegriefd hebben. Denk echter niet, dat deze maatregel van voorbijgaande aard is. Het zal nog veel erger worden. Er komen tijden, dat gij vervolgd wordt niet omdat uw optreden ongemakkelijk en grievend geacht wordt, maar omdat men er een vroom en verdienstelijk werk in zal zien, u te vernietigen. Zó vreeslijk zal het misverstand worden, dat men God met uw dood meent te kunnen dienen.

3 De wereld kent de Vader immers niet. De vijanden hebben Mij niet aangenomen en daardoor hebben zij zich de mogelijkheid benomen, de Vader te kennen [2]). En dat de mensen God in werkelijkheid niet kennen, dàt zal steeds weer de oorzaak zijn van de moeite, die u te wachten staat [3]).

4 Maar Ik wil daarover niet uitweiden. Ik bedoel niet, een dreiging te tekenen, die u moedeloos zou kunnen maken [4])· Integendeel immers! Wanneer het eenmaal zover komt, moet gij terugdenken aan wat Ik u nu gezegd heb [5]). Dan weet gij, dat het zo gaan móet, en dat Ik u niet alleen laat. — Ik heb er niet met u over gesproken, toen Ik u Mijn eerste onderwijs gaf. Het was toen niet nodig, want Ik was bij voorkomende moeilijkheden steeds in uw midden. Nu ga Ik heen. Dit is het afscheid. En toch blijft gij niet alleen, want de Trooster komt.

HET WERK VAN DE TROOSTER. 16 : 5-15.

16 : 5 Maar nu is het ogenblik dan aangebroken, dat Ik niet meer in uw midden kan verkeren. Ik heb het al gezegd: Ik ga heen [6]). Hoe verwonder Ik Mij, dat gij daarover geen

---

1) 9 : 22.
2) 8 : 19, 55 enz.
3) 15 : 21.
4) I Petr. 4 : 12.
5) 13 : 19, 14 : 29.
6) 13 : 33, 14 : 2.

vragen stelt! Het is waar, daarjuist heeft één uwer de vraag gesteld, waar Ik heenga [1]); maar Ik heb in die vraag van Petrus niet veel meer vernomen dan zijn zelfoverschatting: hij meende in staat te zijn, Mij op elke weg te volgen. Maar denkt gij er dan niet over na, wat het voor Mij inhoudt, dat heengaan? Boezemt het u zo weinig belang, of misschien zo weinig gelóóf in, wat dit „heengaan" betekent? Laat Mij 't u in alle duidelijkheid zeggen: Ik ga heen tot de Vader. Ik ga naar Hem, Die Mij de taak op de handen gezet heeft, omdat deze taak zo dadelijk volbracht is; dan zal Ik het loon van de heerlijkheid ontvangen.

6 Ik versta het echter, dat gij niet met uw vragen gekomen zijt. Na wat Ik gezegd heb, heeft de droefheid èn om het afscheid èn om wat Ik van uw toekomst predikte, zó de overhand genomen, dat gij niet aan de blijdschap [2]), die er om Mijnentwil bij u zijn moest, toekomt. Gij zijt zo met uzèlf bezig, en met het verlies en de nood, die ú Mijn afscheid brengt.

7 Maar Ik zeg u nu ook dáárvan iets, waaraan gij houvast en steun hebben zult. Gij meent, dat gij door Mijn heengaan schade lijdt. Het tegendeel is waar: Mijn heengaan brengt u winst. Deze winst is zo groot, dat ge, ook wat uzelf betreft, geen reden tot droefheid maar juist tot vreugde hebt. Immers, er zijn twee mogelijkheden. Ik zou bij u kunnen blijven; maar dan kan de Trooster niet komen. En: Ik ga wèl heen; dan kan Ik u de Trooster zenden [3]). Naar Gods wil is Mijn heengaan met de komst van de Trooster zo onlosmakelijk verbonden, dat gij, om zo te zeggen, nu kiezen moet. En, àls gij iets verstaat van de rijkdom, de kracht, de heerlijkheid en de tróóst, die de nieuwe bedeling met zich brengen zal, dan kan de keus niet moeilijk zijn [4]).

8 Laat Mij eerst zeggen, wat de komst van de Trooster voor u betekent in het grote conflict met de ongelovige wereld, waarvan Ik u gesproken heb en waarvoor gij bevreesd zijt. De Trooster zal u daarin machtig terzijde staan;

---

1) 13 : 36.
2) 15 : 11.
3) Hand. 2 : 32 v.
4) II Cor. 3 : 17 v.. Gal. 3: 5.

in Zijn kracht zal er getuigd worden tegen de wereld, van zonde, gerechtigheid en oordeel.

9 Door de Trooster zal er getuigd worden van zonde. Mijn vijanden hebben Mij een „zondaar" genoemd [1]), en steeds zullen zij menen, dat gij de wet niet houdt en de Vader aantast in Zijn eer [2]). Maar in de kracht des Geestes zult gij de vijanden in staat van beschuldiging kunnen stellen [3]). De rollen worden omgekeerd. Gij zult in uw prediking tot de overtuiging brengen, dat de wèrkelijke zonde, namelijk de verwerping van de Zoon en daarmee de verwerping van de Vader, aan de zijde van de vijanden is.

10 En er zal, door de Trooster, getuigd worden van gerechtigheid. Nog leren de schriftgeleerden, dat de gerechtigheid bestaat in het vlijtig waarnemen van geboden en inzettingen, om daardoor een eigen gerechtigheid op te bouwen. En zij zullen u verwijten, dat gij deze wetsonderhouding niet ernstig neemt; zoals zij Mij verweten hebben, dat Ik de sabbat door Mijn genezingen gebroken heb [4]). Maar dan zult gij de ware gerechtigheid prediken, die daarin ligt dat Ik in Mijn heengaan tot de Vader de verzoening tot stand breng [5]), en dat Ik dan — onzichtbaar voor uw lichamelijk oog — bij de Vader voor de Mijnen plaats bereid [6]).

11 En van het oordeel zult gij, door de kracht van de Geest, getuigen. De wereld spreekt over Mij het vonnis uit. Maar in werkelijkheid zal in Mijn kruis de wereld zichzelf vonnissen, ja, de overste dezer wereld, de satan zelf, velt bij Mijn kruis het vonnis over zichzelf [7]). En eens, in de toekomst, als de prediking en het getuigenis des Geestes de loop hebben volbracht, zal het eindoordeel plaatsvinden, en de Rechter zal overeenkomstig de Getuige, de Heilige Geest, rechtspreken [8]).

---

1) 9 : 24.
2) Hand. 21 : 28.
3) Hand. 2 : 23, 38 enz.
4) 5 : 10, 18, 9 : 16.
5) Rom. 3 : 25.
6) Hand. 2 : 32 v.v., I Tim. 3 : 16.
7) 3 : 19 v.v., 12 : 31.
8) 5 : 22 v., Philipp. 2 : 11.

12 Maar de winst, die u Mijn afscheid brengt, is hiermee nog nauwelijks genoemd. In de strijd met de wereld zal de Trooster u bijstaan. Daarbovenuit gaat, wat Zijn werk zal zijn ten opzichte van uzelf. Immers, behalve al wat Ik u nu gepredikt heb, zou Ik u nog veel meer willen zeggen. Gij kunt dat echter nog niet verstaan. Eerst moet gij nog door de ontsteltenis om Mijn lijden en sterven heen. Pas wanneer Mijn verheerlijking tot u doorgedrongen is, zijt ge vatbaar voor verder onderricht. Daarom zal Ik al dat andere, dat Ik u nog heb te zeggen, overlaten aan de komende Trooster.

13 Hij is de Geest der waarheid [1]), Die u tot een steeds dieper inzicht zal brengen en u zal voorgaan in de kennis van het heil. Gij, Mijn apostelen, zult bekwaam gemaakt worden, Mijn evangelie in geschrift en prediking voor te stellen en uit te werken. Meent niet, dat de Geest u daarbij iets ingeven zal, dat van minder gehalte of van andere aard is, dan wat Ik u tot nu toe heb geleerd. Zo min als Ik iets anders gesproken heb, dan wat de Vader Mij geleerd heeft [2]), evenmin zal de Heilige Geest u iets anders onderwijzen. Gij ontvangt door Hem de werkelijke Godsopenbaring. En waar Ik slechts bij tijden — zoals thans — van de komende dingen spreek, daar zal de Heilige Geest u in staat stellen, krachtig profetisch werkzaam te zijn, zodat gij in deze toekomst, waarvoor gij nu beeft, straks het troostvol Raadsbesluit van de Vader lezen zult [3]).

14 Het werk van de Heilige Geest zal dan ook de voortzetting van Mijn werk betekenen. Tegenover de ongelovige wereld zal Hij het opnemen voor Mij. In uw eigen hart zal Hij het geloof en de liefde tot Mij vermeerderen. Uit de schat van Mijn volbrachte werk zal Hij putten om het u te geven. Het Woord, dat vlees geworden is, gaat heen; de Verkondiger van het Woord komt tot u [4]).

15 In Mij, de Zoon, kwam de volle Godsopenbaring [5]). Zou de Geest, Die — omdat Hij Gods Geest is! — de Godsopenbaring brengt, werkzaam kunnen zijn buiten Mij

---

1) 14 : 17 enz.
2) 7 : 17 enz.
3) B.v. het boek Openbaring!
4) Eph. 3 : 5.
5) Matth. 11 : 27, Col. 2 : 3.

om? Wàt komt straks tot u, dan het Woord? In de komst van de Geest keer Ik Zelf tot u terug [1]).

VOORBIJGAANDE DROEFHEID. 16 : 16-33.

16 : 16 In de komst van de Geest keer Ik Zelf tot u terug· Het duurt nu niet lang meer, of Ik ga heen en gij zult Mij niet meer zien. Maar daarna duurt het niet lang, of gij zult Mij terugzien, want Ik keer Zelf tot u terug.

17 — Wij discipelen, die met ons klein geloof de Meester al te slecht hebben gevolgd, verstaan Hem niet. Het is onze eigen schuld; het was duidelijk genoeg, dat de Meester onze aandacht vroeg voor de éénheid van het werk van de Heilige Geest en Zijn eigen arbeid, en dat Hij nu met Zijn terugkeer niets anders dan de Uitstorting van de Heilige Geest bedoelt, waarin wij Hem zullen terugvinden en Hij ons nader dan ooit zal zijn. Maar wij hebben er op dat ogenblik het rechte inzicht nog niet in, en vragen elkaar of een ander het begrijpt. Hoe is het met elkaar te rijmen, dat wij de Meester zullen weerzien, terwijl Hij toch, voorgoed, heengaat? [2])

18 Wat bedoelt Hij met dat herhaalde: „het duurt niet lang meer"....?

19 De Meester bemerkt [3]), dat wij onze vragen hebben en er eigenlijk wel mee naar voren zouden willen komen, maar het althans op dit ernstige ogenblik niet durven doen. Hij begrijpt ook, wat het is, dat ons onzeker maakt, en herhaalt de woorden, die ons bezig houden: Nog een korte tijd, en gij ziet Mij niet, en nogmaals een korte tijd, en gij zult Mij zien....

20 Hij verklaart: Weldra komen er dagen, waarin gij diep bedroefd zult zijn. Waarlijk, gij zult jammeren en weeklagen. De wereld niet; de vijanden, de Joodse leidslieden, zij zullen zich verheugen, want als Ik heengegaan ben, menen zij het gewonnen te hebben. En gij zult in de mening verkeren, dat het verloren is, en daarom smart lijden. Maar uit die smart zal uw blijdschap geboren worden.

---

1) 14 : 18 v.v.
2) Vs 10.
3) 6 : 61.

21 Gebóren worden,.... het zal inderdaad als bij een geboorte zijn, die smart met zich brengt, maar deze smart is noodzakelijk voor de vreugde, die dan volgt. Een vrouw, die baart, heeft droefheid, omdat haar uur gekomen is; maar wanneer zij het kind ter wereld gebracht heeft, denkt zij niet meer aan haar benauwdheid, uit vreugde, dat een mens ter wereld is gekomen.

22 Zó zal het ook met u, Mijn discipelen, zijn. Als het grote lijdensuur voor Mij gekomen is, betekent dat uw beproeving en rouw. Maar nauwelijks is Mijn lijdenstijd voorbij, of er zal een weerzien zijn. Ik zal u opnieuw — in de komst van de Heilige Geest — ontmoeten [1]). Uw blijdschap zal u uw smart doen vergeten, zó onuitputtelijk zal zij zijn, zó onvergankelijk. Want aan dit weerzien — door de komst van de Heilige Geest — zal geen eind zijn; Ik word van u weggenomen, maar de Trooster blijft bij u.

23 En laat Ik u ook dit nog zeggen. Als de Trooster gekomen is, zult gij een gemeenschap met de Vader gewaarworden, zoals gij nog niet kent. Uw bidden! Tot nu toe was het immers zó, dat gij met uw zorgen naar Mij kwaamt; gij hebt Mij bij u gehad en gij hebt Mij uw vragen gesteld. Maar wanneer gij dat na Mijn heengaan niet meer kunt doen, betekent dat geen verlies; gij zult bemerken dat Mijn heengaan een deur opent, waardoor gij tot de Vader naderen kunt om Hem uw noden bekend te maken. De Geest der gebeden wordt vaardig over u! En Ik verzeker u, dat de Vader om Mijnentwil u zal verhoren [2]).

24 Gij hebt wel altijd gebeden. Tegelijk hebt gij bemerkt hoe gebrekkig uw gebeden waren [3]). Het kwam hiervandaan, dat uw gebeden niet op de grondslag van Mijn volbrachte werk werden gefundeerd. Maar dan, als de Geest u zó leert bidden, dàn wordt het woord eerst recht waar: Bidt, en gij zult ontvangen! [4]) Welk een blijdschap zult gij ervaren in deze omgang met de Vader Zelf!

25 Het brengt u veel winst, dat Ik heenga. Zolang Ik in uw midden verkeer, schijnen de dingen u min of meer

---

1) Vgl. ook Rom. 8 : 15 v.v.
2) 14 : 13.
3) Luc. 11 : 1.
4) Matth. 7 : 7.

grijpbaar te zijn, en nu zijt gij bezorgd voor een toekomst vol onzekerheden. Weet wel, dat er in werkelijkheid altijd een sluier gelegen heeft over Mijn verkeer met u en over uw verkeer met Mij, neen, met de Vader. Wat Mijn verkeer met u betreft, Ik heb vanwege uw onverstand en kleingeloof steeds een voorbehoud in acht moeten nemen. Ik gaf u vingerwijzingen, aanduidingen, beeldspraak. Straks daarentegen, als Ik heengegaan ben en door de Geest tot u terugkeer, zal Mijn prediking duidelijk worden en doorzichtig; wat de Geest u te verstaan geeft, spreek Ik immers Zelf, door de Geest, tot u [1]). En Ik zal u weer prediken, wat Ik steeds gepredikt heb: de Vader [2]).

26 En ook de sluier over uw verkeer met de Vader zal weggenomen worden. Gij hebt u in uw gebeden eigenlijk altijd achter Mij verscholen; gij zijt tot Mij gekomen met uw belangen, en Ik deed het woord bij de Vader. Dan echter komt de tijd, waarin gij zelf tot de Vader zult bidden, vrijmoedig op grond van Mijn volbracht werk. Behoef Ik u nog te beloven, dat Ik dàn wéér het woord voor u zal doen? Ik, de Zoon, heb dan immers gemaakt dat gij, de kinderen Gods, zèlf bidden kunt! [3])

27 Weest maar verzekerd, dat de Vader u in Zijn liefde gehoor zal geven. Weest er zeker van, dat de Vader u Zijn liefde schenkt, omdat gij Mij, de Zoon des Vaders, hebt leren liefhebben en hebt leren kennen als de Gezondene des Vaders.

28 Ik ben van de Vader uitgegaan en in de wereld gekomen; Ik verlaat de wereld weder en ga tot de Vader!

29 Zó vat de Heiland Zijn onderricht nog eenmaal samen. Het is, wat Hij steeds weer gezegd heeft, maar ons voorbijging. Ik ben, bij het schrijven van dit evangelie, beschaamd over ons ongeloof; welk een eindeloos geduld heeft de Meester met ons gehad! Maar, in die nacht is eindelijk de waarheid tot ons doorgedrongen. Na de laatste woorden van onze Meester hebben wij dankbaar gezegd: Meester, wij geloven dat wij het zien! Gij verkondigt een nieuwe be-

---

1) II Cor. 3 : 17.
2) 1 : 18, 6 : 46.
3) Hebr. 10 : 19 v.v.

deling, waarin de dingen ons duidelijk zullen worden, maar wij verstaan nu reeds dit duidelijk onderricht!

30 Nu weten wij, dat Gij alles weet.... Wij hebben ontdekt, dat Gij inderdaad het Woord des Vaders zijt, de volle Openbaring in eigen Persoon! [1]) Wij willen geen onbescheiden, aanmatigende vragen meer stellen; wij willen alleen maar luisteren — Uw Licht heeft ons ziende, Uw Woord heeft ons horend gemaakt; Uw heilig weten maakt ons wetend. Wij geloven, dat Gij van God zijt uitgegaan.

31 Hoe moet onze belijdenis de Meester hebben verblijd! Na zoveel gesprekken en zoveel wonderen, waarvan wij getuigen mochten zijn, heeft het Woord nu gehoor gevonden. Dezelfde nacht, waarin Judas Iskariot de duivel binnenliet, is getuige van de vrucht van Jezus' onderwijs in het hart van Zijn discipelen. Dezelfde zon, die het onkruid liet rijpen, heeft ook de goede vruchten rijp gestoofd. Dan zegt de Meester: Gelooft gij thans....? En wij horen in Zijn woord de blijdschap; wij horen er ook het verdiend verwijt in: Nu eindelijk gelooft gij? En het is óók een waarschuwing, die erin klinkt.

32 Nú geloven wij wel in Hem, maar, waarschuwt de Meester ons nog, zal het stràks nog zo zijn? Blíjven de ranken wel in de wijnstok? [2]) Zie, de profetie staat vervuld te worden, dat de Herder geslagen en de schapen verstrooid zullen worden [3]). Nog enkele uren, en wij zullen kleingelovig en bang een goed heenkomen zoeken en de Meester alleen laten. Wàt zullen de ranken nog moeten gesnoeid worden [4]), en wàt zal het nodig zijn, dat de Trooster het werk van de Zoon komt voortzetten! [5]) Doch, spreekt de Heiland dan, al laat gíj Mij alleen, de Vader is met Mij [6]). Daarom gaat het grote werk van de Zoon tot het einde toe voort.

33 Eens zullen wij leren rusten in Zijn voleindigd werk

---

1) 1 : 18.
2) 15 : 4 v.v.
3) Zach. 13 : 7.
4) 15 : 2.
5) 15 : 26, 16 : 12 v.v.
6) 8 : 16, 29.

en verstaan dat daarin een vrede ligt, die elk gevaar durft tarten [1]). Want Jezus is Overwinnaar. Hij zal het zelfs in Gethsemané blijken te zijn. Waarom vluchten wij toch weg? Waarom hadden wij geen vrede in ons hart en bezaten wij geen moed, toen de vijand kwam? Hij zegt toch: Ik heb de wereld overwonnen! [1])

HET HOGEPRIESTERLIJK GEBED. 17 : 1-26.

17 : 1 Nadat de Meester dit afscheidsgesprek met ons gehouden heeft, zien wij Hem de ogen naar de hemel opslaan en horen wij Hem nu spreken met de Vader [2]). Wij, Zijn discipelen, mogen van Zijn gebed getuige zijn [3]). Doorgronden, wat onze Heiland dan tot de Vader zegt, doen wij in de verste verte niet. Maar wij begrijpen twee dingen: dat onze Meester Zijn werk volbracht acht, en dat Hij bidt voor ons en onze toekomst. Hij spreekt:

Vader, Gij hebt Mij als Uw Knecht gezonden en als Uw Zoon heb Ik U vertolkt. Ik doe nu de laatste stap; daarom zijn dit de laatste woorden, die Ik temidden van het grote werk, dat Ik aanvaard heb, spreken kan. Ik weet dat Ik in alles gehoorzaam en trouw geweest ben en Ik vraag nu om Uw goedkeuring, Mijn verdiende loon, de Middelaarsmajesteit [4]). Dan zal Ik vanuit Mijn verhoging velen doen delen in de vruchten van Mijn werk, en het zal zijn tot grootmaking van U [5]).

2 Gij hebt Mij immers de hoge opdracht verleend, temidden van de dode wereld het Leven te zijn en aan de vergankelijkheid de onvergankelijkheid te schenken. Gij hebt Mij voor Uw uitverkorenen verantwoordelijk gesteld [6]), dat zij kinderen van U, de God des Levens, zouden worden [7]). Daarom zal de Tarwekorrel nu sterven [8]). Maar Ik vraag:

---

1) 15 : 20.
2) I Joh. 5 : 4.
3) 11 : 41, Marc. 6 : 41.
4) 11 : 41, Matth. 11 : 25 v., Luc. 10 : 21 v.
5) 13 : 32, Hebr. 12 : 2.
6) 11 : 4, 13 : 31.
7) 6 : 37 v.v.
8) 1 : 12 v.
9) 12 : 24 v.v.

handhaaf de wet van de Tarwekorrel en kroon Mijn dood met eeuwig leven.

3 En Gij weet het, wat Ik voor Mij vraag, vraag Ik voor Uw uitverkorenen; maar wat Ik voor Uw uitverkorenen vraag, vraag Ik ter ere van U. Als door Mijn dood Uw uitverkorenen het Leven deelachtig worden, dan zal dat slechts zijn om U te kennen, te beminnen, te prijzen [1]). Het gaat Mij om niets dan alleen om de volle openbaring van U, de enige waarachtige God [2]), waarbij het zien de zaligheid is — het zien van Uw liefde, waarin Gij Mij, de Heiland en de Koninklijke Knecht, naar de verloren wereld gezonden hebt.

4 Zo sta Ik thans vóór U. Ik ben met Uw opdracht naar de aarde gegaan en heb Mijn taak vervuld; Ik sta nu op het punt, Mijn werkzaamheid te beëindigen in deze uiterste gehoorzaamheidsdaad van Mijn Zelfovergave. In alles heb Ik het ontvangen gebod volbracht [3]). Ik heb door Mijn prediking U geopenbaard en in Mijn lijden Uw wil geëerbiedigd; Ik begeer slechts U groot te maken.

5 Nu, na het welhaast volbrachte Middelaarswerk der nederige gehoorzaamheid, vraag Ik de volle luister terug van Mijn Goddelijke Glorie [4]). Verheerlijk Mij, niét met de eer van mensen. Verheerlijk Mij, niét slechts als de Middelaar Die Zijn loon ontvangt. Verheerlijk Mij bij Uzelf met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was. [5]).

6 Het werk, dat Gij Mij opgedragen hebt, was de bekendmaking van Uw naam, de vertolking van Uw macht en recht en liefde; het was: Uw Openbaring en Woord te zijn [6]). Als Uw Openbaring en Woord heb Ik Mij echter allereerst tot hen moeten richten, die Gij Mij hebt aangewezen: deze discipelen. Zij leefden in deze wereld en dachten als deze wereld. Maar zij stonden in Uw boek geschreven en behoorden U toe. Toen heeft het wonder in hun leven plaatsgevonden: Gij hebt hen Mij gegeven, zodat

---

1) 14 : 6, Matth. 11 : 27.
2) I Joh. 5 : 20, I Thess. 1 : 9.
3) 4 : 34, 5 : 36.
4) 5 : 21 v.v.
5) 1 : 14, Philipp. 2 : 7.
6) 1 : 18.

Ik hen tot discipel roepen kon; Ik riep hen tot discipel en Gij hebt gegeven dat zij tot Mij kwamen. Gij weet, hoe Ik hen onderwezen heb. Ik dank U, dat zij hebben geluisterd en Uw Woord hebben bewaard.

7 En Gij weet, hoe zij daarjuist hun belijdenis hebben uitgesproken [1]). Het betekende dat zij aanvaard en verstaan hebben dat Mijn prediking slechts Uw Openbaring was, Mijn wonderen Uw werk en Mijn lijden Uw heilswil. Zij hebben verstaan dat Gijzelf door Mij tot hen gekomen zijt [2]).

8 Mijn discipelen zien thans iets — hoe weinig ook — van de betekenis van Mijn lijden, en zij bemerken, wat Mijn wonderen willen zeggen, omdat Ik hen onderwezen heb aangaande de bedoeling van dit alles. Uw onderwijs gaf Ik hun. Zij hebben naar Uw onderwijs geluisterd. En het droeg vrucht! Hoe hebben zij het zich toegeëigend en hoe hebben zij zich gelovig uitgesproken! [3]) Ik dank U, Vader, dat Gij daarin Uw Raad hebt vervuld en Mijn Werk hebt gekroond.

9 Ik bid voor hen, nu Ik uit de wereld uitga en hen achterlaat. Juist voor hen, deze discipelen, die weten dat zij door hun getuigenis de strijd met de wereld moeten aanbinden. Ik wil niet ten behoeve van de vijandige wereld tussentreden [4]), want Uw wil en besluit is, Mij uit het geheel van de wereld déze mensen toe te vertrouwen, juist hèn. Ik bid slechts in onderworpenheid aan Uw bestel; ook Mijn gebed is gehoorzaam aan Uw wil en Uw keus.

10 Ik bid voor hen, die tegelijk van U en van Mij zijn; er is immers geen tegenstelling, al het Mijne is het Uwe en het Uwe is het Mijne [5]). Zij hebben hun geloof beleden in Mij, en Mij daarbij Uw Gezondene genoemd, Die van U uitgegaan is. Maar zij deden dat, omdat zij bij U behoorden en van U waren. Daarom hebben zíj Mij grootgemaakt, maar hebt Gíj Mij tevens door hun belijdenis grootge-

---

1) 16 : 30.
2) 3 : 16.
3) 16 : 27, 30.
4) Anders Luc. 23 : 34; hier gaat het over de apostelen en hun betekenis voor de gehele kerk.
5) 16 : 15.

HET GEZICHT VAN OBADJA

Een nagelaten geschrift van Ds H. Veldkamp. De korte, vlammende profetie van Obadja wordt hier verklaard en de blijvende actualiteit ervan op pakkende wijze aangetoond.
gebonden *f*3.25

BESTELBILJET

Ondergetekende bestelt hiermede bij

* de uitgever T. Wever te Franeker
* boekhandel

de volgende boeken van Ds H. Veldkamp:

....ex. ZONDAGSKINDEREN, 2 dln. tezamen geb. *f* 20.–

....ex. DE DAG VAN DE ZOON DES MENSEN geb. *f* 3.40

....ex. MOEDERS IN DE BIJBEL geb. *f* 5.90

....ex. DE BALLING VAN DE KABAROE geb. *f* 15.–

....ex. DE ZOON VAN BEERI geb. *f* 7.90

....ex. VAN REFORMATIE TOT DEPORTATIE geb. *f* 9.75

....ex. EEN DUBBELLEVEN geb. *f* 9.75

....ex. HET GEZICHT VAN OBADJA geb. *f* 3.25

....ex. DUBIEUZE POSTEN geb. *f* 5.90

....ex. KERKGANGERS geb. *f* 2.50

Naam: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

* Doorhalen a.u.b. hetgeen niet verlangd wordt.

Dit is een bekend auteur. U hoorde veel van hem. U las misschien wel menig door hem geschreven boek! Herkent u deze figuur? Kijkt u eens goed... Het is de onvergetelijke *ds H. Veldkamp,* die zijn populariteit als auteur nu eens niet verkreeg door het schrijven van romans, van toneelstukken of filmscenario's, maar van boeken over ... *de bijbel* en *de bijbelse leer!* Maar het zijn dan ook werkelijk originele boeken, boeiend, direct aansprekend en zo geheel in de taal van deze tijd. Telkens weer worden ze herdrukt. Zo is nu de *derde* druk verschenen van

ZONDAGSKINDEREN

Kanttekeningen bij onze Heidelbergse Catechismus.
2 delen tezamen f 20.–

Een boek dat ieder kerklid met gemak en *genoegen* leest. Het zit methodisch zeer goed in elkaar. En vooral: de Catechismus gaat hier voor u léven! Er zit iets sprankelends in deze practische uitlegging van „het troostboek". Geheel in de lijn der Catechismus zelf, legt de auteur sterke nadruk op het *persoonlijke.* De leer van de Bijbel wordt u in dit prachtige boek helder voor ogen gesteld.

Een rijk bezit voor u en uw gezin.

Dit boek is een uitgave van T. Wever te Franeker

MEER BOEKEN VAN Ds H. VELDKAMP

MOEDERS IN DE BIJBEL

Een mooi boek over moederfiguren in de Heilige Schrift — Sara, Rebekka, Rachel, Jochebed, Zippora, de moeder van Micha, Hanna, Rizpa, de moeder van Jezus, Salome, de moeder van Marcus, Eunice e.a. —, waarin de heerlijkheid en verantwoordelijkheid van het moederschap getekend wordt.
Gebonden *f* 5.90

DE DAG VAN DE ZOON DES MENSEN

Christus komt! Ds. Veldkamp wijst in dit boekje de „tekenen der tijden" met de vinger aan, en hij doet ons gevoelen, dat alles zo *vlakbij* en zo heel *reëel* is. De laatste druk werd aangevuld met een hoofdstuk over „De toekomst van Israël".
3e druk; gebonden *f* 3.40

DE BALLING VAN DE KABAROE

Een uitlegging van het moeilijke bijbelboek *Ezechiël*. Gedeelten die voor u dood kapitaal waren, krijgen plotseling waarde en betekenis. De taal die de auteur bezigt, is boeiend en voor een ieder direct verstaanbaar: er is geen woord „latijn" bij — ook niet in de rake toepassingen op onze tijd.
2e druk; gebonden *f* 15.—

KERKGANGERS

Dit boekje met 16 boeiende hoofdstukjes over in de bijbel voorkomende personen, die als „kerkgangers" het Woord Gods hoorden, wordt in het bijzonder als belijdenisgeschenk aanbevolen. We zien hier „kerkgangers" als de Farizeeër, de tollenaar, de oude Anna, de wijzen uit het Oosten, de rijke man, de arme Lazarus, de Kananese vrouw, de Samaritaanse, de kamerling, Onesimus en anderen, en — we zien.... onszelf.
2e druk; gebonden *f* 2.50

VAN REFORMATIE TOT DEPORTATIE

Er wordt veel geklaagd over gebrek aan bijbelkennis, maar dat komt niet omdat er geen boeken zouden zijn, die ons de Schrift uitleggen. Ze zijn er — van het beste soort! Lees dit boek over *Jeremia* (hoofdstuk 1—24) en tien tegen één dat u zich er zodanig door verrijkt gevoelt, dat u ook het vervolg erop wilt lezen („Een Dubbelleven").
gebonden *f* 9.75

EEN DUBBELLEVEN

Het vervolg op „Van Reformatie tot Deportatie", handelend over de hoofdstukken 25—52 van Jeremia. De delen zijn in gelijke uitvoering verschenen.
Gebonden *f* 9.75

DUBIEUZE POSTEN

Over dertien merkwaardige bijbelfiguren, die ons veel te zeggen hebben: Lot, Jefta, Salomo, de ongehoorzame profeet, de oude profeet, Gehazi, Joas, Manasse, de jongen die ja zei, de jongen die nee zei, Marcus, Demas en Diotrephes. „Dubieuze Posten" is niet alleen opbouwend voor volwassenen, maar evenzeer voor de rijpere jeugd, die er in het algemeen zeer door geboeid wordt. 2e druk; gebonden *f* 5.90

DE ZOON VAN BEËRI

Het bekende werk over de profeet *Hosea*. „Op pittige, frisse, glasheldere wijze", aldus Prof. Dr K. Dijk, „opent Veldkamp voor ons deze profetie, zó, dat dit bijbelboek van alle kanten gaat leven en ons tot de erkentenis brengt, dat de Schrift wonderrijk is."
2e druk; gebonden *f* 7.90

maakt. Zou Ik voor hen, door wier belijden Gij Mij grootgemaakt hebt, niet moeten bidden?

11 Maar er is niet slechts grond voor Mijn gebed, Ik heb er thans bizondere reden voor. Ik ga nu heen uit de wereld, Ik heb de beslissende stap reeds gedaan [1]). Zij echter blijven nog, terwijl Ik tot U heenga in de wereld. Zij moeten daar hun hoge taak vervullen. Zij moeten ook beschermd worden, allermeest tegen zichzelf. Heilige Vader, Heilige Israëls, geef dat zij hun priesterdienst heilig verrichten mogen en dat zij ware profeten mogen zijn, heilige mannen Gods. Laat hen door de Heilige Geest bewaard worden bij Mijn Woord [2]), dat zij eendrachtig en eensgezind mogen bedienen. Laat dezelfde volmaakte liefde tussen hen heersen, die heerst tussen U en Mij.

12 Zolang Ik bij hen vertoefde, heb Ik voor hen gezorgd en hen gedurig voor dwaling behoed. Ik bracht hun telkens Uw Woord, Ik leidde hen in de openbaring van Uw naam, Ik waakte als een goede Herder. Eén is er afgedwaald en omgekomen, maar het was niet Mijn tekort aan waakzaamheid. Hij was de zoon des verderfs, die afdwalen en omkomen moest, want hij behoorde niet bij U. Ik heb Judas Iskariot verdragen, omdat het Uw wil was, in de Schrift geopenbaard [3]). Ik ben ook ten aanzien van Judas Iskariot gehoorzaam geweest in de bediening van Uw Woord.

13 Ik spreek dit in Mijn gebed uit, terwijl en opdat Mijn discipelen het horen. Reeds ben Ik op weg naar U, maar Ik heb hen nog niet geheel en al verlaten. Laten zij weten, dat Ik hen vol zorg en zeer gehoorzaam bewaard heb, en dat Ik hen thans opdraag aan U. De blijdschap, dat zij daarom niet verloren kunnen gaan, zal het winnen van hun droefheid; en in deze zekerheid zullen zij één en al vreugde ervaren [4]).

14 Maar zij zijn nog in de wereld. De openbaring, die Gij Mij toevertrouwd hebt, heb Ik aan Mijn discipelen overgegeven, en omdat het Uw Openbaring is, die zij zullen verkondigen, haat hen de wereld; de wereld heeft Mijn dis-

---

1) 12 : 31, 16 : 11.
2) 14 : 16 v.v.
3) Ps. 41 : 10 enz.
4) 15 : 11.

cipelen gehaat en zij zal hen blijven haten — terwille van Uw Woord [1]). Het kan ook niet anders, want doordat zij met Uw Woord komen, blijkt dat zij niet bij de wereld behoren en dat de wereld hen haten moet. Zoals Ik met Uw Woord gekomen ben, Ik, Uw Zoon, Die van U uitgegaan ben.

15 Maar nu de wereld Míj verworpen heeft, kom Ik tot U. Zouden Mijn discipelen, wanneer ook zíj door de wereld verworpen worden, niet uit de wereld weggenomen kunnen worden om naar U toe te komen? Neen, Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar Ik bid, dat zij beschermd mogen worden tegen de overste dezer wereld. Laat de duivel hen niet in zijn greep krijgen, maar geef hun de Heilige Geest.

16 De duivel kàn nog vat op hen krijgen, hoewel zij niet tot zijn rijk behoren. Zij zijn door het wonder van de wedergeboorte Uw kinderen geworden, zoals Ik Uw Zoon ben [2]). Zij moeten alleen nog worden, wat zij zijn.

17 Wil hen daarom beveiligen tegen afval en ongeloof. Laat, temidden van de onheilige wereld, hun leven toenemen in heiliging. Laten zij geheel aan Uw dienst gewijd zijn en bereid zijn, zo 't moet, hun leven daarvoor te geven. Maak hen standvastig en trouw. Maar, als zij zich aan Uw Woord wijden, zùllen zij standvastig en trouw zijn, want niets biedt meer vastheid dan Uw Woord [3]).

18 Gij hebt Mij in de wereld gezonden, en Ik ben gehoorzaam en trouw geweest. Ik wil Mijn discipelen in de wereld zenden, en zij zullen eveneens gehoorzaam en trouw moeten zijn [4]).

19 Ik wil nu zó gehoorzaam en trouw zijn, dat Ik Mijn leven afleg in Uw dienst. Ik leg Mijn leven af voor hen, die Gij Mij gegeven hebt, Mijn discipelen [5]). Door deze Mijn uiterste gehoorzaamheid en offerende toewijding mag Ik vragen dat Mijn discipelen van U, de Vader, door de Heilige Geest, in Mijn gehoorzaamheid en toewijding delen. Laat

---

1) 15 : 19 v.v.
2) 3 : 3 v.v.
3) Ps. 119 : 160.
4) 15 : 14 v.v.
5) Matth. 20 : 28.

hun standvastigheid de verdienste van Mijn kruisdood zijn.
20 Ik weet, dat de arbeid van Mijn discipelen niet vruchteloos zal zijn en dat velen door hun prediking tot geloof zullen komen. Reeds zie Ik al deze gelovigen vóór Mij. Ik beveel het werk van Mijn discipelen — van het Woord, Uw Woord — U aan.
21 Het gevaar, dat de Kerk bedreigen zal, is het gebrek aan liefde en eensgezindheid. Ik bid U, Vader van Uw Zoon en al Uw kinderen, dat zij één mogen zijn, Mijn discipelen en alle gelovigen; ja, dat zij zó innig met elkander verbonden mogen zijn, als Gij in Mij en Ik in U [1]); en het geheim van deze ware verbondenheid is, dat zij werkelijke gemeenschap oefenen en ontvangen met U en Mij.... met U door Mij.... met Ons. Als in de Kerk de liefde heerst, zal de wereld, die slechts haten kan, beschaamd worden en gaan geloven in de liefde, die openbaar geworden is, in de komst van Mij, Die Gij gezonden hebt [2]).
22 En waarom zouden zij, die geloven, niet één zijn? Ik heb U gekend en gehoorzaamd, en Gij staat gereed, Mij het loon van Uw goedkeuring te geven; dat is Mijn blijdschap en daaraan heb Ik genoeg. Wanneer zij, die in Mij geloven, Mij kennen en gehoorzamen, zal Ik hun Mijn goedkeuring doen ervaren en zij zullen daaraan genoeg hebben. Zo zal de haat in hun midden niet meer kunnen triumferen, maar het leven, de blijdschap en de liefde; en zij zullen één zijn, gelijk Wij één zijn.
23 Ik in hen en Gij in Mij, dat zij volmaakt één mogen zijn met een eenheid, die Onze eenheid afschaduwt. En de wereld zal verstaan dat Gij haar liefgehad hebt, zó liefgehad, dat Gij Uw eniggeboren Zoon gegeven hebt.
24 Vader, hoe wonderlijk groot is de heerlijkheid, die Mij door U gegeven staat te worden! Laat deze mateloze heerlijkheid, die van U komt, aan Mij gezien mogen worden door al Mijn gelovigen, opdat zij zich aan wat Gij geeft verlustigen mogen [3]). Ik begeer het immers ook niet voor vreemden, maar voor hen, die zèlf van U zijn, en die Gij

---

1) 13 : 35, 15 : 12.
2) 3 : 16, 35.
3) 12 : 26 v.v., 14 : 2.

Mij hebt toevertrouwd. Laten zij, die Uwe zijn, zien hetgeen Uwe is. Laten zij, die in Mij het voorwerp van Uw liefde zijn, zien de weelde van de eindeloze liefde, die Gij Mij van eeuwigheid af schenkt [1]).

25 Vader, Gij zijt de Rechtvaardige en oordeelt rechtvaardig. De wereld heeft U in ongeloof verworpen; Gij zult haar veroordelen [2]). Ik ken Uw gemeenschap; Gij zult Mijn recht zoeken en handhaven, ook als de wereld Mij wil veroordelen. Zij, die in Mij geloven, kennen U, Die Mij gezonden hebt; doe hen delen in Mijn overwinning.

26 Ik wil van U blijven spreken door de Heilige Geest, zoals Ik van U gesproken heb, toen Ik bij hen was. Ik wil Mijn arbeid, om Uw Openbaring en Woord te zijn, voortzetten [2]). In Uw gemeenschap ondervind Ik Uw liefde, en in Uw gemeenschap zullen zij, die geloven, Uw liefde ervaren. Zij zullen Mijn gemeenschap ontvangen, in de komst van de Heilige Geest [4]).

DE GEVANGENNEMING. 18 : 1-11.

18 : 1 Nu ik de gebeurtenissen van de gevangenneming, het verhoor, de terechtstelling en het sterven van mijn Meester ga beschrijven, ben ik mij ervan bewust, dat u dit alles reeds weet; mijn medediscipel Mattheüs en ook Marcus en Lucas hebben het al teboekgesteld. U kunt echter moeilijk van mij verwachten, dat ik er niet over spreek; wat ik schrijf, zou anders geen evangelie zijn. Bovendien, vergeet niet welk een ontzettende indruk deze gebeurtenissen juist op míj [5]) gemaakt hebben; ik moet hiervan spreken. Maar vooral wil ik in mijn beschrijving van de lijdensgeschiedenis één bizondere omstandigheid naar voren brengen; ik wil u goed laten zien, hoe de Meester dit grote lijden in volmaakte vrijwilligheid en koninklijk triumferend heeft ondergaan. —

Nadat Jezus Zijn afscheidsgesprek gevoerd heeft en gebeden heeft om onze bewaring en bekwaammaking tot

---

1) I Joh. 3 : 2; Philipp. 1 : 23.
2) 3 : 18, 5 : 29.
3) 16 : 13 v.v.
4) Rom. 5 : 5, 8 : 39.
5) „De discipel, die(n) Jezus liefhad", 13 : 23 enz.

de voortzetting van 's Meesters arbeid, gaan wij achter Hem aan, de stadspoort van Jeruzalem uit, over de Kedronbrug [1]), naar de tuin Gethsemané op de helling van de Olijfberg. De Meester gaat de hof binnen, en wij, die Hem niet alleen willen laten, volgen.

2 Het is de plaats, waar Jezus vaak met ons vertoeft; wij hebben er vrije toegang en menigmaal heeft de Heiland Zich hier aan de drukte onttrokken om ons Zijn onderwijs te geven. Ook Judas Iskariot weet deze plek; nu hij bezig is, Jezus te verraden, maakt hij van zijn wetenschap een laaghartig gebruik. Waarom de Meester, ondanks het dreigend gevaar, toch hierheen gaat? Omdat Hij Zich vrijwillig geven wil, nu Hij weet dat het grote uur gekomen is.

3 Als enige tijd verlopen is — men weet, wat daarin gebeurd is, uit de andere evangelieverhalen [2]) — verschijnt de verrader. Hij is in gezelschap van het gehele garnizoen van de stad; blijkbaar heeft de Joodse leiding de stadhouder op haar hand gekregen door aan de Intocht van enkele dagen terug te herinneren en hem wijs te maken dat Jezus een gevaarlijk ordeverstoorder was. In ieder geval is de Romeinse bezetting volledig uitgerukt; welk een smaad voor de Meester, Die nooit naar de macht heeft willen grijpen [3]); maar óók, welk een erkenning van Zijn hoogheid! Men waagt deze stap slechts met behulp van een zinloos grote overmacht. Voor alle zekerheid hebben de overpriesters en Farizeeën, die daarvoor hun gedurige onderlinge twisten laten rusten, de tempelpolitie en ander personeel meegegeven. En men is niet alleen volledig bewapend maar ook (in deze helder-lichte nacht!) van lantaarns en fakkels voorzien, voor het geval, dat de Meester Zich in een donkere schuilplaats zou willen verbergen.

4 Maar de Meester verbergt Zich niet, Hij treedt naar voren. Wij zien, dat het Hem niet overvalt [4]), Hij beheerst de situatie volkomen, Hij neemt bewust en vrijwillig het grote lijden op Zich. Maar eerst wil Hij, dat duidelijk wordt

---

1) II Sam. 15 : 23.
2) Matth. 26 : 36 v.v., Marc. 14 : 32 v.v., Luc. 22 : 40 v.v.
3) 6 : 15, Luc. 22 : 52.
4) 13 : 1 v.v.

uitgesproken dat Hij, Jezus van Nazareth, gevangen genomen moet worden; er mag geen vergissing in 't spel zijn, het moet voor alle eeuwen duidelijk zijn, dat de wereld Hem verwerpt en ter dood leidt. Daarom vraagt Hij: Wie zoekt gij?

5 Het antwoord sluit elk misverstand uit; het is inderdaad om niemand anders dan Jezus van Nazareth begonnen. De wereld velt haar eigen vonnis. Hij, Die blindgeborenen genezen en doden opgewekt heeft, moet worden vernietigd. De duisternis haat het Licht; de haat vermoordt het Leven. Dan spreekt de Meester het woord, waarmee Hij zich heeft geopenbaard als de ware Wijnstok en de Goede Herder, als het Licht en het Leven: Ik ben.... [1]). Hij is, Die Hij gezegd heeft te zijn. Hij neemt zelfs nú geen woord terug. En het oordeel gaat in over Judas Iskariot, die erbij staat en dit woord wel kent. Als Jezus de Goede Herder is, is nú ook het ogenblik gekomen dat Hij Zijn leven inzet voor Zijn schapen; als Hij de Ware Wijnstok is, dan is Judas de kwade rank, die afgekapt wordt en in het vuur verbrand [2]).

6 Maar op hetzelfde ogenblik, dat Jezus zegt: Ik ben.... grijpt de Vader nog eenmaal in. Als door de bliksem getroffen, tuimelt men neer. Ook Judas, de verrader. Want het zal lijken, alsof de Heiland valt onder de hand van Zijn vijanden; maar de werkelijkheid zal zijn, dat Zijn vijanden vernietigd worden en dat Jezus overwint.

7 Even later stelt de Meester opnieuw de vraag: Wie zoekt gij? Het is een vraag, waarin Hij bijna spot met de machteloosheid van de vijanden, maar nu Hij het voor de tweede maal zegt, toont Hij er Zijn bereidheid in om Zich te laten gevangennemen, Zich te laten boeien en te geselen, en Zich aan het kruis te laten slaan. Hij lijdt slechts omdat Hij het wil; omdat Hij gehoorzaam is aan het gebod van de Vader. Als, nogmaals, maar vaststaat dat het om Hèm gaat.

8 Als men dan opnieuw heeft uitgesproken, dat het inderdaad om Jezus van Nazareth gaat, antwoordt de Mees-

---

[1]) 8 : 12, 10 : 11, 11 : 25, 15 : 1.
[2]) 10 : 15, 15 : 6.

ter: Ik zeide u, dat Ik het ben. En Hij voegt eraan toe, dat dit dus inhoudt dat wij, Zijn discipelen, vrijuit kunnen gaan. Neen, Hij zegt niet, dat wij nu maar vluchten moeten [1]); hoe schaam ik mij nòg, dat ik en niemand onzer begrepen heeft, dat de Meester onze volkomen ongehinderde aftocht bedingt; wij behoeven waarlijk niet te vluchten, wij ontvangen uit Zijn mond juist het volste recht om moedig onze arbeid — de voortzetting van Zijn arbeid! — te beginnen.

9 Jezus heeft immers tevoren reeds gezegd, dat Hij niemand onzer verloren zou laten gaan, omdat de Vader ons Hem had toevertrouwd [2]), en dat woord heeft óók betekend, dat wij nu althans nog gespaard moesten worden voor onze taak. Kleingelovigen, die wij zijn geweest; hoe weinig begrepen wij, dat Jezus' woord niet minder in vervulling zou gaan dan dat van de Schrift zelf.

10 Maar wij blijken op dat ogenblik de betekenis van Jezus' zelfovergave in 't geheel niet te verstaan. Mijn medediscipel Simon Petrus grijpt, licht aarzelend, naar zijn dolkmes. Hij trekt het uit de schede, en slaat dan ineens naar de eerste beste, die hij raken kan. De slag schampt af en neemt het rechteroor mee van Malchus, de persoonlijke slaaf van de hogepriester.

11 Dan neemt Jezus, bedroefd om al dit misverstand, het woord om Petrus te bestraffen. Op dit ogenblik, nu Hij bereid is, alles wat moet, te ondergaan, past geen verweer. De beker, die de Meester drinken moet, is wel een bittere lijdenskelk [3]). Maar als de Vader Hem deze lijdenskelk aanreikt, zal de Zoon dan niet gehoorzaam zijn? De Zoon heeft daarjuist in alle duidelijkheid getoond, dat Hij Zich niet door de vijanden laat dwingen om de lijdensweg te gaan. Hij zal Zich echter ook niet door ons laten verhinderen. Hij ziet de hand van de Vader en doet wat de Vader behaagt [4]).

---

1) Matth. 26 : 56.
2) 6 : 39, 10 : 28, 17 : 12.
3) Matth. 26 : 39.
4) 8 : 29.

JEZUS VOOR ANNAS. DE VERLOOCHENING DOOR PETRUS. 18 : 12-27.

18 : 12 Dan komt de militaire macht in actie. De commandant deelt zijn bevelen uit. En de handlangers van de Joodse overpriesters zien erop toe, dat deze heidenen hun werk goed doen; onder leiding van Jeruzalem spreekt de wereld zich uit tegen de Zoon van God [1]). Zó wordt de Heiland gegrepen en geboeid.

13 Vervolgens keert de troep naar Jeruzalem terug. De Gevangene wordt afgeleverd bij het hogepriesterlijk paleis. Daar neemt Annas Hem in ontvangst. De militaire actie van daarjuist is blijkbaar te danken aan een bespreking, die deze oude financier met Pilatus gehouden heeft, en vandaar dat de commandant zich zó van zijn taak kwijt. Intussen maakt het niet veel verschil; Annas is Kajafas' schoonvader, en zo dadelijk zal de hogepriester, die zich tot nu toe (althans formeel) de handen vrijgehouden heeft, schijnbaar onbevooroordeeld een officiële Raadszitting op het eerste vooronderzoek laten volgen [3]).

14 Maar Kajafas is inderdaad degene, die vóór korte tijd in de Raadsvergadering het plan doorgezet had: Het is nuttig, dat één mens sterft ten behoeve van het volk. Het plan is thans in zijn duivelse opzet gelukt. En de troostvolle waarheid, die deze hogepriester zijns ondanks daarmee uitgesproken heeft, gaat thans óók in vervulling: de Meester gáát sterven ten behoeve van zijn volk [3]).

15 Op korte afstand ben ik intussen de troep gevolgd. Men kent mij in het paleis van de hogepriester, en hoewel men weet dat ik Jezus' discipel ben, slaag ik erin, ongehinderd met Hem het paleis binnen te treden. Simon Petrus is ook meegekomen.

16 Hij wacht buiten, tot ik, na de Meester zover mogelijk gevolgd te zijn, terugkeer bij de poort en de portierster weet over te halen, ook hem binnen te laten. Ik kom op deze geschiedenis van de verloochening van Petrus, die u natuurlijk kent, terug, niet alleen omdat ik mijn mede-

---

1) Hand. 4 : 27.
2) Vs 24.
3) 11 : 49 v.v.

werking niet had moeten verlenen om hem, gewaarschuwd als wij waren, in verzoeking te doen komen [1]), maar vooral omdat ik straks nadrukkelijk wil laten zien hoe de Meester hem in zijn ambt hersteld heeft [2]).

17 Doch nauwelijks heeft de portierster Petrus binnengelaten, of zij schijnt zich zijn gezicht te herinneren en vraagt, twijfelend, en intussen naar Jezus gebarend [3]): Gij behoort toch ook niet tot de discipelen van deze mens? De ontkenning wordt hem door de manier, waarop zij haar vraag inkleedt, àl te gemakkelijk gemaakt. Petrus antwoordt beslist: Ik niet! Ach, waarom ontkent hij? Vergeet hij in zijn valse schaamte, dat hij in werkelijkheid, evenmin als ikzelf, nauwelijks gevaar loopt?

18 Terwijl ik mij naar mijn luisterpost teruggetrokken heb, staat het personeel van de hogepriester zich op het binnenplein te warmen bij een houtskoolvuur, want de nacht is koud. Petrus tracht zich temidden van de anderen zo onopvallend mogelijk te gedragen.

19 Inmiddels ben ik er getuige van, hoe er een voorlopig onderzoek ingesteld wordt, waarbij Kajafas zelf de ondervraging leidt. Hij brengt twee punten naar voren: wat Jezus met Zijn aanhang wil, en wat de Heiland eigenlijk precies gepredikt heeft.

20 De Meester antwoordt, dat Hij openlijk Zijn onderwijs heeft gegeven. Tallozen hebben Hem in Galilea, in de synagoge, en te Jeruzalem, in de tempel, gehoord. Men behoeft daarvoor dus niet op een of ander onbetrouwbaar getuigenis af te gaan; elke Jood kan rekenschap van Jezus' prediking afleggen. Ook heeft de Meester geen geheim beraad gevoerd, in de kleinere kring van Zijn discipelen sprak Hij niet anders dan in het publiek; dàt over Zijn aanhangers. Er was ook geen reden om iets te verbergen. Hij heeft zonder angst of terughoudendheid van Zijn onbetwistbaar recht van spreken gebruik gemaakt [4]).

21 Daarom behoort een dergelijke vraag, als Kajafas nu

---

1) 13 : 36 v.v.
2) 21 : 15 v.v.
3) Luc. 22 : 61.
4) Matth. 7 : 29.

stelt, niet tot de Meester maar tot anderen gericht te worden. Heeft men niet, kort geleden, gezegd dat Jezus' eigen getuigenis niet geldt? Laat men zich daar nu zelf ook aan houden. In deze rechtszaal, zegt Jezus, rondziende naar de schriftgeleerden en Farizeeën die Hij reeds eerder ontmoet heeft, zijn er getuigen genoeg; laat hèn spreken; zó behoort een rechtszaak gevoerd te worden.

22 Eén van de ondergeschikten van de hogepriester, als bewaker van de Meester optredend, grijpt op dit ogenblik in eigenmachtige dienstijver in. Hij geeft de Heiland een slag in het gelaat en zegt: Hebt Gij de euvele moed, déze toon te voeren tegen de hogepriester?

23 Als Kajafas zijn àl te gewillige dienaar niet tot de orde roept, zal Jezus Zelf het doen. Wat Kajafas doet en laat komt niet van pas; wat zijn knecht doet, evenmin. In deze rechtszaal zal de Meester voor niets anders opkomen dan voor het recht. Hij zegt tot Zijn bewaker: Eén van beide, Ik heb verkeerd gesproken tot de hogepriester, en dan moet gij uitspreken wat er verkeerd in was; en de andere mogelijkheid is, dat het goed was, wat Ik gezegd heb, en met welk recht slaat gij Mij dan?

24 Het vooronderzoek blijkt niets op te leveren, waarvan men bij de officiële rechtszitting van de Raad houvast heeft. Toch moet deze zitting nu plaatsvinden; de leden zijn aanwezig en de tijd dringt — zo dadelijk is het Pasen. De Meester wordt, het binnenplein over, naar de andere kant van het hogepriesterlijk paleis gebracht. Hij gaat nog steeds geboeid.

25 Petrus bevindt zich, daar op het binnenplein, nog steeds in de kring rond het vuur. Iemand ziet hem op een bepaald moment aan en vraagt: Gij behoort toch ook niet tot Zijn discipelen? Opnieuw ontkent Petrus: Ik niet!

26 Maar er staat iemand bij, die er toch nog op wil doorgaan. Het is een familielid van Malchus, de dienaar van de hogepriester, die daarjuist door Petrus was aangevallen. Hij is er bij geweest, toen het gebeurde, en heeft met eigen ogen gezien dat Petrus hem het oor afsloeg [1]). Maar

[1]) Vs 10.

hij kan zich toch niet vergissen! Hij zegt: Zag ik u niet in de hof met Hem?

27 Toen heeft Petrus voor de derde maal de Meester verloochend. Terwijl Jezus de vreeslijkste rechtsverkrachting ondergaat en hogepriesters met hun knechten zich in blinde haat tegen Hem keren, ontkent een discipel dat hij enige betrekking op Hem heeft. Of Jezus voor déze mensen gekomen is en sterven moet? De Meester zal Zich zelfs door de ontrouw van Zijn discipelen niet van de gehoorzaamheid aan de Vader laten afbrengen. In koninklijke vrijwilligheid ondergaat Hij Zijn lijden. Maar tegelijk houdt Hij, ondanks alles, de Zijnen vast; daarom kraait er nu een haan.

JEZUS VOOR PILATUS. 18 : 28-38.

18 : 28 Nadat Kajafas het vonnis over Jezus geveld heeft [1]), voert men Hem van het hogepriesterlijk paleis naar het gerechtsgebouw waar de stadhouder Pontius Pilatus thans verblijf houdt; hij acht het gewenst, tijdens de drukte van de feestdagen in Jeruzalem aanwezig te zijn, want men weet niet, wat er bij zulke gelegenheden gebeuren kan. Het is nog wel zeer vroeg in de morgen, maar een Romeins ambtenaar is gewoonlijk vroeg te spreken; en de stadhouder verwacht wel iets, want hij heeft het garnizoen in de afgelopen nacht niet voor niets laten uitrukken. Intussen nemen de Joden, die Jezus naar de stadhouder overbrengen, zich stipt in acht dat zij het heidens gebouw niet betreden; tegenover de Heiland is alles geoorloofd, maar de ceremoniële reinheidswetten moeten volgens uitleg der schriftgeleerden worden opgevolgd [2]). Men staat immers voor de viering van het Paasfeest, en het slachten van het Paaslam is een hoogtepunt in de dienst van God! Ja, het Lam Gods zal zo dadelijk worden geslacht.

29 De stadhouder Pilatus, misschien bevreesd voor onregeldheden, misschien omdat hij reden heeft om de Joden ter wille te zijn, treedt naar buiten; inzover is hij be-

---

[1]) Matth. 27 : 1, Marc. 15 : 1.
[2]) Num. 9 : 10, Hand. 10 : 28.

reid, zich naar de gangbare gewoonten te schikken. Hij blijft echter de Romeinse rechter, en vraagt naar het punt van aanklacht. Niet, dat hij zoveel waarde aan het leven van „deze mens" hecht; maar de zaak dient formeel juist te worden behandeld.

30 De aanklagers, met deze vraag onmiddellijk al verlegen, redden zich door bluf. Laat de stadhouder niet denken, dat er geen aanklacht tegen Jezus van Nazareth in te brengen is; zovaak gebeurt het niet, dat men hem vraagt, iemand te veroordelen; hij dient daarom te begrijpen, dat er reden toe is en dat Jezus een boosdoener is.

31 Pilatus trekt uit het ontbreken van een concrete beschuldiging zijn conclusie: Wat wil men dan van hèm; het is een zaak, die u blijkbaar duidelijk is en die gijzelf dan maar behandelen moet. Neen, antwoordt men dan, deze beschuldigde moet ter dood worden gebracht, en daarom kunnen wij de zaak niet afhandelen; wij verlangen van u dat gij het doodvonnis, dat wij uitgesproken hebben, bekrachtigt. Gij, Romeinen, hebt ons de bevoegdheid om iemand ter dood te brengen ontnomen. Vandaar dat gij u aan deze zaak niet onttrekken kunt.

32 Inderdaad zo is Pilatus gedwongen, tot een uitspraak te komen, hoe gaarne hij zich neutraal gehouden had. Want hij moet medewerken aan Gods Raadsplan [1]), dat de Heiland vóór Zich gezien heeft toen Hij voorzegde dat Hij niet in een oproer door de Joden gestenigd zou worden, maar gekruisigd door de Romeinen in een volledig rechtsgeding [2]).

33 De stadhouder keert terug in het gebouw en roept Jezus tot zich om Hem te ondervragen. Al heeft men geen formele aanklacht tegen Hem ingediend, toch weet Pilatus wel, waarvan men Hem beticht; hij heeft immers de vorige nacht zijn medewerking gegeven voor de gevangenneming van iemand, die zich de Messias noemde en daarom staatsgevaarlijk is [3]). En daarbij aanknopend vraagt hij: Zijt Gij nu die zogenaamde Messias, die Koning der Joden?

---

1) Hand. 2 : 23.
2) 12 : 32, Matth. 20 : 19.
3) Luc. 23 : 2.

34 De Meester antwoordt met een wedervraag. Pilatus heeft zich bij Zijn gevangenneming door de Jeruzalemse leiders laten gebruiken. Is de stadhouder bereid, althans het proces rechtvaardig en onafhankelijk te voeren? Wil hij méér zijn, dan alleen het werktuig van anderen?

35 Pilatus is scherpzinnig genoeg, om Jezus' bedoeling te verstaan. Niettemin antwoordt hij met een grofheid; hij zegt dat hij blij is, geen Jood te zijn, en daarom ook geen verstand behoeft te hebben van hun theologie. Maar er moeten zich toch wel bepaalde feiten voorgedaan hebben, want anders zouden het volk en de autoriteiten Hem wel met rust hebben gelaten. Als stadhouder en rechter heeft hij met de feiten te maken; de vraag is: Wat hebt Gij gedaan?

36 Nu Pilatus aanstalten maakt, de zaak van Jezus van Nazareth zelfstandig en met het oog op het feitenmateriaal te behandelen, legt de Heiland rekenschap af [1]). Hij zegt dat Zijn Koninkrijk, dat in geding blijkt te zijn, niet een rijk als alle andere is, met aardse doelstelling en aardse macht: Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld [2]). En als Pilatus onderzoek naar de feiten wil doen, dan zijn daar inderdaad de feiten om te staven wat Hij zegt; er is door de Zijnen geen verzet gepleegd, toen Hij gevangen werd genomen. Dit is het overtuigend bewijs, dat Hij geen aards koninkrijk wil en geen staatsgevaarlijk oproermaker is. Was Jezus wèl een zogenaamde Messias geweest, zoals de tegenstanders beweerd hebben, dan zou de stad vandaag in rep en roer zijn. Ziehier de feiten. Mijn Koninkrijk, zegt Jezus, is niet van hier.

37 De stadhouder is overtuigd. Hij zou slechts één ding nog wensen: laat deze ongevaarlijke Man dan de gevaarlijke naam „koning" niet meer gebruiken. Minzaam stelt hij de vraag, die Jezus redden kan als Hij zo wijs is, haar te verstaan: Dus Gij zijt toch wel echt een soort koning....? Dan antwoordt Jezus op Pilatus' fijne spot met dodelijke ernst. Hij houdt zijn rechter aan diens woord. Niet wat Pilatus bedoelt, maar wat hij zègt, is waar. Hier-

---

1) I Tim. 6 : 13.
2) Matth. 4 : 8 v., Luc. 4 : 5 v.

toe, zegt Hij, ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik voor de waarheid zou getuigen. Neen, de Meester zal hem, de Romein, op dit ogenblik, nu de dingen zich in een hevige vaart ontwikkelen, niet ophouden door te spreken over de profetie en de verwachting van de Messias-Koning, Die tevens de Man van Smarten zou zijn. Hij wil slechts woorden gebruiken, die deze heiden verstaat. De wáárheid, het wezen der dingen, het onvergankelijke — dàt is Zijn prediking. En indien gij, Pilatus, band aan deze wáárheid hebt, dan verstaat gij Mij. Een ieder, die uit de waarheid is, hoort naar Mijn stem [1]).

38 Pilatus beëindigt het verhoor. Hij doet het met een woord, dat de nood van zijn leven verraadt: Wat is waarheid? Maar hij is er nu volkomen zeker van, dat deze Jezus van Nazareth onschuldig is. Dan treedt hij opnieuw naar buiten en verklaart aan de ongeduldig wachtende Joden: Ik vind geen schuld in Hem.

JEZUS OF BARABBAS. 18 : 39, 40.

18 : 39 En op hetzelfde ogenblik, dat de stadhouder uit de voorname stilte van de rechtszaal naar buiten komt en de volksmassa vóór zich ziet, overvalt hem de angst. Hij weet, dat het hem zijn positie, zijn toekomst en zijn leven kosten kan, wanneer hij Jezus vrijspreekt en daarmee de intrigues van de overpriesters en de onvermoeide achterdocht van zijn lastgever, de keizer Tiberius, riskeert. Pilatus improviseert een oplossing: Jezus vrijspreken, zoals rechtvaardig is; maar Jezus veroordelen, zoals Diens vijanden willen; welnu, een veroordeelde kan, zij het dan niet vrijgesproken althans vrijgelaten worden door hem gratie te schenken. De gelegenheid is gunstig: er bestaat een jaarlijkse Paasamnestie. En laat de massa, die maar enkele dagen terug Hosanna geroepen heeft, zelf de keus doen tussen het tweetal: Jezus, de Koning der Joden, en de gevreesde, gehate misdadiger Barabbas.

40 Maar de schare, die instinktief Pilatus' zwakheid doorziet, schreeuwt en tiert: Barabbas! — Toen is Pilatus

---

[1]) Vgl. ook I Joh. 3: 19.

verloren geweest, maar Gods Plan ging door, en een boosdoener ging vrijuit doordat de Heiland stierf.

ZIE, DE MENS. 19 : 1-16a.

19 : 1 Nu wordt de Heiland op Pilatus' bevel gegeseld. Men grijpt Hem vast. Zijn rug en Zijn armen worden ontbloot. De gesel, waarvan de riemen met kwaadaardige metalen haken zijn voorzien, suist door de lucht. Het offer van het Lam vangt aan; reeds druipt het bloed.

2 Dan de bespotting. De soldaten, die iets van een koning hebben gehoord, voeren een maskerade uit. Zij vlechten een kroon van takken van de Christusdoorn en drukken deze op Zijn hoofd. Een oude soldatenmantel is altijd bij de hand en moet als purperen koningstoga dienen.

3 Zij treden op Hem toe en doen hun knieval. Ave! Wees gegroet, Jodenkoning! En als de pret eraf is, luchten zij hun wraak over de gestoorde nacht en koelen zij op Jezus hun haat tegen het Joodse volk met slagen in Zijn gelaat. Waarom zouden soldaten van een plichtvergeten stadhouder niet slaan, als knechten van godvergeten hogepriesters het al hebben gedaan? [1]). De hele wereld moet zich toch tegen Jezus keren?

4 Pilatus heeft het aangezien; hij zint er nog steeds op, het recht zijn loop te geven en tegelijk de Joden niet van zich te vervreemden. Of hij geen beroep op de weke gevoelens van de massa kan doen? Hij gaat opnieuw [2]) het Rechthuis uit. Hij gelast, dat Jezus eveneens naar buiten gebracht wordt. Hij kondigt aan, dat men zo dadelijk een deerniswekkend schouwspel zal zien: de onschuldige lijder. Wil men nu nog de verantwoordelijkheid dragen voor Jezus' dood? Is het nu niet genoeg geweest?

5 Toen heb ik, Johannes, mijn Meester weergezien. Laat mij toch nooit vergeten die kroon, dat kleed, dat riet.... En het was, alsof Pilatus profeteerde, zoals Kajafas zijns ondanks geprofeteerd heeft: Zie, de mens! [3])

---

[1]) 18 : 22.
[2]) 18 : 29.
[3]) Gen. 3 : 18 v.

6 Pilatus heeft goed gezien; de schare zwijgt ontzet. Maar hij heeft de overpriesters en hun aanhang vergeten: zij schreeuwen als roofdieren, die bloed hebben gezien: Kruisigen, kruisigen! Hun haat kent geen grenzen [1]). Gods Raad gaat ook over hun haat: het moeten de priesters zijn, die het Lam op het altaar leggen. — En Pilatus, die begon met toe te geven, doet een verdere stap. Hij heeft eerst de beslissing in de handen van de Joden gelegd, om Jezus los te laten; nu geeft hij hun de vrijheid om Jezus te kruisigen. Hij, de rechter zelf, wil daaraan echter niet medewerken, want hij vindt geen schuld in Hem.

7 Nu neemt de zaak een nieuwe wending. Plotseling komt men met een beschuldiging, waarvan tevoren geen sprake was. Het schijnt, dat men dit punt veel liever had laten rusten. Nu de gang van het proces stokt, moet men het echter zeggen; en het is goed, dat het gezegd wordt, omdat het de hoofdzaak is. De Meester stond onder beschuldiging dat Hij de Messias-Koning was; daarmee verwierp men Hemzelf. Maar nu komt een nog feller aanklacht: dat Hij Gods Zoon is; en.... daarmee verwerpt men Godzelf. — De Joden roepen: Wij hebben een wet en naar die wet moet Hij sterven, want Hij heeft Zichzelf Gods Zoon gemaakt! [2])

8 Het beroep op de wet maakt de stadhouder nog meer bevreesd, want hij weet dat de Joodse ijver voor de wet een verschrikkelijk fanatisme kan oproepen, en bovenal dat de Joodse wet door keizerlijke privileges beschermd is.

9 En nu doet Pilatus niet, wat een rechtvaardig rechter had behoren te doen: het proces beëindigen wanneer een nieuwe aanklacht wordt ingediend. Pilatus gaat opnieuw de rechtszaal binnen, neemt plaats, en stelt de formele vraag, wat de plaats van herkomst van de beschuldigde is [3]). Maar de Heiland zwijgt. Hij vraagt geen spel en geen schijn, maar recht; dit nieuwe proces heeft geen rechtsgeldigheid. De rechter heeft immers reeds driemaal zijn onschuld verklaard.

---

1) 15 : 18.
2) 5 : 18, Matth. 14 : 33, 26 : 63 v.
3) Hand. 23 : 34.

10 Verwonderd en beledigd vraagt Pilatus, waarom Jezus Hem geen antwoord geeft. Begrijpt Hij dan niet, dat Zijn lot in Pilatus' handen ligt? Weet Gij niet, dat ik macht heb U los te laten, maar ook macht om U te kruisigen?

11 Dan antwoordt Jezus wèl, want nu spreekt Pilatus weer als de rechter die in het besef van zijn macht en opdracht handelt en recht op antwoord heeft. Hij zegt: Zeker hebt gij, Pilatus, macht, volmacht en verantwoordelijkheid. Weet, dat uw macht over Mij tegelijk verantwoordelijkheid betekent tegenover Hem, Die u in dit ambt heeft gesteld [1]). Gij zult eenmaal rekenschap moeten afleggen over de wijze, waarop gij over Mij oordeelt. Er zijn er op 't ogenblik ook, die rekenschap zullen moeten afleggen over het feit zelf, dat zij over Mij hebben geoordeeld. De schuld van hen, die Mij aan u hebben overgeleverd, is nog groter, want zij waren niet bevoegd en handelden uit haat [2]).

12 Zolang Pilatus in de rechtszaal is, weet hij dat het recht móét zegevieren. Nu de Meester hem bovendien aan zijn verantwoordelijkheid herinnerd heeft, wìl hij het recht laten zegevieren. Hij wìl Jezus vrijspreken. Maar dan dringt het geschreeuw van de straat naar binnen en hij hoort de woedende kreten: Indien gij deze loslaat, zijt gij geen vriend van de keizer; een ieder die zich koning maakt, verzet zich tegen de keizer! Dit is het openlijk dreigement!

13 Nu bezwijkt de stadhouder. Wat hij thans doen gaat, vindt alleen maar zijn oorzaak in de machteloze en woedende erkenning, dat Pilatus zich door de Joden en hun leidslieden heeft laten dwingen, hoewel de Meester volkomen onschuldig is. Pilatus laat de rechterstoel naar buiten brengen en neerzetten op het geplaveide voorplein van het Rechthuis, Gabbatha, in 't Grieks Lithostrótos, dat is: het Plaveisel. Jezus van Nazareth wordt eveneens daarheen geleid. En Pilatus neemt plaats.

14 Ik, Johannes, die het zie gebeuren, weet dat thans het uur, waarvan de Meester dikwijls gesproken heeft, dáár is [3]). Het is nu de dag van de Voorbereiding voor de

---

1) Rom. 13 : 1.
2) 9 : 41.
3) 2 : 4, 7 : 30, 8 : 20 enz.

sabbat, Vrijdag. De Vrijdag van het Paasfeest; straks zal op hetzelfde ogenblik, dat alle Paaslammeren geslacht worden, het Lam Gods de zonde der wereld wegnemen. Nu is het nog pas ongeveer zes uur in de morgen [1]). Pilatus wijst naar Jezus: Zie, uw Koning! En hij zegt het nu niet meer om deernis te wekken, maar alleen om het volk, dat Jezus verworpen heeft, te bespotten.

15 Het volk antwoordt in waanzinnige woede: Weg met Hem! Weg met Hem! Kruisig Hem! Pilatus, bijtend scherp: Moet ik uw koning kruisigen? Dan de overpriesters, die het laatste antwoord weten: Wij hebben geen koning, alleen de keizer! En met deze verklaring, door de wettige vertegenwoordigers van Israël gegeven, doet het volk van Israël afstand van alle beloften en voorrechten en is het „wereld" geworden — zoals de Meester het al „wereld" genoemd had [2]).

16a Toen heeft Pilatus het vonnis geveld, zoals de wereld wilde dat Jezus gekruisigd zou worden.

DE KRUISIGING. 19 : 16b-27.

19 : 16b Nu grijpen de soldaten, die met de terechtstelling belast zijn, de Meester, om het vonnis ten uitvoer te leggen.

17 Men legt de dwarsbalk van het kruis, waaraan Hij vastgenageld zal worden, over Zijn schouder. Dan trekt men door de straten van Jeruzalem en gaat men de stadspoort uit [3]); weldra is men gekomen bij de heuvel Golgotha, die deze naam draagt omdat de vorm ervan aan een doodskop doet denken.

18 De Meester wordt gekruisigd. Zij spijkeren Zijn handen aan de uiteinden van de dwarsbalk vast. Zij tillen Zijn lichaam op langs de kruispaal, die al ingegraven is. De dwarsbalk wordt aan de kruispaal vastgemaakt. Men spijkert nu ook Zijn voeten vast. Daarna doet men hetzelfde met twee anderen, booswichten, die aan beide zijden van Hem worden gekruisigd. Jezus hangt in het midden [4]). De

---

1) Vgl. ook Marc. 15 : 25, 34 (andere telling van de uren van de dag).
2) 8 : 23 enz.
3) Hebr. 13 : 12.
4) Jes. 53 : 12.

mensen zeggen: Daar hoort Hij thuis. De Vader zegt: Daarvoor is Hij gekomen.

19 Boven Jezus' hoofd bevestigt men nog een opschrift — een stuk hout of misschien perkament, maar dat laatste is duur — waarop Pilatus Zijn misdrijf vermeldt. De stadhouder heeft er zorg aan besteed: „Jezus, de Nazoreeër, de Koning der Joden". Het was goed bedacht, Pilatus kon er zichzelf mee verantwoorden en de Joden ermee krenken; het was zéker goed bedacht, want, nu óók dat andere punt in geding was gebracht: Jezus, de Zoon van God, nu ligt er inderdaad alles in opgesloten; de Zoon geeft Zijn leven omdat Hij de beloofde Messias-Koning is, Die als Man van Smarten Zijn volk verlost en van de Vader de Middelaarsheerlijkheid ontvangen zal.

20 Velen, die voorbijkomen of opzettelijk de stad uitgegaan zijn om van Jezus' kruisiging getuige te zijn (Golgotha ligt vlak bij Jeruzalem) lezen het opschrift. En iedereen kàn het lezen, want het staat er in de drie gangbare talen, het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks. Het is een woord voor de hele wereld geworden [1]).

21 De Joodse overpriesters komen zich nu bij de stadhouder over dit opschrift beklagen. Zij willen niet, dat het zó blijft luiden. Laat Pilatus het veranderen in: „Deze sprak: koning ben Ik van de Joden" [2]). Zo zal iedereen kunnen begrijpen, dat het slechts dwaze inbeelding is geweest.

22 Pilatus echter, verheugd dat de spot hen wondt, weigert kortaf. Hij heeft geen gevaar meer te duchten en zegt hooghartig, dat hij dit nu eenmaal heeft laten neerschrijven.

23 Inmiddels houdt het executiepeloton de wacht. Men mag met de drie gekruisigden de spot drijven, maar geen pogingen doen om hen te bevrijden. Volgens gebruik kan de wacht zich de persoonlijke bezittingen van de terechtgestelden toeëigenen. De klederen van de Heiland worden onder de vier soldaten verdeeld. Daarbij bevindt zich ook een kostbaar onderkleed, dat uit één stuk rondgeweven was, een geschenk van vroeger dagen [3]).

---

1) 11 : 52.
2) Vgl. echter 6 : 15.
3) Luc. 8 : 1 v.v.

24 De soldaten vinden het jammer, dit onderkleed in vier stukken te scheuren, en besluiten, het te verloten. En zij vervullen, zonder zich ervan bewust te zijn, het Schriftwoord: Zij hebben Mijn klederen onder elkander verdeeld en over Mijn kleding hebben zij het lot geworpen [1]). De profetie is door Jezus vervuld. Allen hadden ook hun taak, om de profetie áán Jezus te vervullen. Zo is, tot in het schijnbaar toevallige toe, Gods Raadsbesluit aan de Heiland vervuld.

25 Ik, Johannes, was ook getuige van een ander lijdenstafereel. Maria, Jezus' moeder, wilde bij de kruisiging aanwezig zijn [2]). Zij staat daar, samen met haar zuster, mijn eigen moeder Salome, en Maria van Klopas en Maria Magdalena. De andere discipelen hebben een heenkomen gezocht, maar deze vrouwen tonen haar trouw. Evenals zij thans de dood van de Meester zien, zullen zij straks de eersten zijn, die Zijn opstanding mogen verkondigen.[3]).

26 De soldaten verhinderen ons, vlakbij te komen [4]), maar wij bevinden ons niettemin op een zo geringe afstand van het kruis, dat wij verstaan wat de Meester tot ons wil zeggen. Hij ziet Zijn moeder en haar smart. Hij heeft haar liefde thans zeer nodig. Hij weet echter, dat Hij haar sparen moet. Hij weet ook, dat er straks geen lichamelijke banden met Hem zullen binden, maar de band van de Heilige Geest. Met een blik op mij spreekt de Meester dan: Vrouw, zie, uw zoon. Hij stelt mij in Zijn plaats, want Hijzelf zal deze plaats niet meer innemen.

27 Dan, tot mij gericht: Zie, uw moeder. Sindsdien heb ik voor Jezus' moeder in Zijn plaats gezorgd.

HET STERVEN VAN JEZUS. 19 : 28-37.

19 : 28 De Heiland weet, dat nu alles volbracht is [5]). Hij weet. wat Hij lijden moet. Hij weet, wanneer Hij lijden moet. Hij kent ook het tijdstip waarop Hij uit het lijden overgaat in

---

1) Ps. 22 : 19.
2) Luc. 2 : 35.
3) 20 : 11 v.v., Matth. 28 : 9 v.
4) Matth. 27 : 55.
5) 13 : 1 enz.

de verheerlijking. De Vader heeft het Hem bij het licht der Schrift geopenbaard. Uit de Schrift weet Hij, dat de stervensdorst het laatste is. Nu is het zover gekomen. De Schrift kan worden vervuld en de Raad Gods kan tot het uiterste worden volbracht [1]). De Meester roept: Mij dorst!

29 De soldaten hebben drinken meegebracht, er staat een kruik goedkope wijn, men heeft er nog niet van gebruikt. Nu nemen zij een spons, dopen deze in hun kruik tot zij zoveel als 't kan in zich opgezogen heeft, en bevestigen haar aan het vertakte uiteinde van een hysoptak [2]). Voorzichtig en behoedzaam — begint de Verhoogde Christus naar Zijn belofte harten tot Zich te trekken? [3]) — brengen zij de doordrenkte spons aan Jezus' mond.

30 De Meester drinkt. Hij aanvaardt de eerste gave van de wereld, nadat de Zijnen Hem verworpen hebben. Dan, verkwikt en bij machte om het woord te spreken, dat op het laatste ogenblik gezegd moet worden, zegt Hij: Het is volbracht. En Hij buigt het hoofd en geeft de geest. Bewust. Vrijwillig. Hij legt Zijn leven af, om het weder te nemen. Dit gebod heeft Hij van de Vader ontvangen [4]).

31 Dat de Meester waarachtig gestorven is, wil ik, Johannes, ter beschaming van elke dwaalgeest die niet gelooft dat het Woord vléés geworden is, en tot versterking van het ongetwijfeld geloof van u, die dit evangelie leest en hoort, nadrukkelijk bevestigen. — De Jeruzalemse leiders, bezorgd als zij zijn voor de naleving van Mozes' wet, worden bevreesd, dat het land onrein zal worden wanneer de drie terechtgestelden niet voor het vallen van de avond van het kruis afgenomen zijn; het zou geheel de Paasviering ongeldig maken, en welk een moeite dan voor niets [5]). Vandaar dat zij opnieuw met een verzoek bij Pilatus komen; thans om bespoediging van de dood der kruiselingen. Men zou, zeggen zij, door 't breken van de benen van de terechtgestelden (bij de Romeinen immers de gebruikelijke genadeslag) hun dood kunnen verhaasten, zodat hun lichamen

---

1) Ps. 22 : 16, 69 : 22.
2) Ex. 12 : 22.
3) 12 : 32.
4) 10 : 18.
5) Deut. 21 : 23.

afgenomen kunnen worden en geen vloek de heiligheid van het feest bedreigt.

32 Pilatus maakt geen bezwaar; het gaat om een punt van de gevaarlijke Joodse wet. Op hoog bevel beginnen de soldaten hun laatste beulswerk. Jezus' medegekruisigden worden uit hun lijden verlost.

33 Bij Jezus gekomen, bemerken zij echter, dat het hier niet meer nodig is. Zij constateren, dat Hij reeds gestorven is.

34 Maar men wil volstrekte zekerheid; er is al genoeg onrust om Hem geweest. Eén van de soldaten stoot met zijn speer in Jezus' hartstreek. Het is meer om het bewijs te doen, dat Hij gestorven is, dan om Hem, mocht Hij niet gestorven zijn, alsnog de doodssteek toe te brengen. Op dat ogenblik echter vloeit er bloed en water uit Zijn zijde.

35 Ik zelf, de schrijver van dit evangelie, heb daarbij gestaan. Ik heb dit met mijn eigen ogen gezien, en ik leg dit vast in het getuigenis van mijn evangelie [1]). Wie heeft het recht, te betwijfelen of de Heiland waarlijk gestorven is? Hij, Die ook opgewekt is, weet dat ik de waarheid zeg [2]). En ik zeg het, opdat gij, die het hoort en leest, met heel de Kerk eenstemmig blijft in het geloof dat het Woord vlees geworden is, en dat de Goede Herder Zijn leven heeft ingezet voor Zijn schapen, en dat de Tarwekorrel in de aarde gevallen en gestorven is, en dat de Meester het grote werk der verzoening volkomen volbracht heeft [3]).

36 En in dit alles is de profetie vervuld. Zoals van het Paaslam geen been gebroken mocht worden, zo is ook geen been gebroken aan Hem, Die op deze Paasdag geslacht werd voor onze zonden [4]). Zoals de dichter voorzegd heeft, dat onder Gods bizondere bewaring geen been gebroken zal worden aan de rechtvaardige, zo is dit vervuld aan Hem, van Wie tot driemaal toe door de rechter Pilatus is vastgesteld dat Hij onschuldig was [5]).

---

1) 15 : 27, 20 : 30 v., 21 : 24.
2) Rom. 9 : 1, II Cor. 11 : 31, Gal. 1 : 20.
3) 1 : 14, 10 : 11, 12 : 24, 19 : 30.
4) Num. 9 : 12.
5) Ps. 34 : 21.

37 Maar het is ook de vervulling van de andere profetie: Zij zullen zien op Hem, die zij doorstoken hebben [1]). Want eens komt de grote dag, waarop de wereld sidderend haar schuld erkennen moet.

DE BEGRAFENIS. 19 : 38-42.

19 : 38 Thans wil ik nog beschrijven, hoe de begrafenis van mijn Meester heeft plaatsgevonden. Ik wil daarbij laten zien, hoe de Verheerlijkte Heiland reeds terstond is begonnen, Zijn kracht te tonen en bevreesde volgelingen tot moedige belijders te maken. — Nadat zekerheid verkregen is omtrent Jezus' dood, komt Jozef, een man van vooraanstaande positie, die de Meester wel gelovig aanhing maar helaas bevreesd was om dat te openbaren [2]), naar Pilatus toe. Deze Jozef is afkomstig uit de plaats Arimathea, maar verblijft vaak in Jeruzalem en is aan de stadhouder niet onbekend. Hij vraagt om het lichaam van de Heiland. Pilatus, wellicht verwonderd, wellicht in het besef dat hij iets goed te maken heeft, willigt het verzoek in. Onmiddellijk begeeft Jozef zich naar Golgotha om het lichaam van Jezus van het kruis af te nemen.

39 Vervolgens openbaart ook Nicodemus zich thans als Jezus' discipel. Ik heb reeds beschreven, hoe deze leraar van Israël eens in de nacht tot Jezus gekomen is, en ook hoe hij later nog in de Hoge Raad, waarvan hij deel uitmaakt, zijn stem aarzelend, ten gunste van de Heiland verheven heeft [3]). Nu echter, terwijl allen zich tegen de Meester gekeerd hebben en het gevaarlijker is dan ooit, het voor Hem op te nemen, komt dezelfde Nicodemus met Jozef van Arimathea naar Golgotha; en hij heeft een mengsel van specerijen bij zich, enkele honderden grammen in gewicht, om het lichaam des Heren te balsemen.

40 Samen verzorgen zij dan de kruisafneming. Zij wikkelen het lichaam van Jezus in linnen doeken en leggen de specerijen daartussen. Zij bezorgen de Meester een begra-

---

1) Zach. 12 : 10, vgl. Openb. 1 : 7.
2) 7 : 13, 9 : 22.
3) 3 : 1, 7 : 50.

fenis, zoals bij de Joden gebruikelijk is wanneer het aanzienlijke mensen betreft; de Meester wordt rijk begraven.

41 De teraardebestelling zelf vindt plaats in een graf, dicht bij Golgotha. Jozef heeft er een kleine bezitting, een tuin met enkele bomen, waar in de rots een spelonk uitgehakt is; dit rotsgraf is nog voor niemand gebruikt.

42 Daar wordt het lichaam van de Heiland bijgezet. Er is haast bij, want zo dadelijk breekt de sabbat aan; de Joden vieren reeds de Voorbereiding voor de paasmaaltijd. Ik laat nu in het midden, of Jozef van plan is geweest, Jezus' lichaam naar Arimathea te doen vervoeren; door de haast, die men maken moet, is het nieuwe graf bij Jeruzalem de aangewezen plaats. Het is immers noodzakelijk, dat de Heiland ook bij Jeruzalem opstaan zal en aan de Zijnen zal verschijnen; daar zal de Vader de Zoon verheerlijken. Hij verheerlijkt Hem nu reeds, door verscholen volgelingen Zijn naam te doen belijden [1]).

DE OPSTANDING EN DE EERSTE VERSCHIJNING. 20 : 1-18.

20 : 1 U weet reeds (dat hebben de andere evangelisten beschreven) [2]) dat de Meester na Zijn verrijzenis het eerst aan de vrouwen verschenen is; wij, discipelen, hebben ons dat onwaardig gemaakt door ons ongeloof en onze ontrouw. Hij heeft ons echter opnieuw tot geloof gebracht. Daarna hebben wij getuigen van Zijn heerlijkheid mogen zijn [3]). —

Zoals gezegd, gaan er op die Zondagmorgen vrouwen naar Jozefs hof. Eén der eersten is Maria van Magdala. Zij maakt zich al gereed in de nacht, en het eerste ochtendgloren vindt haar in de omgeving van Jezus' graf [4]). Zij ziet reeds zóveel, dat zij tot haar ontzetting vaststellen moet dat het graf open staat; de steen, die, achter de ingang, het eigenlijk graf afgesloten heeft, is weggenomen.

2 De schrik en ontsteltenis grijpen haar zó aan, dat er

---

1) 12 : 28 v.v., 17 : 1 v.
2) Matth. 28 : 9 v., Marc. 16 : 9.
3) 1 : 14, Hand. 1 : 22.
4) Vgl. Marc. 16 : 8.

niets anders tot haar doordringt. Zij snelt heen en waarschuwt Simon Petrus op het adres, waar zij hem weet te vinden. Daarna komt zij bij mij, om het schrikbarend nieuws mee te delen: Onbekenden moeten het lichaam van de Meester hebben weggenomen van de plaats, waar Jozef van Arimathea en Nicodemus het in bijzijn van haar en andere vrouwen op de Vrijdagavond hebben bijgezet; men moet het ergens anders hebben neergelegd, maar noch zij noch iemand anders weet, waar dit zou kunnen zijn.

3 Petrus gaat onmiddellijk bij het horen van Maria's bericht op weg; ik eveneens. Onderweg ontmoeten wij elkaar en samen zetten wij onze tocht voort. In onze onrustige onzekerheid lijkt de weg eindeloos.

4 Wij haasten ons voort. De spanning maakt, dat ik het niet uithouden kan; terwijl Petrus evenals ik brandt van verlangen om te zien wat er gebeurd kan zijn, is het tegelijk alsof hem iets tegenhoudt; ik snel vooruit en ben bij het graf, vóór hem.

5 Ik buk mij, om door de lage ingang naar binnen te zien, en merk dat Maria het belangrijkste nog niet gezegd heeft. Zij heeft blijkbaar niet gezien dat Jezus' lichaam wel weg is maar dat de lijkwade er nog ligt. De opwinding, die deze ontdekking in mij teweegbrengt, maakt dat ik vastgenageld bij de ingang van het graf blijf staan. Ik durf niet méér te vinden. Ik durf ongelovig te zijn.

6 Petrus komt nu aan. Hij loopt mij voorbij, de grafspelonk in. Hij ziet de linnen windsel liggen.

7 Maar hij doet een nieuwe ontdekking. Er is geen spoor van grafschennis [1]); er is zelfs geen teken van enige haast te vinden. De doek, die Jozef en Nicodemus gebruikt hebben om daarmee het hoofd van de gestorven Meester te bewinden, ligt apart opgerold terzijde. Alles wijst op overleg en orde.

8 Dan ga ook ik naar binnen. Ik neem, wat ik zie, in mij op. Ik denk terug aan wat de Meester ons gezegd heeft over de zegepraal van Messias, die in het Oude Testament geprofeteerd staat. Het wonder moet zijn gebeurd. Hij, Die anderen uit de doden opgewekt heeft en toen verkondigde

---

[1]) Vgl. ook Matth. 28 : 13.

dat Hijzelf de Opstanding en het Leven is, Hij moet zijn verrezen [1]). En op dat ogenblik, in het ledige graf, doe ik de ontdekking van het geloof, Jezus Christus is de Zoon van God. Wat begonnen is bij het teken van de bruiloft van Kana, is tot afsluiting gekomen bij het zien van de grafdoeken: Ik gelóóf [2]).

9 Zwaar moet ik het mijzelf aanrekenen, dat ik — evenals mijn mededisciepelen — de Schrift niet eerder verstaan heb, om te weten dat de beloofde Heiland tenonder moest gaan en daarna moest opstaan uit de doden [3]). Het licht is mij nu opgegaan over de Oudtestamentische profetieën en ik zie de lijn, die door heel de Schrift heen loopt: de Christus, Die sterft in vernedering en leeft in heerlijkheid [4]).

10 Als ik, met Petrus, terugkeer van het graf en in het huis, waar ik verblijf houd, Maria, de moeder des Heren, ontmoet, is alles anders geworden. Het licht is opgegaan.

11 Maria Magdalena is niet met ons meegegaan. Wij hebben ook geen contact meer met haar gehad. Nadat wij van het ledige graf teruggekeerd zijn, blijkt zij zich op eigen gelegenheid opnieuw daarheen begeven te hebben. Wanhopig snikt zij het uit [5]), terwijl zij vóór de ingang van het graf blijft staan. Dan, op een gegeven ogenblik, bukt zij zich om door de lage opening de plaats te zien, waar haar geliefde Heiland gelegen heeft.

12 Door het floers van haar tranen heen ontdekt zij twee gestalten in de grafspelonk. Zij schrikt niet, daarvoor heeft zij tevoren een te hevige schok gekregen. Zij merkt alleen, dat de beide gestalten zich op dezelfde plaats bevinden, waar het hoofd van de gestorven Meester neergelegd is en waar Zijn voeten gerust hebben. Hun witte kleding ziet zij nauwelijks; dat het engelen zijn, dringt in 't geheel niet tot haar door [6]). Maria Magdalena heeft slechts oog voor de plaats, waar het lichaam van Jezus gelegen heeft.

13 Maar Maria hoort zich nu toespreken. Om haar voor

---

1) 11 : 25, 14 : 19.
2) 2 : 11, 16 : 30.
3) Luc. 24 : 26.
4) Ps. 16 : 10, Jes. 53 : 11 v. enz.
5) I Cor. 15 : 19.
6) Marc. 16 : 5.

te bereiden op wat zo dadelijk gebeuren zal, stellen de engelen haar de vraag: Vrouw, waarom weent gij? Of er op deze Paasmorgen reden is om te wenen? Ja, zolang Maria namelijk niets anders vermoedt dan dat men haar het enige, wat haar van de Meester overgebleven is, ontnomen heeft; zolang het wonder, waarvan zij toch afweten moest, niet tot haar doordringt. Haar liefde doet haar wel spreken van „mijn Heer", Die weggenomen is, maar haar geloof in het woord, dat haar Heer over Zijn opstanding gesproken heeft, is haar geheel ontvallen.

14 Nadat Maria de reden van haar smart verteld heeft, wendt zij zich om. Heeft zij, misschien onbewust, iets aan de beide engelen gemerkt? Zij ziet Iemand achter zich, in de hof. Het is de Meester Zelf. Maar de gedachte, dat het Jezus kòn zijn, is zó onwezenlijk voor haar, dat er geen spoor van herkenning op haar gelaat komt.

15 De Vreemde herhaalt [1]) de vraag, die daarjuist gedaan werd: Vrouw, waarom weent gij? Maar Maria legt geen verband. Wie zoekt gij?, zo klinkt het. Maria zoekt niet dié Meester, Die Zelf van Zijn komende verheerlijking getuigd heeft. En zij spreekt in haar antwoord aan de Vreemde, Die haar de tuinman van Jozef lijkt te zijn, slechts over een dode Heiland, voor Wie zij wel een ander graf weet, als het lichaam niet op deze plaats mag blijven. Mijnheer, zegt zij, als gij Hem weggedragen hebt — gij zult er immers meer van weten — zeg mij dan, waar gij Hem hebt neerlegd en ik zal Hem wegnemen....

16 Dan spreekt de Goede Herder, Die Zijn schapen bij name roept: Maria! [2]) En Maria herkent de Stem en keert zich tot Jezus en antwoordt: Rabboeni! — de naam, die „Meester" betekent en slechts voor de méést gezaghebbende leraars en soms ook voor God gebruikt mag worden; de naam, waarin Maria haar schuldige onwetendheid belijdt en zich gewonnen geeft aan het Woord.

17 In de ontroering van het ogenblik maakt Maria een gebaar, alsof zij haar teruggevonden Meester nu altijd bij zich houden wil. Dan herinnert Hij haar aan wat Hij te-

---

1) Vgl. ook Matth. 28 : 10 met Matth. 28 : 5 en 7.
2) 10 : 3.

voren gezegd heeft over de nieuwe tijd, waarin Hij, na heengegaan te zijn tot de Vader, door de Heilige Geest met de Zijnen verbonden zal zijn [1]). De Meester leeft, in zekere zin, nu nog tussen twee werelden. Maria kan Hem niet meer vasthouden, zoals voorheen. Zij kan Hem nog niet vasthouden, zoals het straks zal zijn, als Hij naar Zijn belofte woning gemaakt heeft bij de Zijnen. Maar Maria krijgt haar taak bij de verkondiging van de vervulling van deze belofte. De Meester geeft haar opdracht, de voortgang van Zijn werk aan de discipelen te melden. En de wijze, waarop Jezus deze opdracht geeft, spreekt over deze voortgang van Zijn werk duidelijke en heerlijke taal: Zijn Vader is hùn Vader en Zijn God is hùn God; die Hij eens Zijn „vrienden" [2]) noemde, noemt Hij nu Zijn „broeders" [3]). Want allen, die Hem aangenomen hebben, heeft Hij macht gegeven om kinderen Gods te worden, hun, die uit God geboren zijn [4]).

18 Maria Magdalena gehoorzaamt. Zij vraagt niet, waar haar Meester nu verblijven zal, want zij heeft verstaan dat Hij op het punt staat en bezig is om op te varen tot de Vader. Zij wordt alleen maar de boodschapster voor de discipelen, zoals God haar Zijn boodschappers gezonden heeft (de beide engelen); zij verkondigt het woord van het Woord, dat haar ontmoette; opdat Hij, Die door de Vader gezonden is, de Zijnen zenden kan [5]).

DE VERSCHIJNING AAN DE DISCIPELEN. 20 : 19-23.

20 : 19 Het is nu de avond van de Opstandingsdag. Er is op deze dag veel gebeurd, er is ook veel veranderd. Waren wij, 's morgens, allerwegen verstrooid (zelfs Petrus en ik hadden ieder ons eigen heenkomen gezocht) [6]), op deze avond hebben wij elkander teruggevonden en zijn wij, op

---

1) 14 : 18 v.v.
2) 15 : 15.
3) Hebr. 2 : 11.
4) 1 : 12 v.
5) 17 : 18.
6) Vs 2.

één onzer na [1]), samen. Men begrijpt, hoe al wat wij beleefd hebben, besproken is en hoe in 't bizonder de boodschap ons bezig heeft gehouden, die Maria van Magdala namens de Meester heeft overgebracht. Een zekere vrees vervult ons wel, dat ons van de zijde der overpriesters en schriftgeleerden ernstig gevaar dreigt; wij hebben de massale verwerping van de Heiland gezien en zijn niet vergeten, wat Hij ook òns dienaangaande voorzegd heeft [2]). Wij hebben de voordeur daarom op slot gedaan. Plotseling echter treedt de Meester op ons toe; niemand kan zeggen, hoe Hij binnengekomen is, maar hoe zouden er voor Hem, Die ook de dood overwonnen heeft, nog hindernissen bestaan? Dan, terwijl Hij in ons midden staat, spreekt Hij: Vrede zij u! Het is de gebruikelijke groet, maar nu Hij, Die als Gods Lam de zonde gedragen heeft, van vrede spreekt, verstaan wij in dit woord oneindig veel meer dan wij ooit in deze groet hoorden; dit is de vrede, Zíjn vrede, die Hij voor ons heeft verworven [3]).

20 Om alle aarzeling en twijfel bij ons weg te nemen [4]), houdt de Meester ons nu Zijn handen voor, waarin wij de littekens van de kruisspijkers zien, en toont Hij ons de plaats, waar Hem de speerstoot getroffen heeft. Een oneindige blijdschap komt over ons [5]), nu wij de Meester opnieuw bij ons hebben en met eigen ogen zien dat Hij leeft.

21 Opnieuw zegt de Meester nu: Vrede zij u!, en nog beter dan daareven dringt het tot ons door, dat deze vrede alleen mogelijk is door Zijn lijden en sterven, waarvan deze littekens getuigen. Dan echter zegt Hij ons, dat het déze vrede is, die wij als Zijn apostelen aan de wereld hebben te verkondigen. Hij heeft ons reeds eerder tot Zijn discipelen en apostelen geroepen, en wij begrepen toen wel dat wij Zijn Woord en evangelie hadden te prediken. Nu roept Hij ons opnieuw, en nu begrijpen wij wèlk Woord en wèlk evangelie wij zullen prediken. En wat wij óver ons

---

1) Vs 24.
2) 15 : 20 v.
3) 14 : 27.
4) 4 : 48, vgl. Matth. 28 : 17.
5) 5 : 11, 16 : 20 v.v.

gehoord hebben, toen onze Heiland Zijn grote gebed deed[1]), horen wij nu tòt ons zeggen: Gelijk de Vader Mij gezonden heeft, zend Ik ook u. Eens werd de Zoon door de Vader uitgezonden in de wereld[2]); Hij heeft Zijn verzoenend werk volbracht; maar Hij blijft de Gezondene, Die Zijn werk voortzet door ons te zenden[3]).

22 Na deze woorden, waarin onze opdracht ligt, gezegd te hebben, doet de Meester een daad, die ons duidelijk moet maken op welke wijze wij deze opdracht kunnen vervullen. Hij blaast op ons. Wij gevoelen dat wij onder Zijn beademing ons werk zullen mogen doen; Hij blijft ons nabij door Zijn Heilige Geest. Ontvangt, zegt Hij, de Heilige Geest. De Geest zal ons de kracht van Christus, Zijn nabijheid, Zijn gemeenschap, Zijn Woord schenken. Wij staan in onze apostolische taak onder 's Meesters hoede en leiding[4]).

23 En daarmee vernieuwt en verdiept onze Meester de opdracht, waarvan u weet dat Hij ons deze reeds eerder verleend heeft[5]). Wanneer wij, Christus' apostelen, in gehoorzaamheid aan Hem de zonden vergeven en verklaren dat de zonden vergeven zijn, dan staat dat vast; en wanneer wij, Christus' apostelen, zonden toerekenen en uitspreken dat déze dwaling uit de Kerk gebannen moet worden en díe liefdeloosheid met Gods toorn gestraft zal worden, dan staat dat vast, voor de eeuwigheid.

DE VERSCHIJNING AAN THOMAS. 20 : 24-29.

20 : 24 Eén onzer ontbrak op de avond van de Opstandingsdag in de kring. Het was Thomas, die ook bekend staat als Didymus[6]). Al heeft de opdracht en de belofte, die de Meester op die avond aan ons, Zijn apostelen, geschonken heeft, op ons àllen betrekking gehad, zodat Hij het niet aan Thomas behoefde te herhalen, het bleef niettemin

---

1) 17 : 18.
2) 5 : 24 enz.
3) 16 : 12 v.v.
4) 14—17.
5) Matth. 16 : 19, 18 : 18.
6) 11 : 16, 14 : 5.

eigenzinnig en kortzichtig van hem, dat hij toen ontbrak, en het moest hersteld worden.

25 Wij onzerzijds hebben Thomas niet losgelaten. Met diepe blijdschap hebben wij hem over de verschijning van de Meester verteld. Wij hebben de Here gezien! Maar Thomas heeft alleen geantwoord, dat het voor hem dan nog maar eens gebeuren moest. Zolang ook hij het bewijs niet voor ogen heeft en zolang het hem niet tastbaar gegeven wordt (vooral dat laatste!) kan hij niet geloven in de verrezen Zoon van God. Of het òngeloof van Thomas was? [1]) Wij zagen dat hij het er moeilijk genoeg mee had.

26 Dan is het acht dagen later. Het is weer Zondag, de dag die door Christus' opstanding geheiligd is. Opnieuw zijn wij bijeen in hetzelfde huis. Wij kunnen Jeruzalem nog niet verlaten. Ook zijn de deuren weer gesloten, want wij hebben begrepen dat het voor de Meester geen hindernis vormt. Alles is, zoals de vorige Zondag. Alleen: Thomas heeft zijn afzondering opgegeven en verkeert weer in de kring. En wij wachten niet tevergeefs; zoals op de vorige Zondag zien wij plotseling de Meester weer in ons midden. Vrede zij u!, zegt Hij.

27 Nu richt Hij het woord tot Thomas. Zonder dat Thomas Hem erom gevraagd heeft? Maar wie zal zeggen, hoe Thomas erom heeft gebeden! Jezus spreekt: Breng uw vinger hier en zie Mijn handen en breng uw hand en steek die in Mijn zijde. Thomas màg doen, waarom hij gevraagd heeft; hij krijgt het bewijs tastbaar in handen. Terwijl de Meester aan Zijn vijanden elk teken weigert [2]), schenkt Hij het aan hen, die Hij Zijn vrienden en Zijn broeders heeft willen noemen [3]). Maar tegelijk geeft Hij aan Thomas de berisping, die hij heeft verdiend: Laat Thomas nu niet ongelovig meer blijven [4]), maar gelovig belijden.

28 Thomas dóet gelovig belijdenis. De moed ontbreekt

---

1) 2 : 18.
2) 2 : 18, Matth. 12 : 39.
3) 15 : 13 v.v., 20 : 17.
4) Hebr. 3 : 12.

hem, op 's Meesters aanbod in te gaan. Maar hij spreekt een belijdenis uit, waarin hij meer durft zeggen dan één onzer [1]) tot nu toe gedaan heeft: Mijn Heer en Mijn God! Hij verklaart zich bereid tot elke apostolische dienst, waartoe Zijn Meester hem uitzenden wil. Hij heeft het Woord aanschouwd, dat bij God was; en het Woord is God [2]).

29 Dan zegt Jezus: Gij hebt Mij nu wel goed en overtuigend zien, Thomas? Ik houd u aan uw geloofsbelijdenis. Maar wanneer gij, Mijn discipelen, Mij lichamelijk zien moogt, dan schenk Ik u dat om daarvan te getuigen in de wereld. Zij, die uw getuigenis horen, ontvangen straks geen verschijning meer van Mij; zij zullen moeten geloven, zonder Mij gezien te hebben. Predikt slechts het evangelie! [3])

EERSTE SLOT. 20 : 30, 31.

20 : 30 Met deze belijdenis van Thomas zou mijn evangelieverhaal kunnen eindigen. Ik had u nog meer verschijningen van de Heiland kunnen beschrijven. Ik had u nog veel meer wonderen kunnen tekenen, die de Meester als bezegeling van Zijn prediking verricht heeft; bij elke wonderdaad is gebleken dat de Heiland het Woord des Vaders bracht, ja, in eigen Persoon het Woord is, en dat het Woord de betrouwbare Waarheid is. En het Leven. Wij, Zijn discipelen, zijn erbij geweest en hebben ze gezien met eigen ogen.

31 Maar wat ik aan wonderen en prediking van mijn Heiland vermeld heb, kan voldoende zijn om u, die het evangelie leest en hoort, te doen blijven bij het ongetwijfeld geloof [4]). Jezus van Nazareth is de Christus en de Zoon van God. Wanneer u instemt met deze belijdenis van Thomas, zult u door de Heilige Geest, Die levend maakt, delen in het Leven, dat in de Levende Heiland geopenbaard is [5]).

---

1) 16 : 30, Matth. 16 : 16.
2) 1 : 1.
3) Rom. 10 : 14 v.
4) I Joh. 5 : 13.
5) 3 : 16, 6 : 63, 14 : 19.

DE VERSCHIJNING AAN HET MEER VAN TIBERIAS. 21 : 1-14

21 : 1 Ik wil u echter nog een andere verschijning van de Meester verhalen. Deze heeft niet in of bij Jeruzalem plaatsgevonden, maar in Galilea [1]), bij het meer van Tiberias. Het was met deze verschijning, die een bizonder karakter droeg, als volgt.

2 Wij bevinden ons bij het genoemde meer van Tiberias, de vertrouwde omgeving waar de meesten onzer geboren zijn [2]) en waar wij getuige geweest zijn van de prediking en de wonderen van onze Meester [3]). De kring is klein. Simon Petrus is er; Thomas, ook bekend als Didymus; Nathanaël, afkomstig uit het landinwaarts gelegen Kana, mijn broeder Jakobus en ik, en nog twee anderen, die ook tot de volgelingen van de Heiland behoren.

3 Het is reeds enige tijd na de dag van Jezus' opstanding; wij zijn weer in Galilea teruggekeerd en ondergaan de reactie van de ontzettende en adembenemende gebeurtenissen, die wij in Jeruzalem hebben beleefd. Maar het is niet alleen vermoeidheid, die ons overvallen heeft; ook een zekere teleurstelling en zelfs moedeloosheid heeft zich van ons meester gemaakt. Het schijnt ons toe, dat er stilstand in het werk van onze Heiland ingetreden is, wij zien niets gebeuren en missen in ons ongeloof de moed, de arbeid van de prediking ter hand te nemen [4]). Dat de Meester, ook aan een grotere kring, van tijd tot tijd verschijnt, helpt ons niet van onze ingezonkenheid af. Als Simon Petrus op een dag het plan opvat, maar weer te gaan vissen, stemmen wij ermee in. Wij werken die nacht echter tevergeefs en vangen niets.

4 Als het morgen wordt, zien wij Iemand aan de oever staan. Niemand onzer herkent de Meester; niet, omdat de afstand te groot was, want wij verstaan wat Hij tegen

---

1) Matth. 28 : 7, 10.
2) 1 : 45.
3) Matth. 4 : 13 enz.
4) 16 : 32.

ons zegt, maar omdat wij tezeer in ons werk zijn opgegaan. Hoe schaam ik mij over dit alles, nu ik het neerschrijf.

5 De Vreemde roept ons: Hij spreekt ons met de vertrouwelijke naam „Kinderen" aan![1]) — maar zonder dat wij erbij stilstaan. Hij vraagt: Gij hebt zeker geen toespijs? — en ternauwernood dringt het zich aan ons op, uit welke omstandigheid Hij zou kunnen afleiden dat wij voor niets bezig zijn geweest. Wij roepen alleen terug: Neen! Zoals Maria van Magdala op de Paasmorgen gemeend heeft, de tuinman van Jozef van Arimathea vóór zich te zien [2]), zo leven wij, Christus' apostelen — en dat nog zoveel later, na de verschijningen die wij al ontvangen hebben — in de waan dat Hij iemand is, die wat vis kopen wil.

6 Dan neemt de Meester een nieuw middel te baat, om ons ongeloof te doorbreken. U kent de geschiedenis van de wonderlijke visvangst, zoals de evangelist Lucas deze beschreven heeft [3]). Met een onmiskenbare herinnering daaraan zegt Hij, dat wij ons net opnieuw moeten uitwerpen, thans aan de rechterzijde van het schip, en dan zouden wij vinden. Iets in ons waarschuwt ons, dat wij de stem van de Vreemde moeten gehoorzamen. Wij doen, zoals Hij gezegd heeft. En het net wordt zó vol vis, dat wij het niet aan boord kunnen halen.

7 Nu eindelijk dringt de waarheid tot mij door. Ik herken de Meester. Ik zeg tot Petrus: Het is de Heer, onze verheerlijkte Heiland! En Petrus, zodra ik het gezegd heb, slaat een kledingstuk om zich heen — hij heeft tijdens de arbeid zo weinig mogelijk kleding gedragen, maar durft zo niet voor de Meester verschijnen —, springt in het water en waadt naar de kant.

8 Wij, de anderen, blijven in het schip, overtuigd dat het wonder niet voor niets is gebeurd en de gevangen vis aan land moet worden gebracht. De afstand naar de oever is trouwens gering, niet meer dan honderd meter. Het net, dat wij niet binnen kunnen halen, omdat het te vol is, slepen wij achter het schip aan.

---

1) Vgl. I Joh. 2 : 14, 18.
2) 20 : 15.
3) Luc. 5 : 1-11.

9 Dan zijn wij getuige van het tweede stuk onderwijs, dat de Meester ons in onze kleingelovigheid geven wil. Hij heeft ons eerst een nieuwe wonderlijke visvangst gegeven om ons te doen verstaan dat onze arbeid zéker vrucht zal dragen, indien wij Zijn woord gehoorzamen. Hij toont ons nu, dat Hij niet van onze krachtsinspanning afhankelijk is, maar dat de vrucht van onze arbeid al gereed is. Aan land gekomen, bemerken wij een kolenvuur, en het brood en de vis ligt er allang op!

10 Niettemin wil de Meester dat, wat Hij ons eerst gegeven heeft, gebruiken. Hij zegt, dat wij wat van de vis, die wij op Zijn woord gevangen hebben, moeten halen.

11 Petrus gaat in het schip, trekt het volle net aan de oever, haalt de vangst uit het net; in verbazing en eerbied bemerken wij de grootheid van 's Heilands wondermacht: de vangst bedraagt honderd drie en vijftig grote vissen — ik heb ze persoonlijk gezien en geteld. En het grootste wonder is nog geweest, dat het net bij deze zeldzame vangst niet gescheurd is.

12 Daarna, in de vroege morgen, nodigt ons de Meester tot de maaltijd. Het herinnert aan vroeger. Toch is het anders geworden. Wij missen de moed om onbescheiden vragen te stellen. Wij weten, dat wij bij Jezus zijn, de Verhoogde Heer der heerlijkheid. Daarom vervult ons een diepe eerbied.

13 De maaltijd is dan ook van een wonderlijke plechtigheid. De Heer treedt toe. Hij neemt het brood. Hij geeft het ons. En daarna ook de vis [1]). Wij verstaan dat wij zullen arbeiden onder Zijn toezicht, maar ook zullen leven onder Zijn zorg.

14 Zo is de Meester ons, Zijn apostelen, voor de eerste maal op de avond van de Opstandingsdag verschenen om ons tot de arbeid te roepen. De tweede maal was acht dagen later, toen Thomas weer met ons was. Bij deze derde keer hebben wij eerst recht de aard van onze roeping verstaan.

---

[1]) Volgens Hand. 1 : 4 en 10 : 41 heeft Jezus waarschijnlijk ook Zelf aan de maaltijd deelgenomen; vgl. ook Luc. 24 : 42 v.

PETRUS IN ERE HERSTELD. 21 : 15—23.

21 : 15 Doch deze derde verschijning, die wij als apostelen ontvangen, blijkt nog een bizondere bedoeling voor één onzer te hebben. Daar ligt nog steeds het feit van Petrus' verloochening; wat publiek voorgevallen is, moet voor aller oog en oor goedgemaakt worden. — Bij het vuur, dat juist zo brandt als dat houtskoolvuur waarbij Petrus zich in die nacht gewarmd heeft [1]), richt de Meester tot deze discipel het woord. Hij vermijdt in Zijn aanspraak de Petrusnaam, die Hij hem indertijd gegeven heeft [2]); het gaat nu om iets waarin de discipel zich allerminst een Rotsman betoond heeft. De Heiland noemt hem met de naam van vóór zijn roeping tot discipel: Simon, zoon van Johannes, en vraagt: Hebt gij Mij waarlijk lief, meer dan dezen? Simon Petrus verstaat Jezus' bedoeling; het is een herinnering aan zijn voortvarende en voorbarige verzekering, dat híj althans, wat ook de anderen zouden doen, de Heiland nooit verlaten zou; híj was bereid, zijn leven voor Hem te geven [3]). En juist híj is het geweest, die de Meester in Zijn lijden verloochend heeft. Beschaamd antwoordt hij nu: Ja, Heer, Gij weet dat ik U liefheb. Over zijn zelfverheffing boven de anderen spreekt hij maar liever niet. Als Jezus vraagt naar zijn èchte liefde, antwoordt hij met een betuiging van zijn liefde, maar die liefde noemt hij met een meer voorzichtig woord [4]). En eigenlijk betuigt hij dat ook niet, hij doet slechts een beroep op Hem, Die zijn hart kent [5]); de tijd van de verzekerde verklaringen is voorbij. Dan antwoordt de Meester: Weid Mijn lammeren. Zó neemt Hij Petrus aan: als ambtsdrager, die zijn eigen klein geloof ontdekt heeft en voor andere kleingelovigen zorgen mag [6]).

16 Na een pauze stelt de Heiland opnieuw de vraag: Simon, zoon van Johannes, hebt gij Mij waarlijk lief? Het is,

---

1) 18 : 18.
2) Matth. 16 : 17 v.
3) Matth. 26 : 33, Marc. 14 : 29.
4) Christus gebruikt in zijn vraag het woord „agapan" voor liefhebben, Petrus in zijn antwoord „philein".
5) 2 : 25.
6) Matth. 18 : 21 v.

alsof Hij zeggen wil: Is het wel wáár? De discipel antwoordt in dezelfde woorden als daareven. Jezus zegt: Hoed Mijn schapen. De man, die zelf afgedwaald is, mag anderen daarvoor waarschuwen en bewaren.

17 Dan vraagt Jezus het voor de derde maal, en Hij neemt in Zijn vraag het woord, dat Petrus voor „liefhebben" gebruikte, over: Simon, zoon van Johannes, hebt gij Mij lief? En Petrus wordt bedroefd, omdat het schijnt dat hij het vertrouwen van de Meester verspeeld heeft. Maar met een derde belijdenis mag hij zijn derde verloochening herstellen: Heer, Gij weet alles — is het in mijn hart dan niet zo gesteld? — Gij weet, dat ik U liefheb. Dan reikt de Goede Herder aan Petrus diens herderstaf over: Weid Mijn schapen.

18 Maar met een plechtig „Voorwaar, voorwaar!" [1]) volgt dan uit de mond van de Meester de waarschuwende vermaning, dat Petrus alleen in de weg van volkomen overgegevenheid Zijn apostel zal kunnen zijn [2]). Hij herinnert hem aan zijn jonge jaren, toen hij „zichzelf omgordde", onmiddellijk klaar stond om op te treden en zijn gang te gaan. Dan leert Hij hem, dat het straks anders zal moeten gaan: Wanneer gij eenmaal oud wordt, zult gij uw handen uitstrekken en een ander zal u omgorden en u brengen, waar gij niet wilt. Petrus zal zich moeten laten leiden, als hij de Meester volgen wil.

19 Ja, de Meester heeft met deze woorden nog meer bedoeld; wij hebben bij het horen van wat Hij over het uitstrekken van zijn handen sprak, onmiddellijk aan Golgotha gedacht, waar Jezus' handen uitgestrekt werden langs de dwarsbalk van het kruis. De Meester heeft in deze woorden een verborgen aanduiding gegeven, dat Petrus Hem ook in de wijze van Zijn sterven volgen zou. Petrus zou martelaar worden en evenals zijn Meester sterven aan een kruis. Maar evenals de Meester, aan het kruis van Golgotha verhoogd, de Vader gehoorzaam grootmaakte en verheerlijkte, zo zou eveneens Petrus door zijn dood God verheerlijken [3]).

---

1) 13 : 38.
2) Vgl. ook 15 : 20, 16 : 3.
3) 12 : 28, 13 : 31 v.

Daarop spreekt de Meester, zoals Hij eens bij Petrus' roeping tot Zijn discipel gezegd heeft: Volg Mij! [1]). En wij, de anderen, begrijpen dat Petrus daarmee in de eer van het apostelschap hersteld is.

20 En nu, aan het slot van mijn evangelie, wil ik nog over mijzelf spreken. U weet wel, dat ik mijzelf zoveel als mogelijk was, op de achtergrond gehouden heb. Ik heb mijzelf aangeduid met de anonieme naam: „de discipel, dien Jezus liefhad"; want dat Jezus mij liefhad, leek mij het belangrijkste van mijn persoon te zijn [2]). Ik heb ook de eigen namen van mijn naaste verwanten zo weinig mogelijk genoemd [3]). Nu echter, bij het einde van mijn geschrift, wil ik nog een ogenblik uw aandacht voor mijzelf. — De Meester heeft Petrus geroepen tot het volgen van Hem, een volgen dat eenmaal ook een volgen aan het kruis zal inhouden. Misschien trek ik op dat ogenblik, zij het ongemerkt, zijn aandacht. In ieder geval keert Petrus zich om en ziet hij mij. Hij ziet, hoe ook ik gaarne bereid ben, de Meester te volgen; óók, zo 't kon, te volgen door de dood aan het kruis. Zou ik, als mijn Heiland deze lijdensbeker gedronken heeft, niet uit dezelfde kelk willen drinken? [4]) Heeft de Meester Zelf mij niet de discipel, die Hij liefheeft, genoemd? Was ik niet degene, die bij het laatste avondmaal naast de Heiland aangelegen heb, en mij toen aan Zijn borst geworpen om te fluisteren: Wie is de verrader? [5])

21 Petrus en ik verstaan elkander. Wij zijn eigenlijk altijd samen geweest [6]). Dan vraagt Petrus de gunst, die de Meester hem toegezegd heeft, ook voor mij: Heer, en híj dan?

22 De Meester antwoordt: Indien Ik wil, dat hij blijft, totdat Ik kom, wat gaat het u aan? Volg gíj Mij. En ik versta, wat mijn Meester wil zeggen. Petrus en ik, wij zullen nog samen mogen optreden en getuigen. Maar dan gaat Petrus de weg, die de Meester hèm wil laten gaan, en ik ontvang

---

1) Matth. 4 : 19 v.
2) 13 : 23 enz.
3) 19 : 25.
4) Matth. 20 : 20 v.v., Marc. 10 : 35 v.v.
5) 13 : 23 v.v.
6) 13 : 15, 20 : 3, Hand. 3 : 1 enz.

een andere taak. Hij, Petrus, sterft de marteldood aan het kruis. Ik, Johannes, zal de losbarstende vervolgingen doorstaan en overleven.

23 Nu ik dit evangelie schrijf, is Petrus de Meester gevolgd tot in de kruisdood. Ook mijn andere medediscipelen hebben de marteldood ondergaan en zij hebben God daarin verheerlijkt. Nog steeds leef ik, en men heeft zelfs uit het woord, dat de Heiland toen gesproken heeft, durven afleiden dat ik Zijn wederkomst nog beleven zal. Ik weet dat niet. Ik weet alleen, dat de Meester gezegd heeft: Indien Ik wil, dat hij leven blijft....

SLOT. 21 : 24, 25.

21 : 24 Maar mij is nu duidelijk geworden, waarom de Meester niet gewild heeft, dat ik evenals Petrus Hem volgen zou aan het kruis. Hij heeft gewild, dat ik dit evangelie te boek zou stellen. Dáárvoor ben ik er nog, dat ik met dit getuigenis God mag verheerlijken. Een apostel kan getuige zijn door zijn daad, bloedgetuige. Een apostel kan het ook zijn met dit geschrift. — Laten zij, die mij, Johannes, kennen, zich uitspreken. Ik hoor hen zeggen: Wij weten, dat zijn getuigenis waar is.

25 En nu heb ik slechts enkele dingen genoemd, die Jezus gedaan heeft. Ik vermeldde niet meer dan een zevental wonderen. Dit zevental zou ik kunnen vermenigvuldigen; wanneer ik al wat ik mij van mijn Heiland tebinnenbreng, afzonderlijk optekenen zou, was de wereld te klein; immers, wie de Meester heeft leren kennen en liefhebben, zoals ik Hem kennen en liefhebben mocht (en mag), kan een boek schrijven over één dag, die hij bij Hem doorgebracht heeft, want hij aanschouwt in elk ding de heerlijkheid van de Eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid [1]).

---

[1]) 1 : 14.

INHOUD

	Pag.
De overspelige vrouw. 8 : 1-11	5
Het Licht der wereld. 8 : 12-20	7
Twistgesprek met de Joden. 8 : 21-29	9
Jezus' verdediging. 8 : 30-59	11
De blindgeborene. 9 : 1-41	17
De Goede Herder. 10 : 1-21	24
Het Feest der Tempelvernieuwing. 10 : 22-39	29
In Perea. 10 : 40-42	32
De opwekking van Lazarus. 11 : 1-44	32
Het besluit om Jezus te doden. 11 : 45-57	40
De zalving te Bethanië. 12 : 1-11	42
De intocht in Jeruzalem. 12 : 12-19	45
Jezus verkondigt Zijn dood. 12 : 20-36	47
Voor of tegen Jezus. 12 : 37-43	50
Jezus' zending. 12 : 44-50	52
De voetwassing. 13 : 1-20	53
Jezus waarschuwt Judas. 13 : 21-30	57
Afscheidswoorden. 13 : 31-35	59
Jezus waarschuwt Petrus. 13 : 36-38	60
Het huis des Vaders. 14 : 1-14	61
Jezus belooft de Trooster. 14 : 15-31	64
De ware wijnstok. 15 : 1-8	69
Het gebod der liefde. 15 : 9-17	71
De haat der wereld. 15 : 18-27	74
Volharden. 16 : 1-4	77
Het werk van de Trooster. 16 : 5-15	78
Voorbijgaande droefheid. 16 : 16-33	82
Het Hogepriesterlijk gebed. 17 : 1-26	86
De gevangenneming. 18 : 1-11	92
Jezus voor Annas. De verloochening door Petrus. 18 : 12-27	96
Jezus voor Pilatus. 18 : 28-38	99
Jezus of Barabbas. 18 : 39, 40	102
Zie, de mens. 19 : 1-16a	103

De kruisiging. 19 : 16b—27 106
Het sterven van Jezus. 19 : 28-37 108
De begrafenis. 19 : 38-42 111
De opstanding en de eerste verschijning. 20 : 1-18 . . . 112
De verschijning aan de discipelen. 20 : 19-23 116
De verschijning aan Thomas. 20 : 24-29 118
Eerste slot. 20 : 30, 31 120
De verschijning aan het meer van Tiberias. 21 : 1-14 . . 121
Petrus in ere hersteld. 21 : 15-23 124
Slot. 21 : 24, 25 127